

SAMFUNNSØKONOMISKE STUDIER

50

**FLYTTEMØNSTRE
NORGE 1971—1974**

**PATTERNS OF MIGRATION
NORWAY 1971—1974**

Av/By
ERIK STORDAHL

**STATISTISK SENTRALBYRÅ
CENTRAL BUREAU OF STATISTICS OF NORWAY**

FLYTTEMØNSTRE
NORGE 1971—1974

SAMFUNNSØKONOMISKE STUDIER NR. 50

**FLYTTEMØNSTRE
NORGE 1971—1974**

**PATTERNS OF MIGRATION
NORWAY 1971—1974**

Av/By
ERIK STORDAHL

STATISTISK SENTRALBYRÅ
Oslo—Kongsvinger 1983

ISBN 82-537-1709-1
ISSN 0085-4344

FORORD

I denne publikasjonen er de interkommunale flyttemønstre i Norge i fireårsperioden 1971 - 1974 analysert. Analysene gir økt innsikt i strukturen i de innenlandske flyttinger og er et ledd i Statistisk Sentralbyrås mer langsiktige arbeid med å forbedre modellen for regional befolkningsframskrivning.

Det framlagte arbeidet er delvis blitt finansiert av Finansdepartementet og Miljøverndepartementet. Per Sevaldson har gitt betydelig hjelp i arbeidet med publikasjonen. Kjetil Sørli har lagt til rette data og stått for beregningene.

Statistisk Sentralbyrå, Oslo, 8. januar 1982

Arne Øien

PREFACE

In this publication inter-municipality migration in Norway in the period 1971 - 1974 is analysed. The analysis increases our knowledge about patterns of internal migration and are part of the long-term efforts of the Central Bureau of Statistics to improve the model for regional population projection.

The analysis presented has been partly supported by Ministry of Finance and Customs and by Ministry of Environment. Per Sevaldson has given valuable assistance in the work on this publication. Kjetil Sørliie has taken care of data extraction and computations.

Central Bureau of Statistics, Oslo, 8 January 1982

Arne Øien

INNHOOLD

	Side
Figurregister	13
Tabellregister	14
Sammendrag	21
1. Innledning	30
2. Noen hovedpunkter i kunnskapsmengden om flytting i Norge	34
2.1. Innledning	34
2.2. Det teoretiske grunnlag	34
2.3. Forutsetninger for tolking av flytteeatferd	41
2.4. Flyttemønstre og flytteårsaker	43
3. Opplegg av undersøkelsen	50
3.1. Innledning	50
3.2. Definisjon av flytter og flytterater	50
3.2.1. Definisjon av flytter	50
3.2.2. Beregning av flytteratene	51
3.3. Flytteavstand - inndeling i avstandskategorier	51
3.4. Gruppering av flyttere og potensielle flyttere etter personkjennetegn	52
3.4.1. Datagrunnlag for grupperingen	52
3.4.2. Persongruppene 01 - 15	56
3.5. Gruppering av kommunene	57
3.5.1. Innledning	57
3.5.2. Kommunegruppene	59
3.5.3. Kriterier for kommunegrupperingen	65
3.5.3.1. Innledning	65
3.5.3.2. Byråets kommuneklassifisering som utgangspunkt for grupperingen	65
3.5.4. Fra Byråets kommunetyper til de foreliggende kommunegrupper	71
3.5.4.1. Innledning	71
3.5.4.2. Senterkommuner (gruppe 01 - 07)	71
3.5.4.3. Omegnskommuner (gruppe 08 - 10)	76
3.5.4.4. Sentrale kommuner (gruppe 11 og 12)	77
3.5.4.5. Ikke-sentrale kommuner (gruppe 13 - 20)	77
3.5.4.6. Andre kommuner (gruppe 21 og 22)	80

	Side
4. Flyttemønsteret i Norge. Forskjeller mellom kommunegrupper og mellom persongrupper. 1971 - 1974	81
4.1. Innledning	81
4.2. Noen hovedtrekk i det geografiske flyttemønsteret. 1971 - 1974	83
4.2.1. Kommunegruppenes flytterater	83
4.2.2. Avstandsspesifikke flyttinger	88
4.2.2.1. Innledning	88
4.2.2.2. Kommunegruppenes avstandsspesifikke flyttinger	89
4.2.3. Motivspesifikke flytterater	101
4.2.3.1. Innledning	101
4.2.3.2. Datagrunnlaget	101
4.2.3.3. Beregning av motivspesifikke flytterater	104
4.2.3.4. Kommunegruppenes motivspesifikke flytterater	105
4.3. Flyttemønster for ulike persongrupper. 1971 - 1974	113
4.3.1. Innledning	113
4.3.2. Bruttoutflyttingsrater for persongruppene	113
4.3.3. Bruttoutflyttingsrater spesifisert etter kommunegruppe og persongruppe	116
4.3.4. Bruttoinnflyttingsrater for persongruppene	129
4.3.5. Bruttoinnflyttingsrater spesifisert etter kommunegruppe og persongruppe	132
4.3.6. Nettoflytterater for persongruppene	139
4.3.7. Nettoflytterater spesifisert etter kommunegruppe og persongruppe	141
4.3.8. Samvariasjon mellom persongruppenes kommunespesifikke flytterater. 1971 - 1974	144
4.3.8.1. Innledning	144
4.3.8.2. Samvariasjon mellom den enkelte persongruppes bruttoinnflytting, bruttoutflytting og nettoutflytting på kommunenivå	144
4.3.8.3. Samvariasjon mellom persongruppenes kommunespesifikke inn- og utflyttingsrater	154
4.3.9. Avstandsspesifikke bruttoutflytterater for den enkelte persongruppe	157
4.4. Variasjon i flytterater innen (og mellom) kommunegruppene	180
Sammendrag på engelsk	185
Litteraturliste	195

Vedlegg

1. Datagrunnlaget i undersøkelsen	199
1.1. Registerdata om flytting	199
1.2. Hva defineres som flytting i Det sentrale person- register	199
1.3. Den faktiske registreringen vis-à-vis forskriftene .	201
1.4. Registerflyttingene som inngår i våre analyser	202
2. Kommunene i Norge etter kommunegruppe i denne analysen ...	205
3. Kommunene i Norge etter fylke og kommunegruppe i denne analysen	221
4. Kommunene i Norge etter Byråets kommuneklassifisering og kommunegruppe i denne analysen	227
5. Kommunegruppene	233
Utkommet i serien Samfunnsøkonomiske studier (SØS)	235

CONTENTS

	Page
Index of figures	17
Index of tables	18
1. Introduction	30
2. Essential features of what is known about migration in Norway ..	34
2.1. Introduction	34
2.2. Theoretical basis	34
2.3. Conditions for interpretation of migration behaviour	41
2.4. Patterns of migration and causes of migration	43
3. Design of the analysis	50
3.1. Introduction	50
3.2. Definition of migrant and migration rates	50
3.2.1. Definition of migrant	50
3.2.2. Calculation of migration rates	51
3.3. Distance of migration-classification of distance categories	51
3.4. Classification of migrants and potential migrants by demographic characteristics	52
3.4.1. Statistical basis for the classification	52
3.4.2. Categories of individuals	56
3.5. Classification of municipalities	57
3.5.1. Introduction	57
3.5.2. The groups of municipalities	59
3.5.3. Criteria for classification of municipalities	65
3.5.3.1. Introduction	65
3.5.3.2. The standard classification of municipalities of The Central Bureau of Statistics of Norway as a basis for the new classification	65
3.5.4. From the standard classification of municipalities to the chosen grouping of municipalities	71
3.5.4.1. Introduction	71
3.5.4.2. Centre municipalities (groups 01 - 07) .	71
3.5.4.3. Suburban municipalities (groups 08 - 10)	76
3.5.4.4. Central municipalities (groups 11 - 12) .	77
3.5.4.5. Non-central municipalities (groups 13 - 20)	77
3.5.4.6. Other municipalities (groups 21 - 22) ..	80

	Page
4. The pattern of migration in Norway. Differences between groups of municipalities and between categories of individuals. 1971 - 1974	81
4.1. Introduction	81
4.2. Main outlines of the geographical pattern of migration. 1971 - 1974	83
4.2.1. Migration rates for the municipality groups	83
4.2.2. Distance-specific migration	88
4.2.2.1. Introduction	88
4.2.2.2. Distance-specific migration of the groups of municipalities	89
4.2.3. Cause-specific rates of migration	101
4.2.3.1. Introduction	101
4.2.3.2. The data	101
4.2.3.3. Estimation of cause-specific rates of migration	104
4.2.3.4. Cause-specific rates of migration for some groups of municipalities	105
4.3. Pattern of migration for groups of persons. 1971 - 1974 .	113
4.3.1. Introduction	113
4.3.2. Gross rates of out-migration for the categories of individuals	113
4.3.3. Gross rates of out-migration by group of municipality and category of individuals	116
4.3.4. Gross rates of in-migration for the categories of individuals	129
4.3.5. Gross rates of in-migration by group of municipality and category of individuals	132
4.3.6. Rates of net migration for the categories of individuals	139
4.3.7. Rates of net migration by group of municipality and category of individuals	141
4.3.8. Co-variation between the municipality-specific rates of migration for categories of individuals. 1971 - 1974	144
4.3.8.1. Introduction	144
4.3.8.2. Correlations between the municipality-specific gross out-migration and in-migration, and net migration rates for each category of individuals	144
4.3.8.3. Correlation between the gross rates of municipality-specific in-migration and out-migration for each of the categories of individuals	154
4.3.9. Rates of distance-specific migration for each of the categories of individuals	157
4.4. Variation of rates of migration within (and between) the groups of municipalities	180

	Page
Summary in English	185
References	195
Annexes	
1. The basic data for the investigation	199
1.1. Register data on migration	199
1.2. What is defined as migration in the Central Register of Persons	199
1.3. Actual registration as against registration rules ..	201
1.4. Registered migrations included in the present ana- lyses	202
2. The Norwegian municipalities by municipality group in this analysis	205
3. The Norwegian municipalities by county and municipality group in this analysis	221
4. The Norwegian municipalities by type (classification of The Central Bureau of Statistics of Norway) and by muni- cipality group in this analysis	227
5. Municipality groups	233
Issued in the series Social Economic Studies (SES)	235

FIGURREGISTER

	Side
2.1. To eksempler på hvordan en ledig stilling er utgangspunktet for flyttinger, framstilt ved Hågerstrands livsløpsmodell i tid/rom (Hågerstrand, 1969)	40
3.1. Innenlandske flyttinger pr. 1 000 innbyggere i 1971, etter kjønn og alder	54
4.1. Gjennomsnittlige totale rater for bruttutflytting, bruttoinnflytting og nettoflytting 1971 - 1974 for hver av kommunegruppene 01 - 22. Prosent	84
4.2. Gjennomsnittlige (uveide) kortdistanserater for bruttutflytting, bruttoinnflytting og nettoflytting 1971 - 1974 for hver av kommunegruppene 01 - 22. Prosent	93
4.3. Gjennomsnittlige (uveide) mellomdistanserater for bruttutflytting, bruttoinnflytting og nettoflytting 1971 - 1974 for hver av kommunegruppene 01 - 22. Prosent	94
4.4. Gjennomsnittlige (uveide) langdistanserater for bruttutflytting, bruttoinnflytting og nettoflytting 1971 - 1974 for hver av kommunegruppene 01 - 22. Prosent	94
4.5. Rater for arbeidsmotiverte flyttinger for personer 16 år og over. Bruttutflytting, bruttoinnflytting og nettoflytting for utvalgte kommunegrupper. Promille. 1971 - 1974	112
4.6. Flyttere pr. 1 000 innbyggere i ettårige aldersklasser og i grupper for kjønn. 1971 - 1974	114

TABELLREGISTER

	Side
2.1. Forventet flytteeatferd under noen gitte betingelser. Erikson (1971: 67)	35
3.1. Flytterater for menn og kvinner i forskjellige aldersgrupper og etter viktigste grunn til flyttingen. Beregningene gjelder registrerte flyttinger i 1971. Promille	55
3.2. Gjennomsnittlige rater for utflytting fra hver av Byråets ni kommunetyper, etter viktigste grunn til flyttingen. Beregningene gjelder registrerte flyttinger i 1971. Promille	68
3.3. Variasjonsbredden over Byråets ni kommunetyper i de motivspesifikke flytteratene, etter motivgruppe. Promille	69
3.4. Rater for utflytting fra Oslo, Bergen og de øvrige kommuner av type 7, særlig sentrale, blandede tjenesteytings- og industrikommuner (Byråets klassifisering), etter viktigste grunn til flyttingen. Beregningene gjelder registrerte flyttinger i 1971. Promille	72
3.5. Flyttere med forskjellig viktigste grunn til flyttingen, etter flytteeavstand. Prosent	74
4.1. Årlige tall for flyttinger mellom kommuner og tall for flyttende personer. 1971 - 1974	82
4.2. Flyttingene i 4-årsperioden 1971 - 1974, etter flytteeavstand. Absolutte tall og rater	89
4.3. Bruttoutflytting og bruttoinnflytting i 1971 - 1974 for hver av kommunegruppene (01 - 22), etter flytteeavstand. Prosent ...	90
4.4. Forholdet mellom største og minste kommunegruppespesifikke bruttoflytterate innenfor hver av de fem hovedgruppene av kommuner, utflytting og innflytting etter flytteeavstand	96
4.5. Motivspesifikke flytterater for personer 16 år og over. Brutto-utflytting fra kommunegruppene I - X. Promille. 1971 - 1974 ..	106
4.6. Motivspesifikke flytterater for personer 16 år og over. Brutto-innflytting til kommunegruppene I - X. Promille. 1971 - 1974 .	107
4.7. Motivspesifikke flytterater for personer 16 år og over. Netto-flytting for kommunegruppene I - X. Promille. 1971 - 1974 ...	108
4.8. Motivspesifikke flytterater for perscner 16 år og over. Netto-flytting for kommunegruppene I - X. Aggregerte motivgrupper. Promille. 1971 - 1974	110
4.9. Gjennomsnittlige utflyttingsrater over landets 443 kommuner, etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974. Ratenes spredning angitt ved absolutte og relative standardavvik	115
4.10. Gjennomsnittlige utflyttingsrater for hver av kommunegruppene 01 - 22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	118
4.11. En enkel framstilling av tabell 4.10, utflyttingsrater for kombinasjoner av persongrupper og kommunegrupper	120
4.12. Den enkelte persongruppes laveste kommunegruppespesifikke utflyttingsrate. Prosent	123

4.13.	Omregnede utflyttingsrater på grunnlag av tabell 4.10. For hver av persongruppene er de respektive flytterater dividert med den minste kommunegruppespesifikke flytteraten (basisraten)	124
4.14.	Gjennomsnittlige innflyttingsrater over landets 443 kommuner, etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974. Ratenes spredning er angitt ved absolutte og relative standardavvik	129
4.15.	Gjennomsnittlige utflyttingsrater (A) og innflyttingsrater (B) over alle kommunene og innflyttingsratene som andel av utflyttingsratene for hver av persongruppene 01 - 15. Prosent	130
4.16.	Standardavvik for utflyttingsrater og innflyttingsrater over alle landets kommuner for hver gruppe av personer 01 - 15. Absolutte tall og prosent	131
4.17.	Den enkelte persongruppes laveste kommunegruppespesifikke utflyttingsrate og laveste kommunegruppespesifikke innflyttingsrate. Prosent	133
4.18.	Gjennomsnittlige innflyttingsrater for hver av kommunegruppene 01 - 22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	134
4.19.	Omregnede innflyttingsrater på grunnlag av tabell 4.18. For hver av persongruppene er de respektive flytterater dividert med den minste kommunegruppespesifikke flytteraten (basisraten)	138
4.20.	Gjennomsnittlige nettoutflytterater for hver av kommunegruppene 01 - 22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	140
4.21.	Samvariasjon mellom rater for bruttoutflytting, bruttoinnflytting og nettoutflytting for alle kommunene totalt og etter persongruppe. 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter	145
4.22.	Samvariasjon mellom flytterater for de enkelte persongrupper og total flyttrate. 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter	148
4.23.	Samvariasjon mellom rater for bruttoutflytting for alle kommunene totalt og etter persongruppe. 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter	151
4.24.	Samvariasjon mellom rater for bruttoinnflytting for alle kommunene totalt og etter persongruppe. 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter	152
4.25.	Samvariasjon mellom rater for nettoutflytting for alle kommunene totalt og etter persongruppe. 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter	153
4.26.	Samvariasjon mellom rate for utflytting og rate for innflytting for alle kommunene totalt og etter persongruppe. 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter	155
4.27.	Antall flyttere i hver av persongruppene 01 - 15, etter flytteavstand. Prosent. 1971 - 1974	158
4.28.	Kommunenes gjennomsnittlige rater, med tilhørende relativt standardavvik, for bruttoutflytting og bruttoinnflytting spesifisert etter avstandssone og persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	160

4.29.	Gjennomsnittlige rater for bruttoutflytting over kortdistanse for hver av kommunegruppene 01 - 22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	162
4.30.	Gjennomsnittlige rater for bruttoutflytting over mellomdistanse for hver av kommunegruppene 01 - 22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	164
4.31.	Gjennomsnittlige rater for bruttoutflytting over langdistanse for hver av kommunegruppene 01 - 22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	166
4.32.	Gjennomsnittlige rater for bruttoinnflytting over kortdistanse for hver av kommunegruppene 01 - 22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	168
4.33.	Gjennomsnittlige rater for bruttoinnflytting over mellomdistanse for hver av kommunegruppene 01 - 22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	170
4.34.	Gjennomsnittlige rater for bruttoinnflytting over langdistanse for hver av kommunegruppene 01 - 22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974 ...	172
4.35.	Gjennomsnittlige rater for nettoflytting over kortdistanse for hver av kommunegruppene 01-22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	174
4.36.	Gjennomsnittlige rater for nettoflytting over mellomdistanse for hver av kommunegruppene 01 - 22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	176
4.37.	Gjennomsnittlige rater for nettoflytting over langdistanse for hver av kommunegruppene 01 - 22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974	178
4.38.	Reduksjon av variansen i kommunenes rater for bruttoutflytting, bruttoinnflytting og nettoflytting spesifisert etter avstandssone og persongruppe, som resultat av kommune-gruppering (01 - 22). Prosent. 1971 - 1974	182

INDEX OF FIGURES

	Page
2.1. Two examples of how a job vacancy may incite changes in residence, described by Hägerstrand's life-table-model in time/space. (Hägerstrand, 1969)	40
3.1. Internal migration per 1 000 inhabitants 1971, by sex and age .	54
4.1. Average total rates of out-migration, in-migration and net migration 1971 - 1974, for each of the groups of municipalities 01 - 22. Per cent	84
4.2. Average rates (unweighted) of out-migration, in-migration and net migration over short distances 1971 - 1974, for each of the groups of municipalities 01 - 22. Per cent	93
4.3. Average rates (unweighted) of out-migration, in-migration and net migration over medium distances 1971 - 1974, for each of the groups of municipalities 01 - 22. Per cent	94
4.4. Average rates (unweighted) of out-migration, in-migration and net migration over long distances 1971 - 1974, for each of the groups of municipalities 01 - 22. Per cent	94
4.5. Rates of migration motivated by labour market conditions for persons aged 16 and over. Out-migration, in-migration and net migration for selected groups of municipalities. Per thousand. 1971 - 1974	112
4.6. Migrants per 1 000 inhabitants by sex and one-year age groups. 1971 - 1974	114

INDEX OF TABLES

	Page
2.1. Expected migration patterns under varying conditions. Erikson (1971: 67)	35
3.1. Rates of migration for men and women in different age groups, by main cause of migration. Estimates based on registered migrations 1971. Per thousand	55
3.2. Average rates of out-migration for each of the nine types of municipalities (classification by the Central Bureau of Stati- stics), by main cause of migration. Estimates based on registered migration 1971. Per thousand	68
3.3. Range of variation in motive-specific rates of migration over the nine types of municipalities (classification by the Central Bureau of Statistics). Per thousand	69
3.4. Rates of out-migration from Oslo, Bergen and the rest of muni- cipalities of type 7, i.e. highly central, mixed service and manufacturing municipalities (classification by the Central Bureau of Statistics), by main cause of migration. Estimates based on registered migration 1971. Per thousand ..	72
3.5. Migrants by main cause of migration, and distance of migration. Per cent	74
4.1. Annual numbers of migrations between municipalities and numbers of migrants. 1971 - 1974	82
4.2. Migrations in the 4-year period 1971 - 1974, by the distance of migration. Number and rates	89
4.3. Out-migration and in-migration 1971 - 1974 for each group of municipalities (01 - 22), by distance of migration. Per cent	90
4.4. Ratio of largest to smallest rate of migration for municipali- ty groups within each of the five main groups of municipali- ties. Out-migration and in-migration, by distance of migra- tion	96
4.5. Motive-specific migration rates for persons aged 16 and over. Out-migration from municipality groups I - X. Per thousand. 1971 - 1974	106
4.6. Motive-specific migration rates for persons aged 16 and over. In-migration to municipality groups I - X. Per thousand. 1971 - 1974	107
4.7. Motive-specific migration rates for persons aged 16 and over. Net migration for municipality groups I - X. Per thousand. 1971 - 1974	108
4.8. Motive-specific migration rates for persons aged 16 and over. Net migration for municipality groups I - X. Aggregated motive groups. Per thousand. 1971 - 1974	110
4.9. Average rates of out-migration over all the 443 municipalities, by group of persons. Per cent. 1971 - 1974. Absolute and relative standard deviations	115

	Page
4.10. Average rates of out-migration for each of the municipality groups 01 - 22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	118
4.11. A simplified representation of table 4.10, rates of out-migration for constellations of groups of persons and groups of municipalities	120
4.12. The smallest average rate of out-migration from groups of municipalities for each group of persons. Per cent	123
4.13. Out-migration rates from table 4.10 standardized through division for each group of persons, by the rate of the municipality group which has the smallest rate	124
4.14. Average rates of in-migration over all the 443 municipalities, by group of persons. Per cent. 1971 - 1974. Absolute and relative standard deviations	129
4.15. Average rates of out-migration (A) and in-migration (B) for all municipalities and in-migration as a quotient of out-migration for each of the groups of persons 01 - 15. Per cent	130
4.16. Standard deviation of municipality-specific rates of out-migration and rates of in-migration for each of the groups of persons 01 - 15. Absolute number and per cent	131
4.17. The smallest average rate of out-migration from groups of municipalities and the smallest average rate of in-migration to groups of municipalities for each group of persons. Per cent	133
4.18. Average rates of in-migration for each of the groups of municipalities 01 - 22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	134
4.19. In-migration rates from table 4.18 standardized through division for each group of persons, by the rate of the municipality group which has the smallest rate	138
4.20. Average rates of net migration for each of the groups of municipalities 01 - 22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	140
4.21. Co-variation between rates of out-migration, rates of in-migration and rates of net migration for all municipalities, total and by group of persons. 1971 - 1974. Coefficients of correlation	145
4.22. Co-variation between rates of migration for each group of persons and total rate of migration. 1971 - 1974. Coefficients of correlation	148
4.23. Co-variation between rates of out-migration for all municipalities, total and by group of persons. 1971 - 1974. Coefficients of correlation	151
4.24. Co-variation between rates of in-migration for all municipalities, total and by group of persons. 1971 - 1974. Coefficients of correlation	152
4.25. Co-variation between rates of net migration for all municipalities, total and by group of persons. 1971 - 1974. Coefficients of correlation	153

	Page
4.26. Co-variation between rates of out-migration and rates of in-migration for all municipalities, total and by group of persons. 1971 - 1974. Coefficients of correlation	155
4.27. Number of migrants in each of the groups of persons 01 - 15, by distance of migration. Per cent. 1971 - 1974	158
4.28. Average rates and corresponding relative standard deviations, for out-migration and in-migration of the municipalities, by distance of migration and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	160
4.29. Average rates of short-distance out-migration for each of the groups of municipalities 01 - 22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	162
4.30. Average rates of medium-distance out-migration for each of the groups of municipalities 01 - 22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	164
4.31. Average rates of long-distance out-migration for each of the groups of municipalities 01 - 22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	166
4.32. Average rates of short-distance in-migration for each of the groups of municipalities 01 - 22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	168
4.33. Average rates of medium-distance in-migration for each of the groups of municipalities 01 - 22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	170
4.34. Average rates of long-distance in-migration for each of the groups of municipalities 01 - 22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	172
4.35. Average rates of short-distance net migration for each of the groups of municipalities 01 - 22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	174
4.36. Average rates of medium-distance net migration for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	176
4.37. Average rates of long-distance net migration for each of the groups of municipalities 01 - 22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974	178
4.38. Reduction in variance of rates of out-migration, in-migration and net-migration for municipalities, by distance of migration and by group of persons, due to classification of municipalities into the groups 01 - 22. Per cent. 1971 - 1974	182

Sammendrag

Norge har en registrert innenlandsk geografisk mobilitet på om lag 175 000 - 190 000 bostedsskifter (flyttinger) mellom kommuner pr. år. Det betyr at om lag fire og en halv prosent av befolkningen hvert år skifter boligkommune. Nettoeffekten på befolkningens regionale fordeling er betydelig både med hensyn til antall og sammensetning. Befolkningsutviklingen følges med stor oppmerksomhet, da den lett kan få mindre heldige konsekvenser. Et viktig grunnlag for en bosettingspolitikk i Norge er Statistisk Sentralbyrås beregninger av framtidig regional befolkningsutvikling under alternative forutsetninger om flyttinger, fødsler og dødsfall. Formålet med de flyttestudiene som legges fram her er å bidra til økt kunnskap om flytting, bl.a. med sikte på å kunne forbedre flyttere-lasjonene i modellen. Datagrunnlaget er registrerte flyttinger mellom norske kommuner i perioden 1971 - 1974.

I denne undersøkelsen har vi tatt sikte på å finne hvilke forskjeller det er i flyttemønstre mellom ulike typer av kommuner og mellom grupper av personer, karakterisert etter kjønn og alder. I analysen har vi delt flyttingene etter avstand mellom fra- og tilflyttingskommune og vi har sett på flyttinger med ulike motiver for bostedsskiftet.

For de enkelte kommunetyper og persongrupper har vi sett på ratene for bruttoutflytting, bruttoinnflytting og nettoutflytting.

Kapittel 2 gir hovedtrekkene av det teoretiske og empiriske grunnlag som undersøkelsen bygger på. Videre er det tatt inn en kort drøfting av noen problemer knyttet til tolking av flytteeatferd.

Det presiseres at den framlagte undersøkelsen behandler en relativt liten og avgrenset del av det meget omfattende emne flytting i betydningen bostedsskifter. Eksempler på hva som ikke tas opp til behandling er

- i) mobilitetsnivået i Norge i internasjonal sammenheng,
- ii) bostedsskifter som ikke medfører skifte av bostedskommune,
- iii) bostedsskifter som medfører kryssing av nasjonalitetsgrenser,
- iv) flyttemønsterets utvikling over tiden,
- v) husholdningenes flyttemønster,
- vi) flytting som samfunnsproblem eller samfunnsgode og
- vii) det enkelte individs kunnskapsnivå om konsekvenser av å flytte, eventuelt å bli boende.

I kapittel 3 presenteres sentrale definisjoner og opplegg for grupperinger som grunnlag for databehandlingen.

Analyseenhet er personer som innenfor et av kalenderårene 1971 - 1974 er registrert bosatt i en norsk kommune ved inngangen til året og registrert bosatt i en annen norsk kommune ved utgangen av samme år. Til analyseenheten, omtalt som flytter, er det altså knyttet ett og bare ett bostedsskifte eller flytting for et gitt år, representert ved bostedskommunen ved inngangen og bostedskommunen ved utgangen av kalenderåret.

Vi benytter fast kommuneinndeling, slik den var 1. januar 1974 (443 kommuner).

Fra hvert av de fire årene er det henholdsvis 165 657, 170 031, 170 453 og 173 218 personer som inngår i analysene.

Databehandlingen bygger i det vesentlige på kommunale flytterater. Ratene er spesifisert for den enkelte kommune totalt og for nærmere definerte persongrupper i den enkelte kommune.

Flytterater for kommune grupper er beregnet som det uveide aritmetiske gjennomsnitt av ratene for de enkelte kommuner i gruppen.

Foruten å skille mellom rater for

- i) utflytting
- ii) innflytting og
- iii) nettoflytting,

velger vi å dele inn flyttemønsteret etter

- iv) flyttinger med ulik avstand mellom fraflyttingskommune og tilflyttingskommune,
- v) flyttinger for ulike grupper av personer og
- vi) flyttinger knyttet til ulike grupper av kommuner.

Inndelingen i ulike avstandskategorier er gjort på grunnlag av eksisterende regionale inndelinger. De korte flyttingene er flyttinger mellom kommuner som tilhører samme primære prognoseregion. Primær prognoseregion består gjennomsnittlig av fire-fem kommuner som naturlig kan sies å danne en region med hensyn på flytting og arbeidsreiser. De lange flyttingene er de der bostedskommune ved inngangen av året og bostedskommune ved utgangen av samme år ligger i hver sin landsdel. Vi opererer her med fire landsdeler som er identiske med Statistisk Sentralbyrås inndeling i handelsfelt. Mellomdistanse-flyttinger blir da bostedsskifter som medfører skifte av primær prognoseregion, men som foregår innenfor landsdelen.

Ut fra kunnskaper om samvariasjon mellom livssyklusfase, flytte-tilbøyelighet og flytteårsaker skiller vi mellom i alt tolv persongrupper etter kjønn og alder. Ytterligere to grupper defineres ved aggregeringer blant de tolv. Persongruppene er beskrevet i avsnitt 3.4.

Kommunegrupperingen som er benyttet i analysene bygger på Statistisk Sentralbyrås klassifisering av kommunene i ni typer. Formålet med kommunegrupperingen er å få et mer oversiktlig bilde av flyttestrukturen enn det vi får ved å se på de 443 kommunene enkeltvis. Ved å se på gruppegjennomsnitt, kan vi også regne med å få eliminert en del tilfeldige utslag i ratene for enkeltkommuner. I alt har vi definert 22 kommunegrupper innenfor følgende fem hovedkategorier:

- I   63 Senterkommuner; delt i sju kommunegrupper
- II   55 Omegnskommuner; delt i fem kommunegrupper
- III   35 Sentrale kommuner; delt i to kommunegrupper
- IV   232 Ikke-sentrale kommuner; delt i åtte kommunegrupper
- V   En restkategori med 58 Andre kommuner; delt i to kommunegrupper

De fem hovedkategoriene skiller seg fra hverandre i første rekke ved ulik grad av sentralitet, men også ved forskjeller i næringsstruktur. Kommunegrupperingene er nærmere beskrevet i avsnitt 3.5.

For en relativt liten del av analysen er flyttingene også spesifisert etter

vii) motivspesifikke flyttemønster.

Dette er en nedbryting som bygger på en kombinasjon av registerdata og intervjudata der flyttere har oppgitt hva de selv mener var viktigste grunn til flyttingen.

Resultatene av analysen er gitt i kapittel 4.

Det geografiske flyttemønster i den perioden vi ser på her, 1971 - 1974, varierer nokså klart over kommunegruppene. Dette gjelder ratene for samlet bruttoutflytting og bruttoinnflytting så vel som ratene for samlet nettoutflytting.

Klart høyest bruttomobilitet har den gruppen som er betegnet som omegnskommuner for landsdelssentra og gruppen regionsenterkommuner med trange administrative grenser. Bruttoratene både for ut- og innflytting for disse kommunegruppene ligger omkring seks til sju prosent. For de øvrige kommunegrupper varierer ratene for bruttoutflytting stort sett i intervallet tre til fem prosent. Det er en klar samvariasjon mellom ratene for bruttoutflytting og ratene for bruttoinnflytting. På kommunenivå er korrelasjonskoeffisienten 0,66.

Ut over dette framtrer det ikke noe klart geografisk mønster i bruttoratevariasjonene for kommunegrupper. Relativt små bruttorater finnes så vel blant de mest sentrale kommunegrupper som blant de perifere og svakt utbygde kommunegrupper. Relativt store gjennomsnitts bruttorater for kommunegrupper finner vi også i begge ender av en tenkt sentrum-periferiskala.

Det kan også nevnes at for senterkommunene øker mobiliteten, målt med bruttoratene, med andelen av byregionen som ligger utenfor selve senterkommunens grenser. For omegnskommunene øker mobiliteten med økende sentralitet. For gruppene av ikke-sentrale kommuner øker mobiliteten med avtakende sentralitet. Dette innebærer at blant de ikke-sentrale kommunegruppene har de svakest utbygde kommuner gjennomgående både større bruttutflytting og større bruttoinnflytting enn de godt utbygde kommunene.

Det finnes klare indikasjoner på at økende innslag av industri i arbeidsmarkedet demper mobiliteten blant de mer sentrale kommunene. Tilsvarende indikasjoner finnes ikke blant de ikke-sentrale kommuner.

Nettoeffektene av flytting har et relativt klart hovedmønster i analyseperioden. De mest sentrale kommunegruppene (begge grupper av landsdelsentra og to grupper av regionsentra) har nettoutflytting. Klart sterkest er nettoutflyttingen fra sentrale kommuner med trange administrative grenser. Blant gruppene av ikke-sentrale kommuner er det også gjennomgående nettoutflytting; sterkest for de svakt utbygde kommuner. Kommunegrupper med nettoinnflytting er i første rekke de som er mer eller mindre funksjonelt knyttet til større sentra. For øvrig ser det ut til at nettoratene avtar når kommunegruppenes sentralitet avtar, dersom næringsstrukturen holdes tilnærmet konstant.

Lar vi de kommunale rater for nettoflytting være et tilnærmet uttrykk for kommunenes veksttendens, viser korrelasjonsberegninger at veksttendensen er relativt uavhengig av raten for bruttutflytting (korrelasjonskoeffisient $-0,17$). Mellom bruttoinnflytting og veksttendens er det derimot klar samvariasjon (korrelasjonskoeffisient $0,63$).

Motivspesifikke flytterater er brukt som en innfallsvariabel til studiet av årsakene til flytting for persongruppene 16 år og eldre. Datagrunnlaget er dels registerdata og dels intervjudata hvor folk er bedt om å oppgi viktigste grunn til flyttingen (Flyttemotivundersøkelsen 1972). Under gitte forutsetninger om definisjonsmessige og metodemessige sider ved dataene er motivspesifikke flytterater beregnet. Det går kort sagt ut på å dekomponere ratene for en kommunegrupes bruttutflytting og bruttoinnflytting i henhold til den motivstruktur som framkommer i intervjudata for de samme typer av flyttestrømmer. Motivspesifikke nettorater er differansen mellom motivspesifikke innflyttings- og utflyttingsrater.

De seks motivspesifikke flyttemønstre som dermed framkommer viser at særlig tre delmønstre bidrar til regionale forskjeller i mobilitetsnivå og til regionale omfordelinger av befolkningen.

Det arbeidsmarkedsmotiverte flyttemønsteret er det klareste av de motivspesifikke delmønstre. Det omfatter om lag 1/3 av den samlede mobilitet

på 43 promille. Kommunegruppene rater for arbeidsmarkedsmotivert bruttoutflytting og bruttoinnflytting er størst for de minst sentrale kommunene. Ratene for bruttoutflytting avtar raskt fra stor utflytting fra de svakest utbygde kommunegruppene til liten utflytting fra de store byene, og særlig Oslo. Ratene varierer fra 21 promille til 8 promille. Variasjonene i de arbeidsmarkedsmotiverte innflyttingene er langt mindre. Resultatet er klar nettoutflytting fra de minst sentrale kommunene og en klar nettoinnflytting til senterkommuner med trange administrative grenser, spesielt til Oslo.

Det utdanningsmotiverte flyttemønster omfatter om lag 10 prosent av flyttingene. Hovedmønsteret er her som for de arbeidsmarkedsmotiverte flyttingene. Kontrastene mellom sentrum og periferi synes imidlertid enda skarpere. Resultatet er en klar nettoutflytting fra gruppene av ikke-sentrale kommuner og en like klar nettoinnflytting til gruppene av landsdels-sentra. Også her synes Oslo å være et særlig attraktivt flyttemål.

Det boligmotiverte flyttemønster vet vi er dominert av flyttinger over kortdistanse. Det omfatter i alt om lag 1/4 av alle flyttingene. De største bruttoratene finner vi her hos kommunegruppene som ligger omkring storbyene. Særlig store er ratene for bruttoinnflytting. Gruppene av store byer med trange administrative grenser har sterk bruttoutflytting. Resultatet er en netto omfordeling, men sterk nettoutflytting fra de mest sentrale deler av de større byregionene og en nettoinnflytting til byenes omland. De største ratene for boligmotivert nettoinnflytting finner vi for gruppen av sentrale kommuner som ligger utenfor de funksjonelle storby-regionene.

De tre øvrige motivspesifikke delmønstre er knyttet til henholdsvis familieforhold, bosteds-/miljøforhold og en restkategori "andre forhold". I alle tre delmønstre er ratenivå og regionale variasjoner i delmønstrene relativt beskjedent.

Ved å innføre avstandsspesifikke flytterater deler vi flyttermassen i tre relativt jevnstore undergrupper. Om lag 30 prosent av flyttingene er korte (innenfor arbeidsmarksregioner), om lag 30 prosent er langdistanseflyttinger (mellom landsdeler) mens de resterende 40 prosent av flyttingene foregår over mellomdistanse.

For de korte flyttingene er det en viss positiv samvariasjon mellom ratene for bruttout- og -innflytting og kommunenes folketall. Variasjonene i disse bruttoratene er imidlertid store, og representerer hovedbidraget til variasjoner i ratene for samlet mobilitet. Relativt standardavvik for kortdistanseratene er om lag 100 prosent, minst for utflyttingsratene.

For mellomdistanseflyttingene er det en viss negativ samvariasjon mellom ratene for bruttout- og -innflytting og folketallet i kommunene. Ratevariasjonene er moderate, med relativt standardavvik under 50 prosent av ratenes middelerverdi, minst for utflyttingsratene.

Ratene for bruttutflytting over langdistanse har relativt standardavvik nær 70 prosent, størst for utflyttingsratene.

De regionale hovedtrekk i de avstandsspesifikke flyttemønster viser sterk nettoutflytting innenfor de store byregionene fra bykommunene og til kommunene i det relativt nære omland. Klart sterkest nettoutflytting over kortdistanse har senterkommuner med trange administrative grenser. Bruttomobiliteten og ratene for nettoinnflytting avtar med kommunegruppens økende avstand til større senter og med senterets størrelse. Blant gruppene av ikke-sentrale kommuner skjer det en viss netto befolkningsomfordeling over kortdistanse fra de svakt utbygde til de godt utbygde kommunegruppene.

Nettoeffekten regionalt av mellomdistanseflyttingene er betydelig. De ikke-sentrale kommunegruppene har gjennomgående nettoutflytting. Dette har de felles med de sentrale deler av hovedstadsregionen. Nettoinnflyttingen over mellomdistanse er sterkest til kommunegrupper av midlere sentralitet.

Relativt store bruttorater over langdistanse finner vi hos enkelte grupper av senterkommuner av ulik størrelsesorden og hos to av de ikke-sentrale kommunegruppene. Nettoeffekten på folketallet i den enkelte kommunegruppe av flyttinger over langdistanse synes å være nesten uten betydning.

Dataene synes å bekrefte Ravensteins lov om at enhver flyttestrøm synes å ha en kompensierende og motsatt rettet strøm av om lag samme størrelsesorden. Dette gjelder så vel det samlede flyttemønster spesifisert for de 22 kommunegruppene, som for hvert av de tre avstandsspesifikke flyttemønster spesifisert for de samme kommunegrupper. Ravensteins lov synes i all hovedsak å ha gyldighet også for hvert av de seks motivspesifikke flyttemønster når disse spesifiseres for ti kommunegrupper som er nærmere spesifisert som en aggregering av 22-grupperingen.

Ved å dekomponere det samlede geografiske flyttemønster i persongruppespesifikke delmønster, framkommer nye klare variasjoner. Vi får bekreftet det velkjente forhold at flyttetilbøyeligheten er forskjellig for menn og kvinner og at den endrer seg med alderen. Fra høy mobilitet (9-10 prosent) for småbarn synker den med alderen til 1,5 prosent for 15-åringene. Mobiliteten øker deretter kraftig til en topp omkring 22 år (17 prosent) for kvinner og en noe lavere topp (13 prosent) ved 24 år for menn. Deretter

synker ratene igjen raskt, men holder seg over nivået for 15-åringer fram til alder 45 år for kvinner og alder 48 år for menn. Deretter synker mobiliteten ytterligere til under 1 prosent for både menn og kvinner i aldersgruppene omkring 55 år og over.

Det er til dels meget store regionale forskjeller mellom hvert av de persongruppespesifikke flyttemønstre. En god del av forskjellene må tilskrives persongruppenes ulike mobilitetsnivå. Forskjellene i de regionale mønstre er imidlertid meget klare også når vi forsøksvis korrigerer for den mer livssyklusbestemte mobilitet.

Hovedtrekk i mønsteret synes å være meget sterk bruttutflytting av persongruppene menn 16-19 år og særlig kvinner 16-19 år fra gruppene av ikke-sentrale kommuner. Oslo med omland og særlig regionsenterkommuner med trange administrative grenser har sterk bruttutflytting av persongruppene barn samt menn og kvinner 30-44 år.

Den regionale nettoeffekt av flyttingene varierer også sterkt fra et persongruppespesifikt delmønster til et annet. Det er sterk nettoutflytting av kvinner 16-19 år, men også av menn 16-19 år og 20-29 år fra de mindre sentrale kommunegruppene. Den tilsvarende nettoinnflytting av kvinner 16-19 år finner vi først og fremst for Oslo med næromland, men også for de øvrige landsdelssentra og gruppen av regionsenterkommuner med trange administrative grenser. Menn 16-19 år har sterkest nettoinnflytting til Oslo, men for denne persongruppen synes nettoinnflyttingen å være noe jevnere fordelt på gruppene av landsdelssentra, regionsentra og lokalsenterkommuner. Menn 20-29 år, som har nettoutflytting fra gruppene av ikke-sentrale kommuner, har også gjennomgående nettoutflytting fra de større senterkommunene. Den tilsvarende nettoinnflytting synes sterkt konsentrert om landsdelssentrene omlandskommuner.

Gruppene av barn 0-6 år og 7-15 år samt menn og kvinner 30-44 år viser et flyttemønster som gir en klar netto omfordeling fra de større bykommunene og ut til bykommunenes omlandskommuner. Tre av de nevnte persongruppene har dessuten stort sett klar nettoinnflytting til sju av de åtte gruppene av ikke-sentrale kommuner. Særlig markert er nettoinnflyttingen av førskolebarn til disse kommunene. Gruppen av svakt utbygde fiskerikommuner er den eneste av de i alt 22 kommunegruppene som har netto-utflytting for alle de tolv definerte persongruppene.

Alt i alt ser det ut til at vi har et flyttemønster der personer i en viss livssyklusfase flytter klart urbaniserende. Personer i seinere livssyklusfaser, sammen med barna, flytter med en samlet effekt på bopettingsmønsteret stikk motsatt urbaniseringen.

For å undersøke nærmere om det er tendenser til sammenheng mellom variasjonene i flyttestater fra kommune til kommune og fra persongruppe til persongruppe, har vi beregnet korrelasjonskoeffisienter mellom de kommunevise rater for utflytting, innflytting og nettoflytting for alle persongrupper samlet og for de enkelte persongrupper.

Korrelasjonskoeffisientene er positive mellom alle persongruppene for hver av de tre ratetyperne brutto inn, brutto ut og netto. Koeffisientene varierer fra 0,0 til 0,89. Aldersgruppene 0-15 og 20-66 år omfatter i alt 90 prosent av alle flyttere. Det er gjennomgående sterk samvariasjon mellom ratene for de enkelte aldersgrupper innenfor disse årsklassene. Dette gjelder utflytting, innflytting og nettoflytting separat. Korrelasjonskoeffisientene er særlig høye mellom menn og kvinner i samme aldersgruppe og mellom de fire persongruppene i alder 0-15 og 30-44 år.

Ungdomsgruppene 16-19 år skiller seg klart ut med lav samvariasjon med alle andre aldersgrupper. Bare for samvariasjonene mellom gutter og jenter i denne aldersgruppen er korrelasjonskoeffisientene over 0,5. De fleste koeffisientene er under 0,3.

At det er forskjeller mellom persongruppenes geografiske flyttemønster kommer også fram i korrelasjonskoeffisientene mellom de tre ratetyperne for hver av persongruppene. Samvariasjonen mellom innflytting og utflytting for den enkelte persongruppe er betydelig lavere enn for alle persongruppene samlet; lavest for ungdomsgruppene og de eldre. Samvariasjonen mellom bruttoinnflytting og nettoflytting varierer lite fra persongruppe til persongruppe og ligger omkring nivået for alle persongruppene samlet. Samvariasjonen mellom bruttoutflytting og nettoflytting er for hver av persongruppene klart sterkere enn for alle persongruppene samlet; korrelasjonskoeffisienter omkring -0,4 - -0,5. Spesielt sterk er den for ungdomsgruppene 16-19 år med verdier -0,64 og -0,65.

For alle persongrupper, med to unntak, er samvariasjonen sterkest mellom bruttoinnflytting og nettoflytting. Både for gutter og jenter 16-19 år er samvariasjonen sterkest mellom bruttoutflytting og nettoflytting.

Korrelasjonsberegninger mellom persongruppenes innflyttingsrater og utflyttingsrater underbygger bare i liten grad hva vi påviste av utskifting mellom persongrupper på nivå kommunegruppe. Tallene viser en tendens til at utflyttere først og fremst "erstattes" av innflyttere i samme aldersgruppe. Men alle persongrupper, med to unntak, har positiv samvariasjon mellom egen rate for utflytting og innflyttingsrate for hver av de andre persongruppene. Unntakene er igjen gutter og jenter 16-19 år. For disse er det en svak tendens til at når det er få

innflyttere i øvrige aldersgrupper, er det mange utflyttere i alderen 16-19 år.

Inndelingen av de enkelte persongruppernes geografiske flyttemønster i avstandsspesifikke delmønster viser at en større andel av de noe eldre flytterne enn av de unge (16-19 år) foretar flyttinger innenfor arbeidsmarkedsregionene. Dette har trolig sammenheng med at ungdommens flyttinger i sterkere grad er knyttet til etablering på arbeidsmarkedet og til skolegang, som vi fra flyttelitteraturen vet foregår over relativt lange avstander.

Den del av flyttingene som er langdistanseflyttinger, mellom landsdeler, er noenlunde like store (27-30 prosent) for alle persongruppene opp til alder 45 år. Deretter synker andelen raskt, til 21 prosent for gruppene 45-66 år og til 15 prosent for gruppene eldre enn 66 år. Dette er persongrupper som har lav mobilitet og som i særlig liten grad har flyttemotiver knyttet til arbeidsmarked og utdanning.

Vi har avslutningsvis beregnet hvor stor andel av variasjonene i flyttemønsteret vi fanger opp ved å bruke de 22 kommunegruppene som analyse-redskap. Variansreduksjonen er om lag 1/3 for kommunens totale rater for ut- og innflytting. For nettoflyttingen er variansreduksjonen om lag 1/4. Kommunegrupperingen synes å fungere bedre for visse deler av flyttemønsteret enn for andre deler. Variansreduksjonen på de totale rater for bruttoutflytting og bruttoinnflytting er om lag 1/4 til 1/3 for alle persongrupper utenom ungdomsgruppene 16-19 år, som ligger lavere. For nettoflyttingen er variansreduksjonen om lag 20-30 prosent for gruppene opp til 30 år, men betydelig mindre for de eldre gruppene.

Det er først og fremst variansen på ratene for de korte flyttingene som reduseres ved bruk av kommunegruppene. Her er reduksjonen av størrelsesorden 50 prosent for bruttoflytteratene for alle aldersgruppene under 67 år. Igjen er ungdomsgruppene unntak, med tall under 25 prosent. For nettoflytteratene er variansreduksjonen 36 prosent for aldersgruppene mellom 0 og 15 år og mellom 20-45 år, men ellers i underkant av 10 prosent for de korte flyttingene.

For den øvrige del av flyttemønsteret, som vi her kaller ikke-kort gir kommunegrupperingen betydelig mindre resultat. Prosenttallene ligger her stort sett under 20, og for enkelte persongrupper under 10 prosent. Ungdomsgruppene 16-19 år danner her som mange steder ellers et unntak ved at variansreduksjonen for de ikke-korte flyttingene med 20-33 prosent er større enn tilsvarende tall for de korte flyttingene.

1. INNLEDNING

Årlig registreres i Det sentrale personregister om lag 175 000 - 190 000 bostedsskifter fra en norsk kommune til en annen. I perioden 1971 - 1974 lå tallet på slike flyttinger mellom 190 000 og 193 000. I løpet av 1970-årene har tallet sunket til under 173 000 i 1979. I 1980 ble det registrert vel 181 000 flyttinger. Selv om enkelte personer får registrert flere flyttinger samme år, betyr dette at mer enn hver tjuefemte innbygger hvert år skifter bostedskommune, en prosess som innebærer betydelige konsekvenser for individ og samfunn.

Tar vi utgangspunkt i den observerte mobilitet og den beregnede middellevetid som gjelder for første del av 1970-tallet i Norge, innebærer dette at menn som et gjennomsnitt får registrert 3,3 skifter av bostedskommune i løpet av livet. Kvinner har en noe høyere årlig mobilitet og lever noe lengre enn menn. Dette gir som et gjennomsnitt 3,8 registrerte skifter av bostedskommune i løpet av livet.

Folke- og boligtellingsen 1980 viser at vel 70 prosent av befolkningen i Norge bodde i tettsteder¹⁾ 1. november 1980. Tilsvarende tall for 1960 og 1970 var 57 og 66 prosent. Økningen i andelen som bor i tettsteder har derfor vært mindre i det siste 10-året enn i det foregående. Tallet på bosatte i spredtbygde strøk er redusert med rundt 100 000²⁾ mot 219 000 i perioden 1960 - 1970. Veksten i tettstedsandelen bør ses i sammenheng med at det i perioden har kommet til nærmere 210 nye tettsteder. En del av disse er helt nye boligfelt, mens andre delvis var bebyggt i 1970, men tilfredsstilte da ikke kravene til å være tettsted. De fleste av de nye stedene er i størrelsesorden 200-499 innbyggere.

Av fylkene har Akershus med 82 og Oslo med nærmere 100 prosent flest bosatt i tettsteder. I Østfold, Buskerud, Vestfold, Telemark, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Sør-Trøndelag og Finnmark er tettstedsandelen mellom 70 og 80 prosent. Bare i Hedmark, Oppland, Sogn og Fjordane og Nord-Trøndelag er andelen under 50 prosent. Økningen i tettstedsandelen etter 1970 har imidlertid gjennomgående vært størst i disse fylkene.

I 1980 var det 61 kommuner der det ikke var registrert tettsted. Tilsvarende tall for 1970 var 104.

1) Et tettsted er definert som et sammenhengende bebygd område der folketallet er minst 200. I utgangspunktet skal det ikke være mer enn 50 meter mellom husene for å kunne definere et område som tettbygd, men med et så uensartet bebyggelsesmønster som i Norge, har en måttet gjøre en del skjønsmessige tillempninger. Avgrensning av tettstedene i 1980 er foretatt av kommunene i samarbeid med Statistisk Sentralbyrå. Avgrensning av tettstedene i 1960 og 1970 er utført av professor Hallstein Myklebost i samarbeid med Statistisk Sentralbyrå. Tettstedsbegrepet er nærmere presentert hos Myklebost (1960). 2) Endringstallene 1970-1980 er ikke direkte sammenliknbare med endringstallene 1960-1970, da en i 1970 regnet de uplasserte til tettstedsbefolkningen dersom over 50 prosent av befolkningen i kommunen bodde i tettsteder. Hvor mye dette vil utgjøre er uklart, men det riktige tallet ligger trolig mellom 100 000 og 120 000.

Tallene illustrerer noen hovedtrekk i det norske bosettingsmønsteret og med hvilken hastighet det forandres. Endringene kan i noen grad tilskrives regionale forskjeller i fruktbarhet og dødelighet samt flytting til og fra utlandet. Den dominerende faktor i dette bildet er imidlertid de innenlandske flyttingene, og vi skal her belyse flytteprosessen med noen tall.

I tidsrommet 1961 - 1970 hadde de tre nord-norske fylkene en samlet nettoutflytting på om lag 32 000 personer, mens Østlandsområdet hadde nettoinnflytting av om lag 45 000 personer, herav 43 000 til Oslo/Akershus. Tilsvarende nettotall for perioden 1971 - 1980 var om lag 14 000 personer ut av Nord-Norge og 11 000 personer inn til Østlandsområdet. Oslo/Akershus hadde nå netto tap av om lag 22 000 personer. For Trøndelag, Vestlandet og Sørlandet var nettoeffekten av flyttingene for begge perioder mer dempet både absolutt og relativt til folketallet i landsdelen. Vi skal allikevel nevne at regionen Agder/Rogaland samlet fikk økt nettoinnflyttingen fra om lag 4 000 personer i 1960-årene til nær 15 000 personer i 1970-årene.

På lavere regionalt nivå finnes det områder i Norge med nettoinnflytting pr. år tilsvarende 20 promille av regionens folketall, eller om lag fire ganger den naturlige befolkningsøkningen på landsbasis slik denne var i første del av 1970-årene. Andre regioner har tilsvarende nettoutflytting. På kommunenivå finnes eksempler på årlige tall for nettoutflytting som tilsvarer godt over 50 promille av kommunenes folketall.

Det er nokså klart at en del av utviklingen i bosettingsmønsteret kan tilskrives bostedsskifter som foregår innenfor den enkelte kommunes grenser. Dette kan vi i denne omgang konstatere uten å kunne tallfeste forholdet nærmere.

Tempo og retning i bosettingsmønsterets endringer varierer regionalt og over tiden. Dette gjelder når vi som ovenfor betrakter utviklingen i samlet folkemengde. Det gjelder trolig i enda sterkere grad for endringene i de kjønns- og aldersspesifikke bosettingsmønstre.

Utviklingen i bosettingsmønsteret blir vist stor oppmerksomhet av opinion, myndigheter og forskere. Årsakene er blant annet det stadige behov for kunnskaper om befolkningsutviklingen og samfunnet som helhet, og de håndgripelige konsekvenser som kan tenkes å få klart negativ karakter om utviklingen får pågå utenfor kontroll.

Det er ganske klart at politikere, samfunnsforskere og -planleggere innenfor temaet flytting står overfor mange og til dels vanskelige oppgaver. For å kunne påvirke flyttebevegelsene i ønsket retning, der både samfunnsøkonomiske og trivselsmessige forhold tilgodeses, kreves en presisering av

hva som skal være det optimale mål. Det gjelder å definere trivsel og velferd. Det er nødvendig å avgjøre hvilken vekt som skal tillegges de forskjellige levekårskomponentene. Ofte er det slik at prioritering av den ene komponenten må skje på bekostning av andre. Videre kreves et inngående kjennskap til dagens flyttemønster, til hvilke forhold som er årsak til flyttingene og, ikke minst, kunnskap om samfunnsøkonomiske og trivselsmessige konsekvenser av tiltak som blir satt ut i livet for å oppnå det overordnede målet.

Et viktig grunnlag for en bosettingspolitikk i Norge er Statistisk Sentralbyrås beregninger av framtidig regional befolkningsutvikling under alternative forutsetninger om flyttinger, fødsler og dødsfall.

Flytterelasjonene i Byråets befolkningsprognosemodell har avgjørende betydning for framskrivningene av folketallets fordeling på regioner. I den versjon av modellen som nå brukes er disse relasjonene bygget på mekaniske forutsetninger om konstante demografiske ratetall. Med Flyttemotivundersøkelsen 1972 (Statistisk Sentralbyrå, 1977) har vårt kjennskap til mekanismene bak flyttingene økt vesentlig, og det er viktig å få nyttiggjort de nye kunnskapene i befolkningsprognosearbeidet. Formålet med de flyttestudiene som legges fram her er å bidra til økt kunnskap om flytting, bl.a. med sikte på å kunne revidere flytterelasjonene i modellen.

En revisjon av flytterelasjonene tar sikte på de tre innbyrdes avhengige problemområder.

- 1) Hvordan bestemmes omfang og sammensetning av utflyttingen fra et område.
- 2) Hvordan bestemmes omfang og sammensetning av innflyttingen til et område.
- 3) Hvordan bestemmes den totale folkemengde og dens sammensetning i et område.

I denne publikasjonen går vi særlig inn på flyttetendensenes variasjoner med kjønn og alder og på ulikheter mellom de forskjellige fra- og tilflyttingssteder.

I kapittel 2 tar vi opp det teoretiske grunnlag for de forutsetninger som undersøkelsen bygger på.

Kapittel 3 beskriver hvordan vi har valgt å gjennomføre undersøkelsen. Det blir gjort rede for viktige definisjoner og andre egenskaper ved datamassen. Det blir videre presentert en persongruppering og en kommunegruppering som er forsøkt tilpasset analysens formål.

Kapittel 4 gir resultater av analysen. Hovedtrekkene i de regionale forskjeller i flyttemønsteret behandles i avsnitt 4.2. Årsaker til forskjellene berøres ved dels å studere flytteratene for ulike kommunegrupper og dels ved innføring av motivspesifikke flytterater for kommunegrupper.

I avsnitt 4.3. behandles flyttemønstrene for spesifiserte persongrupper separat og i sammenheng. Strukturer som kommer tilsyne blir kommentert med sikte på mer fullstendige årsaksanalyser.

Kapittel 4 avsluttes med et forsøk på å tallfeste i hvilken grad det valgte analyseopplegget fanger opp variasjonene i flyttemønstrene.

2. NOEN HOVEDPUNKTER I KUNNSKAPSMENGDEN OM FLYTTING I NORGE

2.1. Innledning

Temaet flytting har svært mange aspekter, og vi tar ikke her sikte på å behandle alle. Aspekter som vi i denne omgang må velge å definere som utenfor behandling er eksempelvis mobilitetsnivået i Norge sett i internasjonal sammenheng, flyttemønsterets utvikling over tiden, bostedsskifter som ikke medfører skifte av bostedskommune, husholdningenes flyttemønster, flyttinger mellom Norge og utlandet, flyttemønster for persongrupper etter kjennemerker ut over kjønn og alder, flytting som samfunnsproblem eller samfunnsgode og det enkelte individs kunnskapsnivå om konsekvenser av å flytte eventuelt å bli boende.

I dette kapittel skal vi gi en kort skisse av tre atskilte sider ved hva den foreliggende flyttestudien har å bygge på av kunnskaper om flytting i Norge.

2.2. Det teoretiske grunnlag

I Statistisk Sentralbyrå er det, blant annet i tilknytning til Flyttemotivundersøkelsen 1972, presentert framstillinger av ulike flyteteorier (Statistisk Sentralbyrå 1977). Vi lar disse referansene være en del av grunnlaget for de teori-brokkene som presenteres i det følgende.

Abler, Adams og Gould gir i følgende korte formulering betingelsene for at generell interaksjon skal kunne komme i stand; "Sterke forskjeller mellom steder kan føre til interaksjon dersom de tre betingelsene for romlig interaksjon er oppfylt; komplementaritet, fravær av mellomliggende muligheter og overførbarhet." (Abler mfl. 1971: 196.) Anvendt på flytting, innebærer sitatet at ulikheter mellom områder virker flyttebefordrende dersom alternative bosteder eksempelvis kan tilby forhold som for en eller flere levekårsfaktorer oppfattes som bedre enn de tilsvarende forhold på det faktiske bostedet. Dette kan gjelde faktorer som arbeidsforhold, boligforhold, utdanningstilbud mv. Flytting vil ikke alltid komme i stand på grunnlag av en konstatering av at det alternative bostedet er bedre med hensyn til en faktor. En kan forvente at beslutningen ofte tas ut fra sammenlikning av bostedet og de potensielle tilflyttingssteder over et sett av faktorer. Etter en slik mer omfattende vurdering, vil den potensielle flytter kunne ha en rekke argumenter både for og mot flytting. Eksempelvis kan vi gå ut fra at en vilkårlig flytting fra et storbyområde til en utkantkommune med relativt stor sannsynlighet

vil kunne gi bedre boligforhold og miljøforhold med hensyn til støy og forurensing. På den annen side vil flyttingen lett kunne føre til dårligere tilbud av visse typer service og vanskeligere adgang til passende arbeid.

Erikson (1971: 66-67) gir en illustrerende skisse av denne type avveininger og deres forventede utfall. Han skiller ganske enkelt mellom stedenes "arbetsvärde" og "lokalvärde" og setter opp følgende utfallstabell (tabell 2.1). Erikson antar at det kreves en viss kalkulert forbedring totalt sett, for at flyttingen skal komme i stand. Cellene

Tabell 2.1. Forventet flytteeatferd under noen gitte betingelser. Erikson (1971: 67) *Expected migration patterns under varying conditions. Erikson (1971: 67)*

Bostedets "arbetsvärde" sammenliknet med tilflyttingsstedets <i>"Value of labour conditions" compared to that of alternative labour conditions</i>		Bedre <i>Improved</i>	Det samme <i>Not changed</i>	Dårligere <i>Deteriorated</i>
Bostedets "lokalvärde" sammenliknet med tilflyttingsstedets <i>"Value of environment" compared to that of alternative environment</i>	Bedre	Blir	Blir	?
	Det samme	Blir	Blir	Flytter
	Dårligere	?	Flytter	Flytter
	<i>Improved</i>	<i>Stay</i>	<i>Stay</i>	<i>?</i>
	<i>Not changed</i>	<i>Stay</i>	<i>Stay</i>	<i>Migrate</i>
	<i>Deteriorated</i>	<i>?</i>	<i>Migrate</i>	<i>Migrate</i>

med spørsmålsteget innebærer et problem for flytteren. I disse tilfellene innebærer flytting en forverring med hensyn til en type faktorer, mens det å ikke flytte innebærer en forsakelse i form av uteblitt forbedring med hensyn til den annen type faktorer. Eksemplet illustrerer en side ved beslutningsprosessen under visse uspesifiserte betingelser. Det er enkelt å gi eksempler på flyttinger der beslutningsprosessen bygger på andre forutsetninger.

La oss forsøke å videreføre Eriksons skisse dels ved å presisere og dels ved å trekke inn andre faktorer enn bostedets kjennemerker.

i) Når Erikson opererer med bostedets "arbetsvärde" og bostedets "lokalvärde" er det ikke klart om han mener objektive eller subjektive verdier. Dersom vi kan forutsette at individet har full oversikt over alle relevante faktorer, er situasjonen relativt enkel. Individet vil da kunne gjøre vurderinger som treffer den objektive virkelighet. I en del tilfeller må en imidlertid gå ut fra at situasjonen kan være farget av at individet helt eller delvis overser relevante faktorer, eventuelt feiltolker slike.

ii) Hvilken rolle spiller folks oppvekststed i flyttesammenheng? Spørsmålet er reist av mange flyttteforskere. I Flytttemotivundersøkelsen 1972 er spørsmålet forsøkt besvart gjennom kartlegging av det sted der den enkelte person bodde det meste av tiden før fylte 16 år. Alstad (1981) presenterer på grunnlag av de nevnte data indikasjoner på at oppvekststedet står sentralt i individenes flytthehistorie, og at enkelte typer oppvekstregioner mer enn andre rekrutterer flyttere. En presisering av Eriksons framstilling kan være å innføre et overordnet skille mellom to typer bosteder; oppvekststed og ikke oppvekststed. I Norge har Østby pekt på dette forholdet (Østby, 1970).

iii) I punkt ii), pekte vi på et skille mellom to typer bosteder som sett fra individet kan synes vesentlig. Egentlig er det kanskje riktigere å betegne det som to typer av personlig forhold til bostedet. (Samme sted kan jo tilhøre begge kategorier). Vi skal her nevne som et tredje moment til Eriksons framstilling de reint personlige egenskaper. Vi konstaterer ganske kort her at et bosteds "arbetsvärde" eller "lokalvärde" ikke er entydige begreper. Samme objektive forhold som angår bostedet kan ha forskjellig verdi for personer i forskjellige livssyklusfaser og med forskjellig erfaringsbakgrunn ellers.

iv) Et fjerde moment som supplerer Erikson er forhold som mer eller mindre overfører flyttebeslutningen fra den potensielle flytter til andre personer/institusjoner. Dette gjelder for små barn, men trolig også for andre medlemmer av en husholdning hvor flytting vurderes. Det gjelder åpenbart for visse situasjoner der omsorgsbehovet for pårørende må gis en overordnet betydning. Det gjelder også åpenbart for visse typer beordninger innen arbeidslivet. Mindre definitive er trolig de normer som fører til at barna i stor utstrekning flytter ut av oppveksthjemmet når de når en viss alder.

Vi berører her en situasjonsgruppe som trolig gjelder for en stor del av flyttingene. Emnet berøres også i dataanalysen ved en drøfting av ulike typer flyttinger under stikkord som basisflyttinger og bostedsbestemte flyttinger.

Betingelsen "manglende mellomliggende muligheter" i sitatet foran, kan synes å ha fått en noe for kategorisk form om den gjøres gjeldende for flytting. Dersom mellomliggende muligheter oversettes med aktuelle tilflyttingssteder mellom nåværende bosted og det tilflyttingssted som er oppe til vurdering, vil ikke disse mellomliggende steder kunne hindre en flytting

forbi dem. Eksempelvis kan en flytting mellom Narvik og Lillehammer lett tenkes å komme i stand selv om steder som Mo i Rana, Steinkjer og flere bør bli og blir vurdert som attraktive tilflyttingssteder av den samme person.

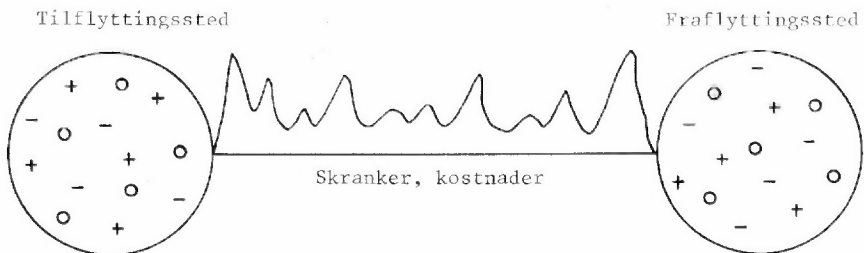
Stouffer (1940) tillegger mellomliggende muligheter en mindre definitiv betydning. Han hevder at antall flyttinger over en gitt avstand er omvendt proporsjonalt med antall mellomliggende muligheter.

Betingelsen "overførbarhet" har også gyldighet i flytteteorien. Selv om en sammenlikning mellom alternative bosteders kvaliteter med tanke på flytting isolert sett faller ut til fordel for flytting, gjenstår det å ta med i regnestykket fysiske og psykiske skranker eller kostnader forbundet med flyttingen. Lee (1969) innarbeider denne faktoren i sitt enkle tanke-skjema under betegnelsen "mellomliggende hindringer".

Lee opererer med fire grupper av faktorer som inngår i beslutningsprosessen forut for eventuell flytting;

- i) faktorer knyttet til fraflyttingsstedet,
- ii) faktorer knyttet til tilflyttingsstedet,
- iii) "mellomliggende hindringer" og
- iv) personlige faktorer

Alle steder forutsettes å ha et sett av egenskaper, pullfaktorer (+), som virker stabiliserende på befolkningen og tiltrekkende på potensielle tilflyttere. Tilsvarende har hvert sted et sett av pushfaktorer (÷), som virker flyttebefordrende på hele eller deler av befolkningen og frastøtende på potensielle tilflyttere. Et tredje sett av egenskaper er mer eller mindre likegyldige (0).

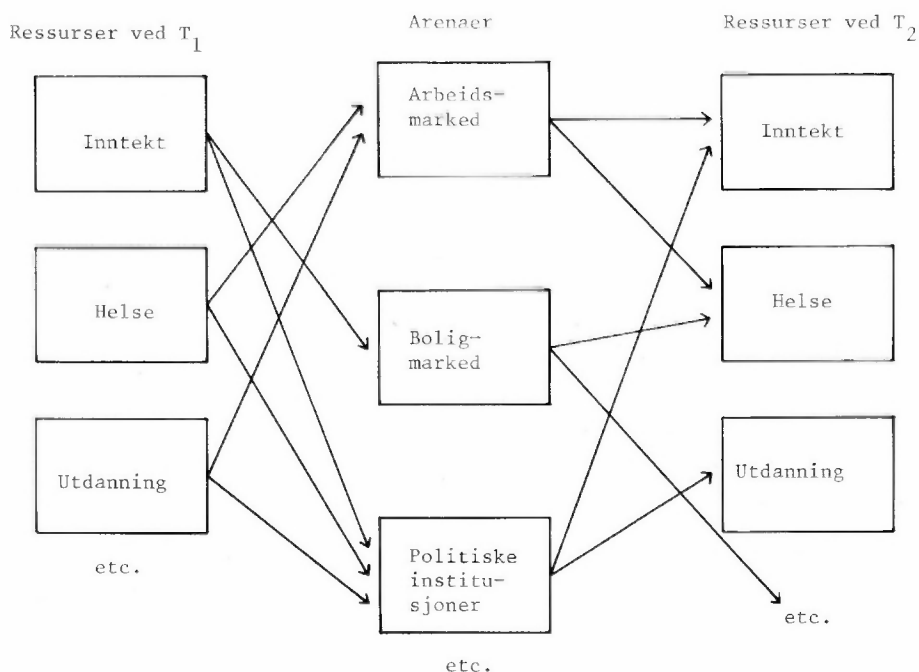

Hvert sett av faktorer kan ikke gis en generell definisjon. Effekten av den enkelte faktor vil variere både med den potensielle flytters personkjennetegn og med arten av komplementaritet mellom fra- og tilflyttingsstedet.

Et hjelpemiddel til å videreføre Lee's tankeskjema kan vi finne blant annet i Colemans (1971) teori om frambrakt sosial endring. Vi gjen- gir her hovedpunkter hos Coleman slik han tidligere er presentert i Statistisk Sentralbyrå (1977).

„I Colemans terminologi disponerer individene til en hver tid over et gitt sett av ressurser. Disse ressursene kan settes inn i form at aktiviteter på egnede handlingsarenaer. Aktiviteten på arenaene resulterer i avkastning i form av behovstilfredsstillelse og et nytt sett av ressurser som kan investeres i neste periode.

Ressursene kan være utdanning, inntekt, helse etc. Ressursene konverteres på korresponderende arenaer: arbeidsmarkedet, boligmarkedet, gjennom politiske institusjoner etc. Tankegangen kan illustreres ved en enkel figur:

Figuren viser individets ressurser ved tidspunkt T_1 . Disse ressursene nytter individet til å utføre aktiviteter på ulike handlingsarenaer. Aktivitetene gir som utbytte et nytt sett ressurser ved tidspunkt T_2 , som kan nyttes til umiddelbar behovstilfredsstillelse eller investeres på nytt i områdets arenaer (evt. andre områders arenaer ved flytting).

Med et gitt sett personlige ressurser er avkastningen avhengig av hvilke handlingsarenaer som er tilgjengelige og de tilgjengelige arenaenes struktur. Utdanning er i liten grad et middel til å oppnå økonomisk avkastning dersom det ikke finnes et arbeidsmarked å investere denne ressursen på. Arbeidsmarkedets struktur avgjør hvordan ressursen utdanning kan anvendes og hvor nyttig ressursen er for individet.

De forskjellige fasene i livssyklusen og hvert trinn i den kjeden av beslutninger som danner individets karriere, definerer sine spesielle premisser for individets ressursbehov og -situasjon, og således dets krav til omgivelsene (arenaer og arenastrukturer).

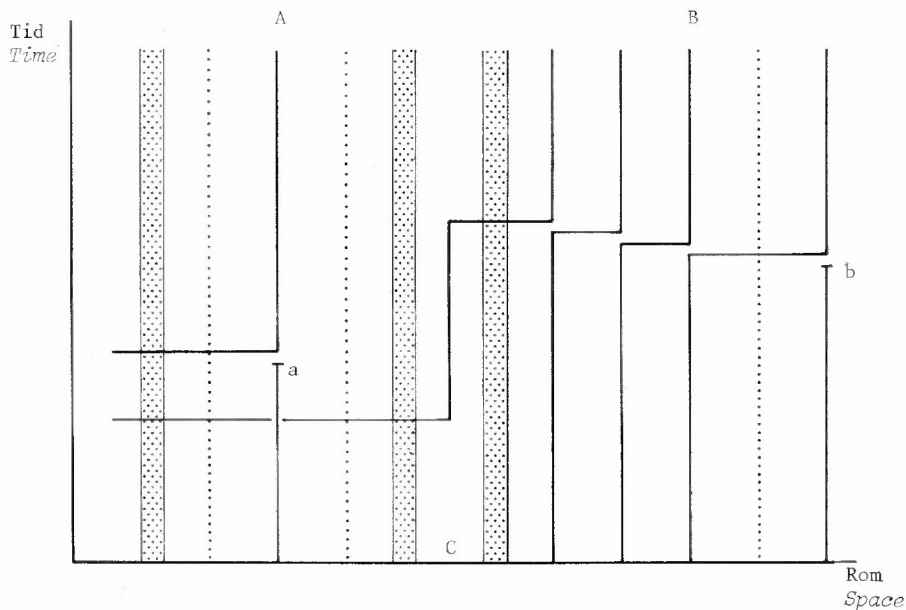
Det trinn i livssyklusen og de beslutninger som er fattet og etterlevet (eller planlagt etterlevet) framstår således som viktige kjennemerker når formålet er å studere flytteårsaker på individnivå. Bak et slikt resonnement ligger antakelsen om at relasjonen ressurser/arenaer kan studeres som de levekår individet har ved hvert stadium, målt ved slike egenskaper som vi antar at de ulike stadier genererer ulike krav til. Kristensen (1971) sammenfatter dette resonnementet slik: "... at mennesker inngår i forskjellige livssyklusfaser, og at man i disse faser foretar rasjonelle afvejsninger af, hvilke levevilkår der kan opnås i de lokale omgivelser contra andre steder, med de givne ressourcer som husstanden råder over materielt og immaterielt, og at man dernæst handler ud fra denne afvejning ved at beslutte sig til enten at flytte eller at blive" (s. 26). Levekårene kan således betraktes som et mål for kvaliteten av det samspill som foregår mellom livssyklusgruppene (med gitte ressurser) og omgivelsene. I sammenheng med flytting vil individenes ressursituasjon også være en viktig indikator på den mobilitetskapasitet som finnes hos individet".

Colemans resonnement kan gi inntrykk av at flytterne har en valgfrihet som langt overstiger realitetene. Når en person overveier å flytte, kan han vurdere mulige tilflyttingssteder på grunnlag av deres arenaer og arenastrukturer. Flytting til det som subjektivt (og objektivt) synes å være det optimale stedet forutsetter imidlertid at det foreligger en eller flere ledige roller eller vakanser som kan fylles. Det er ikke nok å konstatere at stedet har interessante arbeidsplasser, gode boliger eller passende utdanningsinstitusjoner.

Hägerstrand (1969) hevder at majoriteten av alle flyttingene representerer oppfylling av vakanser, erstatningsflyttinger som han kaller det. Avhengig av hvilke kvalitetskrav som stilles til den som på arbeidsmarkedet skal fylle en ledig plass, vil det kunne oppstå kortere eller lengre flyttekjeder. Hägerstrand illustrerer sitt resonnement som vist i figur 2.1 ved hjelp av sin livsløpsmodell i tid/rom. A representerer arbeidsplasser som ikke forutsetter spesiell yrkesopplæring eller erfaring, B er arbeidsplasser som forutsetter utdanning over et visst nivå.

Figur 2.1. To eksempler på hvordan en ledig stilling er utgangspunktet for flyttinger, framstilt ved Hägerstrands livsløpsmodell i tid/rom (Hägerstrand, 1969) *Two examples of how a job vacancy may incite changes in residence, described by Hägerstrand's life-table-model in time/space (Hägerstrand, 1969)*

A: Stillinger for ufaglærte *Occupations for unskilled persons*

B: Stillinger for faglærte *Occupations for skilled persons*

C: Utdanningsinstitusjoner *Educational institutions*

a: Ledig stilling besettes umiddelbart av en ungdom som forlater oppveksthjemmet *Job vacancy is filled immediately by youth who is leaving home of childhood*

b: Ledig stilling besettes ved en serie forfremmelser, i siste ledd av en ungdom som nettopp har avsluttet passende utdanning *Job vacancy is filled via a chain of promotions, where the last link is a youth who has just finished suitable education*

En ledig arbeidsplass a i A fylles i prinsippet umiddelbart av en yngre og mindre erfaren person. Besettelse av arbeidsplassen gir opphavet til en flytting. En ledig arbeidsplass b i B gir ved besettelse, i eksemplet, opphav til fire flyttinger. Arbeidsplassen besettes ved at en person flytter og etterlater seg en ledig arbeidsplass, som besettes ved at en person flytter osv. I eksemplet besettes den fjerde vakansen av en person som kommer direkte fra fullført skolegang (C).

Eksemplet illustrerer på den ene side noe ved de prosessene som skaper flyttinger og på den annen side hvilke restriksjoner som legges på flytternes valgfrihet med hensyn til tilflyttingssted. Eksemplet bidrar dessuten til å forklare hvorfor områder med spesielt gunstige arenastrukturer ikke overbefolkes i sterkere grad enn hva som er tilfellet. Hägerstrand hevder at det store antallet erstatningsflyttinger er direkte årsak til at de relativt store bruttoflyttestrømmene med få unntak gir relativt små nettoeffekter i folketallet på regionalt nivå.

2.3. Forutsetninger for tolking av flytteatferd

Om en ønsker å kartlegge årsakene til flytting, har en minst tre alternative framgangsmåter å velge mellom. En kan basere undersøkelsen på intervjuer der flytterne selv oppgir sine opplevde motiver for å flytte. En kan slutte seg til flytteårsakene ut fra studier av objektive forhold på til- og fraflyttingsstedet og ved individene. En kan, som en tredje mulighet, kombinere de to metodene ved både å benytte flytternes subjektive flyttemotiver og de objektive flyttegrunnene som er avledet av kjennskapen til flytterne og til flyttingenes start- og endepunkt. Den sistnevnte framgangsmåten er bl.a. benyttet av Taylor (1969) i en undersøkelse fra West Durham.

Den foreliggende undersøkelsen bygger i hovedsak på strategi nummer to, men med innslag av sistnevnte strategi for visse deler av analysene.

En vil støte på mange og til dels alvorlige vanskeligheter ved kartlegging og tolking av flytteårsaker, uansett hvilken framgangsmåte en måtte velge. For den foreliggende undersøkelsen vil vi spesielt nevne fire forutsetninger som representerer betydelige feilkilder om de ikke er oppfylt.

Forutsetning 1: Områdebeskrivelsen er en indikasjon på flytternes situasjon med hensyn til de faktorer som er bestemmende for flytting. Dette innebærer i første omgang at vi i beskrivelsen av geografiske områder har valgt riktige kjennemerker og presentert dem nær opp til den faktiske situasjon. Dessuten innebærer det at beskrivelsen av situasjonen

for totalbefolkningen også gir et tilnærmet riktig bilde av situasjonen på til- og fraflyttingsstedet for gruppen av flyttere. I beste fall er flytterne et tverrsnitt av befolkningen med hensyn til levekår (utdanningsforhold, arbeidsforhold, boligforhold mv.). Vi kjenner til fra levekårsundersøkelsen hvordan det kan påvises regional hoping av negative levekårskomponenter. (Aase og Dale, 1978). Teoretisk kan det tenkes en tilsvarende seleksjon mht. hoping av negative levekårskomponenter i forholdet mellom flyttere og ikke-flyttere.

Forutsetning 2: Flytternes subjektive oppfatning av egenskapene og dermed forskjellene mellom fraflyttings- og tilflyttingsstedet, samsvarer i rimelig grad med de objektive forskjellene. Forutsetningen innebærer med andre ord at flytterne har gode informasjoner om de to stedene.

Abler mfl. (1971) viser at informasjon om omverden varierer både geografisk og individuelt. Ulike mennesker påvirkes av ulike informasjonsstrømmer og har ulike evner til å nyttiggjøre seg informasjon. Dette gjør at en på individnivå bare kan operere med ulike sannsynligheter for gitte avgjørelser. På aggregatnivå vil en imidlertid finne betydelig samsvar mellom befolkningens oppfatning av bosted og alternative bosteder, og den objektive situasjon på de ulike stedene. Samsvaret har blant annet avstand som en begrensende faktor. Abler mfl. viser med sine persepsjonsflater (s. 515-519) at informasjonen om omverden avtar raskt med økende avstand fra bostedet. Dette gir blant annet som resultat at en gradering av bosteder etter godhet eller attraksjonsverdi, med få unntak går i favør av de nære områder. Denne konstateringen bidrar både til å forklare at langt de fleste som flytter flytter over korte avstander, og at flytteintensiteten avtar med økende antall mellomliggende muligheter.

Vi har ikke noen fullstendig oversikt over årsakene til flytting. Hva vi kan gjøre, er å definere noen push- og pullfaktorer som vi kan forvente vil gi utslag i motivstrukturen i noen nærmere definerte flyttestrømmer. En kontroll på faktorenes betydning vil vi eventuelt få ved sammenlikning med flytternes oppgitte flyttemotiver. En slik sammenlikning bygger på ytterligere to forutsetninger som bør nevnes.

Forutsetning 3: Det er samsvar mellom flytternes faktiske flytteårsaker og deres oppgitte motiver for flyttingen, Taylor (1969: 100-101), Foss (1974) og Statistisk Sentralbyrå (1977 : 37) hevder at forutsetningen kan være uholdbar for en større andel av flyttingene. Det kan f.eks. tenkes at flyttinger som ikke svarer til forventningene, likevel forsøkes rettfærdiggjort av flytteren, bevisst eller ubevisst. På spørsmål om årsakene til flyttingen, kan svaret i et slik tilfelle

lett blir preget av ønsket om å framstille den som mest mulig rasjonell og vellykket. Taylor refererer Mills (1954) som omtaler svar av denne typen som "an acceptable vocabulary of motives".

Forutsetning 4: Årsakskategoriene må ved de to registreringsmåtene defineres slik at de gir grunnlag for sammenlikninger av resultatene.

2.4. Flyttemønstre og flytteårsaker

Hvilke faktorer som er avgjørende for beslutningen om å flytte, er behandlet av mange forfattere. En generell oppfatning blant ulike faggrupper synes å være at arbeids- og lønnsforhold er den mest betydelige faktoren. Geografene Rødevand (1959) og Rasmussen (1966) legger særlig vekt på arbeidsreisens (pendlingens) betydning.

Hansen (1969) inndeler flyttingene i følgende seks typer:

- i) Flytting fra områder med akutte eller kroniske strukturproblemer
- ii) Flyttinger som følge av avansement i yrke
- iv) Flyttinger i forbindelse med utdanning
- iii) Flyttinger som primært har ikke-økonomiske motiver
- v) Flyttinger som bare medfører endret bosted, uten endring av arbeidssted
- vi) Flyttinger foretatt av passive medflyttere

Aubert og Karlsen (1965) er særlig opptatt av norske utkantstrøk og nevner følgende generelle flyttebefordrende faktorer: "Desperate transportforhold med risiko ved skolekjøring, i sykdomstilfelle, ved høy alder og når mannfolkene er borte på fiske. Rasfare og liknende som betinger støtte fra Naturskadefondet. Mulighet for å bli definert som "utvær" og få fraflyttingsbidrag. Eksistensen av et tilflyttingssted som tillater det samme slags næringsliv, eller endog fortsatt utnyttelse av de gamle naturressurser, et sted hvor en er kjent, har slektninger og eldre forretningsforbindelser, og som administrativt ligger i samme kommune." (s. 190). Som individuelle flytteårsaker nevner Aubert og Karlsen spesielt:

- mangel på muligheter for lønnet arbeid i hjembygda, eller høyere kontantinntekter i tettsted og by,
- mulighet for høyere skolegang,
- stor avhengighet hjemme,
- flere alternativer og valgmuligheter i tettsted og by,
- moderne vurderinger av de gode ting i livet,
- eventuelle nødsituasjoner bl.a. ved høy alder som ofte kan føre til et isolert liv og
- utferdstrang.

Vi har her nevnt noen faktorer som anses å forårsake flyttinger i Norge. Det gjenstår imidlertid å se om disse faktorene kan forklare alle flyttinger og eventuelt å kvantifisere deres betydning. Noe vet vi om de ulike faktorenes betydning ut fra kjennskapet til endringer i næringsstruktur og den seinere tids arbeidsplasslokalisering. Noe vet vi på grunnlag av intervjuundersøkelser fra utlandet. Noe vet vi også på grunnlag av enkelte intervjuundersøkelser utført i Norge.

Vi vil her presentere et utvalg av slike undersøkelser, og trekke noen konklusjoner på grunnlag av disse.

Den eneste landsomfattende intervjuundersøkelsen som fram til 1971 har berørt flyttingenes årsaker i Norge er Boligundersøkelsen 1967 (Statistisk Sentralbyrå 1968). Spørsmål om årsaker til flytting ble her stilt til et representativt utvalg av husholdninger som hadde byttet bolig i 1955 eller seinere, og som dessuten hovedsakelig bestod av de samme personer før flyttingen som på intervjutidspunktet. En merker seg at flyttingen ikke er knyttet til avstandskriteriet, eksempelvis kryssing av kommunegrense. Følgelig er kortdistanseflytterne særlig sterkt representert. Videre vil yngre enslige flyttere være underrepresentert i forhold til sin andel i den totale flyttermasse, idet det kreves av flytterne at de skal tilhøre tilnærmet samme husholdning på to tidspunkter som har en tidsavstand på inntil 10-12 år.

Spørsmål om årsaken til flytting ble stilt slik:

34. Hva var årsaken til at De/dere flyttet fra den forrige boligen? (Flere alternativer kan avmerkes)

0	☐	Boligen var for liten
1	☐	Boligen var for stor
2	☐	Boligen var for dyr
3	☐	Boligen var umoderne, dårlig
4	☐	Ønsket å bo i en annen hustype
5	☐	Skiftet arbeid
6	☐	Ønsket å bo nærmere arbeidsstedet
7	☐	Ønsket å bo mer sentralt
8	☐	Trivdes ikke i boligområdet, på stedet
	☐	Annen årsak: _____
-
- 9 Vet ikke, ingen spesiell grunn

Svarene fordelte seg med 56 prosent på boligforhold, 14 prosent på arbeidsforhold (mer presist: skiftet arbeid, ønsket å bo nærmere arbeidssted), 2 prosent ønsket å bo mer sentralt, 2 prosent trivdes ikke på stedet og 26 prosent oppgav enten andre motiver eller unnlot å svare. Uten at vi skal gi noen kritisk vurdering av resultatene, skal vi her være klar over at både det spesielle utvalget og spørsmålets formulering

og kontekst kan ha resultert i en noe spesiell svarfordeling. At spørsmålet inneholder ordet bolig og at det av ti svaralternativer er hele fem som går på ulike boligkvaliteter, kan tenkes å ha ledet svarene i retning boligmotiver. At spørsmålet dessuten stilles i en generell boligundersøkelse styrker antakelsen om at boligmotivene kan være overestimert. (Problemet med ubevisste forutsetninger ved formulering av problemstillinger er behandlet av blant annet Hellevik (1973: 30) og av Moser og Kalton (1971: 24).

Av mer lokalorienterte undersøkelser har Salomon (1969) på Ytre Senja kartlagt noe så uforpliktende som: "Har De noengang tenkt å flytte herfra?", og årsakene til eventuell flytting. Han viser at de oppgitte flytteårsakene i denne undersøkelsen fordeler seg med om lag halvparten på kommunikasjonsforhold og cirka 1/3 på dårlig eller lite variert arbeidstilbud. Om lag 6 prosent oppgir dårlig utdanningstilbud mens 4 prosent oppgir lite variert fritidsliv. Andre spesifiserte flytteårsaker er "trives ikke", "helsemessige årsaker" og "utferdstrang". Svarfordelingen gir en slags karakteristikk av et spesielt stykke utkant-Norge med sine spesielle problemer.

Dolven (1965) angir i sin undersøkelse fra Aurskog-Høland at følgende faktorer frister folk til å flytte til Oslo-området:

- Mange godt betalte stillinger
- Mange slags stillinger, bl.a. for folk med høyere utdanning
- Utferdstrang
- Ønske om å komme nærmere sentrum
- Oppfatning av at barna har bedre muligheter i byen.

Dolven gir ingen direkte kvantifisering av de ulike faktorene. Men han poengterer at arbeidsforhold er av vesentlig betydning. Når det gjelder flytterne til Aurskog-Høland presenterer Dolven følgende motivfordeling: Arbeid 39 prosent, giftermål 31 prosent, tomt eller leilighet 7 prosent, andre årsaker 8 prosent og uoppgitt 13 prosent. Flyttemotivet giftermål er her spesielt interessant både ved sin store prosentandel og ved at det er klart viktigste motiv for kvinner, med hele 43 prosent mot 11 prosent for menn. I Dolvens undersøkelse ble spørsmålene stilt til personer i alderen 18-47 år.

Av andre norske undersøkelser kan nevnes Arnljots undersøkelse fra Hægebostad (Arnljot, 1969) og Jamstillingskomitéens innflytterundersøkelse 1947, (Jamstillingskomitéen, 1946). Den ene kartlegger motivene for flytting fra en utkantkommune på grunnlag av et svært lite utvalg. Den andre undersøkelsen kartlegger motivene for flytting

til Oslo umiddelbart etter den annen verdenskrig. Begge undersøkelsene viser at forhold som knytter seg til arbeidssituasjonen er viktigste motivgruppe for flyttingene.

Også utenlandske undersøkelser understreker betydningen av arbeidsforhold som flyttemotiv. Gerger (1969) intervjuet et utvalg av 12 000 personer bosatt i Sverige, som var i alderen 14-75 år og hadde flyttet fra en kommune til en annen i tidsrommet 1964 - 1967. Undersøkelsen viser at folks flyttemotiver fordeler seg slik: Arbeids- og lønnsforhold 45 prosent, bostedsforhold 21 prosent, familieforhold 18 prosent, miljøforhold 9 prosent, utdanningsforhold 4 prosent og andre forhold 1 prosent. At arbeids- og lønnsforhold er den dominerende motivgruppen understrekes av andre undersøkelser utført av Gerger i Västervik og Norrbotten.

I en flytteundersøkelse i Ungarn skiller Compton (1971) mellom aktive og passive flyttere og mellom permanente og temporære flyttinger. Kategorien passive flyttere, som omfatter gifte kvinner og barn, utgjorde i 1968 vel 1/3 av de permanente flyttingene og 1/10 av de temporære. Motivgruppen arbeidsforhold dominerte med 1/4 av de permanente flyttinger og hele 60 prosent av de temporære. Andre motivgrupper var: Giftermål 14 prosent for permanente og 3 prosent for temporære flyttinger, boligforhold henholdsvis 9 og 2 prosent, og utdanning 1 prosent og 15 prosent. Helseforhold ble praktisk talt ikke nevnt som motiv for de permanente flyttingene, men for om lag 5 prosent av de temporære.

Vi skal også referere motivfordelingene i to franske undersøkelser. Girard mfl. (1970) kartla flyttemotivene for voksne personer bosatt utenfor Paris-regionen i januar/februar 1961. Undersøkelsen viste at 50 prosent hadde flyttet på grunn av arbeidsforhold, 32 prosent med motiv familieforhold (22 prosent for å inngå ekteskap), 2 prosent med motiv helseforhold og 6 prosent for å trekke seg tilbake (to retire).

6 prosent oppgav andre motiver. I tilknytning til denne undersøkelsen gjennomførte Purcher (1970) en liknende studie av personer bosatt i Paris. Her var fordelingen på de ulike motivgruppene slik: 59 prosent arbeidsforhold, 9 prosent utdanningsforhold og 26 prosent familieforhold hvorav 14 prosent ekteskapsinngåelse. 6 prosent oppgav andre motiver.

En konklusjon som kan trekkes på grunnlag av de refererte undersøkelser, er at arbeidsforhold og familieforhold (spesielt giftermål) er viktige årsaker til flytting. Med unntak først og fremst av boligundersøkelsen, synes det også klart at arbeidsforholdene er den klart viktigste motivgruppen. Videre er det klart at miljøforhold, utdanningsforhold og helseforhold er årsaker til flytting, men at de er av mindre

betydning. At service- og kommunikasjonsforhold ikke kommer fram som flyttemotiv, kan skyldes to forhold; enten at motivgruppen er inkorporert i andre motivgrupper (kategori "annet" i boligundersøkelsen og hos Dolven, kategori "bostedsforhold" hos Gerger), eller at den er uten betydning. Salomon viser at motivgruppen eksisterer, og synes å være ganske betydelig på Senja. Boligforholdenes betydning som flyttemotiv synes særlig vanskelig å kvantifisere på grunnlag av det foregående. Gerger, boligundersøkelsen og de franske undersøkelsene tildeler motivgruppen svært forskjellig betydning.

At resultatene i de refererte undersøkelsene er såpass forskjellige, når formålet for alle er å kartlegge det samme fenomenet, kan ha flere årsaker. En mulig årsak er at de registrerer forhold som er objektivt forskjellige. En annen mulig og sannsynlig årsak er at forskjellige for en stor del skriver seg fra ulikheter ved opplegget av undersøkelsene. Vi skal se nærmere på fem faktorer som belyser en slik forklaring.

i) Definisjon av flytter

Vi kjenner til fra flyttestatistikken at flyttetilbøyeligheten varierer med personkjennetegn som kjønn og alder. Uten å gå i detaljer kan vi konstatere at kvinner og de yngre aldersgrupper (20-35 år) er overrepresentert blant flytterne. Vi vet også at årsakene til flytting varierer med de samme personkjennetegnene. Gerger (1969) viser eksempelvis at de unge flytterne langt oftere enn eldre oppgir utdanningsforhold og familieforhold som flyttemotiv. Familieforhold oppgis særlig hyppig som flyttemotiv for kvinnene.

ii) Definisjon av flytting

Også valget av flyttedefinisjon påvirker resultatene ved kartlegging av flytteårsaker. At flyttemotivene varierer med flytteavstand er vist blant annet av Gerger. Motivgruppene arbeidsforhold og boligforhold som andel av alle motivgruppene øker henholdsvis proporsjonalt og omvendt proporsjonalt med økende flytteavstand. Dessuten vet vi at flytteintensiteten avtar med flytteavstanden. Resultatet av dette er at betydningen av de nevnte motivgruppene vil være nær knyttet til avstandsfaktorens plass i flyttedefinisjonen. Resonnementet gir noe av forklaringen på at boligforholdene er største motivgruppe i Boligundersøkelsen 1967.

iii) Faktisk kontra planlagt flytting

I de refererte undersøkelsene er utgangspunktet dels faktisk gjennomførte flyttinger, dels hypotetiske flyttinger. Vi kjenner i dag lite

til sammenhengene mellom planlagt flytting og i hvilken grad planene blir satt ut i livet. Det generelle problemet med prediksjon på grunnlag av hypotetiske spørsmål er bl.a. behandlet av Foss (1974). Når det gjelder flytting, vil sannsynligvis bare en del av dem som har flytteplaner få gjennomført planene sine. På den annen side kan vi vente at noen av dem som oppgir at de ikke har flytteplaner, likevel kommer til å flytte. En kan lett tenke seg at enkelte oppgitte grunner for framtidig flytting har mindre gjennomslagskraft med hensyn til realisering enn andre grunner. Dette kan medføre at motivstrukturen for planlagte flyttinger avviker mer eller mindre fra motivstrukturen som gjelder for den faktiske flytteatferd. Problemet er i et eksempel belyst hos Stordahl (1975, avsnitt 7.4.3).

iv) Definisjon av motivgrupper

Vi har tidligere påpekt at service- og kommunikasjonsforhold i de refererte undersøkelsene er inkorporert i ulike motivgrupper. Når boligforhold har så ulik betydning i de refererte undersøkelsene, er det grunn til å søke noe av forklaringen i motivgruppens definisjon i de ulike undersøkelsene.

v) Tidspunkt for undersøkelsen

Det er nokså åpenbart at etter hvert som visse samfunnsforhold endres, vil det kunne gjenspeiles i flyttemønster og årsaker til flytting. Dette innebærer at undersøkelser som på ulike tidspunkt kartlegger årsaker til flytting vil kunne gi resultater som inneholder forskjeller knyttet til de samfunnsendringer som har skjedd i tiden mellom undersøkelsestidspunktene.

De momentene som er behandlet under punktene i) - v) antyder hvilke problemer en står overfor om en ønsker å sammenlikne resultatene fra forskjellige undersøkelser om emnet flytting og årsaker til flytting. Det som umiddelbart kan synes å være forskjeller som skriver seg fra ulike forhold ved flytternes situasjon, kan vise seg i større eller mindre grad å måtte tilskrives ulikheter i undersøkelsesoppleggene. Skal norske og utenlandske undersøkelser av flyttemotiver være direkte sammenliknbare, er det en betingelse at flyttedefinisjonen på samme måte er knyttet til avstandsfaktoren.

En hovedkonklusjon på grunnlag av resonnementene foran synes å være at det ikke foreligger grunnlag for å estimere motivstrukturen for norske interkommunale flyttinger på landsbasis på grunnlag av de refererte intervjuundersøkelsene.

Vi har her ikke gått konkret inn på sider ved eldre tiders flyttemønster eller de helt nye tendensene i nasjonale flyttemønster slik disse kan dokumenteres i en rekke vestlige land. Aktuelle referanser er her Sogner (1979) og Brown og Wardwell (1980). Det kan videre reises innvendinger mot at vi ikke tar opp konkret mer av 70- og 80-årenes studier av det norske flyttemønster. Her finnes det et stort antall arbeider som det kunne henvises til.

Hensikten med kapitlet er imidlertid å trekke fram kilder som tar opp samme slags temaer som den foreliggende undersøkelsen i forhold til det meget omfattende tema interkommunal flytting. Videre er hensikten å peke på kilder som har gitt ideer til opplegg og gjennomføring av analysene. Dette gjelder både skissen til et teoretisk tankemønster, og antydningen av noen problemer en støter på ved innsamling og tolking av data. Data som konkret anvendes i de framlagte analyser blir presentert seinere i rapporten.

Her skal vi til slutt ganske kort gjengi motivfordelingen slik den framkommer i Flyttemotivundersøkelsen 1972¹⁾. Denne intervjuundersøkelsen står i denne sammenheng i en særstilling idet den utgjør noe av datagrunnlaget for de analysene som legges fram. Personer i alderen 16-74 år som fikk registrert flytting mellom norske kommuner i 1971 ble spurt om viktigste grunn til at husholdningen besluttet å flytte. Svarene fordelte seg på motivgrupper som angitt nedenfor.

I alt	100
Familieforhold	12
Helseforhold	2
Utdanningsforhold	9
Arbeidsforhold	35
Boligforhold	27
Bosteds- og miljøforhold	8
Andre grunner	7
Uoppgitt	(0)
Tallet på personer som svarte	2 894

---

1) Nærmere omtale av undersøkelsen, se avsnitt 4.2.3.2.

3. OPPLÉGG AV UNDERSØKELSEN

3.1. Innledning

I det foregående kapittel har vi vist at det geografiske mobilitetsmønsteret er komplisert og har mange dimensjoner. Det kan derfor synes mer dekkende å tale om et sett av flyttemønstre heller enn om flyttemønsteret. I tillegg er det slik at begrepet geografisk mobilitet kan defineres på flere ulike måter. Og selv om vi finner fram til en bestemt definisjon, vil data som i prinsippet svarer til definisjonen i ulik grad være dekkende, avhengig av prosedyrene for datainnsamling.

I denne analysen av geografisk mobilitet velger vi å studere det samlede flyttemønster i forhold til personkjennetegn og flytteavstand. Opplegget gir oss anledning til å behandle det enkelte delmønster separat eller i sammenheng med andre. Etableringen av delmønstre blir i det følgende gjennomført og begrunnet. Videre presenterer vi valget av flytedefinisjon og gjør rede for hvilke tidsrom flyttestudiene dekker. Flyttemønsteret blir i hovedsak behandlet med utgangspunkt i beregnede flytterater.

3.2. Definisjon av flytter og flytterater

3.2.1. Definisjon av flytter

Med flytter mener vi i denne undersøkelsen en person som ved inngangen av et av årene 1971 - 1974 og ved utgangen av samme år er registrert bosatt i to forskjellige kommuner i Norge. For alle årene som omfattes av undersøkelsen benyttes en fast kommuneinndeling slik den var pr. 1. januar 1974 (443 kommuner).

Den valgte flytedefinisjonen ekskluderer personer som innenfor samme år gjennomfører to eller flere flyttinger, men starter og avslutter året i samme kommune. Begrunnelsen for å velge denne definisjonen er at den benyttes i Byråets befolkningsframskrivingsmodell, hvor antall flyttinger pr. person pr. år maksimalt telles som en.

Når vi i analysen begrenser oss til flyttede personer med de nevnte restriksjoner, betyr det at vi opererer med om lag 170 000 flyttere pr. år. Totalt antall personer som får registrert flytting mellom kommuner i løpet av ett år ligger vel 5 000 høyere, mens antall registrerte flyttinger ligger noe over 190 000 pr. år for den aktuelle perioden 1971 - 1974.

En mer presis beskrivelse av flyttebegrepet slik det anvendes i undersøkelsen, finnes i Vedlegg 1.

3.2.2. Beregning av flytteratene

Flytteratene er beregnet for 4-årsperioden 1. januar 1971 - 31. desember 1974. Valg av 4-årsperiode er gjort blant annet for å redusere utslagene av tilfeldige variasjoner.

Ratene er spesifisert for den enkelte kommune totalt og for nærmere definerte persongrupper i den enkelte kommune. Kommunenes aldersspesifikke rater for brutt utflytting beregnes etter formelen

$$\frac{\sum_{n=1971}^{1974} J_U^k(x, n)}{\sum_{n=1971}^{1974} J_L^k(x-1, n-1)}, \text{ der}$$

$J_U^k(x, n)$ er antall personer med kjønn J ($J=K, M$) født i år $(n-x)$ som er bosatt i kommune k ved inngangen av år n og som er bosatt i en annen kommune ved utgangen av samme år. $J_L^k(x, n)$ er for $x > 0$ antall personer med kjønn J ($J=K, M$) som bodde i kommune k den 31. desember år $n-1$ og som da var $x-1$ år (født år $n-x$). For $x=0$ er nevneren definert som summen av antall fødte i kommunen k i 4-årsperioden som har kjønn J .

Innflyttingsratene er beregnet på tilsvarende måte som utflyttingsratene, men med innflyttere i telleren.

Nettoflytteratene er differansen mellom inn- og utflyttingsratene.

Ratene for persongruppene beregnes ved å summere i teller og nevner hver for seg over de ettårsaldre (og eventuelt kjønn) som inngår i persongruppene. Inndelingen i persongrupper er omtalt i avsnitt 3.4.

Flytterater for kommunegrupper er beregnet som det uveide aritmetiske gjennomsnitt av ratene for hver kommune i gruppen. Inndelingen i kommunegrupper er omtalt i avsnitt 3.5.

3.3. Flytteavstand - inndeling i avstandskategorier

Med utgangspunkt i hva vi vet om flytting, velger vi å skille flyttingene i tre avstandskategorier; kort-, mellom- og langdistanse. Det har vært drøftet ulike prinsipper for gruppering etter avstand. Blant annet er det argumenter for å innføre km-soner for hver kommune. Dette lar seg gjøre ved bruk av eksisterende avstandsmatriser for luftlinjeavstand mellom kommunenes befolkningstygdepunkter (Stokkan, 1970). På den annen side er det argumenter for en inndeling i arbeidsmarkedsregioner etter funksjonelle kriterier, der en kan skille mellom flyttinger innenfor og flyttinger mellom arbeidsmarkedsregionene.

I denne omgang velger vi å bruke eksisterende regioninndelinger som i sterk grad ivaretar arbeidsmarkedsaspektet. Avstandskategoriene er definert som følger:

- i) kortdistanse-flyttinger; flyttinger mellom kommuner som tilhører samme primære prognoseregion¹⁾
- ii) mellomdistanse-flyttinger; flyttinger mellom kommuner som ikke tilhører samme primære prognoseregion, men som tilhører samme landsdel²⁾
- iii) langdistanse-flyttinger; flyttinger som krysser grense for landsdel.

3.4. Gruppering av flyttere og potensielle flyttere etter personkjenne-tegn

3.4.1. Datagrunnlag for grupperingen

Formålet med en gruppering av flyttere og potensielle flyttere, og retningslinjene for den praktiske gjennomføringen er det redegjort for i innledningen. Under arbeidet med grupperingen har det vist seg å eksistere klare begrensninger, av teknisk art, for hvilke personkjenne-tegn som kan benyttes. Når vi bare grupperer etter kjønn og alder, skyldes det at vi ikke har hatt familiestatistiske data i en form som tillater gruppering på et slikt grunnlag. Her presenteres den grupperingen som vi, gitt begrensningene, mener er en mulig løsning for bruk til studier av flytting.

Flytteintensiteten varierer sterkt med kjønn og alder. Figur 3.1 viser at mobiliteten³⁾ er spesielt stor for aldersgruppene 20-24 og 25-29 år. Mens mobiliteten i 1971 for den samlede befolkningen er 48 promille, er den for både menn og kvinner i de nevnte aldersgrupper mer enn det dobbelte. For kvinner i aldersgruppen 20-24 år er den mer enn det tre-dobbelte. Med stigende alder synker mobiliteten jevnt. Fra og med 5-årsgruppen 35-39 år ligger den under landsgjennomsnittet og synker til under ti promille for personer 60 år og eldre. Aldersgruppene mellom 25 og 59 år har det felles at flytteratene for menn er større enn for kvinner, for aldersgruppene 25-44 år klart større.

1) Primær prognoseregion (p.p.-region) består av en eller flere nabokommuner som naturlig kan sies å danne en region, særlig med hensyntil flytting og arbeidsreiser. Landet er inndelt i 96 p.p.-regioner. Inndelingen er beskrevet av Rideng (1975). 2) Landsdel er her identisk med handelsfelt slik disse er definert i Statistisk Sentralbyrå (1972b). Landet er inndelt i fire handelsfelt. 3) Som datagrunnlag for persongrupperingen er benyttet alle registrerte interkommunale flyttinger i 1971.

Blant barna har aldersgruppen 0-4 år de største ratene med 85 promille, synkende til 20 promille for aldersgruppen 10-14 år. Her kan det ikke registreres forskjeller mellom kjønnene, noe som har klar sammenheng med at barnas flytting ikke skyldes deres egne beslutninger, men beslutninger om familieflytting tatt av deres foresatte.

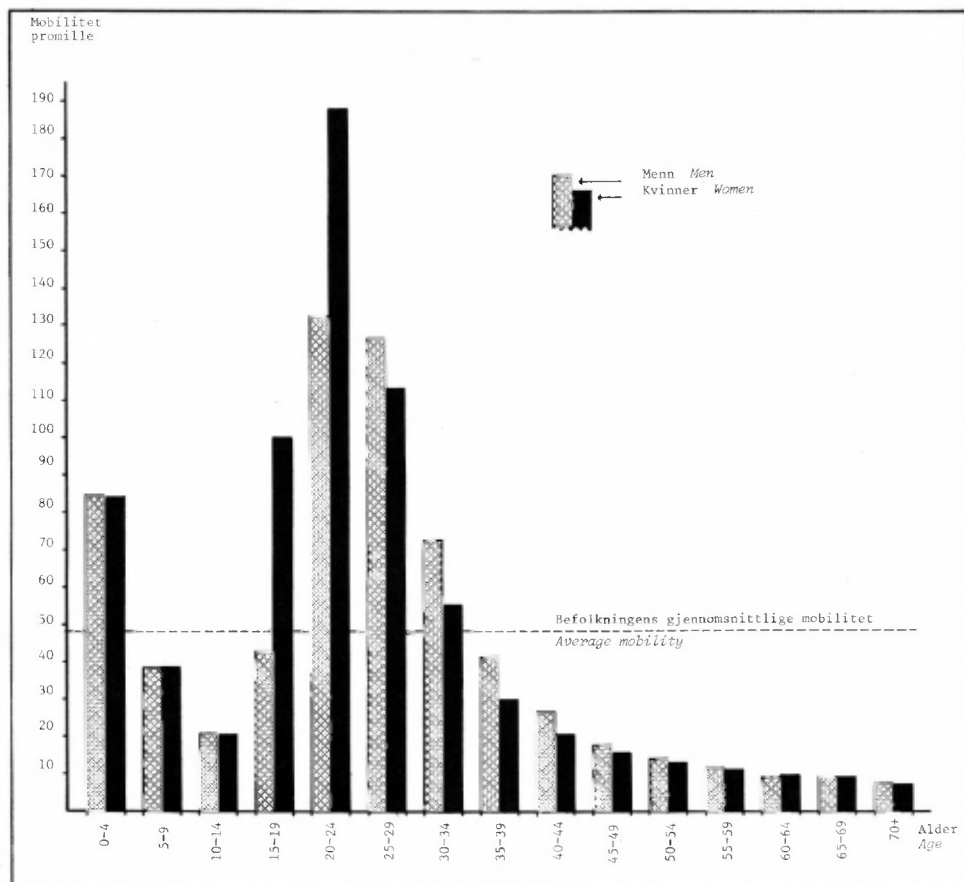
Neste aldersgruppe (ungdomsgruppen 15-19 år) har igjen høyere mobilitet. Som for aldersgruppen 20-24 år er det her kvinnene som er de klart mest mobile.

En del av disse sterke variasjonene i mobilitet er det nærliggende å sammenkoble med overganger mellom spesielle stadier i en normal livssyklusutvikling. For barn er sannsynligvis det å starte og avslutte obligatorisk skolegang to overganger mellom livssyklusfaser som har spesiell betydning for mobiliteten. Familier med barn vil så snart et av barna begynner på skolen kunne føle seg sterkere knyttet til bostedet enn tidligere, da det ikke er uvanlig å betrakte det som en ulempe å omplante barnet fra et skolemiljø til et annet. Med dette som utgangspunkt vil vi i det følgende skille mellom førskolebarn i alderen 0-6 år og skolebarn i alderen 7-15 år.

Ved alder 16 år er barna ferdige med den obligatoriske skole og begynner å flytte ut av barndomshjemmet. Som figur 3.1 viser, er kvinnene gjennomgående noe tidligere ute enn mennene. I det minste flytter kvinnene i større grad ut av oppvekstkommunen når de forlater oppveksthjemmet. I tabell 3.1 får vi via motivspesifikke flyttesteratere illustrert hvordan også flytteeårsakene er forskjellige for menn og kvinner og i de ulike aldersgrupper.

Tabellen viser at kvinner i alderen 16-69 år har sju promillepoeng høyere mobilitet enn menn i samme aldersgruppe. Forskjellen forklares hovedsakelig ved at kvinnene langt hyppigere enn mennene synes å flytte i forbindelse med giftermål (giftermål utgjør mer enn 60 prosent av kategorien familieforhold).

Figur 3.1. Innenlandske flyttinger pr. 1 000 innbyggere i 1971, etter kjønn og alder¹⁾ *Internal migration per 1 000 inhabitants 1971, by sex and age¹⁾*

¹⁾ Kilde: Statistisk Sentralbyrå, 1972a tabell 23

¹⁾ Source: Central Bureau of Statistics 1972a table 23

Tabell 3.1. Flytterater for menn og kvinner i forskjellige aldersgrupper og etter viktigste grunn til flyttingen. Beregningene gjelder registrerte flyttinger i 1971. *Promille Rates of migration for men and women in different age groups, by main cause of migration. Estimates based on registered migrations 1971. Per thousand*

Kjønn/alder <i>Sex/age</i>	Viktigste oppgitte grunn <i>Principal cause stated</i>								Tallet på flyttere/l) bestand <i>Number of migrants/l) population</i>
	I alt <i>Total</i>	Arbeidsforhold <i>Working conditions</i>	Familieforhold <i>Family conditions</i>	Utdanningsforhold <i>Educational conditions</i>	Boligforhold <i>Housing conditions</i>	Bostedsmiljø <i>Environment</i>	Andre grunner <i>Other causes</i>		
Menn <i>Males</i>									
Alle <i>All</i>	52	20	4	5	15	4	4	1	66 158/ 282 458
16-19 år ²⁾ <i>years</i> ²⁾	48	20	2	14	5	2	5		5 989/ 124 656
20-24 "	133	49	12	24	32	7	11		21 206/ 159 833
25-39 "	86	35	5	5	28	8	5		29 630/ 345 642
40-69 " ³⁾	15	5	1	0	5	2	2		9 693/ 652 327
Kvinner <i>Females</i>									
Alle	59	18	9	5	15	5	7	1	74 805/ 277 527
16-19 år ²⁾	120	42	24	22	14	7	11		14 265/ 118 989
20-24 "	188	52	36	23	45	13	19		28 124/ 149 557
25-39 "	71	26	10	3	21	6	5		23 488/ 330 482
40-69 " ³⁾	13	3	2	0	3	2	3		8 928/ 678 499

1) Kilde: Tallet på flyttere og bestand fra Statistisk Sentralbyrå (1972a)

2) Tallet på flytterne er omregnet fra aldersgruppen 15-19 år under den forutsetning at 15-åringene har flytterater som aldersgruppen 10-14 år.

Folketallet er beregnet som 4/5 av aldersgruppen 15-19 år. 3) Flyttemotivene er beregnet for aldersgruppen 40-74 år.

1) Source: Central Bureau of Statistics (1972a). 2) The number of migrants has been estimated on the basis of figures for the group 15-19 years, assuming that 15 year-olds have the same migration rates as the age group 10-14. The population 16-19 years is assumed to be 4/5 of the population 15-19 years. 3) Migration motives have been estimated for the age group 40-74 years.

3.4.2. Persongruppene 01-15

Persongrupperingen som er valgt i denne undersøkelsen er basert bare på personkjennetegnene kjønn og alder. Aldersgrupperingen er valgt på grunnlag av alderens samvariasjon med flytteintensitet, flytteårsaker og antakelser om når i en normal livssyklus det intrer flyttepåvirkende forhold som etablering av familie, etablering på arbeidsmarked, etablering på boligmarked, utdanning og barnas inntreden i og uttreden av obligatorisk skolegang. Videre hadde vi som utgangspunkt at antall grupper ikke bør overstige om lag ti av hensyn til databehandlingen.

<u>Kategori</u>	<u>Persongruppe</u>	<u>Karakteristikk</u>
01	Barn 0- 6 år, begge kjønn	Førskolebarn, relativt mobile. (Flytter med foreldrene.)
02	Barn 7-15 år, begge kjønn	Skolebarn, relativt lite mobile. (Flytter med foreldrene.)
03	Menn 16-19 år	Ugifte med mobilitet nær gjennomsnittet for befolkningen. Flyttingene er sterkt knyttet til arbeidsforhold og særlig sterkt til utdanningsforhold.
04	Menn 20-29 år	Personer i etableringsfase. Følgende faktorer bidrar til å gjøre gruppen særlig mobil: Giftermål, etablering på arbeidsmarkedet (eventuelt via utdanningsinstitusjon(er)), familieførøkelse som medfører nye boligbehov og barn hovedsakelig i førskolealder. Gruppens flyttinger er relativt sterkt knyttet til arbeidsforhold og boligforhold.
05	Menn 30-44 år	Etablerte med mobilitet noe over gjennomsnittet for befolkningen. Gruppens flyttinger er relativt sterkt knyttet til arbeidsforhold og særlig boligforhold. Barn i skolealder virker mobilitetsdempende.
06	Kvinner 16-19 år	Ugifte med mobilitet nær det dobbelte av gjennomsnittet for befolkningen. Flyttingene er sterkt knyttet til arbeidsforhold og særlig sterkt til utdanningsforhold, dessuten til giftermål.
07	Kvinner 20-29 år	Personer i etableringsfase. De samme faktorer som gjelder for menn i samme aldersgruppe bidrar til å gjøre denne gruppen særlig mobil. Gruppens flyttinger er relativt sterkt knyttet til boligforhold og familieforhold.

<u>Kategori</u>	<u>Persongruppe</u>	<u>Karakteristikk</u>
08	Kvinner 30-44 år	Etablerte med mobilitet noe under gjennomsnittet for befolkningen. Gruppens flyttinger er relativt meget sterkt knyttet til arbeidsforhold og boligforhold.
09	Menn 45-66 år	Etablerte med lav mobilitet. Gruppens flyttinger synes ikke å være påvirket av spesielle faktorer i særlig grad.
10	Kvinner 45-66 år	Etablerte med lav mobilitet. Gruppens flyttinger synes ikke i særlig grad å avvike fra gjennomsnittet av flytterne ved å være påvirket av spesielle flyttebefordrende faktorer.
11	Menn 67 år og over	Pensjonerte, meget lav mobilitet.
12	Kvinner 67 år og over	Pensjonerte, meget lav mobilitet.
13	Personer 45-66 år, begge kjønn	Kategori 13 og 14 er en sammengruppering av 09/11 og 10/12 hhv.
14	Personer 67 år og over, begge kjønn	Dette er gjort av analysehensyn da flyttergruppene er svært små og det er grunn til å gå ut i fra at det er små relevante forskjeller mellom kjønnene i disse aldersgrupper.
15	Alle	

3.5. Gruppering av kommunene

3.5.1. Innledning

På grunnlag av blant annet gjennomgåelsen i kapittel 2 har vi utarbeidet en kommunegruppering der kommunene fordeles på i alt 22 grupper. Utgangspunktet har vært Statistisk Sentralbyrås offisielle kommuneklassifisering i ni typer (Rideng, 1974). Omfordelingen av kommunene fra ni typer til 22 grupper er gjort ved bruk av kommunekjennetegn som vi mener kan bidra til å forklare regionale forskjeller og variasjoner over tiden i kommunenes flyttemønstre (kommuneinndelingen pr. 1. januar 1974).

I dette kapitlet vil vi gjøre rede for hvordan de valgte kommunegruppene er definert, avsnitt 3.5.2. Kapitlet gir deretter en nærmere beskrivelse av opprettelsen av den enkelte gruppe, og definisjon av begrepene som inngår i beskrivelsen. I Vedlegg 2, 3 og 4 er hver av kommunene tilordnet sine kommunegrupper og presentert henholdsvis gruppevis, fylkesvis og etter Byråets kommunetyper.

For å lette oversikten er kommunegruppene ordnet i følgende fem hovedgrupper etter sentralitet:

- I) Senterkommuner; 63 kommuner med tettsted¹⁾ på nivå 1²⁾ eller høyere som tilfredsstiller visse minstekrav til servicetilbud. Senterkommunene er inndelt i sju grupper (01-07) på grunnlag av tettstedsstørrelse, bosettingstetthet i kommunen, arbeidsmarkedssituasjon og næringsstruktur.
- II) Omegnskommuner for senterkommuner; 55 kommuner med sterk funksjonell tilknytning til minst en senterkommune som har tettsted på nivå 2 eller 3²⁾. Omegnskommunene er inndelt i tre grupper (08-10) etter egenskaper ved senterkommunen de er tilknyttet og graden av tilknytning.
- III) Sentrale kommuner; 35 kommuner som etter Byråets definisjon er sentrale³⁾, men som verken er senterkommune eller omegnskommune. De sentrale kommunene er delt i to grupper (11-12) etter næringsstruktur.
- IV) Ikke-sentrale kommuner; ⁴⁾ 232 kommuner som ligger utenfor en viss avstand fra et større tettsted. Ikke-sentrale kommuner er inndelt i åtte grupper (13-20) etter næringsstruktur og hvorvidt de er godt eller svakt utbygde målt ved folketall, adkomstmuligheter til større tettsted utenfor kommunen og størrelse på eventuelt tettsted i kommunen.
- V) Andre kommuner; en restkategori med 58 kommuner som i hovedsak har næringsstruktur dominert av de tjenesteytende næringer. Dette er kommunene som i Byråets klassifisering inngår i restkategorien "andre kommuner", og som i vår gruppering verken er senterkommuner eller omegnskommuner. Her inngår også øvrige kommuner som ikke er tilordnet noen av kommunegruppene 01-20. "Andre kommuner" er inndelt i to grupper (21-22) etter hvorvidt de er godt eller svakt utbygde målt ved folketall, adkomstmuligheter til større tettsted utenfor kommunen og størrelse på eventuelt tettsted i kommunen.

1) Tettsted, se definisjon side 30. 2) Definisjon av tettstedsnivå, se side 73. 3) Sentrale kommuner har etter Byråets definisjon sentralitetskode 3A eller 2A (Rideng 1974). Kommunene oppfyller kravet til Byråets tettstedsnivå 2 eller 3 (se definisjon i note 2). Kode A indikerer at kommunene dessuten har en "rimelig reisetid" for en dagreise til et landsdelssenter. (Se også punkt 3.5.4.5.i, side 78.) 4) Ikke-sentrale kommuner har sentralitetskode 2B, 1A, 1B, 0A eller 0B etter Byråets definisjon (Rideng 1974). (Se også punkt 3.5.4.5.i, side 78.)

3.5.2. Kommunegruppene¹⁾

De 22 kommunegruppene er definert som følger:

Hovedgruppe I. Senterkommuner

Gruppe 01 Landsdelssentra I, med trange grenser (1 kommune, Oslo)²⁾

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) har tettsted på nivå 3³⁾ (landsdelssenter)
- ii) har bosettingstetthet 800 innbyggere pr. km² og høyere
- iii) folketallet i tettstedet er minst like stort som folketallet i kommunen

Gruppe 02 Landsdelssentra II, uten trange grenser (4 kommuner)²⁾

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) har tettsted på nivå 3³⁾ (landsdelssenter)
dessuten minst ett av følgende krav:
- ii) har bosettingstetthet mindre enn 800 innbyggere pr. km²
eller
- iii) folketallet i tettstedet er mindre enn folketallet i kommunen

Gruppe 03 Regionsenterkommuner I, med trange grenser og betydelig nettoinnpending (6 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) har tettsted på nivå 2³⁾ (regionsenter)
- ii) har bosettingstetthet 800 innbyggere pr. km² og høyere
- iii) folketallet i tettstedet er minst like stort som folketallet i kommunen
- iv) har nettoinnpending som er 20 prosent og høyere av antall personer som har sysselsetting i kommunen

Gruppe 04 Regionsenterkommuner II, uten trange grenser og med nettoinnpending (11 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) har tettsted på nivå 2 (regionsenter)³⁾
dessuten ett av følgende trippelkrav:
- ii) har bosettingstetthet 800 innbyggere pr. km² og høyere, og folketallet i tettstedet er minst like stort som folketallet i kommunen, og har nettoinnpending som er mindre enn 20 prosent av antall personer som har sysselsetting i kommunen.

1) Denne kommunegrupperingen avviker på noen få punkter fra grupperingen slik den er presentert hos Stordahl (1976). 2) Skillet mellom Oslo (gruppe 01) og de fire øvrige landsdelssentra (gruppe 02) vil trolig falle naturlig uten nærmere oppstilling av ulike grupperingskriterier. Kriteriene er tatt med her også fordi de inngår i et tilstrebent enhetlig sett av kriterier som er brukt på et større antall kommuner. 3) Definisjon av tettstedsnivå, se side 73.

eller

- iii) har nettoinnpendling som er 5 prosent og høyere av antall personer som har sysselsetting i kommunen, og har bosettingstetthet mindre enn 800 innbyggere pr. km² og/eller folketallet i tettstedet er mindre enn folketallet i kommunen

Gruppe 05 Regionsenterkommuner III, uten trange grenser og uten nettoinnpendling (11 kommuner)

Kommunene tilfredsstillter følgende krav:

- i) har tettsted på nivå 2 (regionsenter)¹⁾
 ii) har nettoinnpendling mindre enn 5 prosent av antall personer som har sysselsetting i kommunen,
 dessuten minst ett av følgende krav:
 iii) har bosettingstetthet mindre enn 800 innbyggere pr. km²
 eller
 iv) folketallet i tettstedet er mindre enn folketallet i kommunen

Gruppe 06 Lokalsenterkommuner I, som er industrikommuner (11 kommuner)

Kommunene tilfredsstillter følgende krav:

- i) har tettsted på nivå 1 (lokalsenter)¹⁾
 ii) er industrikommuner; kommunetype 5 (mindre sentrale industrikommuner) eller 6 (sentrale industrikommuner) etter Byråets kommuneklassifisering²⁾

Gruppe 07 Lokalsenterkommune II, øvrige (19 kommuner)

Kommunene tilfredsstillter følgende krav:

- i) har tettsted på nivå 1 (lokalsenter)¹⁾
 ii) tilhører ikke kommunetype 5 (mindre sentrale industrikommuner) eller 6 (sentrale industrikommuner) etter Byråets kommuneklassifisering²⁾

Hovedgruppe II. Omegnskommuner

Gruppe 08 Forstadskommuner for landsdelssentra (gruppe 01 eller 02) (9 kommuner)

Kommunene tilfredsstillter følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 7 (særlig sentrale, blandede tjenesteyttings- og industrikommuner) etter Byråets kommuneklassifisering²⁾.
 ii) er ikke definert som senterkommune (gruppe 01-07 ovenfor)

1) Definisjon av tettstedsnivå, se side 73. 2) Byråets kommuneklassifisering er presentert i avsnitt 3.5.3.2, side 65.

- iii) et landsdelssenter er viktigste tilpendlingskommune
- iv) minst 50 prosent av befolkningen inngår i landsdelssenterets tettstedssamling¹⁾
- v) har nettoutpendling som er minst 50 prosent av antall personer som har sysselsetting i kommunen

Gruppe 09 Omegnskommuner for landsdelssentra (gruppe 01-02) (17 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 7 (særlig sentrale, blandede tjenesteytings- og industrikommuner) etter Byråets kommuneklassifisering²⁾
- ii) er ikke definert som senterkommune (gruppe 01-07 ovenfor)
- iii) et landsdelssenter er viktigste tilpendlingskommunen
dessuten minst ett av følgende krav:
- iv) mindre enn 50 prosent av befolkningen inngår i landsdelssenterets tettstedssamling¹⁾
eller
- v) har netto utpendling som er mindre enn 50 prosent av antall personer som har sysselsetting i kommunen

Gruppe 10 Omegnskommuner for regionsenterkommuner (gruppe 03, 04 eller 05) (29 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) inngår med en del av befolkningen i tettstedssamling¹⁾ for regionsenterkommune (gruppe 03, 04 eller 05 ovenfor)
- ii) er ikke definert som senterkommune (gruppe 01-07 ovenfor), forstadskommune (gruppe 08 ovenfor) eller omegnskommune (gruppe 09 ovenfor)

Hovedgruppe III. Sentrale kommuner³⁾

Gruppe 11 Sentrale industrikommuner (10 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 6 (sentrale industrikommuner) etter Byråets kommuneklassifisering²⁾
- ii) er ikke definert som senterkommune (gruppe 01-07 ovenfor) eller omegnskommune (gruppe 10 ovenfor)

1) Definisjon av tettstedssamling, se side 76. 2) Byråets kommuneklassifisering er presentert i avsnitt 3.5.3.2., side 65. 3) Sentrale kommuner er definert på side 58, note 3. Det er ytterligere åtte kommuner som per definisjon er sentrale, men som er utelatt her da de i Byråets klassifisering ikke tilhører type 3 eller type 6. De åtte kommunene er tilordnet kommunegruppe 21.

Gruppe 12 Sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner (25 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 3 (sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner) etter Byråets kommuneklassifisering¹⁾
- ii) er ikke definert som senterkommune (gruppe 01-07 ovenfor) eller omegnskommune (gruppe 10 ovenfor)

Hovedgruppe IV. Ikke-sentrale kommuner

Gruppe 13 Mindre sentrale industrikommuner (27 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 5 (mindre sentrale industrikommuner) etter Byråets kommuneklassifisering¹⁾
- ii) er ikke senterkommune (gruppe 01-07 ovenfor) eller omegnskommune (gruppe 10 ovenfor)

Gruppe 14 Mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner I, som er godt utbygde (43 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 2 (mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner) etter Byråets kommuneklassifisering¹⁾
  - ii) er ikke senterkommune (gruppe 01-07 ovenfor) eller omegnskommune (gruppe 10 ovenfor)
- dessuten minst ett av følgende krav:
- iii) ligger innenfor pendlingsavstand til tettsted på nivå 1 eller høyere²⁾
  - eller
  - iv) har folketall 4 000 og høyere
  - eller
  - v) har tettsted med folketall 1 000 og høyere

Gruppe 15 Mindre sentrale blandede landbruks- og industrikommuner II, som er svakt utbygde (33 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 2 (mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner) etter Byråets kommuneklassifisering¹⁾
- ii) ligger utenfor pendlingsavstand til tettsted på nivå 1 eller høyere²⁾
- iii) har folketall mindre enn 4 000
- iv) eventuelle tettsteder har folketall mindre enn 1 000

1) Byråets kommuneklassifisering er presentert i avsnitt 3.5.3.2, side 65.

2) Definisjon av tettstedsnivå, se side 73.

Gruppe 16 Fiskerikommuner I, som er godt utbygde (9 kommuner)

Kommunene tilfredsstillter følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 4 (fiskerikommuner) etter Byråets kommuneklassifisering¹⁾
- ii) er ikke senterkommune (gruppe 01-07 ovenfor) eller omegnskommune (gruppe 10 ovenfor)
- iii) er mindre sentral etter Byråets definisjon²⁾
dessuten minst ett av følgende krav:
- iv) ligger innenfor pendlingsavstand til tettsted på nivå 1 eller høyere³⁾
eller
- v) har folketall 4 000 og høyere

Gruppe 17 Fiskerikommuner II, som er svakt utbygde (33 kommuner)

Kommunene tilfredsstillter følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 4 (fiskerikommuner) etter Byråets kommuneklassifisering¹⁾
- ii) ligger utenfor pendlingsavstand til tettsted på nivå 1 eller høyere³⁾
- iii) har folketall mindre enn 4 000

Gruppe 18 Landbrukskommuner I, som er godt utbygde (17 kommuner)

Kommunene tilfredsstillter følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 1 (landbrukskommuner) etter Byråets kommuneklassifisering¹⁾
- ii) er ikke senterkommune (gruppe 01-07 ovenfor) eller omegnskommune (gruppe 10 ovenfor)
- iii) er mindre sentral etter Byråets definisjon²⁾
dessuten minst ett av følgende krav:
- iv) ligger innenfor pendlingsavstand til tettsted på nivå 1 eller høyere³⁾
eller
- v) har folketall 4 000 og høyere
eller
- vi) har tettsted med folketall 1 000 og høyere

1) Byråets kommuneklassifisering er presentert i avsnitt 3.5.3.2, side 65. 2) Definisjon av sentralitet, se side 58, note 1 og 2. 3) Definisjon av tettstedsnivå, se side 73.

Gruppe 19 Landbrukskommuner II, som er svakt utbygde (40 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 1 (landbrukskommuner) etter Byråets kommuneklassifisering¹⁾
- ii) ligger utenfor pendlingsavstand til tettsted på nivå 1 eller høyere²⁾
dessuten minst ett av følgende krav:
- iii) har folketall fra og med 2 000 til 4 000 og eventuelt tettsted har folketall mindre enn 1 000
eller
- iv) har tettsted med folketall mindre enn 1 000 og folketall mindre enn 2 000

Gruppe 20 Landbrukskommuner III, som er særlig svakt utbygde (30 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 1 (landbrukskommuner) etter Byråets kommuneklassifisering¹⁾
- ii) ligger utenfor pendlingsavstand til tettsted på nivå 1 eller høyere
- iii) har folketall mindre enn 2 000
- iv) har ikke tettsted

Hovedgruppe V. Andre kommuner

Gruppe 21 Andre kommuner I, som er godt utbygde (36 kommuner)

Kommunene tilfredsstiller følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 9 (andre kommuner) etter Byråets kommuneklassifisering¹⁾ og øvrige kommuner som ikke er tilordnet gruppene 01-20
dessuten minst ett av følgende krav:
- ii) ligger innenfor pendlingsavstand til tettsted på nivå 1 eller høyere²⁾
eller
- iii) har folketall 4 000 og høyere
eller
- iv) har tettsted med folketall 1 000 og høyere

1) Byråets kommuneklassifisering er presentert i avsnitt 3.5.3.2, side 65.

2) Definisjon av tettstedsnivå, se side 73.

Gruppe 22 Andre kommuner II, som er svakt utbygde (22 kommuner)

Kommunene tilfredsstillter følgende krav:

- i) tilhører kommunetype 9 (andre kommuner) etter Byråets kommune-klassifisering¹⁾ og øvrige kommuner som ikke er tilordnet gruppene 01-20
- ii) ligger utenfor pendlingsavstand til tettsted på nivå 1 eller høyere²⁾
- iii) har folketall mindre enn 4 000
- iv) eventuelle tettsteder har folketall mindre enn 1 000

3.5.3. Kriterier for kommunegrupperingen

3.5.3.1. Innledning

Formålet med kommunegrupperingen er å få et mer oversiktlig bilde av flyttestrukturen enn det vi får ved å se på tall for de 443 enkeltkommunene. Ved å se på gruppegjennomsnitt kan vi også regne med å få eliminert en del tilfeldige utslag i ratene for enkeltkommunene. Grupperingen er foretatt ut fra hypoteser om hvilke faktorer som forklarer forskjeller i flyttemønster mellom kommunene. På dette grunnlag har vi, med utgangspunkt i Byråets standardinndeling i 9 kommunetyper, prøvd å dele disse opp, slik at vi får grupper av kommuner som er mest mulig like med hensyn til faktorer som er avgjørende for flyttemønsteret. I inndelingen har vi lagt særlig vekt på faktorer som bestemmer bruttoflyttingene, og vil i det følgende i hovedsak knytte kommentarene til bruttoutflyttingen.

I kapittel 2 er det gjort rede for en del teorier om faktorer som bestemmer flyttemønsteret i kommunene og empiriske undersøkelser som disse teoriene støtter seg på.

3.5.3.2. Byråets kommuneklassifisering som utgangspunkt for grupperingen

Byråets kommuneklassifisering er valgt som første skritt i oppbyggingen av den mer detaljerte kommunegrupperingen.

Byråets klassifisering i ni typer bygger på data om kommunenes næringsstruktur, bosettingstetthet og sentralitet. Kommunetyperne er definert som følger (Rideng 1974):

Type 1: Landbrukskommuner

88 kommuner

De vareproduserende næringer sysselsetter flere enn de tjenesteytende næringer. Dessuten må minst ett av disse krav være oppfylt: a) Jord- og skogbruk sysselsetter mer enn 2/3 av de sysselsatte i de vareproduserende næringer. b) Jord- og skogbruk sysselsetter flere enn fiske og fangst, som igjen sysselsetter flere enn industri.

1) Byråets kommuneklassifisering er presentert i avsnitt 3.5.3.2, side 65.
2) Definisjon av tettstedsnivå, se side 73.

Type 2: Mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner

77 kommuner

De vareproduserende næringer sysselsetter flere enn de tjenesteytende næringer. Ingen enkelt vareproduserende næring sysselsetter mer enn 2/3 av de sysselsatte i de vareproduserende næringer, og fiske og fangst er minste vareproduserende næring. Kommunen ligger mindre sentralt.

Type 3: Sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner 30 kommuner

De vareproduserende næringer sysselsetter flere enn de tjenesteytende næringer. Ingen enkelt vareproduserende næring sysselsetter mer enn 2/3 av de sysselsatte i de vareproduserende næringer, og fiske og fangst er minste vareproduserende næring. Kommunen ligger sentralt.

Type 4: Fiskerikommuner

43 kommuner

De vareproduserende næringer sysselsetter flere enn de tjenesteytende næringer. Dessuten må begge disse krav være oppfylt: a) Fiske og fangst sysselsetter flere enn jord- og skogbruk. b) Fiske og fangst sysselsetter minst halvparten av det antall som er sysselsatt i industri.

Type 5: Mindre sentrale industrikommuner

31 kommuner

De vareproduserende næringer sysselsetter flere enn de tjenesteytende næringer. Dessuten må minst ett av disse krav være oppfylt: a) Industri sysselsetter mer enn 2/3 av de sysselsatte i de vareproduserende næringer. b) Industri sysselsetter mer enn dobbelt så mange som fiske og fangst, som igjen sysselsetter flere enn jord- og skogbruk. Kommunen ligger mindre sentralt.

Type 6: Sentrale industrikommuner

41 kommuner

De vareproduserende næringer sysselsetter flere enn de tjenesteytende næringer. Dessuten må minst ett av disse krav være oppfylt: a) Industri sysselsetter mer enn 2/3 av de sysselsatte i de vareproduserende næringer. b) Industri sysselsetter mer enn dobbelt så mange som fiske og fangst, som igjen sysselsetter flere enn jord- og skogbruk. Kommunen ligger sentralt.

Type 7: Særlig sentrale, blandede tjenesteytings- og industrikommuner

34 kommuner

De tjenesteytende næringer sysselsetter flere enn de vareproduserende næringer. Industri er største vareproduserende næring. Kommunen ligger særlig sentralt.

Type 8: Øvrige blandede tjenesteytings- og industrikommuner 55 kommuner

De tjenesteytende næringer sysselsetter flere enn de vareproduserende næringer. Industri er største vareproduserende næring. Kommunen ligger ikke særlig sentralt.

Type 9: Andre kommuner

44 kommuner

De tjenesteytende næringer sysselsetter flere enn de vareproduserende næringer. Industri er ikke største vareproduserende næring.

At dette er et gunstig utgangspunkt for vårt formål bekreftes av tabell 3.2.

Tabellen er beregnet på grunnlag av motivfordeling (Flyttemotivundersøkelsen 1972), samlet antall registrerte utflyttere i 1971 (Statistisk Sentralbyrå 1972c) og samlet folketall for kommunene i hver av Byråets ni kommunetyper. Vi skal være oppmerksomme på at tallene har betydelig usikkerhet som dels skyldes metodiske betenkeligheter ved kartleggingen av flyttemotivene og dels skyldes skjevheter i utvalget. Størst usikkerhet har tallene som bygger på færrest intervjuer, nemlig motivgruppene "helseforhold" og "ble uten arbeid" og kommunetypene "4 fiskerikommuner" og "5 mindre sentrale industrikommuner".

Tabellen viser følgende forhold som interesserer oss her:

i) Kommunetypene har relativt klare forskjeller i utflyttingsintensitet. Variasjonsbredden i ratene er 14 promillepoeng. Den største raten har de "særlig sentrale, blandede tjenesteytings- og industrikommuner", type 7, med 54 promille. Type 9 "andre kommuner" og type 4 "fiskerikommuner" har også utflyttingsrater som ligger over mobilitetsnivået på 48 promille for landet som helhet.

Lavest utflyttingsrater har kommunetyper med stort innslag av industri eller landbruk (sentrale industrikommuner, type 6, landbrukskommuner, type 1 og blandede landbruks- og industrikommuner, type 2 og 3).

ii) Ved forsøksvis å skille mellom sentrale kommuner (kommunetype 3, 6 og 7), ikke-sentrale og primærnæringsdominerte kommuner (type 1 og 4) og øvrige ikke-sentrale kommuner (type 2, 5 og 8), finner vi at utflyttingsratene varierer klart med næringsstrukturen. Innenfor alle disse tre noe upresise kategoriene finner vi kommunetyper med relativt store og kommunetyper med relativt små utflyttingsrater.

Vi får i tabellen meget klart bekreftet at i kommuner med ulik total arenastruktur (Colemans terminologi, kapittel 2.2) bidrar den enkelte årsaksfaktor med forskjellig vekt til utflyttingen. Videre synes det klart at enkelte årsaksfaktorer mer enn andre varierer i betydning med kommunetypene.

Tabell 3.2. Gjennomsnittlige rater for utflytting fra hver av Byråets ni kommunetyper, etter viktigste grunn til flyttingen. Beregningene gjelder registrerte flyttinger i 1971. Promille *Average rates of out-migration for each of the nine types of municipalities (classification by the Central Bureau of Statistics) by main cause of migration. Estimates based on registered migration 1971. Per thousand*

Kommunetype før flyttingen <i>Type of municipality before migration</i>	Viktigste oppgitte grunn <i>Principal cause stated</i>								
	I alt <i>Total</i>	Ble uten arbeid på stedet <i>Loss of employment</i>	Andre arbeidsforhold <i>Other working conditions</i>	Familieforhold <i>Family conditions</i>	Helseforhold <i>Health conditions</i>	Ut-danningsforhold <i>Educational conditions</i>	Bo-ligforhold <i>Housing conditions</i>	Bo-steds- og miljøforhold <i>Environmental conditions</i>	Andre grunner <i>Other causes</i>
Alle <i>All</i>	48	3	14	6	1	4	13	4	3
1. Landbrukskommuner <i>Agricultural municipalities</i>	43	5	19	4	0	6	4	3	2
2. Mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner <i>Less central, mixed agricultural and manufacturing municipalities</i>	40	3	14	5	2	4	5	3	4
3. Sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner <i>Central, mixed agricultural and manufacturing municipalities</i>	42	3	15	6	1	3	9	2	3
4. Fiskerikommuner <i>Fishing municipalities</i>	50	6	23	5	2	7	2	3	2
5. Mindre sentrale industrikommuner <i>Less central manufacturing municipalities</i>	45	3	11	4	2	9	7	5	4
6. Sentrale industrikommuner <i>Central manufacturing municipalities</i>	42	2	11	7	2	2	13	3	2
7. Særlig sentrale, blandede tjenesteytings- og industrikommuner <i>Highly central, mixed service and manufacturing municipalities</i>	54	3	12	6	1	3	21	5	3
8. Øvrige blandede tjenesteytings- og indistri-kommuner <i>Other mixed service and manufacturing municipalities</i> .	49	3	17	5	1	6	10	3	4
9. Andre kommuner <i>Other municipalities</i>	50	2	21	4	0	11	6	3	4

iii) Studerer vi de motivspesifikke flytteratenes variasjoner, finner vi at alle motivgruppene, med et unntak, bidrar til utflyttingen fra alle kommunetypene.

Alle motivgruppene er imidlertid ikke like interessante som forklaringsvariable til de regionale forskjellene i utflyttingsratene. I tabell 3.3 synes motivgruppene arbeidsforhold, boligforhold og utdanningsforhold å utmerke seg som gode forklaringsvariable. Dette fordi de alle har relativt store motivspesifikke utflyttingsrater (11-29 promille) for minst en kommunetype. Dessuten, og det er minst like viktig, varierer betydningen av de samme motivgruppene meget sterkt med kommunetypene. For utdanningsforhold er variasjonsbredden hele ni promillepoeng, for arbeidsforhold og boligforhold enda større. En tilsvarende begrunnelse kan gis for at de øvrige motivgruppene (familieforhold, bosteds- og miljøforhold, helseforhold og andre grunner) synes å egne seg lite som variable til å forklare de regionale forskjeller i utflyttingsratene. Deres største kommunetypespesifikke rater er relativt små; varierer fra to til sju promille. Variasjonsbredden i ratene er dessuten bare to - tre promillepoeng.

Tabell 3.3. Variasjonsbredden over Byråets ni kommunetyper i de motivspesifikke flytteratene, etter motivgruppe. Promille
Range of variation in motive-specific rates of migration over the nine types of municipalities (classification by the Central Bureau of Statistics). Per thousand

Viktigste oppgitte grunn <i>Principal cause stated</i>	Flytteratenes variasjonsbredde <i>Range of variation in rates of migration</i>
Arbeidsforhold <i>Working conditions</i>	29 - 13
Boligforhold <i>Housing conditions</i>	21 - 2
Utdanningsforhold <i>Educational conditions</i>	11 - 2
Familieforhold <i>Family conditions</i>	7 - 4
Bosteds- og miljøforhold <i>Environmental conditions</i>	5 - 2
Helseforhold <i>Health conditions</i>	2 - 0
Andre grunner <i>Other causes</i>	4 - 2

På denne bakgrunn vil de tre faktorene arbeidsforhold, boligforhold og utdanningsforhold enten direkte eller indirekte bli lagt til grunn for det videre arbeidet med kommunegrupperingen. En praktisk fordel ved nettopp disse variablene er at de relativt lett lar seg operasjonalisere.

Det er også betenkeligheter knyttet til valg av bare de tre faktorene. Det kan godt tenkes at en eller flere av de andre motivgruppene vil ha store og sterkt varierende kommunetypespesifikke rater, gitt andre persongrupper og/eller andre kommunetyper enn dem vi har behandlet hittil.

iv) Tabell 3.2 viser at egenskaper ved arbeidsmarkedet bidrar sterkest til utflyttingen fra de primærnæringsdominerte kommunene type 1 og type 4. De motivspesifikke flytteratene er her henholdsvis 24 og 29 promille. Vi ser også at disse kommunetypene har de høyeste flytteratene under årsakskategorien "ble uten arbeid på stedet", som synes å understreke kommunenes relativt vanskelige arbeidsmarkedsforhold. De mer sentrale og næringssterke kommunene med sterkt innslag av industri- og/eller servicearbeidsplasser har tilsvarende utflyttingsrater på om lag det halve; 13-14 promille for industrikommuner (type 6 og 5) og 15 promille for særlig sentrale, blandede tjenesteytings- og industrikommuner (type 7).

v) Utdanningsforholdenes betydning for utflyttingen synes å variere med kommunetypene omtrent som arbeidsmarkedsforholdene. Kommunetypene 6 og 7 har også lave utflyttingsrater som skyldes utdanningsforholdene med henholdsvis 2 og 3 promille. Små flytterater (3-4 promille) har også de blandede landbruks- og industrikommunene (type 2 og 3). De høyere utflyttingsratene finner vi, som for arbeidsmarkedsforholdene, hos landbrukskommunene (type 1) med 6 promille og hos fiskerikommunene (type 4) med 7 promille. Foruten kommunetype 9, andre kommuner, har de mindre sentrale industrikommunene, type 5, særlig høy utflytting som skyldes utdanningsforhold.

Forklaringen på disse variasjonene i motivspesifikke flytterater kan ikke søkes direkte i kommunenes næringsstruktur og sentralitet. Som for servicetilbud generelt, vil høyst sannsynlig kommunenes tilbud av ulik utdanning være positivt korrelert med befolkningsunderlaget. Tilbud av høy utdanning, eksempelvis gymnas, forutsetter stort befolkningsunderlag, lavere utdanning et mindre befolkningsunderlag. Dette bør langt på vei forklare de store nivåforskjellene i de utdanningsspesifikke flytteratene mellom eksempelvis landbrukskommunene og fiskerikommunene på den ene side og de blandede landbruks- og industrikommunene på den annen. Ser vi på middelfolkemengden for de respektive kommunetypene, finner vi nemlig at de førstnevnte med sterk utflytting med motiv utdanningsforhold har middelfolkemengde på henholdsvis 2 500 og 2 900. Av de blandede landbruks- og industrikommunene har de sentrale en middelfolkemengde på om lag

6 100 og de mindre sentrale om lag 4 600. Befolkningsunderlagets terskelverdier for servicefunksjoner generelt og utdanning spesielt blir nærmere gjennomgått i avsnitt 3.5.4.5.

vi) De boligspesifikke flytteratene i tabell 3.2 er i særklasse størst (21 promille) for de mest sentrale kommunene, type 7. Dette virker ikke overraskende på bakgrunn av betraktningene i kapittel 2. De samme betraktningene gir imidlertid grunnlag for å tro at boligforholdene som flyttebefordrende faktor har sterkt varierende effekt også innenfor kommunetype 7. Det er en innvending mot kommunetype 7 til bruk for vårt formål at den ikke skiller mellom de store sentrene og de omkringliggende kommuner. Dette blir tatt opp til grundigere behandling i neste avsnitt.

At boligforholdene spiller en underordnet rolle som årsak til utflyttingen fra de ikke-sentrale kommunene med stor sysselsetting i primærnæringene er også hva en kunne vente. For kommunetypene 1, 2 og 4 er de boligspesifikke flytteratene mindre enn fem promille.

3.5.4. Fra Byråets kommunetyper til de foreliggende kommunegrupper

3.5.4.1. Innledning

Mens Byråets kommunetyper er utarbeidet for å dekke et generelt behov, er denne grupperingen forsøksvis tilpasset studier av flytting. Vi skal her gå nærmere inn på begrunnelsen for spesifikasjonen av hver enkelt kommunegruppe og antyde hvilke forventninger en kan ha til dens flyttemønstre. I hovedsak behandler vi separat de fem hovedgruppene;

- I Senterkommuner
- II Omegnskommuner
- III Sentrale kommuner
- IV Ikke-sentrale kommuner
- V Andre kommuner

3.5.4.2. Senterkommuner (gruppe 01-07)

Byråets kommuneklassifisering bruker kommunenes sentralitet som et klassifiseringskriterium. Med sentralitet menes kommunenes geografiske beliggenhet sett i forhold til ett eller flere sentra hvor det er lokalisert servicefunksjoner av relativt høy orden. Vi har i avsnitt 2.2 berørt indirekte visse markerte forskjeller i arenastruktur mellom de sentrale kommunene som har senteret innenfor grensene og de sentrale kommunene som ligger i senterets nærhet. Det er liten tvil om at dette skillet

mellom hva vi kan kalle senterkommuner (kommuner som har senter) og omegnskommuner (kommuner i nærheten av senterkommune) er av stor betydning for å forklare forskjeller i kommunens flyttemønster. Dette kan illustreres ved å se noe nærmere på Byråets kommunetype 7; særlig sentrale, blandede tjenesteytings- og industrikommuner. At kommunene er særlig sentrale betyr at de enten kan nås fra Oslo ved inntil 1 1/2 times reise med raskeste kollektive transportmiddel (fly holdes utenfor), eller med tilsvarende transportmiddel kan nås fra andre sentra på nivå 3¹⁾ med reisetid 1 1/4 time.

Tabell 3.4. Rater for utflytting fra Oslo, Bergen¹⁾ og de øvrige kommuner av type 7, særlig sentrale, blandede tjenesteytings- og industrikommuner (Byråets klassifisering), etter viktigste grunn til flyttingen. Beregningene gjelder registrerte flyttinger i 1971. *Promille Rates of out-migration from Oslo, Bergen¹⁾ and the rest of municipalities of type 7, i.e. highly central, mixed service and manufacturing municipalities (classification by the Central Bureau of Statistics), by main cause of migration. Estimates based on registered migration 1971. Per thousand*

Kommune før flyttingen <i>Municipality before migration</i>	Viktigste oppgitte grunn <i>Principal cause stated</i>							Tal- let på per- soner som svar- te <i>Num- ber of res- pon- dents</i>
	I for- tal ing con- di- tions	Ar- beids- hold Work- ing con- di- tions	Fa- mi- lie- for- hold Fa- mi- ly con- di- tions	Ut- dann- ings- for- hold Edu- ca- tio- nal con- di- tions	Bo- lig- for- hold Hous- ing con- di- tions	Bo- steds- og miljø- for- hold Envi- ron- men- tal con- di- tions	Andre grun- ner Other caus- es	
Alle kommuner <i>All municipalities</i>	48	17	6	4	13	4	4	2 894
Alle kommuner type 7 <i>All municipalities of type 7</i>	54	15	6	3	21	5	4	1 174
Oslo	49	10	7	1	21	6	4	374
Bergen ¹⁾	36	11	6	3	12	3	1	174
Øvrige kommuner type 7 <i>Rest of municipalities of type 7</i>	57	17	6	4	21	4	5	626

1) Bergen etter kommunesammenslutningen med Laksevåg, Fana, Arna og Åsane. Flyttetall for 1972. (Statistisk Sentralbyrå 1974d.)

1) Bergen after the incorporation of Laksevåg, Fana, Arna and Åsane. Migration figures for 1972. (Central Bureau of Statistics 1974d.)

1) Definisjon av tettstedsnivå, se side 73.

I tabell 3.4 er Oslo og Bergen skilt ut fra de øvrige kommunene i type 7. De motivspesifikke flytteratene synes å avspeile klare forskjeller i total arenastruktur mellom de tre kommunekategoriene.

Oslo avviker fra de øvrige kommunene ved at utdanningsforhold har relativt liten betydning for fraflyttingen. Forklaringen ligger trolig i Oslos posisjon som overordnet utdanningscenter, selv om tallene her er små.

Bergen avviker fra resten av kommunegruppen ved at boligforholdene synes å ha relativt liten betydning for utflyttingen. Bergen er etter kommunesammenslutningen blitt en funksjonell region i langt sterkere grad enn Oslo ved at senter og en meget betydelig del av omlandet, der boligmarkedet er slakere, befinner seg innenfor kommunegrensene. Følgelig vil befolkningen i Bergen i større grad enn i Oslo kunne dekke sine endrede boligbehov ved flyttinger innenfor kommunens grenser. Dette er et poeng som vi snart skal komme tilbake til.

Hva som er felles for Oslo og Bergen som kontrast til de øvrige kommunene av type 7 er at relativt få flytter ut på grunn av arbeidsforhold. Dette understreker Oslos og Bergens roller som overordnede arbeidsmarkedssentra.

Foruten å skille ut senterkommunene fra de øvrige sentrale kommuner, velger vi å gruppere senterkommunene etter senterstørrelse. I Byråets kommuneklassifisering er det gjennomført en gruppering av de større tettstedene i tre størrelseskategorier (nivå). Denne vil vi benytte. Tettstedene på hvert nivå oppfyller "de fleste, men ikke nødvendigvis alle" kriteriene som er oppført nedenfor (Rideng, 1974):

Tettsteder på nivå 3:

- a) Folketallet er større enn 50 000
- b) Universitet eller høyskole er lokalisert til stedet
- c) Hyppige flyforbindelser med Oslo og/eller utlandet
- d) Meget gode båt- og/eller togforbindelser
- e) Større sykehus med spesialavdelinger
- f) Teater og større symfoniorkester
- g) Hoteller, restauranter osv. av høy standard

Tettsteder på nivå 2:

- a) Folketallet er større enn 10 000
- b) Lærerskole, gymnas, handelsskole og yrkesskole finnes på stedet
- c) Utgiversted for minst to dagsaviser
- d) Gode forbindelser med Oslo og landsdelssentra (tog, båt eller fly)
- e) Sykehus
- f) Vinmonopol

- g) Hoteller og restauranter av god standard
 h) Daglige kinoforestillinger
 i) Eget politikammer og bilsakkyndig

Tettsteder på nivå 1:

- a) Folketallet er større enn 5 000

For øvrig er det her ikke satt opp konkrete kriterier, men stedet skal være et allsidig handelssentrum hvor de fleste bransjer bør være representert. Samtidig skal tettstedet ha et forholdsvis allsidig arbeidstilbud.

For landsdelssentrene (tettsteder på nivå 3) og regionsenterkommunene (tettsteder på nivå 2) er det her skilt mellom kommuner med trange grenser og andre. Bakgrunnen for dette skillet er vårt kjennskap til at det innenfor funksjonelle regioner er høy flytteintensitet mellom regionsenteret og omlandet. Dette understrekes av tabell 3.5 som viser at hele 44 prosent av alle som flytter og oppgir boligforhold som viktigste grunn, flytter kortere enn to mil.

Tabell 3.5. Flyttere med forskjellig viktigste grunn til flyttingen, etter flytteavstand. Prosent *Migrants by main cause of migration, and distance of migration. Per cent*

Viktigste oppgitte grunn <i>Principal cause stated</i>	Flytteavstand <i>Distance of migration</i>							Uopp-gitt <i>Not stated</i>	Tallet på personer som svarer <i>Number of respondents</i>
	Mindre enn to mil <i>To-Less than 20 kms</i>	2-4 mil <i>20-40 kms</i>	5-9 mil <i>50-90 kms</i>	10-19 mil <i>100-190 kms</i>	20-49 mil <i>200-490 kms</i>	50 mil eller mer <i>500 kms or longer</i>			
Alle <i>All migrants ...</i>	100	19	18	13	13	13	23	1	2 894
Ble uten arbeid på stedet <i>Loss of employment</i>	100	(4)	(11)	20	17	17	30	(1)	172
Andre arbeidsforhold <i>Other working conditions</i>	100	9	14	15	17	16	28	(1)	846
Familieforhold <i>Family conditions</i>	100	25	22	11	13	9	18	(2)	344
Boligforhold <i>Housing conditions</i>	100	44	29	10	6	4	6	(1)	766
Bosteds- og miljøforhold <i>Environmental conditions</i>	100	11	17	12	16	16	26	(2)	225
Utdanningsforhold <i>Educational conditions</i>	100	(3)	9	13	14	19	41	(1)	269
Andre grunner <i>Other causes</i>	100	(7)	9	12	16	18	36	(2)	267
Uopp-gitt <i>Not stated</i> .	100	:	:	:	:	:	:	:	5

K i l d e: Statistisk Sentralbyrå, 1974a, tabell 108.
Source: Central Bureau of Statistics, 1974a, table 108.

Ved å skille ut landsdelssentra der hele omlandet ligger utenfor kommunegrensen (trange grenser) vil vi normalt få en kommunegruppe som har relativt store flytterater både inn og ut. Dette fordi alle flyttingene mellom senter og omland krysser kommunegrensen. Tilsvarende må vi normalt forvente at landsdelssentra med vide grenser får relativt små flytterater. Idet både senter og deler av omlandet ligger innenfor kommunegrensen, vil en tilsvarende del av de faktiske bostedsskiftene også foregå innenfor kommunegrensene.

Regionsenterkommuner (med tettsted på nivå 2) er samlet i kommunegruppene 03-05. Ut fra samme resonnement som for landsdelssentrene er det skilt mellom kommuner med og uten trange grenser. Som mål på omlandets funksjonelle tilknytning til og avhengighet av senterer er brukt nettoppendlingen til senteret. (Statistisk Sentralbyrå, 1975b, tabell 26).

Nettoppendlingen P er definert slik:

$$P = \frac{U-I}{S}, \text{ der}$$

U er bosatte utenfor kommunen, med arbeidssted i kommunen.

I er bosatte i kommunen med arbeidssted i en annen kommune.

S er sysselsatte i kommunen i alt.

Forventet bruttutflyttingsrate er størst for gruppe 03. Disse har trange grenser og stor nettoinnpendling, som betyr sterk funksjonell tilknytning til et omland som i hovedsak ligger utenfor senterkommunens grenser.

Kommunegruppe 05 som er uten trange grenser og dessuten uten klar nettoinnpendling forventes å ha de minste utflyttingsratene av regionsenterkommunene. Årsaken er at den delen av omlandet som ligger utenfor senterkommunens grenser enten er relativt liten regnet i folketall, eller har en svak funksjonell tilknytning til senteret.

Gruppe 06 og 07 er lokalsenterkommuner (med tettsted på nivå 1). Med utgangspunkt i at bruttutflyttingen avtar med økende andel sysselsatte i industri (Østby 1970) skilles det mellom industrikommuner (gruppe 06) og øvrige kommuner (gruppe 07). Vi har følgelig grunnlag for å forvente at utflyttingsratene fra kommunegruppe 06 er mindre enn utflyttingsratene fra gruppe 07.

Bortsett fra behovet for å begrense antall kommunegrupper, er det følgende argumenter for ikke å gruppere lokalsenterkommunene (06 og 07) etter bosettingstetthet og nettoinnpendling. Tettsteder under 10 000 innbyggere vil eventuelt med meget få unntak, ha en betydelig del av omlandet

innenfor kommunens grenser. En kan imidlertid ikke se bort fra at et mål for funksjonell tilknytning mellom lokalsenterkommunene og deres nabokommuner vil bidra til å forklare forskjeller mellom lokalsenterkommunenes utflyttingsrater. Snarere bør en vente en slik sammenheng og ha det i mente under dataanalysen.

3.5.4.3 Omegnskommuner (gruppe 08-10)

Kommunene som inngår i omlandet for landsdelssentrene har det til felles at de tilhører Byråets kommunetype 7. Det vil si at omlandet er relativt homogent med hensyn til næringsstruktur og ligger innenfor en viss reisetidsavstand fra senteret. Som vi tidligere har nevnt, er det flere forhold av stor betydning for flyttingene som endrer seg med avstanden fra senteret. Vi nevner her forholdene på boligmarkedet, arbeidsreisens lengde for pendlerne og omegnskommunenes funksjonelle tilknytning til senterkommunen. En bør også ha i tankene at andelen av befolkningen som har flytteeferinger normalt er størst i kommunene nærmest senteret.

Vi har derfor valgt å skille ut som egen kommunegruppe, 08 forstadskommuner, de kommunene som er særdeles sterkt tilknyttet senterkommunen. Kravet om at over halvparten av befolkningen skal tilhøre landsdelssenterets tettstedssamling¹⁾ er en klar indikasjon på en slik tilknytning og samtidig et minstekrav til kommunens urbaniseringsgrad. Tilleggskravet om stor utpendling sikrer at den funksjonelle tilknytningen virkelig er sterk. Kravene er valgt slik at forstadskommunene på det nærmeste skal begrense seg til det landsdelssenter som har trange grenser, nemlig Oslo. Dermed håper vi å oppnå at kommunegruppe 09 danner en relativt perifer del av omlandet for alle landsdelssentrenes tettsteder. For Oslo (gruppe 01) som har trange grenser, finner vi nå det nærmeste omland i kommunegruppe 08. For de øvrige landsdelssentrene (gruppe 02) finner vi det nærmeste omland innenfor kommunegrensene. Den konkrete løsningen kan sikkert diskuteres. Men prinsippet for grupperingen bør kunne ha noe for seg.

Gruppe 10 består av et stort antall kommuner som har klar funksjonell tilknytning til en regionsenterkommune. Som kriterium på funksjonell tilknytning er ganske enkelt valgt krav om at en del av befolkningen skal inngå i regionsenterkommunens tettstedssamling¹⁾. Kommunegruppen er relativt heterogen da det verken er tatt hensyn til bosettingstettheten i

1) Tettsteder som tilhører et felles arbeidsmarked, er gruppert sammen til en tettstedssamling. Et tettsted inngår i en tettstedssamling hvis det oppfyller minst ett av følgende krav:

- a. Minst 1/3 av de sysselsatte som er bosatt i tettstedet, har sitt arbeidssted i ett eller flere av de andre tettstedene i samlingen.
- b) Minst 1/3 av de sysselsatte som har sitt arbeidssted i tettstedet, er bosatt i ett eller flere av de andre tettstedene i samlingen.

regionsenterkommunen, grad av funksjonell tilknytning til senteret eller egenskaper ved omegnskommunen som for eksempel næringsstruktur. Dette bør vi vente slår ut i relativt stor spredning i kommunegruppens kommunespesifikke flytterater.

3.5.4.4. Sentrale kommuner (gruppe 11 og 12)

Disse gruppene omfatter kommunene som i Byråets kommuneklassifisering er definert som sentrale og som verken er definert som senterkommune eller omegnskommune i den foreliggende kommunegrupperingen. Vi velger å opprettholde skillet i Byråets kommuneklassifisering mellom sentrale industrikommuner (her kalt gruppe 11) og sentrale blandede landbruks- og industrikommuner (her kalt gruppe 12). Vi vet at både stort innslag av industrisysselesatte og stort innslag av primærnæringsysselesatte samvarierer med små utflyttingsrater. På den annen side kan vi vente at i sentrale kommuner har en relativt stor andel av befolkningen flytteerfaringer, som kan bevirke at flytteratene likevel er større enn ratene i ikke-sentrale kommuner med ellers de samme kjennetegn. På dette grunnlag kan vi ikke vente nivåforskjell av betydning mellom de totale utflyttingsratene for de to kommunegrupper (11 og 12).

3.5.4.5. Ikke-sentrale kommuner (gruppe 13-20)

Her inngår de kommunene som i Byråets klassifisering ikke er definert som sentrale og som dessuten ikke er senterkommuner eller omegnskommuner i den foreliggende kommunegrupperingen. Vi velger å opprettholde Byråklassifiseringens skiller etter næringsstruktur i type 1 landbrukskommuner, type 2 mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner, type 4 fiskerikommuner og type 5 mindre sentrale industrikommuner. Tre kommuner som pr. definisjon er sentrale og som dessuten tilhører en av de her nevnte typer i Byråets klassifisering er tilordnet kommunegruppe 21.

Blant de ikke-sentrale kommunene kan vi vente å finne enkelte som har spesielle problemer med å opprettholde bosettingen. Vi kan noe diffust kalle dem "svakt utbygde" eller "utkant" med sterke pushfaktorer som fører til relativt store utflyttingsrater. For å skille disse kommunene fra de øvrige, velger vi å kartlegge kommunenes adgang til viktige servicegoder. Kartleggingen gjøres indirekte ved hjelp av opplysninger om i) avstand til tettsted på nivå 1 eller høyere, ii) folketallet i kommunen og iii) størrelse på eventuelt tettsted i kommunen.

i) Kommunen kan, uavhengig av egne servicefunksjoner, få tilfreds-
stillet sitt servicebehov opp til et visst nivå om den ligger innenfor
akseptabel reisetid fra et tettsted på nivå 1 eller høyere. I Byråets
terminologi (Rideng 1974) inndeles kommunene i følgende sentralitetsklas-
ser: 3A, 2A, 1A, 0A, 2B, 1B og 0B. Kode A innebærer at kommunen ligger
innenfor en avstand til et landsdelssenter slik at det er mulig å reise
fram og tilbake til landsdelssenteret innenfor rimelig reisetid i løpet
av dagen. Grensene er satt til tre timer (en vei) for Oslo og 2 1/2 time
for de øvrige landsdelssentra. Kode B innebærer at kommunen ligger uten-
for en slik avstand fra landsdelssenter.

Kodene 3, 2, 1 og 0 gjelder dagpendlingsavstand til tettsteder på
henholdsvis nivå 3, 2 og 1. Byrådet opererer med følgende grenser for ak-
septabel reisetid på de ulike nivå:

Nivå 3: 1 1/4 time, for Oslo 1 1/2 time

Nivå 2: 1 time

Nivå 1: 3/4 time

Kode 0 innebærer at kommunen ligger utenfor akseptabel reisetid fra nevnte
sentra. For vårt formål lar vi kodene 0A og 0B indikere "utkant". Kodene
1A, 2B og 1B indikerer følgelig at kommunen har relativt god serviceadgang.
Kodene 3A og 2A kan ikke forekomme hos de ikke-sentrale kommunene.

ii) Det er i en rekke undersøkelser påvist at forekomsten av ulike ser-
vicefunksjoner er en funksjon av befolkningsunderlaget. Vanberg (1974)
har, på grunnlag av undersøkelser i Norge, inndelt sentra etter servicenivå
med tilhørende terskelverdier for befolkningsunderlaget. Han viser at få
servicefunksjoner har etableringsmuligheter når befolkningsunderlaget er
under 1 000 innbyggere. Av kommersiell service er det ifølge Vanberg
bare dagligvareforretning, frukt- og tobakksforretning og bensinstasjon.
Av offentlige funksjoner forekommer vanligvis poståpneri, teletjenester,
barnehage og barneskole på dette nivået. Et hovedsenter i en kommune, med
et befolkningsunderlag på under 1 000 innbyggere, vil i tillegg ha offent-
lige kontorer som likningskontor og trygdekasse. Vanberg definerer dette
som nærsenterservice som kan nås fra boligen innenfor en akseptabel gang-
avstand. Vanberg understreker videre at kravet til befolkningsunderlag
varierer sterkt med tettheten i bosettingsmønsteret fra 100-200 innbyggere
til 4-5 000.

Øker befolkningsunderlaget til 2 000 innbyggere vil det normalt,
i tillegg til nærsentersfunksjonene, være etableringsmuligheter for bank-
og forsikringsfunksjoner i tillegg til lege, tannlege og helsesøster.

Vanberg viser at befolkningsunderlag på 2 000-5 000 personer dessuten gir grunnlag for enkelte bransjeforretninger innen detaljhandel, samt tjenesteytende funksjoner som regnskapskontor, herrefrisør, vaskeri og fotograf. Mange funksjoner under kommunalt ansvarsområde som f.eks. ungdomsskole og aldershjem forutsetter et slikt befolkningsunderlag.

Servicefunksjoner som vanligvis krever et befolkningsunderlag på 1 000-5 000 personer, blir av Vanberg betegnet som lokalsenterservice.

Det er åpenbart at befolkningsunderlaget for et stort antall servicefunksjoner er uavhengig av kommunegrensene. På den annen side finnes det mange kommunale funksjoner som kan forsvare at en bruker kommunens folketall som en grov indikasjon på servicenivå.

Vi har ingen holdepunkter som entydig viser at den ene terskelverdien innenfor intervallet 1 000-5 000 personer er bedre enn en annen for vårt formål. Vi setter derfor etter skjønn terskelverdien relativt høyt til 4 000 personer og trekker altså et skille mellom de kommunene som ligger over og under denne terskelverdien.

iii) Med utgangspunkt i Vanbergs konstatering av sammenhengen mellom servicefunksjonenes terskelverdier og befolkningens bosettingsmønster, er tettstedsstørrelse valgt som tredje indikasjon på servicenivå. Tettstedsstørrelse alene er et lite tilfredsstillende mål på hva vi her er ute etter. Egentlig er vi interessert i størrelsen på befolkningen som i tettstedet får dekket det stedlige behov for sosialservice av ulike slag; ungdomsskole, dagligvarer mv.

I denne omgang har vi ikke anledning til å angi størrelsen på en slik befolkning. Vi velger derfor relativt tilfeldig tettsted med minst 1 000 innbyggere som en tredje indikasjon på at en kommune har et relativt godt tilbud av vitale servicegoder, mens vi regner med at kommuner som ikke har tettsted av denne størrelsen, ofte har et mindre godt tilbud.

På denne bakgrunn, som presentert i punktene i) - iii), er fire av Byråets kommunetyper splittet i følgende åtte kommunegrupper:

Gruppe 13 består av Byråets type 5 "mindre sentrale industrikommuner" som ikke er definert som senterkommuner eller omegnskommuner. Her er valgt å ikke skille mellom "godt utbygde" og "mindre utbygde" kommuner da gruppen allerede med sine 27 kommuner er relativt liten. Dette gjør at vi må vente relativt stor spredning i kommunegruppens flytterater.

Gruppe 14 og 15 består av Byråets type 2 "mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner". Gruppe 15 består av mindre utbygde kommuner som ikke tilfredsstillende noen av de tre servicekriteriene. Gruppen forventes følgelig å ha større totale utflyttingsrater enn gruppe 14.

Gruppe 16 og 17 er Byråets type 4 "fiskerikommuner". På grunn av antatt sterkere pusheffekter i den mindre utbygde kommunegruppe 17, ventes denne å ha de høyeste utflyttingsratene av de to. Gruppen er definert på grunnlag av bare to av kriteriene foran. Kommunenes tettstedsstørrelse er ikke lagt til grunn når vi har skilt den fra gruppe 16. Begrunnelsen for dette er at tettstedenes størrelse i mange fiskerikommuner antas i stor grad å være en funksjon av topografiske forhold og i liten grad en funksjon av markedsforhold.

Byråets kommunetype 1 "landbrukskommuner" har vi valgt å splitte i de tre kommunegruppene 18-20. Gruppe 18 er definert som relativt godt utbygde ved at kommunene tilfredsstillers minst ett av de tre servicekriteriene. I gruppe 20 har vi forsøkt å identifisere en særlig svak kommunegruppe. Foruten at kommunene ligger utenfor pendlingsavstand til et senter, har de særlig lite folketall (under 2 000) og er dessuten helt uten tettsted. Gruppe 19 er en mellomkategori. Forventede utflyttingsrater er på denne bakgrunn størst for kommunene i gruppe 20 og minst for kommunene i gruppe 18. Med såpass detaljerte spesifikasjoner bør vi kunne vente relativt liten spredning i ratestørrelsen innen hver av kommunegruppene.

3.5.4.6. Andre kommuner (gruppe 21 og 22)

Her inngår kommuner i Byråets kommunetype 9 "andre kommuner" og de av type 8 "mindre sentrale, blandede tjenesteyttings- og industrikommuner" som det gjenstår å gruppere. Her inngår også spredte enkeltkommuner fra Byråets øvrige kommunetyper som ikke er blitt tilordnet noen av gruppene 01-20. Kommunene er som gruppe preget av å være en restkategori med svært forskjellige egenskaper. Vi velger å splitte kommunene i to grupper etter de tre kriteriene i avsnitt 3.5.4.5, nemlig: Avstand fra større senter, tettstedsstørrelse og folketall. Resultatet er en såkalt svakt utbygd kommunegruppe 22, som ikke tilfredsstillers noen av de tre servicekriteriene. Gruppe 21 blir da den egentlige restkategori der kommunene er svært ulike med hensyn til kjennetegn som sentralitet, urbaniseringsgrad og næringsstruktur.

4. FLYTTEMØNSTERET I NORGE. FORSKJELLER MELLOM KOMMUNEGRUPPER OG MELLOM PERSONGRUPPER. 1971 - 1974

4.1. Innledning

Vi skal i dette kapitlet studere det interkommunale flyttemønster i Norge for perioden 1971 - 1974. Formålet er å komme på sporet av de faktorene som forklarer omfanget og sammensetningen av flyttingene for et område, og dermed også årsakene til de regionale forskjellene. I første rekke gjelder det å få fram de store linjene og drøfte mulige forklaringer. Flyttemønsteret er imidlertid rikt på detaljer som også skal gis en behandling.

Vi starter med en relativt grov skisse av flyttemønsteret ved å presentere rater for samlet brutto- og nettoflytting for grupper av kommuner. Fordelen med en slik grov regional inndeling er foruten at den gjør det overkommelig å gi hovedtrekk i flyttemønsteret, at den også gir anledning til å inndelegge flyttingene etter viktigste flyttemotiv ved bruk av data fra Flyttemotivundersøkelsen 1972. Vi opererer i denne sammenheng med hva vi kaller motivspesifikke flyttemotiv. Med de reservasjoner som må knyttes til bruken av slike rater, anvender vi dem i en første skisse til forklaring av noen av de regionale forskjeller i flyttemønsteret.

Med dette som utgangspunkt går vi skritt for skritt videre og bryter ned flyttemønsteret i 22 kommunegrupper og tre avstandskategorier som presenteres for i alt 15 persongrupper separat. Under nedbrytingen legger vi vekt på å kommentere detaljene i flyttemønsteret med tanke på å avdekke tilsvarende detaljer i et årsakskompleks. Hele tiden er det et poeng å holde funnene og antakelsene opp mot hva som eksisterer av kjente teorier og hypoteser.

Før vi går inn på de enkelte delmønstre i flytteprosessen skal vi se på noen hovedtall for den samlede flyttermassen i tiden 1971 - 1974. Årlige tall på landsnivå for antall flyttinger og antall flyttede personer er vist i tabell 4.1.

Tabell 4.1. Årlige tall for flyttinger mellom kommuner og tall for flyttede personer. 1971 - 1974 *Annual numbers of migrations between municipalities and numbers of migrants. 1971 - 1974*

	1971	1972	1973	1974
Totalt antall flyttinger <i>Total number of migrations</i>	191 136	190 175	190 513	192 964
Antall flyttede personer <i>Number of migrants</i>	176 954	175 760	176 155	178 620
Antall flyttede personer som er forblitt utenfor fraflyttingskommunen ¹⁾ <i>Number of migrants still outside municipality of out-migration at the end of the year¹⁾</i>	165 657	170 031	170 453	173 218
Kortdistanseflytting ²⁾ <i>Short-distance migration²⁾</i>	49 695	52 033	51 117	50 620
Mellomdistanseflytting ²⁾ <i>Medium-distance migration²⁾</i>	70 240	71 832	72 781	73 938
Langdistanseflytting ²⁾ <i>Long-distance migration²⁾</i>	45 722	46 166	46 555	48 660
Antall flyttede personer som er forblitt utenfor p.p.-regionen ³⁾ <i>Number of migrants still outside the local labour market region of out-migration at the end of the year³⁾</i> .	115 962	117 998	119 336	122 598
Antall flyttede personer som er forblitt utenfor fylket <i>Number of migrants still outside county of out-migration at the end of the year</i>	110 388	105 704	107 033	108 329

1) Personer som ved inngangen til et gitt kalenderår og ved utgangen av samme år er bosatt i forskjellige kommuner. Kfr. flyttedefinisjonen i avsnitt 3.2. 2) Definisjon av flytteeavstand, se avsnitt 3.3. 3) P.p.-region (primær prognoseregion), se side 52, note 1.

1) *Persons who are residents of different municipalities at the beginning and at the end of the calendar year. Cfr. definition of migration in section 3.2. 2) Definition of migration distance, see section 3.3. 3) Definition of market-region is given in Norwegian on page 52, note 1.*

Tallene er relativt stabile fra år til år. De viser at noe over 175 000 personer, eller 4,4 prosent av befolkningen, årlig får registrert minst en interkommunal flytting. I gjennomsnitt flytter hver av flytterne 1,08 ganger i løpet av året. Antall flergangsflyttere i løpet av et år ligger et sted under 15 000. Tabellen viser imidlertid at det for hvert av de fire årene er henholdsvis 11 297, 5 729, 5 702 og 5 402 personer som flytter ut av en kommune og tilbake til utgangskommunen innenfor samme kalenderåret. Denne massen av tilbakeflyttere med kort fraværestid er holdt utenfor massen av flyttere som inngår i denne flyttestudien.

Ut fra den valgte flyttedefinisjon omfatter årlig flyttermasse om lag 4,3 prosent av befolkningen. Vel 40 prosent av flytterne gjennomfører mellomdistanseflytting. Om lag 30 prosent flytter kort mens de øvrige, snaut 30 prosent, flytter langt.

I løpet av et år innenfor perioden 1971 - 1974 skifter altså om lag 175 000 nordmenn bostedskommune, hvorav

- om lag 5 000 flytter ut av bostedskommunen og tilbake til utgangskommunen igjen innen årets utgang. Disse ekskluderes fra de videre analyser
- om lag 51 000 forblir i p.p.-regionen,
- om lag 12 000 forlater p.p.-regionen, men forblir i fylket,
- om lag 60 000 forlater fylket, men forblir i landsdelen og
- om lag 47 000 forlater landsdelen.

4.2. Noen hovedtrekk i det geografiske flyttemønsteret 1971 - 1974

4.2.1. Kommunegruppenes flytterater

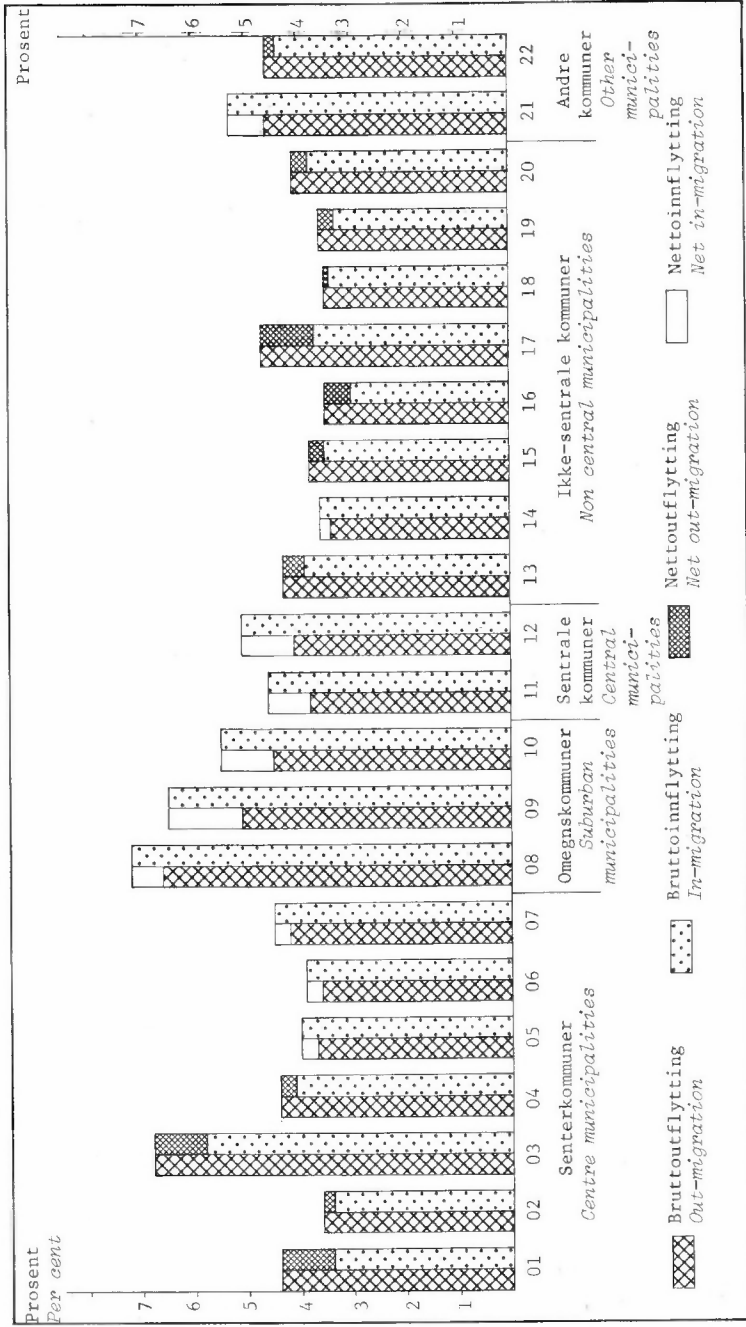
Som en første tilnærming til kartleggingen av det geografiske mønster i flyttingene skal vi ta for oss figur 4.1. Her er det for hver av kommunegruppene (01-22) merket av gjennomsnittlig rate for kommunenes bruttoutflytting og bruttoinnflytting. Kommunegruppene i figuren er ordnet i nummerrekkefølge. Vi har også merket av inndelingen i fem hovedgrupper; I senterkommuner, II omegnskommuner, III sentrale kommuner, IV ikke-sentrale kommuner og V andre kommuner. I hovedsak kan vi rangere de fire første hovedgruppene etter sentralitetsnivå. Hovedgruppe V er vanskeligere å plassere, men likner noe både på gruppe III og gruppe IV. Detaljene i kommunegrupperingen er presentert i avsnitt 3.5.

Figuren viser i hovedtrekkene en klar samvariasjon mellom kommunegruppenes rater for bruttoinnflytting og bruttoutflytting. Dette gjør seg også gjeldende når vi ser på ratene for de enkelte kommuner. For de kommunespesifikke ratene er det beregnet en korrelasjonskoeffisient på 0,66 mellom inn- og utflyttingsrater (avsnitt 4.3.8.2).

De uveide gjennomsnitt av bruttoratene for alle landets kommuner er 4,3 prosent for innflytting og 4,2 prosent for utflytting. Spredningen i de kommunespesifikke ratene er betydelig. Relativt standardavvik er 35 prosent for innflyttingsratene og 28 prosent for utflyttingsratene.

Gjennomsnittsratene for kommunegrupper ligger i intervallet 3,1-7,2 prosent for innflyttingene og i intervallet 3,5-6,9 prosent for utflyttingene.

Figur 4.1. Gjennomsnittlig totale rater¹⁾ for bruttoutflytting, bruttoinnflytting og nettoflytting 1971 - 1974 for hver av kommunegruppene 01-22. 2) Prosent *Average total rates* of out-migration, in-migration and net migration 1971 - 1974, for each of the groups of municipalities 01-22. 2) Per cent

1) Raterne er her framstilt med én desimal, uten forhøyning. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommune-gruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

1) The rates of migration are figured with one decimal, but they are not rounded. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Gruppene 03, 08 og til dels 09 skiller seg ut med ekstraordinært høye bruttorater. Ingen kommunegrupper har tilsvarende avvik under gjennomsnittet.

Det er 12 kommunegrupper som har i gjennomsnitt nettoutflytting og 10 kommunegrupper som har nettoinnflytting. Tre av gruppene (01, 03 og 17) har sterk nettoutflytting; nettorater i intervallet -1,0 til -1,1 prosent. Fire av gruppene (09, 10, 11, 12) har sterk nettoinnflytting (0,9 til 1,4 prosent).

Variasjonene i ratenivå følger et mønster som det ikke er umiddelbart lett å danne seg et bilde av. Flyttemønsterets variasjoner kommer fram blant annet ved at klar nettoutflytting er å finne hos kommunegrupper med meget høye bruttorater og hos kommunegrupper med bruttorater under gjennomsnittet. Videre finner vi klar nettoutflytting hos kommunegrupper med meget høy sentralitet så vel som hos kommunegrupper med meget lav sentralitet. Vi skal her gå nærmere inn på hver av de fem hovedgruppene av kommuner.

Hovedgruppe I, senterkommunene omfatter sju kommunegrupper (01-07) med nokså variert flyttestruktur. To kommunegrupper har sterk nettoutflytting, to har moderat nettoutflytting og tre har moderat nettoinnflytting. Bortsett fra kommunegruppe 03, har alle kommunegruppene i denne hovedgruppen bruttorater nokså nær landsgjennomsnitt.

Karakteristikk: Bruttorater nær gjennomsnittet, men med ett avvik. Moderate nettorater med ulike fortegn, to avvik.

Kommunene i denne hovedgruppen er delt i sju undergrupper etter senterstørrelse, grad av funksjonell tilknytning til omlandet og etter næringsstruktur. Vi ser da at bruttorater og nettoutflytting gjennomgående øker for landsdelssentra (gruppe 01 og 02) og regionsentra (gruppene 03-05) når den funksjonelle tilknytningen til omlandskommunene øker. Svak funksjonell tilknytning mellom senter og omland innebærer her at senterkommunen har vide administrative grenser. Dette innebærer igjen at senterets funksjonelle omland i sterk grad befinner seg innenfor senterets kommunegrenser. Regionsenterkommunene som har de videste grensene (gruppe 05) er den eneste av kommunegruppene med store sentra som har nettoinnflytting.

Gruppene med lokalsenterkommuner (06 og 07) skiller seg fra hverandre ved at den industridominerte gruppe 06 har klart lavere bruttorater enn gruppen med den mer sammensatte næringsstruktur. Dette forholdet er kjent også fra andre studier av flytting (se avsnitt 3.5.4.2).

Det er i flere sammenhenger akseptert som et faktum at brutto-flytting, spesielt utflytting, avtar med økende størrelse og allsidighet i arbeidsmarkedet. Følgelig at de store sentra har lavere bruttorater enn de mindre sentra. Dette finner vi ingen støtte for i våre data, så langt.

Hovedgruppe II, omegnskommunene omfatter tre kommunegrupper (08-10) som alle har høy brutto- og nettoinnflytting. Særlig den ene, gruppe 08, har også høy bruttoutflytting.

Karakteristikk: Høye brutto- og nettoinnflyttingsrater.

Kommunegruppene i denne hovedgruppen er inndelt i tre undergrupper etter størrelsen på senteret de er funksjonelt tilknyttet og etter styrken på den funksjonelle tilknytning.

Vi ser at bruttoratene øker med økt sentralitet, fra omegnskommunene for regionsentra (gruppe 10) via omegnskommuner for landsdelsentra (gruppe 09) til Oslos nære forstadskommuner (gruppe 08). Nettoinnflyttingen er relativt beskjeden for denne siste gruppen.

Hovedgruppe III, sentrale kommuner omfatter to kommunegrupper (11 og 12) som begge har høy nettoinnflytting, og bruttorater noe over gjennomsnittet.

Karakteristikk: Bruttoinnflyttingsrater noe over gjennomsnittet, høye nettoinnflyttingsrater.

Kommunegruppene er definert som sentrale ut fra Byråets definisjon¹⁾. Dette innebærer blant annet at de ligger innenfor rimelig dagpendlingsavstand til senter på nivå 3 eller senter på nivå 2. Disse har tettstedsstørrelse på minst 50 000 henholdsvis 10 000 innbyggere. Kommunegruppene er likevel mindre sentrale enn gruppene 08-10 og bekrefter ytterligere sammenhengen mellom sentralitet og bruttoratens nivå.

Kommunegruppene i denne hovedgruppen kan deles i to undergrupper etter næringsstruktur. Igjen kan vi konstatere, som for gruppene 06 og 07, at den industridefinerte kommunegruppe 11 har klart lavere bruttorater enn kommunegruppen (12) med den mer allsidige næringsstruktur.

Hovedgruppe IV, ikke-sentrale kommuner omfatter åtte kommunegrupper (13-20), hvorav seks har relativt lave bruttorater og ingen har høye. Bare en gruppe (14), har en viss nettoinnflytting. De øvrige har nettoutflytting, men bare for en av disse overskrider nettoutflyttingen 0,5 prosent. Gruppe 17 har nettorate på -1,0 prosent.

Karakteristikk: Lave bruttorater, små, overveiende negative nettorater.

Igjen ser vi at bruttoratene synker når kommunenes sentralitet avtar.

1) Sentrale kommuner, se definisjon side 58, note 3.

Kommunegruppene i denne hovedgruppen inndeles i 8 undergrupper etter næringsstruktur og om de er godt eller svakt utbygd.

Variasjonene i ratenivå mellom de åtte ikke-sentrale kommunegruppene er små i forhold til hva vi fant for senterkommunene og omegnskommunene. Særlig gjelder dette innflyttingsratene. Disse ligger i intervallet 3,1-4,0 prosent. Utflyttingsratene ligger i intervallet 3,5-4,7 prosent. Inndelingen av kommunene etter næringsstruktur, viser at industrikommunene har noe større bruttoinnflyttingsrater enn de øvrige, mens industrikommuner og fiskerikommuner gjennomgående har sterkere brutto-utflytting enn de øvrige gruppene. Nettoratene viser en gjennomgående betydelig utflytting fra fiskerikommunene.

Det er et klart mønster der nettoratene avtar med sentraliteten når vi holder næringsstrukturen tilnærmet konstant. De sentrale industri-kommunene (gruppe 11), som altså ikke er senterkommuner, har høy nettoinnflytting som et gjennomsnitt mens de mindre sentrale kommunene med noenlunde samme næringsstruktur (gruppe 13) har gjennomsnittlig netto-utflytting (-0,3 prosent). Tilsvarende finner vi at de sentrale blandede landbruks- og industrikommunene (gruppe 12) avviker meget klart fra de mindre sentrale kommunene (14-15) med noenlunde samme næringsstruktur.

Vårt forsøk på å skille mellom hva vi kaller godt utbygde og svakt utbygde kommuner, synes å fange opp visse sider ved de flyttegenererende faktorer. De godt utbygde kommunene (gruppene 14, 16, 18) har gjennomgående lavere rater for bruttoutflytting enn de øvrige. De godt utbygde kommunene har også den gunstigste flyttebalansen. Dette kommer særlig klart fram når vi studerer de mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner (gruppe 14 og 15), fiskerikommunene (gruppe 16 og 17) og landbrukskommunene (gruppe 18, 19 og 20) separat. Vi finner gjennomgående tilnærmet flyttebalanse for de godt utbygde kommunegruppene, og nettorater om lag 0,3-0,5 prosentpoeng lavere for de svakt utbygde. Dette er forhold som vi venter å finne ut fra en push-pull-tankegang. Ut fra den samme tankegang kan det umiddelbart synes overraskende at bruttoinnflyttingsratene for de svakt utbygde kommunegruppene ikke er mindre enn ratene for de godt utbygde. For fiskerikommunene og landbrukskommunene er bruttoinnflyttingen faktisk klart sterkest for de svakest utbygde kommunene.

For de foregående hovedgruppene II og III har vi kunnet konstatere at bruttoratene har avtatt med kommunenes avtakende sentralitet. Dette gjelder for bruttoutflytting så vel som for bruttoinnflytting. Blant de ikke-sentrale kommunene er forholdet omvendt. De godt utbygde kommunegruppene, som også er de mest sentrale, har gjennomgående de laveste bruttoratene.

Hovedgruppe V, andre kommuner omfatter to kommunegrupper (21 og 22) som begge har bruttoflytterater noe over gjennomsnittet. Den ene gruppen, 21, har relativt høy nettoinnflytting og den andre en liten nettoutflytting.

Karakteristikk: Bruttoflytterater noe over gjennomsnittet, ulike nettoflytterater.

Kommunegruppene i denne hovedgruppen har en nokså uklart spesifisert næringsstruktur. Gruppe 22 er svakt utbygd ut fra de samme kriterier som i hovedgruppe IV. Kommunegruppe 21 er i ekstrem grad en restkategori der kommunene er svært ulike med hensyn til antatt viktige kjennetegn som sentralitet, urbaniseringsgrad og næringsstruktur.

Her er vi igjen tilbake til det forholdet at den mest sentrale kommunegruppen har de høyeste bruttoflytteratene.

4.2.2. Avstandsspesifikke flyttinger

4.2.2.1. Innledning

Det er en nær sammenheng mellom på den ene side flytteavstand og på den annen side bostedskjennetegn og demografiske og andre kjennetegn ved flytterne, herunder årsaker til flyttingene. Vi skal i dette kapittel drøfte noen hovedtrekk ved de avstandsspesifikke flyttingene. Vi deler flyttingene i tre avstandskategorier. Disse er beskrevet i avsnitt 3.3.

Innenfor de avstandskategoriene som er valgt, varierer flytteavstandene målt i km avhengig av fra- og tilflyttingskommune og fra- og tilflyttingsregion. Vi kan vente at skillet mellom flyttinger innenfor arbeidsmarkeder og mellom arbeidsmarkeder ikke blir like godt ivare tatt for alle regioner med de valgte avstandskategorier.

Tabell 4.2 viser at den samlede flyttermasse i 4-årsperioden 1971 - 1974 fordeler seg med snau 30 prosent av flytterne på hver av avstandskategoriene kort og lang, mens vel 40 prosent er mellomdistansflyttere. Den samlede flytteraten er 1,27, 1,81 og 1,17 prosent for henholdsvis kort-, mellom- og langdistansflyttingene.

For kortdistansflyttingene viser tabellen at den samlede flytteraten er noe større enn det uveide gjennomsnitt av kommunenes flytterater. For mellomdistansflyttingene er forholdet omvendt; samlet flytterate er noe mindre enn de uveide gjennomsnittsrater. Dette betyr at det for kortdistansflyttingene er positiv samvariasjon mellom

Tabell 4.2. Flyttingene i 4-årsperioden 1971 - 1974, etter flytte-avstand. Absolutte tall og rater *Migrations in the 4-year period 1971 - 1974, by the distance of migration. Number and rates*

Flytte-avstand <i>Distance of migration</i>	Antall flyttinger <i>Number of migrations</i>	Prosent <i>Per cent</i>	Samlet flytterate, prosent <i>Total migration rate, per cent</i>	Gjennomsnittlig (uveiet) flytterate, prosent <i>Average (unweighted) migration rate, per cent</i>	
				Brutto <i>Ut</i> <i>Out</i>	Gross <i>Inn</i> <i>In</i>
I alt <i>Total</i>	679 359	100,0	4,25	4,24	4,32
Kort <i>Short</i> ..	203 465	29,9	1,27	1,07	1,17
Mellom <i>Medium</i>	288 791	42,5	1,81	2,01	2,03
Lang <i>Long</i> ...	187 103	27,6	1,17	1,15	1,13

bruttoflytterater og kommunenes folketall. Tilsvarende er det for mellomdistanseflyttingene en viss negativ samvariasjon mellom bruttoflytterater og folketallet i kommunene. For langdistanseflyttingene er det minimale forskjeller mellom samlet flytterate og de uveide gjennomsnittsrater.

4.2.2.2. Kommunegruppenes avstandsspesifikke flyttinger

Figurene 4.2-4.4 viser de avstandsspesifikke flytterater for hver av de 22 kommunegruppene. Figurene viser store forskjeller i flyttemøsterets regionale variasjoner mellom hver av de tre avstandskategoriene.

De største ulikhetene mellom kommunegruppenes flytterater finner vi i kortdistansemønsteret. Forskjellene beskriver ganske godt ulikhetene i totalrater, både for brutto- og nettorater. For mellom- og langdistanseflyttingene er de regionale forskjeller i ratene langt mer moderate.

Før vi går nærmere inn på de avstandsspesifikke flytteratene kan det ha interesse å se på de avstandsspesifikke andeler av kommunegruppenes bruttoflytterater. Andelene er vist i tabell 4.3. Avstandsfordelingen er i hovedsak den samme for bruttoutflytting og bruttoinnflytting. Unntak her er kortdistanseflyttingene ut av landsdelssentra (gruppe 01, Oslo) og ut av regionsentra (gruppe 03) der andelen er stor sammenliknet med innflyttingen. Det omvendte forholdet finner vi for forstadskommunene (gruppe 08); andelen kortdistanseinnflytting er stor sammenliknet med utflyttingen over samme avstand.

Tabell 4.3. Bruttoutflytting og bruttoinnflytting i 1971 - 1974 for hver av kommunegruppene (01-22), etter flytteeavstand. Prosent

	Alle <i>All</i>	Kommunegruppe ¹⁾									
		01	02	03	04	05	06	07	08	09	10
BRUTTOINN- FLYTTING <i>IN-MIGRATION</i>											
Avstand <i>Distance</i>											
I alt <i>Total</i> ..	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kort <i>Short</i> ...	30,0	33,9	9,8	40,5	27,6	14,5	23,8	15,3	65,2	55,5	44,6
Mellom <i>Medium</i>	42,5	35,0	44,7	43,6	43,8	48,9	55,0	50,3	17,8	28,3	43,6
Lang <i>Long</i>	27,5	31,1	45,5	15,9	28,6	36,6	21,2	34,4	17,0	16,2	11,8
BRUTTOUT- FLYTTING <i>OUT-MIGRATION</i>											
Avstand											
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Kort	30,0	43,7	13,4	48,6	31,5	13,2	23,5	13,1	55,7	49,2	44,8
Mellom	42,5	33,4	42,5	37,7	41,2	49,1	55,5	47,6	26,9	31,9	43,4
Lang	27,5	22,9	44,1	13,7	27,3	37,7	21,0	39,3	17,4	18,9	11,8

1) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

Out-migration and in-migration 1971 - 1974 for each group of municipalities (01-22), by distance of migration. Per cent

Group of municipality¹⁾

11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
38,9	31,9	22,7	18,8	22,9	19,4	17,7	22,4	15,8	21,8	18,6	19,4
47,7	51,6	42,0	54,2	52,1	38,2	45,3	51,1	57,1	54,1	45,0	46,9
13,4	16,5	35,3	27,0	25,0	42,4	37,0	26,5	27,1	24,1	36,4	33,7

100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
36,2	30,1	19,4	19,2	21,4	16,9	21,2	19,4	17,5	21,9	16,9	20,6
48,5	54,5	43,1	52,9	53,2	42,5	42,6	53,8	56,7	58,2	43,9	43,9
15,3	15,4	37,5	27,9	25,4	40,6	36,2	26,8	25,8	19,9	39,2	35,5

1) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

De store forskjellene finner vi mellom kommunegruppene. For lange flyttinger og mellomdistanseflyttinger varierer andelene innenfor intervallene 11-45 prosent, henholdsvis 17-58 prosent. For kortdistanseflyttingene ligger andelene i intervallet 10-65 prosent.

Så over til kommunegruppenes flytterater innenfor hver av avstandskategoriene.

Kortdistanseflyttinger (figur 4.2). I alt 14 av de 22 kommunegruppene har små forskjeller i bruttoratene over kortdistanse. Ratene ligger i intervallet 0,4-1,0 prosent. Disse 14 kommunegruppene omfatter i alt 335 kommuner, eller vel 3/4 av alle landets kommuner pr. 1. januar 1974. For de øvrige åtte kommunegruppene (108 kommuner) varierer bruttoratene mellom 1,1 og 4,9 prosent, hvorav fire grupper har begge bruttorater på 2,0 prosent eller høyere.

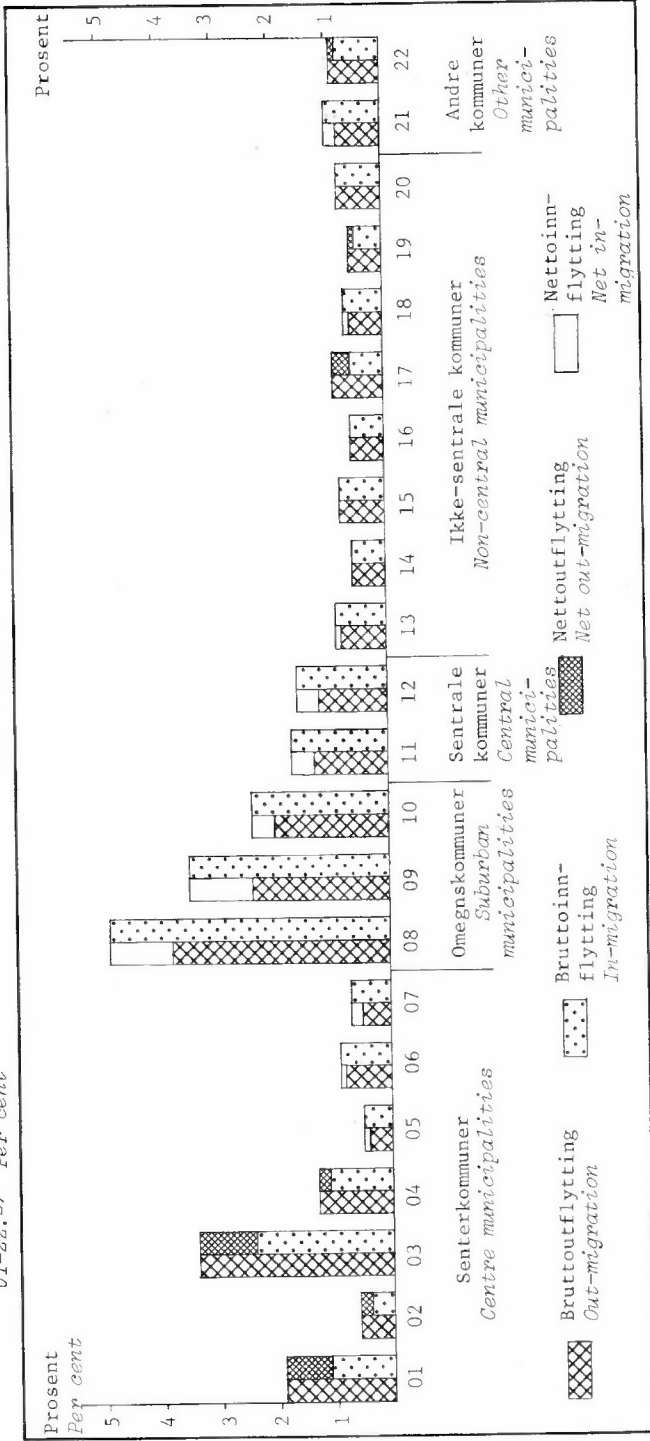
Blant kommunegruppene med små bruttorater over kortdistanse finner vi fire av de sju gruppene av senterkommuner (02, 05, 06, 07), alle gruppene av ikke-sentrale kommuner (13-20) og begge gruppene av "andre kommuner" (21-22). Blant senterkommunene er alle tre størrelseskategoriene representert; landsdelssentra uten trange grenser (gruppe 02), regionsentra uten trange grenser (gruppe 05) og de to gruppene av lokalsenterkommuner (gruppene 06 og 07) har alle små bruttorater. Det er verd å merke seg at vi her finner praktisk talt det samme mobilitetsnivå over kortdistanse for grupper av kommuner som representerer alle nivåer av sentralitet og de forskjelligste nærings sammensetninger. For de samme kommunegruppene finner vi ganske små nettorater med varierende fortegn. Det er et gjennomgående trekk at de mest sentrale gruppene og de minst sentrale gruppene har negative nettorater.

For de totale flytteratene fant vi meget høye rateverdier for regionsenterkommunene med trange grenser (gruppe 03) og for omegnskommunene (gruppe 08 og 09). Vi ser at disse høye rateverdiene i all hovedsak forklares av kortdistanseflyttingene.

For mellomdistanseflyttingene (figur 4.3) varierer bruttoflyttingene nokså moderat mellom kommunegruppene. Nettoratene viser forholdsvis større ulikheter og tendenser i samme retning som kortdistanse-ratene og totalratene.

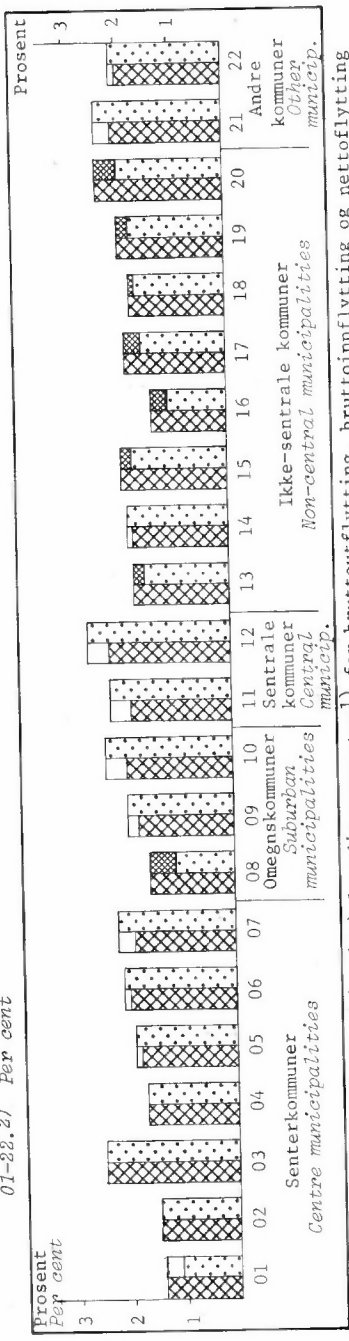
Variasjonene i bruttoratene ligger i intervallet 1,1-2,7 prosent for innflyttingen og i intervallet 1,4-2,5 prosent for utflyttingen. Et framherskende trekk synes å være stor bruttoinnflytting til kommunegrupper av midlere sentralitet og gjennomgående liten bruttoinnflytting til de ikke-sentrale kommuner og til Osloregionen. Dette preger også

Figur 4.2. Gjennomsnittlige (uveide) kortdistanserater 1) for bruttutflytting, bruttinnflytting og nettoutflytting 1971 - 1974 for hver av kommunegruppene 01-22. 2) Prosent Average rates 1) (unweighted) of out-migration, in-migration and net migration over short distances. 1971 - 1974, for each of the groups of municipalities 01-22. 2) Per cent

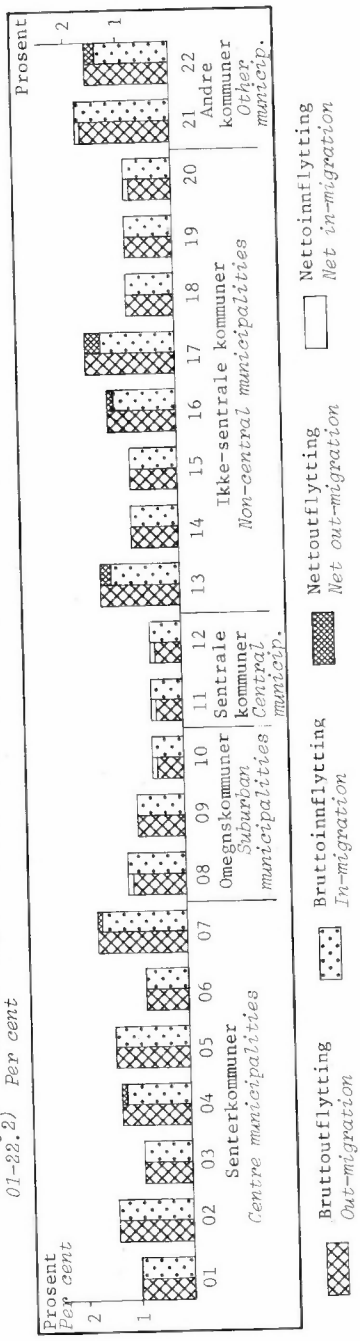

1) Se note 1, side 84. 2) Se note 2, side 84.
 1) See note 1, page 84. 2) See note 2, page 84.

Figur 4.3. Gjennomsnittlige (uveide) mellomdistanserater¹⁾ for bruttutflytting, bruttoinnflytting og nettutflytting, 1971 - 1974 for hver av kommune-gruppene 01-22.2) Prosent (Average rates¹⁾ (unweighted) of out-migration, in-migration and net migration over medium distances 1971 - 1974, for each of the groups of municipalities 01-22.2) Per cent

Figur 4.4. Gjennomsnittlige (uveide) langdistanserater¹⁾ for bruttutflytting, bruttoinnflytting og nettutflytting, 1971 - 1974 for hver av kommune-gruppene 01-22.2) Prosent (Average rates¹⁾ (unweighted) of out-migration, in-migration and net migration over long distances 1971 - 1974, for each of the groups of municipalities 01-22.2) Per cent

1) Se note 1, side 84. 2) Se note 2, side 84.
 1) See note 1, page 84. 2) See note 2, page 84.

mønsteret i nettoratene, med klar nettoinnflytting til kommunegruppene av midlere sentralitet og nettoutflytting fra ikke-sentrale kommuner og fra Osloregionen.

For langdistanseflyttingene (figur 4.4) er det klare variasjoner i bruttoratene. Nettoratene er meget små, og viser tilnærmet flyttebalanse for nesten alle kommunegruppene. Den kortsiktige nettoeffekten på det samlede folketallet i kommunegruppene som følge av flyttingen mellom landsdeler er med andre ord nesten neglisjerbar.

Bruttoratene varierer innenfor intervallet 0,5-1,8 prosent. Lavest rater har kommunegruppene 10-12 med midlere sentralitet. De høyeste ratene har den ene gruppen av lokalsenterkommuner (gruppe 07), den svakt utbygde av fiskerikommunene (gruppe 17) og den godt utbygde av "andre kommuner" (gruppe 21).

Det kan synes som om det er en viss samvariasjon mellom store bruttorater over mellomdistanse og små bruttorater over langdistanse. Eksempler på dette finner vi blant kommunegrupper på de forskjelligste sentralitetsnivå. Mulige årsaker til dette tar vi opp nedenfor.

Vi har samlet de 22 kommunegruppene i 5 hovedgrupper: Senterkommuner, Omegnskommuner, Sentrale kommuner, Ikke-sentrale kommuner og Andre kommuner. Det kan være grunn til å se på i hvilken grad kommunegruppene innenfor hver av hovedgruppene er like eller ulike mht. avstandsspesifikke flyttinger.

I tabell 4.4 har vi regnet ut tall for forholdet mellom høyeste og laveste gjennomsnittsrater for kommunegruppene i hver hovedgruppe.

Tabellen gir tall i intervallet 1,0-7,7. Det er her to tall som er ekstremt store, nemlig de for kortdistanseflytting inn og ut av senterkommunene. Vi skal merke oss at nær halvparten av tallene viser et forhold mellom største og minste kommunegruppespesifikke rate innenfor hver hovedgruppe på 1,5 eller mindre. 24 av de 30 tallene har verdi 2,0 eller mindre.

La oss gå noe nærmere inn på hver av de fem hovedgruppene.

Senterkommunene (gruppene 01-07)

Når senterkommunene betraktes samlet, har de gjennomsnittlige avstandsspesifikke flytterater som ikke avviker særlig fra gjennomsnittsratene for alle landets kommuner (landsgjennomsnittet). Den store spredningen i de kommunegruppespesifikke kortdistanseratene som vi påpekte foran, finner vi i sterk grad igjen hos senterkommunene. For utflyttingen finner vi praktisk talt hele variasjonsbredden i ratene nettopp her.

Tabell 4.4. Forholdet mellom største og minste kommunegrupperespesifikke bruttoflytterate innenfor hver av de fem hovedgruppene av kommuner, utflytting og innflytting, etter flytteavstand
Ratio of largest to smallest rate of migration for municipality groups within each of the five main groups of municipalities. Out-migration and in-migration, by distance of migration

Hovedgrupper av kommuner <i>Main groups of municipalities</i>		Utflytting			Innflytting		
		<i>Out-migration</i>			<i>In-migration</i>		
		Kort <i>Short</i>	Mellom <i>Medium</i>	Lang <i>Long</i>	Kort	Mellom	Lang
Alle	<i>All</i>	8,7	1,7	3,3	12,3	2,4	3,0
I	Senterkommuner (gruppene 01-07) <i>Urban municipalities</i>	7,7	1,7	2,1	6,0	2,1	1,9
II	Omegnskommuner (gruppene 08-10) <i>Suburban municipalities</i>	1,9	1,2	2,1	2,0	2,1	1,8
III	Sentrale kommuner (gruppene 11-12) <i>Central municipalities</i> ..	1,0	1,2	1,1	1,1	1,2	1,1
IV	Ikke-sentrale kommuner (gruppene 13-20) <i>Non-central municipalities</i>	1,5	1,6	2,0	1,8	1,8	1,6
V	Andre kommuner (gruppene 21-22) <i>Other municipalities</i>	1,1	1,0	1,0	1,2	1,2	1,3

Forskjellene i ratenivå over kortdistanse for bruttoflytting og for nettoutflytting mellom de to gruppene av landsdelssentra (gruppe 01 og 02) og mellom de tre gruppene av regionsentra (gruppene 03-05) er meget markerte og understreker trolig betydningen av den administrative oppdelingen av byregioner for disse regioners registrerte mobilitet. Det foregår en sterk nettoomfordeling i de større byregionene fra sentrum og til omlandet. Dette er kjent blant annet fra studier av Oslo kommune (Wiggen 1980). Vi ser det også i våre data ved at nettoutflytting fra senterkommunene (01-04) over kortdistanse går sammen med nettoinnflytting til omegnskommunene (08-10) over kortdistanse. Figur 4.2 synes å vise at det registrerte mobilitetsnivået i byregionene øker og nettoratene avtar, fra klart positive til klart negative over kortdistanse når avstanden til senteret avtar. Her vil trolig studier av intrakommunale bostedskifter kunne gi en forbedret innsikt.

Når det gjelder senterkommunenes mellom- og langdistanseflytting er forskjellene mellom kommunegruppene relativt moderate, også når vi sammenlikner med forskjellene innenfor de øvrige hovedgruppene av kommuner.

Vi merker oss at regionsenterkommunene med trange grenser (gruppe 03) i enhver sammenheng har store kort- og mellomdistanserater, men heller små langdistanserater. Når det gjelder bruttoinnflytting har de øvrige senterkommunegruppene små eller moderate kort- og mellomdistanserater. For utflyttingen finner vi det samme forholdet med ett unntak. Oslo (gruppe 01) har en rate for kortdistanseutflytting (2,0 prosent) som er det dobbelte av landsgjennomsnittet.

For de av oss som hadde ventet store langdistanserater for de store byene, byr figur 4.4 på overraskelser. Av våre senterkommunegrupper er det faktisk lokalsenterkommunene med lite innslag av industriarbeidsplasser (gruppe 07) som har de klart største langdistanseratene. De øvrige ligger nær eller til og med under landsgjennomsnittet. Det er iøynefallende at lokalsenterkommunene med sterkt innslag av industri (gruppe 06) har langdistanserater som bare er om lag halvparten av dem vi finner for de øvrige lokalsenterkommunene (gruppe 07). Forklaringen på dette kan trolig ligge i det forholdet at gruppe 06 stort sett består av kommuner i Oslofjordregionen og langs Sørlandskysten. Gruppe 07 ligger i hovedsak langs Vestlandskysten og nordover, med hovedtyngden i Nord-Trøndelag og nordover. Følgelig kan det her tenkes at vi har å gjøre med landsdelsegenskaper mer enn kommune-/regionegenskaper.

Et annet forhold som vi kan nærme oss her, er at langdistanseratene for senterkommuner helt klart synker med økende grad av funksjonell tilknytning mellom senterkommunene og deres omlandskommuner. En mulig omstendighet som kan klargjøre årsaker er at langdistanseflytterne bosetter seg/er bosatt relativt perifert i byregionen; innenfor kommunegrensene for de "ikke-trange" sentrene, men i sterk grad utenfor kommunegrensene for de "trange" sentrene. Om denne hypotesen holder, vil vi kunne lese av korresponderende utslag på langdistanseratene for senterkommunenes nabokommuner.

Omegnskommunene (gruppene 08-10)

For omegnskommunene finner vi en ratestruktur som på ulike måter slutter seg logisk til den ratestrukturen vi fant for senterkommunene. Dette gjelder i særlig grad kortdistanseflyttingene, og vi skal her nevne tre faktorer som belyser dette.

i) Kortdistanseratene for kommunene i landsdelsregionene (gruppene 08 og 09) synker med økende funksjonell avstand til senterkommunen. Ytterligere en indikasjon på at vi har et slikt mønster finner vi om vi betrakter kommunene omkring regionsentrene. Omegnskommunene for regionsenterkommuner (gruppe 10) har nemlig betydelig større brutto-kortdistanserater enn kommunegruppene 11 og 12. De sistnevnte kommuner, gruppe III Sentrale

kommuner, er definert som gruppe ved sin manglende funksjonelle tilknytning til senterkommuner. Dessuten vet vi at de gjennomgående har en fysisk nærhet til regionsenterkommunene.

ii) Oslos særlig store rate for kortdistanseutflytting, som vi kommenterte ovenfor, finner vi igjen som særlig store kortdistanseinnflyttingsrater for omegnskommunene; gruppe 08 og 09. Forholdet mellom flyttemønsteret innen arbeidsmarkedsregioner og flyttinger mellom arbeidsmarkedsregioner viser spesielle sider ved det totale flyttemønster når de sees i sammenheng. Forstadskommunene (gruppe 08) er den eneste kommune-gruppen som har en sterk nettoinnflytting over kortdistanse samtidig som mellomdistanseflyttingen gir en klar nettoutflytting (på 0,5 prosent). Det synes som om det foregår en slags trinnvis nettoflytting ut av Oslo-regionen. Det skjer en omfordeling innenfor regionen med nettoutflytting over kortdistanse fra Oslo kommune som gir en betydelig nettoinnflytting i regionen for øvrig (gruppene 08 og 09). Samtidig skjer det en netto-utflytting over mellomdistanse fra Oslo og de nærmest omkringliggende kommuner (forstadskommunene gruppe 08) av betydelig omfang. Denne netto-utflyttingen over mellomdistanse fra omlandskommuner synes å avta med omlandskommunenes avstand fra Oslo, og slår om til gjennomsnittlig nettoinnflytting for de mer perifere omegnskommuner (gruppe 09). Oslo og forstadskommunene har ikke nettoutflytting over langdistanse.

iii) Det kommer klart fram at kortdistanseratene for landsdels-sentrene omlandskommuner (gruppe 08 og 09) er betydelig større enn de tilsvarende rater for regionsentrene omlandskommuner. At ratene for gruppe 08 ligger spesielt mye høyere er kommentert foran og har sin klare årsak i kriteriene for kommunegrupperingen som det er redegjort for i avsnitt 3.5.4.3. Kommunegruppen er fysisk omgitt av de mer perifere deler av byregionen som også omfattes av Oslos p.p.-region. Dette betyr at gruppe 09 i motsetning til gruppe 08 for en stor del har fysisk grenselinje til de deler av landet som pr. definisjon genererer utveksling av mellomdistanseflyttinger med Osloregionen. Resultatet blir, naturlig nok, mindre mellomdistanse- og større kortdistanseflyttinger for forstadskommunene (08) enn for omegnskommunene (09). Særlig tydelig er dette for bruttoinnflyttingen.

At ratene for regionsentrene omegnskommuner (gruppe 10) også er klart mindre enn ratene for landsdelsentrene omegnskommuner (gruppe 09), kan skyldes de valgte kriteriene for avgrensning av kommunegruppe 10. Vi vil likevel nevne den mulige forklaring eller bidrag til forklaring som ligger i forskjeller mellom egenskaper hos regionsentrene og egenskaper hos landsdelsentrene.

Hypotesen som ble lansert ovenfor, om at langdistanseflytterne bosetter seg/ er bosatt relativt perifert i byregionen blir verken styrket eller svekket av omegnskommunenes langdistanserater. For dette formålet synes den valgte kommunegrupperingen lite egnet.

Sentrale kommuner (gruppene 11-12)

For disse to kommunegruppene er likhetspunktene langt mer slående enn forskjellene. Av forskjeller kan vi bare konstatere at den industridominerte gruppen (11) har svakt større bruttorater over kortdistanse og svakt mindre bruttorater over mellomdistanse enn hva vi finner hos kommunegruppe 12.

Ikke-sentrale kommuner (gruppene 13-20)

For deler av omegnskommunene fant vi et mønster der nettoinnflytting over kortdistanser gikk sammen med nettoutflytting over større avstander. Et liknende forhold finner vi blant de ikke-sentrale kommunegruppene (13-20), men her er utslagene mer dempet. Av disse åtte gruppene er det fem som har nettoutflytting over mellomdistanse og ikke nettoutflytting over kortdistanse. To av gruppene har positiv nettorate for kortdistanseflytting.

Vi har tidligere konstatert at de ikke-sentrale kommunene har gjennomgående små bruttorater; om lag 0,5 prosent under landsgjennomsnittet. Figur 4.2 viser at det særlig er kortdistanseratene som er små. Hovedårsaken til dette er sannsynligvis en kombinasjon av spredt bosetting og relativt stor grad av homogenitet mellom kommunene i p.p.-regionene som omfatter de ikke-sentrale kommuner. La oss vende tilbake til betingelsene for interaksjon, slik Abler mfl. formulerte dem (avsnitt 2.2):

"Sterke forskjeller mellom steder kan føre til interaksjon dersom de tre betingelsene for romlig interaksjon er oppfylt; komplementaritet, fravær av mellomliggende muligheter og overførbarhet".

For de ikke-sentrale kommunenes kortdistanseflytting kan det tenkes at liten grad av komplementaritet forklarer de små ratene. Følger vi dette resonnementet videre, skulle vi ha en situasjon med manglende mellomliggende muligheter innenfor p.p.-regionen for mellom- og/eller langdistanseflyttinger. Vi må forvente at dette i særlig grad gjelder for potensielle flyttere i primærnæringsdominerte kommuner. Her vet vi at arbeidsmarkeds- og utdanningsforhold i sterk grad er årsaker til utflyttingen (se tabell 3.2). Når de ikke-sentrale kommunene likevel ikke har spesielt store mellom- eller langdistanserater, kan vi i denne omgang nevne tre mulige forklaringsfaktorer:

i) Personer som bor i disse kommunene må gjennomgående flytte lenger enn personer bosatt i andre kommuner for å få oppfylt sine formål med en eventuell flytting. Lengre flytteavstand representerer større flyttekostnader. Dette kan forventes å resultere i at en viss andel av dem som ellers ville ha flyttet likevel velger å bli boende.

ii) De ikke-sentrale kommunene har egenskaper som for totalbefolkningen oppfattes som så positive at flytting i relativt liten grad blir realisert.

iii) Næringsstrukturen er av en slik karakter at skifte av arbeid/arbeidsplass for en større del av befolkningen ikke kommer på tale. Dette må i sterk grad antas å gjelde for bønder, men også for fiskere.

Forholdet mellom de godt utbygde og de svakt utbygde kommunegruppene viser også her interessante trekk. De svakt utbygde kommunene har noe større kortdistanserater (både ut og inn) enn de øvrige blandede landbruks- og industrikommunene (gruppe 14 og 15).

For de øvrige avstandene er forskjellene små eller ubetydelige. For fiskerikommunene (gruppe 16 og 17) er de nevnte forskjeller meget klare for både mellom- og langdistanseflyttingene. Kortdistanseflyttingene derimot viser et mønster der de svakt utbygde kommunene har sterkere utflytting og samme innflytting som de øvrige kommunene.

De tre gruppene av landbrukskommuner (gruppene 18-20) har minimale forskjeller i ratene for langdistanseflytting. Mellomdistanseflyttingene viser en relativt klar tendens til økende rater fra de best utbygde (18) til de svakest utbygde (20). Ut fra intensjonene med kommunegrupperingen og de foregående analyser av totale bruttorater virker dette forholdet mellom mellomdistanseratene rimelig.

Forholdet mellom kortdistanseratene for de tre kommunegruppene virker umiddelbart langt vanskeligere å forstå. Her har mellomkategorien (gruppe 19) av landbrukskommunene klart mindre rater enn de øvrige. Forholdet mellom kommunegruppene 19 og 20 virker rimelig på samme måte som for de blandede landbruks- og industrikommunene (gruppe 14 og 15). Vi kan her bare registrere med en viss undring at de godt utbygde kommunene (gruppe 18) i forhold til mellomkategorien (gruppe 19) har sterkere innflytting, men samme bruttutflytting. De godt utbygde kommunene har dessuten en viss nettoinnflytting. Dette samsvarer med hva vi ellers vet om tilfeller av lokale konsentrasjonsprosesser i bosettingen innenfor næromlandet til tettbebyggelser på landsbygda.

De ikke-sentrale kommunene har et flyttemønster som foreløpig kan oppsummeres slik:

i) Over kortdistanse har kommunegruppene gjennomgående små brutto- og nettorater. Svakt utbygde kommuner har gjennomgående større bruttorater enn de godt utbygde. To av de åtte kommunegruppene har en viss nettoinnflytting; mindre sentrale industrikommuner (gruppe 13) og godt utbygde landbrukskommuner (gruppe 18), hver med 0,1 prosent.

ii) For de ikke-korte flyttingene, flyttingene mellom arbeidsmarkeder, er både rate for bruttutflytting og rate for bruttoinnflytting gjennomgående størst for de svakt utbygde kommunegruppene.

Nettoratene over mellomdistanse er gjennomgående klart negative, noe større i tallverdi for de svakt utbygde kommunegruppene. En kommunegruppe har nettoinnflytting; mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner som er godt utbygde (gruppe 14), med 0,1 prosent.

iii) Nettoeffekten av de lange flyttingene, som krysser landsdelsgrenser er beskjeden, også for de svakt utbygde kommunegruppene. Klart høyest nettutflytting har de svakt utbygde fiskerikommunene med 0,3 prosent. En kommunegruppe har nettoinnflytting; de svakest utbygde landbrukskommunene (gruppe 20), med 0,1 prosent.

Andre kommuner (gruppene 21-22)

Blant kategorien andre kommuner har de godt utbygde et noe høyere bruttoratenivå både for mellom- og langdistanseflyttingene. Dette er det motsatte av hva vi fant for fiskerikommunene. For kortdistanseflyttingene er forholdet mellom kommunegruppene som for fiskerikommunene, men ikke så utpreget; de godt utbygde kommunene har i forhold til de øvrige, en noe sterkere innflytting og en noe svakere utflytting.

De godt utbygde kommunene har nettoinnflytting over alle avstandskategorier. Over mellomdistanse er nettoinnflyttingen relativt sterk.

4.2.3. Motivspesifikke flytterater

4.2.3.1. Innledning

I Flyttemotivundersøkelsen 1972 ble det hentet inn oppgaver fra et utvalg av personer som fikk registrert flytting mellom norske kommuner i 1971 (Statistisk Sentralbyrå 1977). Her oppgav de blant annet hva de mente var viktigste grunn til flyttingen. Denne informasjonen er foreløpig i hovedsak blitt brukt til å presentere motivfordelingen for ulike deler av det interkommunale flyttemønster. I ulike sammenhenger kan det ha interesse å sammenlikne flyttestrømmer med hensyn til motivfordeling. I arbeidet med å forklare regionale forskjeller i flyttemønsteret kan det ha spesiell interesse å koble motivfordeling sammen med mål for flyttestrømmers størrelse. Stordahl (1976) har introdusert motivspesifikke flytterater i et forsøk på å angi størrelsen på flyttestrømmene som blir generert av den enkelte motivgruppe (viktigste flytteårsak oppgitt av flytterne).

I det følgende beregner vi motivspesifikke flytterater på det foreliggende datamateriale og presenterer motivspesifikke rater for ulike kommunegruppers brutto- og nettoflytting (avsnitt 4.2.3.4.).

4.2.3.2. Datagrunnlaget

Ved etablering av motivspesifikke flytterater brukes to datakilder; vi henter flytterater fra Det sentrale personregister, og vi henter flyttemotiver fra utvalgsdata (Flyttemotivundersøkelsen 1972).

Ratene fra Det sentrale personregister er behandlet foran; flyttebegrepet i avsnitt 3.2.1 og rateberegningen i avsnitt 3.2.2. Ratene har følgende spesifikasjoner som interesserer i denne sammenheng:

i) flytterne er definert som personer med forskjellig registrert bostedskommune i Norge ved inngangen av kalenderåret og ved utgangen av samme år (kommuneinndelingen pr. 1. januar 1974). Flytting er geografisk spesifisert ved disse to kommuner.

ii) flytterne omfatter aldersgruppene 16 år og eldre.

iii) flytterne er definert på grunnlag av registrert flytting i 4-årsperioden 1971 - 1974.

iv) flytteratene er beregnet for ti kommunegrupper¹⁾ som til sammen omfatter alle landets 443 kommuner (pr. 1. januar 1974).

Kartleggingen av flyttemotiver ble foretatt gjennom Flyttemotivundersøkelsen 1972. Dette er en intervjuundersøkelse der Byråets faste intervjuerstab møtte opp hos et utvalg av personer som i 1971 fikk registrert flytting fra en norsk kommune til en annen. Spørsmålene som kartlegger flyttemotivene²⁾ slik vi bruker dem, lyder: Spm. 26: "Hva var de viktigste grunnene til at De/husholdningen besluttet å flytte fra ..... (kommunenavn)?" Spm. 27: (Dersom svaret på spørsmål 26 er upresist eller lite utfyllende). "Kan De forklare dette litt nærmere?:" (Be IO peke ut det aller viktigste blant svarene på spm. 26 og 27. Dette svaret skal De streke under.)

Opplysningene om flyttemotiver framkommer følgelig som det viktigste av svarene på et åpent spørsmål der det i et ekstraspørsmål er gitt anledning til presiseringer.

Flyttemotivene har følgende spesifikasjoner som har interesse for den nærmere sammenlikning med ratene ovenfor:

i) flytterne er definert som personer som fikk registrert minst en interkommunal flytting i Det sentrale personregister i 1971 (kommuneinndelingen pr. 1. januar 1972). Flytting er geografisk spesifisert ved fra- og tilflyttingskommunene ved den siste av eventuelt flere bostedskifter samme år.

ii) flytterne omfatter aldersgruppene 16-74 år.

iii) motivfordelingen er beregnet for hver av ti kommunegrupper som til sammen omfatter alle landets 443 kommuner (pr. 1. januar 1974).

iv) motivfordelingen bygger på utvalgsdata; i alt 2 894 personer besvarte spørsmålene, frafall 21 prosent.

1) Kommunegruppene er presentert i tabellen 4.5-4.7, side 106-108.

2) Nærmere spesifikasjoner av datagrunnlaget i Foss mfl. (1978) der flyttemotivene er hentet fra variabel "Viktigste oppgitte grunn til flyttingen II", pos. 588 pkt. 2.3. Ytterligere presentasjon av undersøkelsens opplegg og resultater i Statistisk Sentralbyrå (1974a), Statistisk Sentralbyrå (1977), Stordahl og Sørensen (1980), Alstad (1981).

De to datakildene er følgelig forskjellige på flere punkter. Forskjellene er imidlertid av en slik karakter at vi velger å beregne de motivspesifikke ratene under følgende forutsetninger:

i) Ratene beregnes fra data hvor flyttinger som følges opp med tilbakeflytting i løpet av året er ekskludert. I 1971 representerte dette om lag 11 000 personer, eller en reduksjon av flyttermassen på snau 6 prosent i forhold til definisjonen i Flyttemotivundersøkelsen. Vi forutsetter her, kanskje noe lite realistisk, at denne definisjonsmessige forskjellen ikke medfører noen entydig forskjell i flyttermassens fordeling etter flyttemotiv. Også definisjonsmessig forskjell på fraflyttingskommunene og på tilflyttingskommunene i de to datakildene forutsetter vi at vi kan se bort fra.

ii) Forskjellen mellom de to aldersavgrensingene 16 år og eldre og 16-74 år, regner vi uten videre som tilnærmet betydningsløs for motivfordelingen.

iii) Ratene er beregnet for 4-årsperioden 1971 - 1974, mens motivfordelingen er kartlagt for 1971-flyttingene. Vi forutsetter at samme motivstruktur gjelder i 1971 som i gjennomsnitt for perioden 1971 - 1974.

iv) Flyttemotivene er beregnet fra utvalgsdata for ti kommunegrupper. Vi forutsetter at utvalget er representativt og selveiende for hver av de ti kommunegruppene med hensyn til oppgitte flyttemotiver. Vi forutsetter videre at den generelle usikkerhet i utvalgsdata knyttet til målefeil, frafall, mv. er innenfor akseptable grenser.

v) Et forhold ved våre utvalgsdata bør understrekes spesielt, når vi som her berører årsaksforhold i flyttemønstre. Folks oppgitte flyttemotiver må vi anta avspeiler de reelle, objektive flytteårsaker med visse avvik. Avvikene kan være meget betydelige. Vi betoner dette ved å betegne de foreliggende data som motivspesifikke heller enn som årsaks-spesifikke flytterater.

vi) Rateberegningene bygger på kommuneinndelingen pr. 1. januar 1974 med i alt 443 kommuner. Flyttemotivene gjelder flyttemønsteret for kommuneinndelingen pr. 1. januar 1972 med i alt 444 kommuner. Denne forskjellen (sammenslåing av kommunene 1805 Narvik og 1855 Ankenes) er helt uten praktisk betydning for motivfordelingen.

4.2.3.3. Beregning av motivspesifikke flytterater

De motivspesifikke flytteratene er beregnet for ti kommunegrupper. Beregningene er utført i fire trinn:

i) For å redusere utslagene av de tilfeldige variasjoner i de motivspesifikke flytterater, er de 22 kommunegruppene (presentert i avsnitt 3.5.2) slått sammen til ti grupper. Sammenslåingen opprettholder stort sett inndelingen etter sentralitet på bekostning av inndelingen etter næringsstruktur. Kommunegruppene (I-X) er vist i tabellene 4.5-4.7.

ii) For hver av kommunegruppene j er det beregnet rater R_j for bruttoutflytting og for bruttoinnflytting i 1971 - 1974.

$$R_j = \frac{\sum_{i=1971}^{1974} m_{ij}}{\sum_{i=1971}^{1974} P_{ij}} \cdot 1\ 000, \text{ der}$$

m_{ij} er antall flyttere 16 år og eldre som flytter ut fra eventuelt inn til kommunene i kommunegruppe j , år i ,

P_{ij} er befolkning 15 år og eldre i kommunegruppe j , 31. desember år $(i-1)$.

iii) Bruttoratene for en gitt flyttestrøm til eller fra en kommunegruppe er splittet i seks motivspesifikke rater på grunnlag av den kartlagte motivfordeling i flyttestrømmen.

De seks motivkategorier¹⁾ er som følger:

Arbeidsforhold omfatter blant annet følgende oppgitte flytteårsaker: ble uten arbeid på stedet, ble forflyttet/beordret/forfremmet, ønsket å oppnå lettere arbeidsreise, bedre lønn eller bedre arbeidsforhold. Disse faktorene utgjør til sammen vel halvparten av motivgruppen. Resten er uspesifisert.

Familieforhold er for 61 prosents vedkommende inngåelse av ekteskap, resten av skilsmisse/separasjon og uspesifisert.

Utdanningsforhold omfatter ønsker om å komme nærmere skoler (59 prosent) og uspesifisert (41 prosent).

Boligforhold omfatter ønsker om å få bedre bolig/egen bolig (64 prosent), 18 prosent ble uten bolig på stedet og 18 prosent gav svar som er uspesifisert.

Bosteds-/miljøforhold, her har nær 2/3 ønsker om å bo på et spesielt sted eller nærmere slekt og venner.

1) For nærmere presentasjon av motivgruppene, se Statistisk Sentralbyrå 1977 (SØS nr. 35), tabell 4.2 og Foss mfl. 1978, avsnitt 2.2, pkt. 5.1.

Andre forhold er en svært heterogen motivgruppe og omfatter blant annet helseforhold, generell mistriivsel og flytting tilknyttet midlertidig opphold på stedet.

iv) Motivspesifikke nettorater framkommer ved å subtrahere den motivspesifikke rate for utflytting fra den tilsvarende for innflytting (promille med en desimal under utregningen, seinere avrundet til heile tall).

Med det datagrunnlag og de forutsetninger som er omtalt foran, mener vi det er forsvarlig å beregne motivspesifikke flytterater. Den usikkerhet som åpenbart er innebygd i ratene forutsetter at ratene brukes med aktsomhet. Dette gjelder i særlig grad for de beregnede nettoratene, som framkommer ved subtraksjon mellom to bruttorater som hver for seg har usikkerhet.

4.2.3.4. Kommunegruppenes motivspesifikke flytterater

Tabellene 4.5-4.7 viser motivspesifikke flytterater for bruttutflytting, bruttoinnflytting og nettolflytting for ti forskjellige kommunegrupper. Kommunegruppene er framkommet ved sammenslåing av de 22 gruppene som er presentert tidligere (avsnitt 3.5). Det framgår av tabellene hvordan sammenslåingen er utført. Utgangspunktet for de motivspesifikke ratene er samlet flytterate for aldersgruppen 16 år og over. Ved at aldersgruppen 0-15 år holdes utenfor, blir variasjonsbredden i de kommunegruppenspesifikke totalratene mindre enn for rater som omfatter hele befolkningen. Også sammenslåingen til bare ti kommunegrupper virker utjevneende på de kommunegruppewise gjennomsnitt av flytteratene.

Bortsett fra gruppe VI som består av omegnskommuner til landsdelsentra (gruppe 08 og 09 i 22-grupperingen), og som har høye rater både for bruttutflytting (61 promille), bruttoinnflytting (71 promille) og nettoinnflytting (9 promille), ligger ratene for bruttolflytting mellom 35 og 50 i promille for alle de øvrige ni gruppene. Nettolflytteratene har en variasjonsbredde på 16 promille. Fire nettorater har over 5 promille i tallverdi og alle tallverdiene er under 10 promille.

De ti gruppene skiller seg klart fra hverandre når vi ser på de motivspesifikke ratene. Forskjellene er særlig markerte når det gjelder flytting motivert av boligforhold. Det viser seg at de høye totalratene for omegnskommuner til landsdelssentra nettopp i hovedsak forklares av høye rater for ut- og innflytting motivert med boligforhold; henholdsvis 27 og 34 promille.

Tabell 4.5. Motivspesifikke flytterater for personer 16 år og over. Bruttoutflytting fra kommunegruppene I-X. Promille. 1971 - 1974 *Motive-specific migration rates for persons aged 16 and over. Out-migration from municipality groups I-X. Per thousand. 1971 - 1974*

Kommunegruppe <i>Municipality group</i>	Motivgruppe <i>Motive group</i>							Andre for- hold Other con- di- tions
	Ut- flytt- ing i alt Out- migra- tion, total	Ar- beids- for- hold Work- ing con- di- tions	Fami- lie- for- hold Fami- ly con- di- tions	Ut- dann- ings- for- hold Edu- ca- tio- nal con- di- tions	Bolig- for- hold Hous- ing con- di- tions	Bo- steds- miljø- for- hold Envi- ron- men- tal con- di- tions		
Alle <i>All</i>	42	15	5	4	11	3	4	
I Landsdelssentra I (01)	42	8	6	2	17	5	4	
II Landsdelssentra II (02)	35	12	4	3	10	3	3	
III Regionsenterkommuner (03, 04)	47	13	6	4	17	3	4	
IV Regionsenterkommuner (05)	37	15	4	5	6	2	5	
V Lokalsenterkommuner (06, 07)	40	18	5	4	6	4	3	
VI Omegnskommuner for landsdelssentra (08, 09)	61	16	7	3	27	4	4	
VII Omegnskommuner for re- gionsenterkommuner (10)	45	13	7	3	15	3	4	
VIII Sentrale kommuner (11, 12)	38	17	6	2	7	2	4	
IX Ikke-sentrale kommuner, godt utbygde (13, 14, 16, 18, 21)	41	18	3	6	5	3	6	
X Ikke-sentrale kommuner, svakt utbygde (15, 17, 19, 20, 22)	42	21	5	6	4	3	3	

1) Tallene i parentes angir hvilke av de 22 kommunegruppene (01-22) som ved aggregering danner hver av de nye gruppene I-X. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.
1) Numbers in parenthesis show how the municipality groups I-X are aggregated from the 22 municipality groups (01-22). 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.6. Motivspesifikke flytteriater for personer 16 år og over. Bruttoinnflytting til kommunegruppene I-X. Promille. 1971 - 1974 *Motive-specific migration rates for persons aged 16 and over. In-migration to municipality groups I-X. Per thousand. 1971 - 1974*

Kommunegruppe ¹⁾²⁾ Municipality group ¹⁾²⁾	Motivgruppe <i>Motive group</i>						
	Inn- flytt- ing i alt In- migra- tion, total	Ar- beids- for- hold Work- ing con- di- tions	Fami- lie- for- hold Fami- ly con- di- tions	Ut- dann- ings- for- hold Edu- ca- tio- nal con- di- tions	Bolig- for- hold Hous- ing con- di- tions	Bo- sted- miljø- for- hold Envi- ron- men- tal con- di- tions	Andre for- hold Other con- di- tions
Alle <i>All</i>	42	15	5	4	11	3	4
I Landsdelssentra I (01)	36	14	3	8	7	2	2
II Landsdelssentra II (02)	35	11	5	7	6	3	3
III Regionsenterkommuner (03,04)	44	15	7	4	10	3	5
IV Regionsenterkommuner (05)	40	15	4	5	7	3	6
V Lokalsenterkommuner (06, 07)	42	17	7	3	8	3	4
VI Omegnskommuner for landsdelssentra (08, 09)	71	16	9	3	34	4	5
VII Omegnskommuner for regionsenterkommuner (10)	50	13	4	2	23	4	4
VIII Sentrale kommuner (11, 12)	44	13	5	1	17	4	4
IX Ikke-sentrale kommuner, godt utbygde (13, 14, 16, 18, 21)	39	17	4	2	7	4	5
X Ikke-sentrale kommuner, svakt utbygde (15, 17, 19, 20, 22)	35	18	4	1	5	4	3

1) Tallene i parentes angir hvilke av de 22 kommunegruppene (01-22) som ved aggregering danner hver av de nye gruppene I-X. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.
1) Numbers in parenthesis show how the municipality groups I-X are aggregated from the 22 municipality groups (01-22). 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.7. Motivspesifikke flytterater for personer 16 år og over. Nettoflytting for kommunegruppene I-X. Promille. 1971 - 1974 *Motive-specific migration rates for persons aged 16 and over. Net migration for municipality groups I-X. Per thousand. 1971 - 1974*

Kommunegruppe <i>Municipality group</i>	Motivgruppe <i>Motive group</i>						
	Netto- flytt- ing i alt <i>Net migra- tion, total</i>	Ar- beids- for- hold <i>Work- ing con- di- tions</i>	Fami- lie- for- hold <i>Fami- ly con- di- tions</i>	Ut- dann- ings- for- hold <i>Edu- ca- tio- nal con- di- tions</i>	Bolig- for- hold <i>Hous- ing di- tions</i>	Bo- steds- miljø- for- hold <i>Envi- ron- men- tal con- di- tions</i>	Andre for- hold <i>Other con- di- tions</i>
Alle <i>All</i>	0	0	0	0	0	0	0
I Landsdelssentra I (01)	-6	6	-3	6	-10	-3	-2
II Landsdelssentra II (02)	0	-1	1	4	-4	0	0
III Regionsenterkommuner (03, 04)	-3	2	1	0	-6	-1	1
IV Regionsenterkommuner (05)	3	1	0	0	1	1	0
V Lokalsenterkommuner (06, 07)	2	-2	2	-1	3	-1	1
VI Omegnskommuner for landsdelssentra (08, 09)	9	0	2	0	7	-1	1
VII Omegnskommuner for regionsenterkommuner (10)	5	0	-3	-2	8	1	1
VIII Sentrale kommuner (11, 12)	6	-3	-1	-1	9	2	0
IX Ikke-sentrale kommuner, godt utbygde (13, 14, 16, 18, 21)	-1	-1	1	-3	2	1	-1
X Ikke-sentrale kommuner, svakt utbygde (15, 17, 19, 20, 22)	-7	-4	-1	-4	1	1	0

1) Tallene i parentes angir hvilke av de 22 kommunegruppene (01-22) som ved aggregering danner hver av de nye gruppene I-X. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.
 1) *Numbers in parenthesis show how the municipality groups I-X are aggregated from the 22 municipality groups (01-22).* 2) *For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.*

Også omegnskommuner til regionsentra har høye tall for brutto-flytting motivert av boligforhold og en positiv flyttebalanse for slike flyttinger. De tre mest sentrale gruppene, I, II og III har relativt høye rater for bruttoutflytting og negativ balanse for flytting med boligmotiv. I tillegg til de to gruppene av omegnskommuner har også gruppen "Sentrale kommuner" (VIII) relativt høy innflyttingsrate og positiv flyttebalanse for boligmotiverte flyttinger.

Også flytting motivert av arbeidsforhold viser en del variasjoner i bruttorater mellom de ti kommunegruppene. Særlig for bruttoutflyttingsratene er forskjellene betydelige, med 8 promille for Oslo (gruppe I) og 21 promille for ikke-sentrale kommuner (gruppe X) som ytterlighetene. Bruttoreatene for flytting motivert av arbeidsforhold synes å vise en tendens til å ligge lavt for de sentrale og høyt for de perifere kommunegruppene, men tendensen er ikke entydig for innflyttingsratene. Ratene for nettoutflytting varierer mellom -4 og +6 promille for denne motivklassen.

For de øvrige motivklassene er ratene lave, og bare for utdanningsforhold, der nettoratene varierer fra klart positive for de mest sentrale til klart negative for de mest perifere, kan en lese ut noen klar tendens. Variasjonsbredden for nettoratene, fra -4 til +6 promille, er betydelig.

Det er en klar tendens til samvariasjon mellom bruttoinn- og bruttoutflyttingsratene med arbeidsforholdsmotiv. For boligforholdsmotiverte flyttinger har de to gruppene av omegnskommuner både høye ut- og innflyttingsrater, mens gruppene av ikke-sentrale kommuner har tilsvarende lave rater. For de øvrige kommunegruppene er det liten samvariasjon for dette flyttemotivet.

For de øvrige motivklassene er ratene små for alle de ti kommunegruppene og det lar seg ikke gjøre å lese noen klare tendenser ut av tallene.

Slår vi sammen Arbeids- og utdanningsforhold og Bolig- og bostedsforhold, får vi fram to klare mønstre i nettoutflyttingene, tabell 4.8.

De arbeids- og utdanningsmotiverte flyttingene viser sterk nettoutflytting fra de minst sentrale kommunegruppene (VIII-X). Nettoratene ligger nær null for de fleste kommunegruppene, men med en viss nettoinnflytting til de større senterkommunene. Oslo (gruppe I) kommer her i en særstilling med nettoinnflytting på 12 promille. Variasjonsbredden i nettoratene over kommunegruppene er 20 promille for disse flyttingene.

Flyttingene motivert i bolig, bosteds- og miljøforhold har et noenlunde tilsvarende mønster i nettoratene, men med motsatt fortegn. Variasjonsbredden i nettoratene over kommunegruppene er her 25 promille. Fra sterk nettoutflytting fra Oslo (gruppe I), øker nettoratene med avtakende sentralitet og når et maksimum for den gruppen som er betegnet "Sentrale kommuner" (gruppe VIII). Gruppene av ikke-sentrale kommuner har en beskjedne nettoinnflytting i denne motivklassen.

Tabell 4.8. Motivspesifikke flytterater for personer 16 år og over. Nettoflytting for kommunegruppene I-X. Aggregerete motivgrupper. Promille. 1971 - 1974 *Motive-specific migration rates for persons aged 16 and over. Net migration for municipality groups I-X. Aggregated motive groups. Per thousand. 1971 - 1974*

Kommunegruppe ¹⁾²⁾ Municipality group ¹⁾²⁾	Motivgruppe <i>Motive group</i>		Familie- og andre forhold <i>Family and other condi- tions</i>
	Arbeids- og ut- dann- ings- forhold <i>Working and educa- tional condi- tions</i>	Bolig- og bo- steds-/ miljø- forhold <i>Housing and en- viron- mental condi- tions</i>	
Alle <i>All</i>	0	0	0
I Landsdelssentra I (01)	-6	12	-13
II Landsdelssentra II (02)	0	3	-4
III Regionsenterkommuner (03, 04)	-3	2	-7
IV Regionsenterkommuner (05)	3	1	2
V Lokalsenterkommuner (06, 07) .	2	-2	1
VI Omegnskommuner for landsdels- sentra (08, 09)	9	0	6
VII Omegnskommuner for region- senterkommuner (10)	5	-2	9
VIII Sentrale kommuner (11, 12) ...	6	-5	12
IX Ikke-sentrale kommuner, godt utbygde (13, 14, 16, 18, 21) .	-1	-4	3
X Ikke-sentrale kommuner, svakt utbygde (15, 17, 19, 20, 22) .	-7	-8	2

1) Tallene i parentes angir hvilke av de 22 kommunegruppene (01-22) som ved aggregering danner hver av de nye gruppene I-X. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

1) *Numbers in parenthesis show how the municipality groups I-X are aggregated from the 22 municipality groups (01-22).* 2) *For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.*

Den tredje motivgruppen omfatter om lag 20 prosent av flyttingene. Her er samlet nokså forskjellige flyttemotiver, og ratene viser ikke noe klart mønster. Vi skal likevel merke oss kombinasjonen nettoutflytting fra Oslo (gruppe I) og nettoinnflytting til omegnskommunene (gruppe VI). I det følgende skal vi ganske kort betrakte de motivspesifikke flytteratene i lys av to sider ved det regionale flyttemønster.

En av Ravensteins klassiske flyttelover (4. lov) lyder: "each main current of migration produces a compensating counter-current" (Ravenstein, 1885; 199). Gjelder loven også for de forskjellige motivspesifikke delmønstre? Svaret er trolig i noen

grad avhengig av hvilken geografisk inndeling som benyttes. I vårt tilfelle kan vi i utgangspunktet konstatere at for alle ti kommunegruppene er det en flyttestrøm inn og en flyttestrøm ut i hvert av de seks motivspesikke flyttemønstrene (tabell 4.6 og 4.7). Svaret på spørsmålet ovenfor vil i sterk grad også avhenge av hva som legges i begrepet kompensere. En streng tolking (erstatte, gjenopprette, mv.) vil sette loven ut av kraft. Ravenstein selv bruker imidlertid begrepet i en mindre streng betydning og opererer med sterkere og svakere motstrømmer som i ulik grad kompenserer de respektive hovedstrømmer.

I ganske få tilfeller kan vi i våre data konstatere at en motivspesifikk strøm er mer enn dobbelt så stor som sin motstrøm. (Til sammenlikning kan nevnes at for samlet flyttemønster er ingen motstrøm mindre enn 83 prosent av hovedstrøm.) Dette gjelder i første rekke de utdanningsmotiverte flyttingene for ialt fem av kommunegruppene. De to klart minste motstrømmene i våre motivspesifikke delmønstre finner vi nettopp her. Motstrøm utgjør 19 prosent av flyttestråmmen inn til Oslo (gruppe I) og motstrøm utgjør 22 prosent av flyttestråmmen ut av ikke-sentrale kommuner (gruppe X). Forøvrig har gruppene VII, VIII og IX motstrømmer som er omlag 40 prosent av de respektive hovedstrømmer. I ytterligere fire tilfeller er motstrøm mindre enn det halve av hovedstrøm. Det gjelder de boligmotiverte flyttingene og de bosteds-/miljømotiverte flyttingene for Oslo (gruppe I) og for sentrale kommuner (gruppe VIII). I alle tilfellene utgjør motstrøm om lag 40-45 prosent av hovedstrøm.

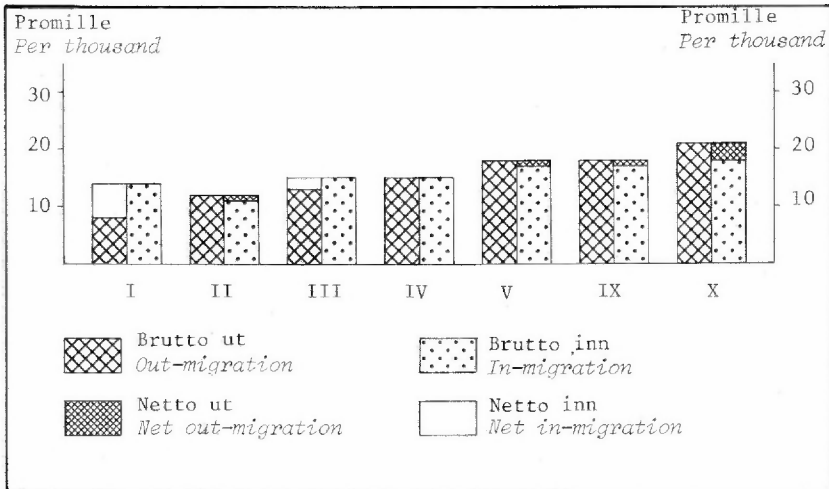
Vi ser her på til dels meget små flyttestrømmer og har en betydelig usikkerhet i tallene. Vi skal likevel ikke unnlate å påpeke at av de i alt 60 motivspesifikke flyttestråmmene ut av kommunene i hver av de ti kommunegruppene er det 51 som har en kompenserende motstrøm av noenlunde samme størrelse. (Den største av strømmene er mindre enn det dobbelte av den andre.) De minste motstrømmer er i våre data omlag 20 prosent av hovedstrøm. Det synes av dette ikke urimelig å utvide Ravensteins 4. flyttelov til også å gjelde for hvert av våre motivspesifikke flyttemønstre. For motivspesifikke flyttemønstre kan det tenkes at den kompenserende motstrøm blir mer beskjeden eller faller helt bort når vi beveger oss mot finere geografisk spesifisering av flyttemønsteret.

Det er en utbredt oppfatning at det regionale mobilitetsnivå i stor grad bestemmes av størrelsen på det regionale arbeidsmarked. Et lite arbeidsmarked gir gjennomgående færre valgmuligheter enn et større marked. Relativt mange vil derfor kunne oppsøke det større arbeidsmarked for å oppnå en type arbeid som svarer til preferansene. Mange vil også kunne oppsøke det større marked for lettere å kunne etablere seg i arbeidsmarkedet.

Figur 4.5 viser at bruttoutflytting motivert i arbeidsforhold øker jevnt når arbeidsmarkedets størrelse avtar. Figuren viser også nokså entydig at det samme er tilfellet for bruttoinnflytting. Den arbeidsmotiverte bruttoinnflytting er størst til de minste arbeidsmarkedene og synker med økende størrelse på arbeidsmarkedet. Et unntak her er Oslo med relativt stor rate for arbeidsmotivert bruttoinnflytting, sammenliknet med de øvrige landsdelssentra.

Figur 4.5. Rater for arbeidsmotiverte flyttinger for personer 16 år og over. Bruttoutflytting, bruttoinnflytting og nettoflytting for utvalgte kommunegrupper¹⁾²⁾. Promille. 1971 - 1974 *Rates of migration motivated by labour market conditions for persons aged 16 and over. Out-migration, in-migration and net migration for selected groups of municipalities¹⁾²⁾. Per thousand. 1971 - 1974*

1) Følgende kommunegrupper er med etter avtakende størrelse på det lokale arbeidsmarked:

1) *The following municipality groups in order of declining local labour market are specified (see note 2):*

- I Landsdelssentra I (01)
- II Landsdelssentra II (02)
- III Regionsenterkommuner (03, 04)
- IV Regionsenterkommuner (05)
- V Lokalsenterkommuner (06, 07)
- IX Ikke-sentrale kommuner, godt utbygde (13, 14, 16, 18, 21)
- X Ikke-sentrale kommuner, svakt utbygde (15, 17, 19, 20, 22)

Tallene i parentes angir hvilke av de 22 kommunegruppene (01-22) som ved aggregering danner hver av de nye gruppene I-X.

Numbers in parenthesis indicate how the municipality groups I-X are aggregated from the 22 municipality groups (01-22).

2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

2) *For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.*

4.3. Flyttemønster for ulike persongrupper. 1971 - 1974

4.3.1. Innledning

Tendensen til å flytte varierer sterkt med alder og mønsteret er noe ulikt for menn og kvinner. Figur 4.6 viser flyttingen pr. tusen innbyggere i de enkelte aldersklasser for kvinner og menn i perioden 1971 - 1974.

Blant annet med utgangspunkt i det tilsvarende mønsteret for 1971 har vi kommet fram til en inndeling i 14 persongrupper med en alternativ sammentrekking til 12 grupper. Grupperingen er nærmere drøftet i avsnitt 3.4.

Vi skal her se nærmere på flyttemønsteret for disse persongruppene. Vi tar først for oss bruttoutflytting, dernest bruttoinnflytting og til sist nettoutflytting. I avsnitt 4.3.8 ser vi på samvariasjonene mellom flytteratene for persongruppene i de ulike kommuner.

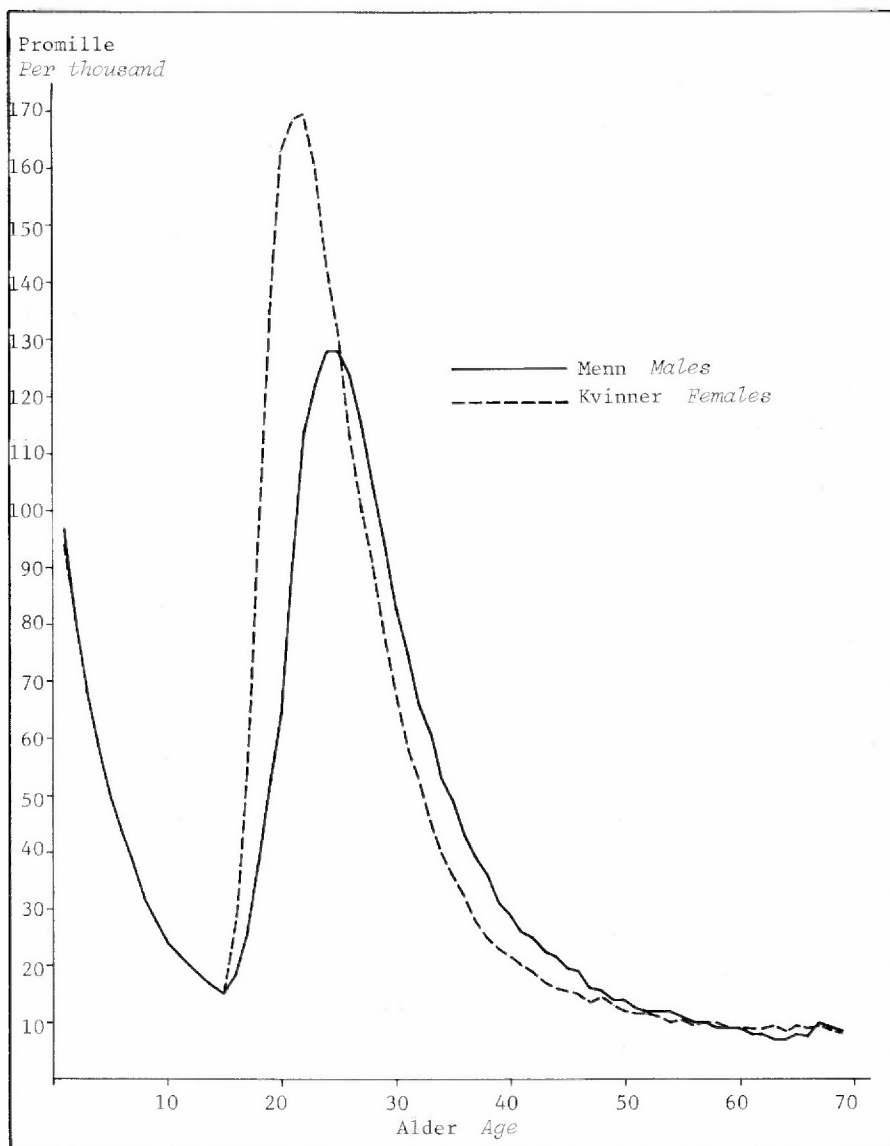
4.3.2. Bruttoutflyttingsrater for persongruppene

Tabell 4.9 viser de gjennomsnittlige utflyttingsratene over alle landets kommuner for hver av persongruppene. Som uttrykk for variasjonene bruker vi standardavviket omkring gjennomsnitt, og vi ser dessuten på standardavviket i prosent av gjennomsnittsratene.

Ratene for bruttoutflytting varierer mellom persongruppene fra et gjennomsnitt på under 1 prosent av befolkningen i aldersklassene over 66 år til nesten 15 prosent i gjennomsnitt for kvinner i alderen 20-29 år.

Høy mobilitet har også menn i alderen 20-29 år (11,66 prosent) og kvinner i alderen 16-19 år (10,79 prosent). Førskolebarn har også flytterater over gjennomsnittet (6,16 prosent), noe som vel betyr at unge familier flytter relativt ofte. Menn i alderen 16-19 år og menn og kvinner i alderen 30-44 år har moderat mobilitet (3-4 prosent), mens skolebarn, aldersklassene 7-15 år og personer over 44 år har svært lave flytterater (henholdsvis om lag 2 prosent og en prosent).

Figur 4.6. Flyttere pr. 1 000 innbyggere i de ettårige aldersklasser og i grupper for kjønn. 1971 - 1974 *Migrants per 1 000 inhabitants by sex and one-year age groups. 1971 - 1974*

Tabell 4.9. Gjennomsnittlige utflyttingsrater over landets 443 kommuner, etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974. Ratenes spredning angitt ved absolutte og relative standardavvik *Average rates of out-migration over all the 443 municipalities, by group of persons. Per cent. 1971 - 1974. Absolute and relative standard deviations*

Persongruppe <i>Group of persons</i>	Gjennomsnittlige flyttem- rater, prosent <i>Average migration rates, per cent</i>	Standardavvik <i>Standard deviation</i>	
		Absolutt <i>Absolute</i>	Relativt ¹⁾ <i>Relative¹⁾</i>
01 Barn <i>Children</i> 0-6 år <i>years</i>	6,16	2,16	35,1
02 Barn " 7-15 år "	2,27	1,11	48,9
03 Menn <i>Males</i> 16-19 år <i>years</i>	4,35	2,03	46,7
04 Menn " 20-29 "	11,66	2,93	25,1
05 Menn " 30-44 "	4,14	1,65	39,9
06 Kvinner <i>Females</i> 16-19 år <i>years</i> ...	10,79	4,39	40,6
07 Kvinner " 20-29 "	14,78	3,47	23,5
08 Kvinner " 30-44 "	3,17	1,29	40,9
09 Menn <i>Males</i> 45-66 år <i>years</i>	1,12	0,57	51,2
10 Kvinner <i>Females</i> 45-66 år <i>years</i> ...	1,16	0,54	46,9
11 Menn <i>Males</i> 67 år og over <i>years and over</i>	0,71	0,52	73,3
12 Kvinner <i>Females</i> 67 år og over <i>years and over</i>	0,83	0,49	58,8
13 Alle <i>All</i> 45-66 år <i>years</i>	1,14	0,53	46,7
14 Alle " 67 år og over <i>years and over</i>	0,77	0,46	59,8
15 Alle <i>All</i>	4,24	1,20	28,4

1) Beregnet fra rater og standardavvik med tre desimaler.

1) *Estimated from rates and standard deviations with three decimals.*

Standardavviket er stort sett størst for de persongruppene som har de høyeste flyttemratene, og ligger for de fleste persongruppene under halvparten av den tilsvarende gjennomsnittsraten. Det er likevel jevnt over en tendens til at standardavviket er forholdsvis minst for de persongruppene som har høyest gjennomsnittlig utflyttingsrate og øker som prosent av gjennomsnittet for synkende verdier av gjennomsnittlig utflyttingsrate.

4.3.3. Bruttoutflyttingsrater spesifisert etter kommunegruppe og persongruppe

Tabell 4.10 viser utflyttingsratene for de enkelte persongrupper spesifisert etter kommunegruppe. Tallene er aritmetiske gjennomsnitt av flytteratene for den enkelte persongruppe over kommunene i hver av de 22 kommunegruppene. Som vi har sett, varierer utflyttingsintensiteten sterkt både mellom de forskjellige persongruppene og mellom de forskjellige kommunegruppene separat. I dette avsnittet skal vi studere ratevariasjonene for ulike konstellasjoner av personkjennetegn og kommunekjennetegn.

En grov forenkling av tabell 4.10 finner vi i tabell 4.11. Her har vi ganske enkelt for hver persongruppe rangert de kommunegruppe-spesifikke ratene i tabell 4.10 etter synkende verdi og gruppert dem etter rangnumrene i fire klasser på følgende måte:

<u>Klasse</u>	<u>Rangnummer</u>
1 store rater	1- 4
2	5-11
3	12-18
4 små rater	19-22

Tabellen gir et umiddelbart inntrykk av at ratene varierer etter et mønster. Den gir ikke grunnlag for detaljkommentarer. Men som et første skritt kan vi registrere følgende hovedtrekk:

i) Persongrupperingen synes å fungere brukbart. For den enkelte kommunegruppe finner vi persongrupper med høyt og persongrupper med lavt rangnummer, som betyr at enkelte persongrupper har relativt store utflyttingsrater mens andre har relativt små utflyttingsrater innenfor den samme kommunegruppe.

ii) Vi finner også indikasjoner på at persongrupperingen korresponderer tilfredsstillende med den valgte kommunegrupperingen. Dette ser vi av:

- a) De fem hovedgruppene av kommuner har klart ulike flyttemønstre. De sju sentergruppene (gruppe 01-07) danner samlet et noe uklart flyttemønster. For de tre omegnsgruppene (gruppe 08-10) har persongruppene menn og kvinner i alderen 16-19 år relativt små utflyttingsrater sammenliknet med de øvrige persongruppene. Kontrasten mellom omegnskommunene og de ikke-sentrale gruppene (13-20) er slående. For de sistnevnte er det et gjennomgående trekk at nettopp menn og kvinner i alderen 16-19 år har de største ratene.

- b) Senterkommuner med trange administrative grenser synes å ha gjennomgående større utflyttingsrater enn tilsvarende kommuner med vide administrative grenser. For visse persongrupper er forskjellene meget betydelige.
- c) Tilsynelatende systematiske forskjeller mellom de ikke-sentrale kommunegruppene. I de såkalt godt utbygde kommunegruppene har nesten uten unntak alle persongruppene lave utflyttingsrater sammenliknet med ratene for de svakt utbygde kommunene. Unntakene finner vi for de eldre persongruppene.

Etter denne grove skissen av et mønster skal vi forsøke å gå et skritt videre i en analyse av tabell 4.10. Vi tar utgangspunkt i et skille mellom to radikalt forskjellige typer av flyttinger. Den ene typen, hva vi vil kalle basisflyttinger, omfatter flyttinger som noe upresist kan sies å være en naturlig følge av overgang mellom livssyklusfaser, eller en følge av den frihet som samfunnet gir sine borgere til å bosette seg der de måtte ønske. Den andre typen flyttinger kan passende kalles bostedsbestemte flyttinger eller tilskyndte flyttinger. Den mest drastiske formen for bostedsbestemte flyttinger, finner vi i ulike typer av "katastrofeflyttinger" som eksempelvis skyldes boligbrann eller nedleggelse av arbeidsplassen. Bostedsbestemte flyttinger omfatter for øvrig enhver flytting som passer inn i modellene til Lee (1969) og Coleman (1971) ved at de kan forklares ut fra forholdet mellom personenes ressurskjenne-tegn og bostedenes arenaegenskaper (se avsnitt 2.2).

Skillet mellom basisflyttinger og bostedsbestemte flyttinger er av interesse når en som i dette prosjektet blant annet skal forsøke å bidra til en forklaring av omfang og sammensetning av utflyttingen fra ulike geografiske områder. Grensen mellom de to typene er imidlertid ikke skarp, og kan nærmest sies å bero på hvilket synspunkt en velger å anlegge på den enkelte flytting eller type flyttinger. I det følgende tas utgangspunkt i at vi vil betrakte en del av flyttingene som basisflyttinger som har sammenheng med grunnleggende samfunns- eller personegenskaper og som er tilnærmet konstante i alle regioner. Den resterende del av flyttingene, de bostedsbestemte, vil så bli gjort til gjenstand for en videre geografisk betont analyse.

Å fastlegge skillet mellom hva som egentlig er basisflyttinger og hva som egentlig er bostedsbestemte flyttinger, synes å være et omfattende tema i seg selv. Vi vil her uten nærmere begrunnelse anvende en metode som tidligere er benyttet for å kvantifisere egenproduksjonens¹⁾ andel av totalproduksjonen innenfor geografiske enheter.

1) Merk at i denne sammenstillingen svarer egenproduksjon nærmest til vårt begrep basisflytting.

Tabell 4.10. Gjennomsnittlige utflyttingsrater¹⁾ for hver av kommune-
gruppene 01-22 og for alle kommunene totalt og etter
persongruppe. Prosent. 1971 - 1974

Kommune- gruppe ²⁾	Persongruppe								
	Barn <i>Children</i>			Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år <i>years</i>	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	
	01	02	03	04	05	06	07	08	
Alle	6,1	2,2	4,3	11,6	4,1	10,7	14,7	3,1	
01	9,1	3,2	2,5	10,7	6,0	4,5	12,5	4,4	
02	5,6	2,0	2,1	9,0	3,8	4,2	11,0	2,8	
03	13,4	5,0	4,8	16,7	9,1	7,7	19,7	6,5	
04	7,1	2,5	3,1	11,1	4,8	6,9	13,9	3,5	
05	5,6	2,2	2,5	9,5	3,8	5,9	10,8	3,0	
06	5,6	2,0	2,8	9,8	3,7	6,5	11,5	2,5	
07	5,8	2,2	3,5	10,4	4,1	8,6	13,3	3,3	
08	9,2	3,7	3,2	14,9	6,9	6,6	16,8	5,2	
09	7,2	3,1	3,8	11,8	4,9	8,0	13,8	3,9	
10	7,0	2,5	3,3	12,3	4,3	7,7	13,7	3,3	
11	5,5	2,1	3,4	10,1	3,6	8,6	12,9	2,6	
12	6,1	2,4	3,8	10,5	3,9	9,8	13,0	3,0	
13	5,8	2,1	4,8	11,6	4,0	12,0	14,4	3,0	
14	4,9	1,7	4,3	10,5	3,0	10,6	12,8	2,5	
15	5,4	1,8	4,8	11,3	3,7	13,3	15,9	2,7	
16	4,5	1,4	3,7	10,3	2,8	12,5	13,5	1,9	
17	6,2	2,2	5,1	12,5	4,3	15,0	17,8	3,0	
18	4,9	1,7	4,3	10,3	3,1	10,2	13,6	2,7	
19	5,3	1,8	5,4	12,0	3,5	12,4	15,7	2,8	
20	6,4	2,4	5,6	12,3	4,2	14,7	16,7	3,2	
21	6,6	2,5	4,1	12,6	4,6	9,8	15,1	3,6	
22	6,9	2,5	4,8	13,3	5,0	12,5	17,5	3,6	

1) Ratene er her gitt med én desimal uten forhøying. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

Average rates of out-migration¹⁾ for each of the municipality groups 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

<i>Group of persons</i>							<i>Municipality group²⁾</i>
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn 67 år og over and over	Kvinner 67 år og over	Menn og kvinder 45-66 67 år år og over		Alle All	
09	10	11	12	13	14	15	
1,1	1,1	0,7	0,8	1,1	0,7	4,2	All
1,2	1,0	0,8	0,6	1,1	0,7	4,4	01
0,9	0,8	0,5	0,5	0,8	0,5	3,6	02
2,1	1,7	1,0	1,0	1,9	1,0	6,8	03
1,1	1,0	0,6	0,6	1,1	0,6	4,4	04
1,0	0,9	0,6	0,6	0,9	0,6	3,7	05
1,0	1,0	0,6	0,6	1,0	0,6	3,6	06
1,0	1,1	0,7	0,7	1,1	0,7	4,2	07
2,2	2,0	1,2	1,2	2,1	1,2	6,6	08
1,7	1,7	1,0	1,1	1,7	1,1	5,1	09
1,4	1,5	0,9	1,1	1,5	1,0	4,5	10
1,0	1,0	0,6	0,8	1,0	0,7	3,8	11
1,2	1,3	0,8	0,9	1,3	0,8	4,1	12
1,1	1,0	0,8	0,7	1,0	0,7	4,3	13
0,8	0,8	0,5	0,6	0,8	0,6	3,4	14
0,8	0,8	0,5	0,6	0,8	0,6	3,8	15
0,8	1,0	0,5	0,7	0,9	0,6	3,5	16
1,2	1,4	0,8	1,2	1,3	1,0	4,7	17
0,9	1,0	0,5	0,6	1,0	0,5	3,5	18
0,8	0,9	0,5	0,6	0,8	0,5	3,6	19
0,9	1,0	0,6	0,9	1,0	0,8	4,1	20
1,1	1,1	0,6	0,6	1,1	0,6	4,6	21
1,1	1,0	0,5	0,9	1,1	0,7	4,6	22

1) The rates are not rounded. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.11. En enkel framstilling av tabell 4.10, utflyttingsrater for kombinasjoner av persongrupper og kommunegrupper

Kommunegruppel)	Persongruppe						
	Barn <i>Children</i>			Menn <i>Males</i>			
	0-6 år <i>years</i>	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	45-66 år	67 år og over <i>and over</i>
	01	02	03	04	05	09	11
01 Landsdelssentra I (Oslo)	1	1	4	3	1	2	2
02 Landsdelssentra II	3	3	4	4	3	3	3
03 Regionsenterkommuner I .	1	1	2	1	1	1	1
04 Regionsenterkommuner II	2	2	3	3	2	2	2
05 Regionsenterkommuner III	3	2	4	4	3	3	3
06 Lokalsenterkommuner I ..	3	3	4	4	3	3	3
07 Lokalsenterkommuner II .	3	3	3	3	2	3	2
08 Forstadskommuner for landsdelssentra	1	1	3	1	1	1	1
09 Omegnskommuner for landsdelssentra	1	1	2	2	2	1	1
10 Omegnskommuner for re- gionsenterkommuner	2	2	3	2	2	1	1
11 Sentrale industrikom- muner	3	3	3	4	3	3	3
12 Sentrale, blandede land- bruks- og industrikom- muner	2	2	3	3	3	2	2
13 Mindre sentrale indu- strikommuner	3	3	2	2	3	2	2
14 Mindre sentrale, blan- dede landbruks- og indu- strikommuner I	4	4	2	3	4	4	4
15 Mindre sentrale, blan- dede landbruks- og indu- strikommuner II	3	3	1	2	3	4	4
16 Fiskerikommuner I	4	4	3	3	4	4	3
17 Fiskerikommuner II	2	3	1	2	2	2	2
18 Landbrukskommuner I	4	4	2	3	4	3	4
19 Landbrukskommuner II ...	4	4	1	2	4	4	4
20 Landbrukskommuner III ..	2	2	1	2	2	3	2
21 Andre kommuner I	2	2	2	1	2	2	3
22 Andre kommuner II	2	2	2	1	1	2	3

1) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

A simplified representation of table 4.10, rates of out-migration for constellations of groups of persons and groups of municipalities

<i>Group of persons</i>								
<i>Kvinner Females</i>					<i>Alle</i>	<i>All</i>	<i>Alle</i>	<i>Municipality</i>
<i>16-19</i>	<i>20-29</i>	<i>30-44</i>	<i>45-66</i>	<i>67 år</i>	<i>45-66</i>	<i>67 år</i>	<i>All</i>	<i>group1)</i>
<i>år</i>	<i>år</i>	<i>år</i>	<i>år</i>	<i>og over</i>	<i>år</i>	<i>og</i>		
<i>06</i>	<i>07</i>	<i>08</i>	<i>10</i>	<i>and over</i>		<i>over</i>	<i>15</i>	
				<i>12</i>	<i>13</i>	<i>14</i>		
4	4	1	3	4	2	3	2	01
4	4	3	4	4	4	4	4	02
3	1	1	1	2	1	2	1	03
3	2	2	2	4	2	3	2	04
4	4	3	3	3	3	3	3	05
4	4	4	3	3	3	3	3	06
3	3	2	2	2	2	2	2	07
3	1	1	1	1	1	1	1	08
3	2	1	1	1	1	1	1	09
3	3	2	1	1	1	1	2	10
3	3	4	3	2	3	2	3	11
2	3	3	2	2	2	2	3	12
2	2	3	2	3	3	2	2	13
2	3	4	4	3	4	3	4	14
1	2	3	4	3	4	4	3	15
2	3	4	3	2	3	3	4	16
1	1	2	2	1	2	1	1	17
2	3	3	3	4	3	4	4	18
2	2	3	4	3	4	4	3	19
1	2	2	3	2	3	2	3	20
2	2	2	2	3	2	3	2	21
1	1	2	2	2	2	2	2	22

1) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Flytteratene for den enkelte persongruppe varierer sterkt mellom kommunegruppene. Gitt den foreliggende kommunegrupperingen, velger vi å definere raten for den kommunegruppen der en persongruppe har sin laveste kommunegruppespesifikke utflyttingsrate som basisrate for vedkommende persongruppe. Eksempelvis finner vi i tabell 4.10 at persongruppen menn i alderen 16-19 år har sin laveste utflyttingsrate, 2,1 prosent, fra kommunegruppe 02; landsdelssentra uten trange grenser. Vi kan ikke hevde med særlig styrke at flytteraten 2,1 prosent her representerer nivået for basisflyttinger slik vi har definert det. Det finnes trolig egenskaper ved kommunegruppe 02 som fører til en del bostedsbestemte flyttinger. Det vi imidlertid tar som utgangspunkt, er at kommunegruppen er den av de 22 gruppene som i minst grad har push-egenskaper som kan identifiseres som forklaringsvariable når vi skal forklare persongruppens utflytting og de regionale forskjeller i utflyttingen.

På grunnlag av resonnementet foran velger vi å definere ratene i tabell 4.12 som et tilnærmet mål på basisflyttingen for hver av persongruppene. Basisratene varierer fra om lag 1/2 prosent for de eldste persongruppene til om lag det20-dobbelte for aldersgruppen 20-29 år. Sammenliknet med persongruppenes gjennomsnittsrater over alle kommunene ser vi at basisratene er om lag 70 prosent av disse for de fleste persongruppene. Relativt minst basisrater (under 50 prosent) har menn i aldersgruppene 16-19 år, og kvinner 16-19 år har basisrate under 40 prosent av sin gjennomsnittsrate over alle kommuner. Slik vi her har definert basisflyttinger, representerer de tilsammen et beregnet antall flyttinger på 472 080 eller 69,49 prosent av den totale flyttermasse.

Basisratene for persongruppene 01-12 er knyttet til ialt fem kommunegrupper, med en ikke uinteressant fordeling. Begge gruppene av barn samt menn og kvinner 30-44 år har basisraten knyttet til de godt utbygde fiskerikommuner. Det betyr trolig at denne kommunegruppen har lavere utflytting av barnefamilier enn alle de øvrige 21 kommunegruppene. Av de øvrige åtte persongruppene har seks sin basisrate knyttet til senterkommuner med vide administrative grenser. Dette gjelder de unge persongruppene av begge kjønn samt de eldre kvinnene.

Vi skal ikke søke for mye i disse tallene. Men vi kan konstatere at de synes å falle godt inn i et større mønster, der basisratene synes å knytte livssyklusfase til den geografiske dimensjon; liten utflytting av unge mennesker i etableringsfase fra større senterregioner og liten utflytting av etablerte familier fra de deler av landsbygda som er godt utbygd. Vi skal også minne om at de først nevnte persongruppene befinner seg tidlig i den spesielt mobile aldersgruppe. Foreldregenerasjonen befinner seg ved slutten av den alder der mobiliteten normalt er høy, mens barna representerer et utflyttingspotensial.

Tabell 4.12. Den enkelte persongruppes laveste kommunegruppespesifikke utflyttingsrate. Prosent *The smallest average rate of out-migration from groups of municipalities for each group of persons. Per cent*

Persongruppe Group of persons		Laveste flyttestrate, prosent Smallest rate of migration, per cent	Kommunegruppe(r) med laveste flyttestrate Municipality group(s) ¹⁾ with smallest rate of migration
01 Barn <i>Children</i>	0- 6 år <i>years</i>	4,542	16 Fiskerikommune I
02 Barn "	7-15 "	1,401	16 Fiskerikommune I
03 Menn <i>Males</i>	16-19 "	2,136	02 Landsdelssentra II
04 Menn "	20-29 "	9,020	02 Landsdelssentra II
05 Menn "	30-44 "	2,874	16 Fiskerikommuner I
09 Menn "	45-66 "	0,817	14 Mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner I
11 Menn "	67 år og over <i>years and over</i>	0,508	18 Landbrukskommuner I
06 Kvinner <i>Females</i>	16-19 år	4,228	02 Landsdelssentra II
07 Kvinner "	20-29 "	10,838	05 Regionsenterkommuner III
08 Kvinner "	30-44 "	1,953	16 Fiskerikommuner I
10 Kvinner "	45-66 "	0,810	02 Landsdelssentra II
12 Kvinner "	67 år og over	0,536	02 Landsdelssentra II
13 Alle <i>All</i>	45-66 år	0,842	14 Mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner I
14 Alle "	67 år og over .	0,556	02 Landsdelssentra II

1) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

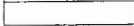

1) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.13. Omregnede utflyttingsrater¹⁾ på grunnlag av tabell 4.10²⁾ For hver av persongruppene er de respektive flytterater dividert med den minste kommunegruppespesifikke flytteraten (basisraten) *Aut-migration rates¹⁾ from table 4.10²⁾ standardized through division for each group of persons, by the rate of the municipality group which has the smallest rate*

Kommunegruppe ³⁾ Municipality group ³⁾	Persongruppe Group of persons														
	Barn Children			Menn Males					Kvinner Females					Alle All	
	0-6 år years	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	45-66 år	67 år og over	16-19 år	20-29 år	30-44 år	45-66 år	67 år og over	45-66 år	67 år og over	
01	02	03	04	05	09	11	06	07	08	10	12	13	14		
01 Landsdelssentra I (Oslo)	1,1	1,2	1,2	2,1	1,6	1,6	1,1	1,2	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3		
02 Landsdelssentra II	1,3	1,5	1,0	1,0	1,3	1,1	1,2	1,0	1,0	1,5	1,0	1,0	1,0		
03 Regionsenterkomm. I	3,0	3,6	1,3	1,9	3,2	2,7	2,1	1,1	1,2	3,3	2,1	1,1	1,9		
04 Regionsenterkomm. II	1,6	1,8	1,5	1,2	1,7	1,4	1,3	1,6	1,3	1,8	1,4	1,2	1,3		
05 Regionsenterkomm. III	1,2	1,6	1,2	1,1	1,3	1,3	1,3	1,4	1,0	1,5	1,2	1,3	1,2		
06 Lokalsenterkomm. I	1,2	1,5	1,4	1,1	1,3	1,2	1,3	1,5	1,1	1,3	1,3	1,3	1,2		
07 Lokalsenterkomm. II	1,3	1,6	1,1	1,2	1,4	1,3	1,4	1,2	1,2	1,3	1,4	1,4	1,3		
08 Forstadskommuner for landsdelssentra	2,0	2,7	1,5	1,7	1,4	2,7	2,5	1,6	1,6	2,7	2,6	2,3	2,6		
09 Omegnskommuner for landsdelssentra	1,6	2,3	1,8	1,3	1,7	2,1	2,1	1,9	1,3	2,0	2,1	2,1	1,1		
10 Omegnskommuner for regionsenterkommuner	1,5	1,0	1,6	1,4	1,5	1,3	1,3	1,8	1,3	1,7	1,9	2,1	1,8		
11 Sentrale industrikommuner	1,2	1,5	1,6	1,1	1,3	1,3	1,3	2,1	1,2	1,3	1,3	1,6	1,2		
12 Sentrale, bland. landbr.- og industrikomm.	1,3	1,7	1,3	1,2	1,4	1,6	1,6	1,3	1,2	1,6	1,3	1,3	1,6		
13 Mindre sentrale industrikommuner	1,3	1,5	2,1	1,3	1,4	1,3	1,7	2,8	1,3	1,6	1,3	1,3	1,3		
14 Mindre sentrale, bl. landbr.- og ind.komm. I	1,1	1,2	2,0	1,2	1,1	1,0	1,0	2,3	1,2	1,3	1,1	1,3	1,0		
15 Mindre sent., bl. landbr.- og ind.komm. II	1,2	1,3	2,3	1,3	1,3	1,0	1,0	3,2	1,5	1,4	1,1	1,3	1,0		
16 Fiskerikommuner I	1,0	1,0	1,7	1,1	1,0	1,1	1,1	3,0	1,3	1,0	1,3	1,4	1,1		
17 Fiskerikommuner II	1,4	1,6	1,1	1,4	1,5	1,6	1,7	3,6	1,6	1,6	1,8	2,1	1,6		
18 Landbrukskommuner I	1,1	1,2	2,0	1,1	1,1	1,2	1,0	1,4	1,3	1,4	1,3	1,2	1,2		
19 Landbrukskommuner II	1,2	1,3	2,6	1,3	1,2	1,0	1,0	2,9	1,5	1,4	1,2	1,2	1,0		
20 Landbrukskommuner III	1,4	1,7	2,6	1,4	1,5	1,2	1,4	3,5	1,5	1,7	1,3	1,4	1,2		
21 Andre kommuner I	1,5	1,4	2,0	1,4	1,6	1,4	1,2	1,3	1,4	1,1	1,1	1,2	1,3		
22 Andre kommuner II	1,5	1,7	2,3	1,5	1,7	1,4	1,1	3,0	1,6	1,3	1,3	1,7	1,3		
Alle kommuner All municipalities	1,4	1,6	2,0	1,3	1,4	1,4	1,4	2,6	1,4	1,6	1,4	1,5	1,4		

1) Ratene er påført raster, se neste side. 2) Omregningene bygger på tabellens grunndata som har tre desimaler i ratene. 3) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.
 1) The rates are hatched, see next page. 2) Standardization is based on three-decimal figures. 3) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tallene i tabell 4.13 er rastret på grunnlag av følgende klassifisering.
Figures in table 4.13 are hatched according to the following classification:

Klasse Class	Rang Rank- ing	Rateverdi Rates	Andel av ratene Distribution		Raster Hachure
			Antall Number	Prosent Per cent	
1	1- 88	1,0-1,2	88	29	
2	89-213	1,3-1,6	125	40	
3	214-261	1,7-2,0	48	16	
4	262-287	2,1-2,4	26	8	
5	288-308	2,5-3,6	21	7	
			308	100	

I tabell 4.13 er tabell 4.10 omregnet ved å dividere ratene for den enkelte persongruppe med ratene for basisflyttinger i tabell 4.12. Dette gir som resultat at de omregnede ratene¹⁾ går fra minsteverdi 1,0 og opp til, i vårt tilfelle, 3,6 som største verdi. Med forbehold om at ratene for basisflyttinger er tilnærmet like velvalgte for alle persongruppene, har vi i tabell 4.13 et ratesett som er sammenliknbart både mellom persongrupper og mellom kommunegrupper. For å lette oversikten er tabellens rater påført raster. De fem rasterklassene er definert slik at klasse 1 omfatter tilnærmet bare basisflyttinger. Klasse 2 omfatter rater med et tilnærmet gjennomsnittlig innslag av bostedsbestemte flyttinger. (Gitt at basisflyttingene omfatter 69,49 prosent av total flyttermasse, som angitt foran. Da blir omregnet total flytterate lik 1,44.) Klassene 3, 4 og 5 angir ulike grader av sterk bostedsbestemt flytting.

Tabellen gir grunnlag for å kartlegge hvilke persongrupper som i størst grad representerer bostedsbestemte flyttinger fra den enkelte kommunegruppe. Ut fra vårt kjennskap til hvilke arenaegenskaper som tilskynder flyttinger for den enkelte persongruppe, håper vi å kunne identifisere noen av de faktorene som er årsaken til de store forskjellene mellom kommunegruppenes totale utflyttingsrater. I det følgende skal vi ta for oss tabellens mønster ved å se på hver av de fem hovedgruppene av kommuner.

Senterkommuner (gruppene 01-07)

For kommunegruppe 01 Oslo finner vi at særlig fire persongrupper ligger betydelig over sine basisrater, nemlig førskolebarn, skolebarn samt menn og kvinner i alderen 30-44 år. For disse ligger rateverdiene mellom 2,0 og 2,3 mens de for de øvrige persongruppene ligger mellom 1,1 og 1,6. At nettopp disse fire persongruppene har sammenfallende verdier betyr sannsynligvis at vi har med familieflyttinger å gjøre. Kjennskapet til Oslos stramme boligmarked sammen med kjennskapet til at disse persongruppene relativt ofte flytter av boliggrunner, samsvarer godt med de store ratene for boligmotivert utflytting fra Oslo som vi fant i tabell 4.5.

1) Egentlig kvotinter mellom to sett av flytterater.

Studerer vi kommunegruppe 02, landsdelssentra uten trange grenser, finner vi at alle persongruppene har rateverdier nær basisraten (1,0-1,5). Selv om vi også her finner at skolebarn og menn/kvinner i alderen 30-44 år ligger noe over de øvrige, kan vi ikke snakke om bostedsbestemte utflyttinger av særlig omfang.

Forholdet mellom arenaegenskaper for kommunegruppene 03 og 04 og mellom arenaegenskapene for gruppene 01 og 02 er på mange måter sammenliknbare. Mens gruppe 03 er regionsenterkommuner med trange grenser og sterkt funksjonelt tilknyttet omlandskommunene, har gruppe 04 videre grenser og en svakere funksjonell tilknytning til omlandskommunene. Vi finner også helt tilsvarende mønster i persongruppenes rateverdier, men gruppene 03 og 04 har gjennomgående klart større verdier enn henholdsvis gruppe 01 og 02. For kommunegruppe 03 er det nærliggende å framheve det stramme boligmarkedets betydning som fremste flyttebefordrende faktor. En faktor som barnefamiliene er mest sensible overfor. I gruppe 04 finner vi at alle persongrupper har rateverdier i intervallet 1,2-1,8. Fortsatt er det barna og voksne i alderen 30-44 år som ligger noe over de øvrige, men bare med små marginer. Årsaken til at ratene for kommunegruppe 03 til dels ligger ekstremt høyt, kan foruten boligforholdene muligens være generelt dårligere arenaegenskaper enn f.eks. Oslo. Vi vet at gruppe 03 blant annet har et mindre allsidig tilbud av høyere servicefunksjoner (avsnitt 3.5.4.2). En annen mulig og sannsynlig forklaring kan være at flyttingene blir provosert fram av ekstremt trange kommunegrenser. Dermed vil ratenivået delvis kunne tilskrives registreringstekniske forhold. Vi vil trolig komme nærmere en avklaring her ved å studere innflyttingsratene og/eller nettoratene for de to kommunegruppene. Det er også grunn til å tro at en gruppering av flyttingene etter flytteavstand vil kunne kaste lys over dette forholdet.

Kommunegruppene 05 og 06 er tilsynelatende svært like både med hensyn til totale utflyttingsrater og rater spesifisert for persongruppene. Ratene varierer fra 1,0 til 1,6 som er et uttrykk for at kommunenes arenaegenskaper gjennomgående er uten flyttebefordrende faktorer av særlig betydning. Det er et poeng her at regionsenterkommuner uten trange grenser (gruppe 05) og landsdelssentra uten trange grenser (gruppe 02) har nesten sammenfallende ratemønstre.

Kommunegruppe 07 kan sies å være den "svakeste" av senterkommunene. Foruten at de har relativt små tettsteder (nivå 1), har de relativt lite innslag av industriarbeidsplasser. Selv om ratene gjennomgående ikke er særlig store, finner vi her, i motsetning til i de andre senterkommune-gruppene, at bostedsbestemt brutt utflytting er mest utbredt blant ungdomsgruppene 16-19 år.

Omegnskommuner (gruppene 08-10)

De tre gruppene av omegnskommuner, 08-10, har ganske forskjellige totale utflyttingsrater; henholdsvis 6,6, 5,1 og 4,5 prosent. Det er tre forhold vi skal merke oss i denne omgang.

i) Hovedbidraget til forskjellen i flytteratene kommer fra skolebarn og voksne i alderen 30-44 år. Også personer 45 år og eldre bidrar til forskjellen, menn noe sterkere enn kvinner. Vi skal ikke slutte noe om årsakene til disse forskjellene, men vi kan anta at det henger sammen med at boligmarkedet er strammest rundt de største sentrene og avtar med avstanden fra sentrene. Et mulig bidrag til forklaring, som ikke er innarbeidet som kjennetegn i kommunegrupperingen, kan være at andelen av befolkningen som har flytteeerfaring avtar med økende avstand fra sentrene.

ii) I aldersgruppen 20-29 år er det små forskjeller mellom ratene for menn og ratene for kvinner. Ratene er nokså nær jevnstore for alle kommunegruppene (1,3-1,7 prosent), men størst for forstadskommunene (08).

iii) I aldersgruppen 16-19 år er det også små forskjeller mellom ratene for menn og kvinner og mellom ratene for de tre kommunegruppene. Ratene varierer bare mellom 1,5 og 1,9. Men vi skal merke oss en tendens som vi finner igjen i forsterket utgave i forholdet mellom senterkommunene og de ikke-sentrale kommunene. Persongruppene 16-19 år har, som de to eneste persongruppene, lavere rater i den mest sentrale kommunegruppen 08 enn i den mindre sentrale gruppen 09.

Sentrale kommuner (gruppene 11-12)

De to "sentrale" kommunegruppene 11 og 12 har totale utflyttingsrater på henholdsvis 3,8 og 4,1. Denne relativt lille differansen går igjen med ikke nevneverdige unntak, for alle persongruppene. Som for de industrisvake senterkommunene, gruppe 07, finner vi også her de største utflyttingsratene hos menn og kvinner 16-19 år, noe større hos kvinner enn hos menn.

Ikke-sentrale kommuner (gruppene 13-20)

Hos de åtte ikke-sentrale kommunegruppene er det et forhold som totalt synes å dominere flyttemønsteret. Ungdommer, og særlig kvinnene, i alderen 16-19 år har til forskjell fra de andre persongruppene en ganske sterk tendens til å flytte ut. Dette forholdet har vi kunnet spore som en økende tendens fra senterkommunene og via omegnskommunene og de sentrale kommunene. Hos de ikke-sentrale kommunene er det noe langt mer enn en tendens.

Vi kan illustrere dette ved følgende oppstilling over variasjonsbredden i noen persongrupperes flyttestater fra de ikke-sentrale kommunegruppene.

Persongruppe	Rateintervall
Kvinner 16-19 år	2,4-3,6
Menn 16-19 "	1,7-2,6
Barn (0-15 ")	1,0-1,7
Personer 20-66 år	1,0-1,8
Personer 67 år og over	1,0-2,3

Fra vårt utgangspunkt betyr dette at de ikke-sentrale kommunene i liten grad har arenaegenskaper som virker flyttebefordrende på personer utenom aldersgruppen 16-19 år. For nettopp denne aldersgruppen, som vi vet på landsbasis flytter i stor grad på grunn av forhold som har med arbeidsmarked og utdanning å gjøre, finner vi de største utflyttingene fra de kommunene som har minst utbygd servicetilbud og det svakeste næringsgrunnlaget.

Av de åtte kommunegruppene har vi definert tre som godt utbygde (gruppene 14, 16 og 18) og tre som svakt utbygde (gruppene 15, 17 og 20). Studerer vi rateintervallene for disse to kategoriene, ser vi følgende:

Persongruppe	Rateintervall	
	Godt utbygde kommunegrupper	Svakt utbygde kommunegrupper
Kvinner 16-19 år	2,4-3,0	3,2-3,6
Menn 16-19 "	1,7-2,0	2,3-2,6
Barn (0-15 ")	1,0-1,2	1,2-1,7
Personer 20-66 år	1,0-1,4	1,0-1,8
Personer 67 år og over	1,0-1,4	1,0-2,3

Begrepene godt utbygde og svakt utbygde kommunegrupper synes å ha reelt innhold. Dette kommer klarest fram i rateintervallet for ungdomsgruppene, ved at intervallene i sin helhet har større tallverdier for svakt utbygde enn for godt utbygde kommunegrupper. Eldre persongrupper og barn har rateintervall som forsterker inntrykket. Vi bør studere innflyttingen og eventuelt nettoutflyttingen før vi har grunnlag for å trekke mer vidtgående konklusjoner.

Andre kommuner (gruppene 21-22)

Disse kommunene har et utflyttingsmønster nær det vi finner det for de ikke-sentrale kommunegruppene. Kontrasten mellom aldersgruppen 16-19 år og de øvrige er imidlertid mindre markert. De to kommunegruppene har samme totale utflyttingsrate. Ungdomsgruppene og kvinner over 66 år har likevel klart størst utflytting fra de svakt utbygde kommunene (gruppe 22).

4.3.4. Bruttoinnflyttingsrater for persongruppene

Tabell 4.14 viser gjennomsnittlige innflyttingsrater over landets 443 kommuner for hver av persongruppene. De klart største innflyttingsratene finner vi for menn og kvinner i aldersgruppen 20-29 år, større for kvinner enn for menn. Også førskolebarn og kvinner 16-19 år har høy mobilitet. Lave innflyttingsrater finner vi hos aldersgruppene over 44 år, men også hos skolebarn. Forskjellene i ratenivå mellom kjønnene er tildels meget betydelige, men modereres sterkt for aldersgruppene over 30 år. Av detaljer er det grunn til å framheve følgende: Førskolebarn har nær tre ganger så høy gjennomsnittsrater som skolebarn. Kvinner 16-19 år har mer enn dobbelt så stor rate som menn i samme aldersgruppe. Hovedmønsteret i de persongrupperespesifikke innflyttingsrater følger, som en måtte vente, mønsteret i utflyttingsratene. Som vi ser nedenfor, er forskjellene mellom persongruppernes inn- og utflyttingsrater allikevel betydelige.

Tabell 4.14. Gjennomsnittlige innflyttingsrater over landets 443 kommuner, etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974. Ratenes spredning er angitt ved absolutte og relative standardavvik *Average rates of in-migration over all the 443 municipalities, by group of persons. Per cent. 1971 - 1974. Absolute and relative standard deviations*

Persongruppe <i>Group of persons</i>	Gjennomsnitt- lige flytte- rater, prosent <i>Average migration rates, per cent</i>	Standardavvik <i>Standard deviation</i>	
		Absolutt <i>Absolute</i>	Relativt ¹⁾ <i>Relative¹⁾</i>
01 Barn 0-6 år <i>Children 0-6 years ..</i>	7,30	2,55	35,0
02 Barn 7-15 år	2,50	1,25	50,0
03 Menn 16-19 år <i>Males .....</i>	3,21	1,90	59,3
04 Menn 20-29 "	10,81	3,43	31,8
05 Menn 30-44 "	4,69	1,93	41,0
06 Kvinner 16-19 år <i>Females .....</i>	7,66	3,84	50,1
07 Kvinner 20-29 "	15,07	3,70	24,6
08 Kvinner 30-44 "	3,67	1,55	42,2
09 Menn 45-66 år	1,18	0,65	54,9
10 Kvinner 45-66 år	1,17	0,57	48,8
11 Menn 67 år og over <i>and over .....</i>	0,76	0,70	91,6
12 Kvinner 67 år og over	0,87	0,65	74,7
13 Alle 45-66 år <i>All .....</i>	1,17	0,59	50,0
14 Alle 67 år og over	0,82	0,61	75,0
15 Alle	4,32	1,53	35,5

1) Beregnet fra rater og standardavvik med tre desimaler.

1) *Estimated from rates and standard deviations with three decimals.*

Også spredningen i innflyttingsratene for den enkelte persongruppe har et mønster som ligger nær opp til spredningen for utflyttingsratene. Det relative standardavviket er stort sett mellom 40 og 60 prosent av ratenes middelerverdi, klart større for menn og kvinner 67 år og eldre, klart mindre for menn og kvinner i aldersgruppen 20-29 år.

I tabell 4.15 er ut- og innflyttingsratene for hver av persongruppene stillet sammen. Vi ser her at gjennomsnittlig innflyttingsrate for totalbefolkningen er noe større enn tilsvarende rate for utflytting. Dette er resultat av en viss samvariasjon mellom kommunenes folkemengde og deres bruttolflyttingerater.

Tabell 4.15. Gjennomsnittlige utflyttingsrater (A) og innflyttingsrater (B) over alle kommunene og innflyttingsratene som andel av utflyttingsratene for hver av persongruppene 01-15. Prosent
Average rates of out-migration (A) and in-migration (B) for all municipalities and in-migration as a quotient of out-migration for each of the groups of persons 01-15. Per cent

Persongruppe <i>Group of persons</i>	Gjennomsnittlige flyttingerater, prosent <i>Average migration rates, $\frac{B}{A} \cdot 100^1$ per cent</i>		
	Inn	In (B)	Ut Out (A)
01 Barn 0- 6 år <i>Children 0-6 years</i> .	7,30	6,16	118,5
02 Barn 7-15 "	2,50	2,27	110,0
03 Menn 16-19 " <i>Males</i>	3,21	4,35	73,8
04 Menn 20-29 "	10,81	11,66	92,7
05 Menn 30-44 "	4,69	4,14	113,3
09 Menn 45-66 "	1,18	1,12	105,1
11 Menn 67 år og over <i>and over</i>	0,76	0,71	106,9
06 Kvinner 16-19 år <i>Females</i>	7,66	10,79	71,0
07 Kvinner 20-29 "	15,07	14,78	102,0
08 Kvinner 30-44 "	3,67	3,17	115,9
10 Kvinner 45-66 "	1,17	1,16	100,7
12 Kvinner 67 år og over	0,87	0,83	105,0
13 Alle 45-66 år <i>All</i>	1,17	1,14	103,1
14 Alle 67 år og over	0,82	0,77	105,7
15 Alle	4,32	4,24	102,1

1) Beregnet for rater med tre desimaler.

1) *Estimated from rates with three decimals.*

Tallene for de respektive persongrupper er framkommet som de uveide gjennomsnitt over alle landets kommuner. Vi ser at rate for innflytting og rate for utflytting for enkelte persongrupper er klart forskjellige. Dersom det ikke hadde vært regionale variasjoner i flyttemønsteret ville de to ratesettene vært identisk like. Av rateforskjellene for den enkelte persongruppe mellom innflytting og utflytting kan vi ganske kort utlede følgende regionale effekter av flyttingene.

- a) Menn 20-29 år og ungdomsgruppene 16-19 år, særlig kvinnene, har store utflyttingsrater i forhold til innflyttingsratene. De har følgelig gjennomgående negativ flyttebalanse i kommuner med relativt lite folketall og gjennomgående positiv flyttebalanse i kommuner med relativt stort folketall.
- b) Fire persongrupper har store innflyttingsrater sammenliknet med deres utflyttingsrater. Det gjelder førskolebarna, skolebarna og menn og kvinner 30-44 år. Disse har som et felles trekk i flyttingene en gjennomgående tendens til positiv flyttebalanse i kommuner med relativt lite folketall og gjennomgående negativ flyttebalanse i kommuner med relativt stort folketall.

Tabell 4.16. Standardavvik for utflyttingsrater og innflyttingsrater over alle landets kommuner for hver gruppe av personer 01-15. Absolutte tall og prosent *Standard deviation of municipality-specific rates of out-migration and rates of in-migration for each of the group of persons 01-15. Absolute number and per cent*

Persongruppe <i>Group of persons</i>	Standardavvik1)				A-B
	<i>Standard deviation1)</i>				
	Utflytting		Innflytting		
	<i>Out-migration</i>		<i>In-migration</i>		
	Abs. Prosent	Abs. Prosent			
	A	Per cent	B	Per cent	
01 Barn <i>Children</i>					
0-6 år <i>years</i>	2,16	35,1	2,55	35,0	-0,39
02 Barn <i>Children</i>					
7-15 år <i>years</i>	1,11	48,9	1,25	50,0	-0,14
03 Menn <i>Males</i> 16-19 år <i>years</i>	2,03	46,7	1,90	59,3	0,13
04 Menn " 20-29 "	2,93	25,1	3,43	31,8	-0,50
05 Menn " 30-44 "	1,65	39,9	1,93	41,0	-0,28
06 Kvinner <i>Females</i> 16-19 år <i>years</i>	4,39	40,6	3,84	50,1	0,55
07 Kvinner " 20-29 "	3,47	23,5	3,70	24,6	-0,23
08 Kvinner " 30-44 "	1,29	40,9	1,55	42,2	-0,26
09 Menn <i>Males</i> 45-66 år <i>years</i>	0,57	51,2	0,65	54,9	-0,08
10 Kvinner <i>Females</i> 45-66 år <i>years</i>	0,54	46,9	0,57	48,8	-0,03
11 Menn <i>Males</i> 67 år og over <i>years and over</i>	0,52	73,3	0,70	91,6	-0,18
12 Kvinner <i>Females</i> 67 år og over <i>years and over</i>	0,49	58,8	0,65	74,7	-0,16
13 Alle <i>All</i> 45-66 år <i>years</i>	0,53	46,7	0,59	50,0	-0,06
14 Alle " 67 år og over <i>years</i> <i>and over</i>	0,46	59,8	0,61	75,0	-0,15
15 Alle <i>All</i>	1,20	28,4	1,53	35,5	-0,33

1) Beregnet fra rater og standardavvik med tre desimaler.

1) *Estimated from rates and standard deviations with three decimals.*

I tabell 4.16 har vi stillet sammen standardavvikene for ut- og innflyttingsratene for de enkelte persongruppene. Forskjellene i absolutte standardavvik er ikke store for noen av persongruppene. For de to ungdomsgruppene (16-19 år) er standardavviket for utflyttingsratene større enn for innflyttingsratene. For de øvrige persongruppene er forholdet omvendt. Dette avspeiler i noen grad forskjellene i ratenivå mellom utflytting og innflytting for den enkelte persongruppe (tabell 4.15) og viser begrensningene ved sammenlikning av absolutte standardavvik.

De relative standardavvik varierer fra snau 25 prosent for kvinner 20-29 år til mer enn det tredobbelte for menn over 66 år. Forskjellene er små for de fleste persongruppene og med ikke nevneverdige unntak er relativt standardavvik for innflytting større enn tilsvarende for utflytting. For fire persongrupper er forskjellene markerte; for menn og kvinner 16-19 år er forskjellen om lag ti prosentpoeng, for menn og kvinner over 66 år er forskjellen mer enn 15 prosentpoeng. For de eldste er også, som nevnt, de relative standardavvik spesielt høye.

4.3.5. Bruttoinnflyttingsrater spesifisert etter kommunegruppe og persongruppe

Tabell 4.18 viser innflyttingsratene for de enkelte persongruppene spesifisert etter kommunegruppe.

Vi skal se nærmere på hvordan bruttoinnflyttingsratene varierer for ulike kombinasjoner av personkjenntegn og kjennetegn ved tilflyttingskommunen. Før vi studerer tallene nærmere, ønsker vi å standardisere ratene.

I studiet av utflyttingsratene (avsnitt 4.3.3) innførte vi begrepene basisflyttinger og bostedsbestemte flyttinger. Basisflyttingenes omfang ble for den enkelte persongruppe grovt fastlagt lik persongruppens laveste kommunegrupespesifikke flytterate.

Begrepene basisflyttinger og bostedsbestemte flyttinger vil vi også benytte i analysen av innflyttingsratene. Et spørsmål som melder seg er hvorvidt vi bør definere nye basisrater på grunnlag av innflyttingsratene eller om vi er best tjent med å bruke basisratene som ble definert i studiet av bruttoutflytting.

Tabell 4.17. Den enkelte persongruppes laveste kommunegrupperespesifikke utflyttingsrate og laveste kommunegrupperespesifikke innflyttingsrate. Prosent *The smallest average rate of out-migration from groups of municipalities and the smallest average rate of in-migration to groups of municipalities for each group of persons. Per cent*

Persongruppe <i>Group of persons</i>	Innflytting <i>In-migration</i>		Utflytting <i>Out-migration</i>	
	Laveste rate <i>Smallest rate</i>	Kommune- gruppe ¹⁾ <i>Municipality group¹⁾</i>	Laveste rate	Kommune- gruppe ¹⁾
01 Barn <i>Children</i> 0- 6 år <i>years</i> .	4,300	(02)	4,542	(16)
02 Barn " 7-15 "	1,422	(01)	1,401	(16)
03 Menn <i>Males</i> 16-19 "	1,834	(16)	2,136	(02)
04 Menn " 20-29 "	8,012	(16)	9,020	(02)
05 Menn " 30-44 "	3,040	(16)	2,874	(16)
09 Menn " 45-66 "	0,607	(16)	0,817	(14)
11 Menn " 67 år og over <i>years and over</i>	0,308	(01)	0,508	(18)
06 Kvinner <i>Females</i> 16-19 år <i>years</i>	5,718	(06)	4,228	(02)
07 Kvinner " 20-29 "	10,382	(02)	10,838	(05)
08 Kvinner " 30-44 "	2,234	(16)	1,953	(16)
10 Kvinner " 45-66 "	0,662	(01)	0,810	(02)
12 Kvinner " 67 år og over <i>years and over</i>	0,260	(01)	0,536	(02)
13 Alle <i>All</i> 45-66 år <i>years</i>	0,656	(16)	0,842	(14)
14 Alle " 67 år og over <i>years and over</i>	0,277	(01)	0,556	(02)

1) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

1) For complete characteristics on each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.17 viser den enkelte persongruppens laveste innflyttingsrate til og laveste utflyttingsrate fra en kommunegruppe.

Tabellen viser at med noen unntak er laveste innflyttingsrate og laveste utflyttingsrate ganske like. For aldersgruppene opp til 44 år avviker innflyttingsraten maksimalt 15 prosent fra tilsvarende utflyttingsrate. Unntak er her kvinner 16-19 år med innflyttingsrate om lag 35 prosent høyere. For de eldre aldersgruppene øker den relative forskjellen med alderen. Den eldste kvinnegruppen har innflyttingsrate nær halvparten av utflyttingsraten. Dette betyr at det for enkelte persongrupper får ganske markert betydning hvilket av ratesettene som blir valgt som basisrater. Med tanke på mulighetene for å sammenlikne mønsteret for innflyttingsratene med mønsteret for utflyttingsratene, velger vi også her å bruke basisratene slik de ble definert for bruttutflytting. Et moment som støtter et slikt valg, er at det ikke er noe a priori grunnlag for å vente at basisflyttingene medfører nettoflytting. Om vi tillegger dette momentet overordnet betydning, bør vi vite at den valgte operasjonisering bare tilnærmet gir null nettoflytting. (Tallmaterialet er her som kjent uveide gjennomsnittsrater.)

Tabell 4.18. Gjennomsnittlige innflyttingsrater²⁾ for hver av kommune-
gruppene 01-22 og for alle kommunene totalt og etter
persongruppe. Prosent. 1971 - 1974

Kommune- gruppe ¹⁾	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år <i>years</i>	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	01	02	03	04	05	06	07	08
Alle	7,3	2,5	3,2	10,8	4,6	7,6	15,0	3,6
01	4,3	1,5	4,7	10,4	3,6	10,7	10,9	2,4
02	4,3	1,7	2,8	9,3	3,3	7,2	10,3	2,4
03	9,6	3,7	5,9	14,3	6,8	9,7	16,5	5,0
04	6,2	2,3	3,8	10,4	4,4	8,4	11,9	3,3
05	5,7	2,3	3,6	10,1	3,9	6,1	11,5	3,1
06	6,2	2,4	3,6	9,4	4,2	5,7	11,8	3,2
07	6,7	2,4	3,6	11,1	4,6	8,6	13,7	3,5
08	9,4	3,6	3,7	18,2	6,9	9,0	19,4	5,2
09	9,6	4,1	3,9	14,7	6,6	9,1	17,0	5,3
10	9,5	3,5	3,4	13,1	6,0	6,7	16,1	4,4
11	7,8	3,1	3,1	10,7	5,2	6,8	14,3	4,2
12	8,8	3,3	3,0	11,1	5,8	7,4	16,2	4,4
13	6,2	2,1	4,3	9,9	4,0	8,6	13,0	3,0
14	6,4	2,1	2,6	9,3	3,9	6,8	13,3	3,1
15	6,6	1,8	2,4	9,4	4,1	6,9	15,4	3,2
16	4,9	1,4	1,8	8,0	3,0	5,8	13,4	2,2
17	5,9	1,7	2,9	9,6	3,4	8,8	15,6	2,6
18	5,9	1,9	2,5	8,6	3,7	6,5	13,9	3,2
19	6,2	1,8	2,3	9,4	3,7	7,1	14,9	3,2
20	7,7	2,0	3,1	10,3	4,6	7,9	17,1	3,5
21	8,8	3,2	4,1	12,8	5,8	9,3	16,5	4,6
22	8,4	2,6	2,8	11,5	5,5	6,5	16,8	4,3

1) For fullstendige betegnelser på hver av kommune-gruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233. 2) Ratene er her gitt med én desimal uten forhøyning.

Average rates of in-migration¹⁾ for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

Group of persons							
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn 67 år og over and over	Kvinner 67 år og over	Alle		Alle All	Municipality group ²⁾
				45-66 år	67 år og over		
09	10	11	12	13	14	15	
1,1	1,1	0,7	0,8	1,1	0,8	4,3	All
0,8	0,6	0,3	0,2	0,7	0,2	3,4	01
0,8	0,8	0,5	0,5	0,8	0,5	3,4	02
2,1	2,0	1,4	1,2	2,1	1,3	5,8	03
1,1	1,1	0,7	0,6	1,1	0,7	4,1	04
1,0	1,0	0,6	0,7	1,0	0,7	4,0	05
1,1	1,1	0,7	0,7	1,1	0,7	3,9	06
1,1	1,2	0,9	0,9	1,1	0,9	4,5	07
2,1	1,9	1,2	1,4	2,0	1,3	7,2	08
2,0	1,9	1,7	1,5	1,9	1,6	6,5	09
1,8	1,8	1,2	1,3	1,8	1,2	5,5	10
1,3	1,2	0,7	1,1	1,3	0,9	4,6	11
1,5	1,5	1,1	1,3	1,5	1,2	5,1	12
1,0	0,9	0,5	0,6	1,0	0,6	3,9	13
0,9	0,9	0,5	0,6	0,9	0,5	3,6	14
0,8	0,9	0,6	0,7	0,8	0,6	3,5	15
0,6	0,7	0,5	0,6	0,6	0,6	3,0	16
0,9	0,9	0,5	0,6	0,9	0,6	3,7	17
0,9	0,9	0,5	0,7	0,9	0,6	3,4	18
0,8	0,8	0,4	0,6	0,8	0,5	3,3	19
1,0	0,9	0,5	0,7	1,0	0,6	3,8	20
1,3	1,3	0,9	0,9	1,3	0,9	5,3	21
1,0	1,0	0,6	0,8	1,0	0,7	4,4	22

1) The rates are not rounded. 2) For complete characteristics on each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

I tabell 4.19 er ratene i tabell 4.18 standardisert ved at ratesettene for hver av persongruppene er dividert med den respektive persongruppens basisrate. Vi ser at ratene¹⁾ som dermed framkommer varierer fra 0,5 til 3,5.

En konsekvens av at vi velger å bruke basisratene for utflyttingen er at enkelte persongrupper derved kan få gjennomgående lave rater med verdier under 1,0, mens andre persongrupper kan få gjennomgående store rater. Så lenge begrepet basisrater er såpass løst fundert og i denne omgang først og fremst ment som et enkelt bidrag til å standardisere ratene for grove analyser, skal vi ikke tillegge dette momentet særlig betydning. Nedenfor gis en kort kommentar til hver av hovedgruppene av kommuner.

Senterkommuner (gruppene 01-07)

Landsdelsentrenes (gruppe 01 og 02) lave totale innflyttingsrater (3,4 prosent) finner vi igjen i ratene for nesten alle persongruppene. Unntak er kvinner og menn i aldersgruppen 16-19 år som har meget høye innflyttingsrater til Oslo (01). Her er det høyst sannsynlig Oslos utdannings- og arbeidstilbud som gjør seg gjeldende.

Oslos sterke innflytting av ungdom oppveies vis à vis landsdelsentrenene uten trange grenser (gruppe 02) ved en ekstremt lav innflytting av eldre personer. Særlig gjelder dette pensjonister, men også i noen grad aldersgruppen 45-66 år.

For r e g i o n s e n t e r k o m m u n e n e bidrar aldersgruppen 20-29 år i relativt liten grad til den totale bruttoinnflyttingen. Kontrasten mellom denne og de andre aldersgruppers innflytting kommer markert til uttrykk for alle tre kategorier av regionsenterkommuner, uansett funksjonell tilknytning til nabokommunene.

For l o k a l s e n t e r k o m m u n e n e finner vi om lag det samme forholdet mellom de ulike persongruppernes bruttoinnflytting som det vi fant for regionsenterkommunene. Stabiliteten i forholdet mellom persongruppene er i det hele tatt iøynefallende for både regionsenterkommunene og lokalsenterkommunene. Forskjeller i ratene for total bruttoinnflytting mellom ulike kommunegrupper, gjenspeiler seg i meget sterk grad i de persongruppespesifikke flytteratene.

Omegnskommuner (gruppene 08-10)

Flyttbildet for omegnskommunene gir et inntrykk av sterk bruttoinnflytting for alle persongruppene. Særlig sterk er innflyttingen av barn, i første rekke skolebarn, og av voksne 30 år og over. Dette antas å gjenspeile blant annet de boligmotiverte flyttingene fra sentrum til de

1) Egentlig kvotienter mellom to sett av flytterater.

delar av senterets omegn der tilbudet av boliger er bedre. Vi merker oss ellers den spesielt store innflytting av pensjonister, særlig menn, til landsdelssentrenes omegnskommuner.

Sentrale kommuner (gruppene 11-12)

Mønsteret for omegnskommunene finner vi i hovedtrekkene også for de sentrale kommunegruppene med den forskjellen at ratene for hver av persongruppene nesten uten unntak er noe mindre. Industrikommunene (gruppe 11) har relativt liten innflytting av de eldre persongruppene.

Ikke-sentrale kommuner (gruppene 13-20)

For de i k k e - s e n t r a l e k o m m u n e n e har vi tidligere konstatert at totalratene for hver av kommunegruppene er klart mindre enn gjennomsnittet for alle landets kommuner, dessuten at forskjellen i ratene mellom kommunegruppene er liten. Dette gjenspeiler seg i ratene for de enkelte persongrupper; små rater og små forskjeller mellom kommunegruppene.

Innflyttingen er i tabellen relativt størst for kvinner 16-19 år. Her skal vi imidlertid merke oss at den valgte basisraten gir spesielle utslag. Når dette forholdet er nevnt, synes barna og deres foreldregenerasjon å ha det betydeligste innslag av bostedsbestemte flyttinger til de ikke-sentrale kommunegruppene.

Vi konstaterte at bruttoinnflyttingen gjennomgående er større til de svakt utbygde kommunene enn til de godt utbygde. Dette mønsteret finner vi igjen i noe varierende grad hos de fleste persongruppene. Hos noen grupper kan mønsteret ikke påvises. Det gjelder de eldre persongruppene og menn i alderen 20-29 år.

Andre kommuner (gruppene 21-22)

Innflyttingsmønsteret kan best sammenliknes med mønsteret for de sentrale kommunene. Det er klar innflytting av alle persongruppene, men størst rater for barn og aldersgruppene 30-44 år. De to kommunegruppene skiller seg klarest fra hverandre i ratene for ungdomsgruppene 16-19 år, med stor innflytting til den godt utbygde gruppe 21.

Tabell 4.19. Omregnede innflyttingsrater¹⁾ på grunnlag av tabell 4.18²⁾. For hver av persongruppene er de respektive flytterater dividert med den minste kommunegruppens spesifikke flytteraten (basisraten) *In-migration rates¹⁾ from table 4.18²⁾ standardized through division for each group of persons, by the rate of the municipality group which has the smallest rate*

Kommunegruppe ³⁾ Municipality group ³⁾	Persongruppe Group of persons													
	Barn Children		Menn Males					Kvinner Females					Alle All	
	0-6 år years	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	45-66 år og over and over	67 år og over	16-19 år	20-29 år	30-44 år	45-66 år	67 år og over	45-66 år	67 år og over
	01	02	03	04	05	09	11	06	07	08	10	12	13	14
01 Landsdelssentra I (Oslo)	1,0	1,1	1,2	1,2	1,1	1,1	0,6	2,5	1,0	1,2	0,8	0,5	0,9	0,5
02 Landsdelssentra II ...	0,9	1,2	1,3	1,0	1,2	1,1	1,2	1,7	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
03 Regionsenterkomm. I ...	2,1	2,7	2,8	1,6	2,1	2,6	2,9	2,3	1,5	2,6	2,6	2,3	2,5	2,4
04 Regionsenterkomm. II ...	1,4	1,7	1,8	1,2	1,5	1,4	1,5	2,0	1,1	1,7	1,4	1,3	1,4	1,3
05 Regionsenterkomm. III ...	1,3	1,7	1,7	1,1	1,4	1,3	1,3	1,5	1,1	1,6	1,3	1,4	1,3	1,3
06 Lokalsenterkomm. I ...	1,3	1,7	1,7	1,0	1,3	1,4	1,5	1,4	1,1	1,6	1,4	1,4	1,4	1,4
07 Lokalsenterkomm. II ...	1,3	1,3	1,7	1,2	1,6	1,4	1,5	2,0	1,3	1,3	1,5	1,9	1,4	1,2
08 Forstadskommuner for landsdelssentra	2,1	2,6	1,8	2,0	2,4	2,6	2,4	2,3	1,6	2,7	2,4	2,7	2,4	2,4
09 Omegnskommuner for landsdelssentra	2,1	3,0	1,8	1,6	2,3	2,3	3,3	2,7	1,6	2,7	2,4	2,9	2,4	3,0
10 Omegnskommuner for reg.senterkommuner ...	2,1	2,5	1,6	1,5	2,1	2,3	2,4	1,6	1,5	2,3	2,2	2,4	2,2	2,3
11 Sentrale industri- og industrikomm.	1,7	2,2	1,5	1,2	1,8	1,6	1,5	1,6	1,3	2,2	1,6	2,1	1,5	1,7
12 Sent., bl. landbr.- og industrikomm.	1,1	2,4	1,4	1,2	1,9	2,2	1,3	1,5	2,3	2,3	2,5	1,5	1,5	1,7
13 Mindre sentrale industrikommuner	1,4	1,5	2,0	1,1	1,4	1,3	1,1	2,0	1,2	1,5	1,2	1,3	1,2	1,1
14 Mindre sent., bl. landbr.- og ind.komm.I	1,4	1,5	1,2	1,0	1,4	1,2	1,0	1,6	1,2	1,6	1,2	1,2	1,1	1,0
15 Mindre sent., bl. landbr.- og ind.komm.II	1,5	1,4	1,1	1,0	1,5	1,0	1,2	1,6	1,4	1,6	1,2	1,4	1,1	1,2
16 Fiskerikommuner I ...	1,1	1,0	0,9	0,9	1,1	0,7	1,1	1,4	1,2	1,1	0,9	1,2	0,8	1,1
17 Fiskerikommuner II ...	1,3	1,2	1,4	1,1	1,2	1,2	1,0	2,1	1,4	1,3	1,1	1,3	1,1	1,1
18 Landbrukskommuner I ...	1,3	1,4	1,2	1,0	1,4	1,2	1,1	1,5	1,3	1,7	1,1	1,3	1,1	1,2
19 Landbrukskommuner II ...	1,4	1,3	1,1	1,1	1,4	1,0	1,0	1,7	1,4	1,7	1,1	1,2	1,0	1,0
20 Landbrukskommuner III ...	1,7	1,5	1,5	1,1	1,4	1,2	1,1	1,9	1,6	1,7	1,2	1,3	1,2	1,2
21 Andre kommuner I	1,9	2,3	1,9	1,4	2,0	1,7	1,8	2,2	1,5	2,4	1,6	1,7	1,6	1,6
22 Andre kommuner II	1,9	2,4	1,3	1,3	1,9	1,3	1,2	1,6	1,6	2,2	1,3	1,7	1,2	1,4
Alle kommuner All municipalities	1,6	1,5	1,5	1,2	1,6	1,4	1,5	1,8	1,4	1,9	1,4	1,6	1,4	1,5

1) Ratene er påført raster, se neste side. 2) Omregningene bygger på tabellens grunddata som har tre desimaler i ratene. 3) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.
 1) The rates are hatched, see next page. 2) Standardization is based on three-decimal figures. 3) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tallene i tabell 4.19 er rastret på grunnlag av følgende klassifisering
Figures in table 4.19 are hatched according to the following classification:

Klasse <i>Class</i>	Rang <i>Ranking</i>	Rateverdi <i>Rates</i>	Andel av ratene <i>Distribution</i>		Raster <i>Hachure</i>
			Antall <i>Number</i>	Prosent <i>Per cent</i>	
1	1- 97	$\leq 1,2$	97	32	
2	98-202	1,3-1,6	105	34	
3	203-249	1,7-2,0	47	15	
4	250-288	2,1-2,4	39	13	
5	289-308	$\geq 2,5$	20	6	
			308	100	

4.3.6. Nettoflytterater for persongruppene

Vi har vist at ut- og innflyttingsrater i stor utstrekning varierer i takt mellom kommunegrupper og persongrupper. Gjennomsnitt over alle kommunegrupper eller over alle persongrupper har begrenset interesse og vi skal ikke gå nærmere inn på dem her.

I tabell 4.20 har vi gitt nettoflytterater for de enkelte persongrupper spesifisert etter kommunegruppe. For persongrupper 45 år og eldre er den gjennomsnittlige nettoflytterate mindre enn en halv prosent i tallverdi i nesten alle kommunegrupper. Bare for barn 0-6 år og for menn og kvinner i aldersgruppene 16-19 år og 20-29 år finner vi nettoflytterater over 2 i tallverdi. Gruppen kvinner 16-19 år, som jo også har høye bruttoflytterater skiller seg klart ut med svært høye nettoflytterater. For sju kommunegrupper har denne persongruppen nettoflytterater over fem i tallverdi, mens ingen av de andre persongruppene har så høye gjennomsnittlige nettoflytterater for noen kommunegrupper.

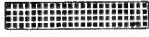

Tabell 4.20. Gjennomsnittlige nettomflytterater¹⁾ for hver av kommunegruppene 01-22 og for alle kommuner totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974. Average rates¹⁾ of net migration for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

Kommunegruppe ²⁾ Municipality group ²⁾	Persongruppe Group of persons															Alle All
	Barn Children			Menn Males					Kvinner Females					Alle All		
	0-6 år years	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	45-66 år	67 år og over and over	16-19 år	20-29 år	30-44 år	45-66 år	67 år og over	45-66 år	67 år og over		
	01	02	03	04	05	09	11	06	07	08	10	12	13	14	15	
01 Landedelssentra I (Oslo)	-4,8	-1,7	2,1	-2,4	-0,8	0,0	0,0	6,2	0,6	-2,0	-0,1	0,0	0,0	0,0	-1,1	
02 Landedelssentra II ..	-1,4	-0,3	0,7	-0,4	0,0	0,0	0,0	3,1	0,6	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,2	
03 Regionsenterkomm. I ..	-3,7	-1,1	1,2	-2,4	-2,3	0,0	0,4	2,0	-3,2	-1,3	0,3	0,2	0,2	0,1	-1,0	
04 Regionsenterkomm. II ..	-0,9	-0,2	0,8	-0,6	-0,4	0,0	0,1	1,1	-2,0	-0,2	0,1	0,0	0,0	0,0	-0,3	
05 Regionsenterkomm. III ..	-1,1	0,0	1,7	0,7	0,1	0,0	0,0	0,2	-0,7	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,2	
06 Lokalsenterkomm. I ..	0,7	1,5	0,8	0,0	0,5	0,2	0,1	-0,8	0,0	1,9	0,1	0,1	0,2	0,1	0,3	
07 Lokalsenterkomm. II ..	0,9	1,2	0,0	0,0	0,5	0,1	0,2	0,0	0,4	0,0	0,1	0,2	0,1	0,2	0,3	
08 Forstadskommuner for landdelssentra	0,0	-0,1	2,5	3,3	0,0	0,0	-0,1	2,5	2,5	0,0	-0,1	0,2	-0,1	0,1	0,6	
09 Omegnskommuner for landdelssentra	2,5	1,0	0,0	2,8	1,8	0,0	0,1	1,1	3,2	1,4	0,2	0,4	0,2	0,6	1,4	
10 Omegnskommuner for regionsenterkomm.	2,6	1,0	0,0	0,9	1,7	1,0	0,2	-1,0	2,4	1,1	0,0	0,2	0,3	0,3	1,0	
11 Sentrale industri- kommuner	2,3	1,0	-0,3	0,6	0,0	0,1	0,1	-1,3	1,4	1,6	0,1	0,1	0,3	0,2	0,9	
12 Sentrale, bl. landbr.- og industrikommuner	2,8	0,9	-2,1	0,6	1,9	0,1	0,0	-2,4	3,2	1,4	0,2	1,1	1,2	0,4	1,0	
13 Mindre sentrale industrikommuner	0,5	-0,1	-0,5	-1,0	0,0	0,0	-0,1	-3,4	-1,4	0,0	-0,1	0,0	-0,1	-0,2	-0,3	
14 Mindre sentr., bl. landbr.- og ind.kom. I	1,4	0,5	-1,7	-1,3	0,9	0,1	0,0	-3,8	0,5	0,7	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	
15 Mindre sentr., bl. landbr.- og ind.kom. II	1,1	0,0	-2,4	-1,9	0,1	0,0	0,1	-6,4	-0,4	0,5	0,1	0,1	0,0	0,1	-0,2	
16 Fiskerikommuner I ...	0,4	0,1	-1,9	-2,3	0,2	-0,3	0,0	-6,7	-0,1	0,3	-0,3	-0,1	-0,3	0,0	-0,5	
17 Fiskerikommuner II ..	-1,1	-2,6	-2,1	-2,9	-0,8	-0,1	-0,1	-6,3	-2,2	-0,5	-0,6	-0,6	-0,4	-0,5	-1,0	
18 Landbrukskommuner I ..	0,9	0,5	-1,8	-1,7	0,7	0,0	0,1	-3,8	0,3	0,5	-0,1	0,1	-0,1	0,1	0,0	
19 Landbrukskommuner II ..	0,9	0,6	-3,2	-2,6	0,2	0,0	0,0	-5,3	-0,8	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	
20 Landbrukskommuner III ..	1,4	0,0	-2,5	-2,0	0,4	0,0	-0,1	-5,8	0,4	0,3	-0,1	-0,2	0,0	-0,2	-0,3	
21 Andre kommuner I ...	2,2	-2,1	0,1	0,2	1,2	0,1	0,3	-0,5	1,4	1,0	0,2	0,2	0,2	0,1	0,7	
22 Andre kommuner II ..	1,6	0,0	-2,0	-1,8	0,6	-0,1	0,1	-6,0	-0,6	0,8	-0,1	0,0	-0,1	0,0	-0,2	
Alle kommuner All municipalities	1,1	0,0	-1,1	-0,9	0,6	0,1	0,0	-3,1	0,3	0,5	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	

1) Ratene er påført raster, se neste side. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

1) The rates are hatched, see next page. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tallene i tabell 4.20 er rastret på grunnlag av følgende klassifisering
 Figures are hatched according to the following classification:

Klasse Class	Rang Rank- ing	Rateverdi Rates	Andel av ratene Distribution		Raster Hachure
			Antall Number	Prosent Per cent	
1	1-15	$\geq 2,0$	16	5	
2	16-69	1,9-0,5	55	18	
3	70-252	0,4--0,4	177	58	
4	253-283	-0,5--1,9	32	10	
5	284-308	$\leq -2,0$	28	9	
			308	100	

4.3.7. Nettoflytterater spesifisert etter kommunegruppe og persongruppe

Vi skal her studere nettoflytteratenes variasjoner med ulike personskjennetegn. Som ellers ser vi på gjennomsnittlige rater over kommunene i hver av kommunegruppene (01-22).

Av tabell 4.20 ser vi hvordan den enkelte persongruppe gir høyst forskjellig bidrag til nettoflytteratene for de ulike kommunegruppene. Vi ser også at mens enkelte kommunegrupper har tilnærmet samme nettorate for alle persongruppene, er det for andre kommunegrupper meget store forskjeller i nettoratene for ulike persongrupper. Dette forholdet vil vi her bruke som utgangspunkt for å knytte sammen ratene med kommunegruppenes arenastruktur.

Studerer vi den enkelte hovedgruppe av kommuner separat, finner vi følgende mønster:

Senterkommuner (gruppene 01-07)

Senterkommunene omfatter kommunegruppene som synes å representere ytterlighetene med hensyn til ubalanse i arenastruktur. Kommunegruppe 01 (Oslo) synes å representere den ene ytterlighet, med nettoinnflytting av en persongruppe på hele 6,2 prosent og nettoutflytting av en annen på 4,8 prosent. Oslo har særlig stor nettoinnflytting av kvinner 16-19 år. Den samme persongruppen lar seg også stort sett tiltrekke sterkest av de andre senterkommunegrupper, men tiltrekningen avtar med senterets størrelse og grad av trange grenser. Forklaringen på dette forholdet må sannsynligvis søkes i en kombinasjon av følgende forhold. Denne persongruppen stiller trolig relativt beskjedne krav til bolig og er i så fall ikke i samme grad

som andre hindret av et stramt boligmarked. Dessuten er arbeidsmarked og utdanningstilbud i Oslo og øvrige landsdelssentra spesielt godt og er velkjent utover landet.

At boligmarkedet jevnt over er stramt i de store senterkommunene, synes å bli bekreftet av at persongruppene som må forventes å befinne seg i en relativt etablert livssyklusfase der krav til boligstandard er sterkt økende, nemlig førskolebarna og deres foreldregenerasjon, har sterk nettoutflytting. Trolig er her visse delmarkeder mer strategiske enn andre.

Alle persongruppene har gjennomgående små tallverdier på sine flytterater i kommunegruppene 05, 06 og 07. Gjennomgående er ratene positive. Dette kan bety at vi her har å gjøre med kommuner som hovedsakelig har en jevn profil med hensyn til arenastruktur. Dvs. at alle persongrupper opplever de grunnleggende egenskaper ved disse kommunegruppene som jevnt over tilfredsstillende, men heller ikke mer. Alternativt kan det tenkes at kommunegruppene har sterke pullfaktorer som isolert sett indikerer sterk innflytting av en eller flere persongrupper. Når nettoinnflyttingen likevel er beskjedent kan det videre tenkes at forklaringen ligger i begrensninger av typen manglende vakanser i Hägerstrands terminologi (avsnitt 2.2, side 40/41).

Omegnskommuner (gruppene 08-10)

Omegnskommunene har en demografisk profil i sitt flyttemønster som ganske markert avviker fra profilen for senterkommunene. For alle tre kommunegruppene gjelder at persongruppene førskolebarn og deres foreldregenerasjon, menn og kvinner 20-29 år, har relativt sterk nettoutflytting. Vi ser også at ingen persongrupper har nevneverdig nettoutflytting. Her representerer kvinner 16-19 år et unntak med nettoutflytting fra kommunegruppe 10 med 1,0 prosent. Vi har tidligere konstatert at senterkommuner og de ikke-sentrale kommunene synes å være komplementære kommunegrupper med hensyn til utveksling av flyttere. Av tabell 4.20 synes det som om senterkommunene og omegnskommunene partielt er komplementære kommunegrupper, idet vi kan anta at den sterke nettoutflytting fra senterkommunene av førskolebarn og deres foreldregenerasjon henger sammen med den sterke innflyttingen av de samme persongruppene til omegnskommunene. Dette vil bli mer inngående behandlet seinere.

Sentrale kommuner (gruppene 11-12)

Flyttemønsteret for de sentrale kommunene har klare fellestrekk med flyttemønsteret for omegnskommunene. Førskolebarna og deres foreldregenerasjon er også her de persongruppene som har sterkest nettoinnflytting, med et ratenivå omtrent som for omlandskommunene. Når det gjelder de laveste nettoratene, finner vi at særlig kvinner 16-19 år, men også menn 16-19 år har betydelig nettoutflytting. Forskjellene mellom de to kommunegruppene kommer til syne ved at både de største nettoinnflyttingsratene og de største nettoutflyttingsratene har større tallverdier i de

minst industrialiserte kommunene (gruppe 12). Ved at ungdomsgruppene har klar nettoutflytting, har vi her indikasjoner på at kommunegruppene, som i dette tilfellet er uten tettsted nivå 1, 2 eller 3 (størrelse 5 000 innbyggere eller mer), har et beskjedent utdanningstilbud og/eller har et slapt arbeidsmarked som i første rekke er følbart for ungdomsgruppene som skal etablere seg på arbeidsmarkedet.

Ikke-sentrale kommuner (gruppene 13-20)

De ikke-sentrale kommunegruppene har gjennomgående nettoinnflytting først og fremst av førskolebarn og deres foreldregenerasjon. Dette har de felles med omegnskommunene, selv om ratenivået for de sistnevnte er om lag dobbelt så høyt. Hva vi særlig skal merke oss ved de ikke-sentrale kommunene er den sterke utflyttingen av ungdomsgruppen 16-19 år. Av spesiell interesse er de ekstremt store utflyttingsratene for kvinner i denne aldersgruppen. De er for alle kommunegruppene minst dobbelt så store som kommunegruppenes nest største persongruppespesifikke nettoutflyttingsrate.

Den sterke nettoutflyttingen fra de ikke-sentrale kommunegruppene av ungdomsgruppene 16-19 år kan vi betrakte som følge av klare mangler ved spesielle typer av egenskaper ved bostedskommunene. Vi kan også omtale dette som mangler ved arenaegenskaper eller klare pushfaktorer. Vi fant dette i svakere grad ved de sentrale kommunegruppene 11 og 12. Vi kan her sannsynligvis konstatere at vi har med kommuner å gjøre der en kombinasjon av manglende utdanningstilbud og et slapt arbeidsmarked som særlig rammer dem som er i en etableringsfase, i noen grad tvinger folk til å flytte ut av bostedskommunen for kortere eller lengre tid. På bakgrunn av at vi her har å gjøre med kommuner som hovedsakelig er dominert av primærnæringsarbeidsplasser i fiske og jordbruk, synes det ikke overraskende at dette rammer kvinner i sterkere grad enn menn.

Andre kommuner (gruppene 21-22)

Andre kommuner er inndelt i godt utbygde (gruppe 21) og svakt utbygde (gruppe 22). For begge gruppene finner vi at det er førskolebarna og deres foreldregenerasjon som har de største nettoinnflyttingsratene. Rateverdiene ligger noe over gjennomsnittsverdiene for de tilsvarende rater for de ikke-sentrale kommunene. Med hensyn til de største persongruppespesifikke nettoutflyttingsratene skiller de to kommunegruppene seg meget klart fra hverandre. De godt utbygde kommunene har ingen persongruppe med nevneverdig nettoutflytting. Lavest rater har kvinner 16-19 år og menn 20-29 år. I så måte likner kommunegruppen de mindre senterkommunene. De svakt utbygde kommunene derimot likner de øvrige svakt utbygde kommunene; meget sterk nettoutflytting av kvinner 16-19 år og sterk nettoutflytting av menn i samme aldersgruppe.

På grunnlag av det foregående kan vi konstatere at endringer i bosettingsmønsteret målt ved totale nettorater er et meget begrenset mål for den geografiske omfordeling av befolkningen som følge av flytting. De totale nettorater sier noe om det kvantitative aspektet ved omfordelingen. Nettoratene for hver persongruppe synes derimot i mange sammenhenger å være atskillig mer interessante, idet de avdekker a) at ulike persongrupper i svært forskjellig grad får en geografisk omfordeling ved flytting, og b) at ulike persongrupper bidrar til den samlede geografiske omfordeling av befolkningen med stikk motsatt effekt.

4.3.8. Samvariasjon mellom persongruppenes kommunespesifikke flytterater 1971 - 1974

4.3.8.1. Innledning

De 15 persongruppene vi bruker er presentert og beskrevet i avsnitt 3.4. Grupperingen er utført på grunnlag av opplysninger om kjønn og alder etter to hovedkriterier; persongruppene skal være mest mulig homogene med hensyn til flytteårsaker og med hensyn til flytteintensitet. Med dette forsøker vi å unngå at delgrupper av befolkningen som har åpenbare ulikheter i sin flytteeatferd plasseres i samme persongruppe.

For å undersøke om det er tendenser til sammenhenger mellom variasjonene i flytterater fra kommune til kommune og fra persongruppe til persongruppe har vi beregnet korrelasjonskoeffisienter mellom de kommunevise rater for utflytting, innflytting og nettoutflytting for alle persongrupper samlet og for de enkelte persongrupper. Korrelasjonskoeffisientene mellom ulike rater for samme persongruppe er omtalt i avsnitt 4.3.8.2 og koeffisientene for samvariasjon mellom ratene for par av persongrupper for samme slags flytting er omtalt i avsnitt 4.3.8.3.

4.3.8.2. Samvariasjon mellom den enkelte persongruppes bruttoinnflytting, bruttoutflytting og nettoutflytting på kommunenivå

Tabell 4.21 viser at det for alle persongruppene samlet er en relativt sterk positiv samvariasjon mellom ratene for bruttoutflytting og bruttoinnflytting. Korrelasjonskoeffisienten blir 0,66. Omtrent samme korrelasjon finner vi mellom ratene for bruttoinnflytting og nettoutflytting; 0,63. Bruttoutflyttingen er imidlertid svakt negativt korrelert med nettoutflyttingen. Korrelasjonskoeffisientene svarer nesten eksakt til hva Østby finner for toårsperioden 1966-67 (Østby, 1970 : 142). Vi kan altså konstatere at kommuner med sterk bruttoinnflytting også gjennomgående har sterk bruttoutflytting (høy mobilitet generelt) og sterk nettoutflytting (utflytting mindre enn innflyttingen). Gitt kommunenes nettoutflytting har vi imidlertid ikke holdepunkter i tabell 4.21 for forventninger om deres bruttoutflytting.

Tabell 4.21. Samvariasjon mellom rater for bruttoutflytting, bruttoinnflytting og nettoflytting for alle kommunene totalt og etter persongruppe. 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter *Co-variation between rates of out-migration, rates of in-migration and rates of net-migration for all municipalities, total and by group of persons. 1971 - 1974. Coefficients of correlation*

Persongruppe <i>Group of persons</i>	Korrelasjonskoeffisient <i>Coefficient of correlation</i>		
	Inn-ut <i>In-out</i>	Inn-netto <i>In-net</i>	Ut-netto <i>Out-net</i>
01 Barn <i>Children</i> 0- 6 år <i>years</i>	0,52	0,61	-0,36
02 Barn " 7-15 "	0,50	0,58	-0,41
03 Menn <i>Males</i> 16-19 "	0,25	0,58	-0,64
04 Menn " 20-29 "	0,55	0,60	-0,34
05 Menn " 30-44 "	0,51	0,61	-0,37
09 Menn " 45-66 "	0,57	0,56	-0,36
11 Menn " 67 år og over <i>years and over</i>	0,36	0,72	-0,38
06 Kvinner <i>Females</i> 16-19 år <i>years</i> ..	0,34	0,49	-0,65
07 Kvinner " 20-29 "	0,53	0,53	-0,44
08 Kvinner " 30-44 "	0,46	0,64	-0,39
10 Kvinner " 45-66 "	0,42	0,57	-0,51
12 Kvinner " 67 år og over <i>years and over</i>	0,24	0,75	-0,46
13 Alle <i>All</i> 45-66 år <i>years</i>	0,52	0,56	-0,41
14 Alle " 67 år og over <i>years and over</i>	0,31	0,73	-0,42
15 Alle <i>All</i>	0,66	0,63	-0,17

Betrakter vi deler av flyttermassen, finner vi at dette mønsteret gjelder for enkelte persongrupper, men ikke for andre. Generelt har den enkelte persongruppe svakere korrelasjon mellom ratene for bruttout- og bruttoinnflytting enn hva som er tilfellet for den samlede flyttermasse; korrelasjonskoeffisienter i intervallet 0,24-0,57. Koeffisientene er klart mindre for ungdomsgruppene 16-19 år og for dem over 66 år enn for de fleste andre persongruppene. De lave korrelasjonene for de enkelte persongrupper i forhold til korrelasjonen for den samlede flyttermasse, synes å underbygge en antakelse om at persongruppene i en eller annen forstand har forskjellige geografiske flyttemønstre. Tar vi utgangspunkt i formålet med inndelingen i persongrupper, nemlig at kjønn- og aldersgruppene representerer ulike livssyklusfaser med ulike grader av behov for og med vidt forskjellige motiver for å flytte, synes tabellen å vise

at den valgte grupperingen er egnet for formålet. Vi har i så fall til en viss grad oppnådd å skille mellom ungdomsflyttingene til de sentrale kommuner i tilknytning til arbeid og/eller utdanning, flyttingene i en seinere etableringsfase som er knyttet til en kombinasjon av giftermål/endrede boligbehov/etablering på arbeidsmarkedet og de seinere livssyklusfaser der mobilitetsnivået er lavt og flyttemønsteret mer uklart.

Mønsteret kan her konkretiseres ytterligere. Ungdomsgruppens (16-19 år) flyttinger er i meget sterk grad styrt av faktorer der bare få kommuner eller typer av kommuner kan tilfredsstillende formålet med flyttingen. Dette forholdet er sammen med det faktum at ungdomsgruppen bare omfatter fire årsklasser, viktige bidrag til at korrelasjonskoeffisienten mellom ut- og innflytting for 16-19-åringene blir spesielt liten.

For de eldre persongruppene blir tilsynelatende motivstrukturen gradvis mer sammensatt. Dessuten omfatter hver av dem ti årsklasser eller mer. Begge disse forholdene bidrar til at de fleste eller kanskje alle kommuner blir betraktet som tilfredsstillende flyttemål av større delgrupper innenfor hver av persongruppene. Om vi nå tenker oss å dele persongruppen 20-29 år i to etter alder eller etter ekteskapelig status, eller kanskje først og fremst i sysselsatte og ikke sysselsatte. Ut fra tankegangen ovenfor er det grunn til å vente at korrelasjonskoeffisientene for de to delgruppene ville blitt mindre enn for den samlede persongruppen.

Korrelasjonskoeffisientene indikerer som antatt at flyttemønsteret avhenger av livssyklus og et stykke på vei lar seg kartlegge ved anvendelse av våre persongrupper.

Samvariasjonen mellom bruttoinnflytting og nettoutflytting er stort sett for alle persongruppene noe sterkere enn samvariasjonen mellom bruttoinn- og bruttoutflytting. Korrelasjonskoeffisienter mellom 0,49 og 0,75. Vi har altså det forholdet at alle persongrupper som har stor nettoinnflytting til visse kommuner gjennomgående også har stor bruttoinnflytting til de samme kommuner. Sterkest er denne samvariasjonen for persongruppene 67 år og over.

Samvariasjonen mellom ratene for bruttoutflytting og nettoutflytting for den enkelte persongruppe er gjennomgående klart sterkere enn for den samlede flyttermasse; korrelasjonskoeffisienter $-0,34$ - $-0,65$. Særlig utmerker ungdomsgruppene 16-19 år seg ved et særegent flyttemønster. Den negative korrelasjon mellom ratene for nettoinnflytting og bruttoutflytting er spesielt sterk, framfor alt ved sammenlikning med de øvrige persongruppene. Sterk bruttoutflytting betyr altså gjennomgående også sterk nettoutflytting for ungdommen. Sammen med en svak korrelasjon mellom

ratene for bruttoinn- og bruttutflytting, både absolutt og relativt til de andre persongruppene, viser dette at ungdomsgruppene 16-19 år har et flyttemønster som likner lite på flyttemønsteret for de øvrige persongrupperne.

I sammenfatning ligger det nær å trekke følgende konklusjoner av disse beregningene:

- Det er relativt sterk samvariasjon mellom ratene for total inn- og utflytting til kommunene, noe som tyder på at kommunene skiller seg fra hverandre i mobilitet.
- Når vi ser på de enkelte persongrupper er samvariasjonen mellom inn- og utflyttinger betydelig svakere enn totalt. Dette kan tyde på at flyttingene i en viss utstrekning skyldes en utveksling av persongrupper, slik at andre aldersklasser flytter inn enn de som flytter ut. For ungdomskullene, 16-19 år, og for de eldste er dette særlig markert, mens tendensen er langt svakere i andre aldersgrupper.
- Samvariasjonen mellom innflytting og nettoflytting er betydelig både totalt og for de enkelte aldersgrupper. For alle aldersgrupper unntatt ungdomskullene, 16-19 år, er denne samvariasjonen sterkere enn mellom utflytting og nettoflytting.
- Totalt sett er det nesten ikke samvariasjon mellom utflytting og nettoflytting. Utflyttingen er altså relativt uavhengig av veksttendensen i den enkelte kommune, mens innflyttingen varierer med veksttendensene.
- For de enkelte persongrupper er det betydelig (negativ) samvariasjon mellom utflytting og nettoflytting. Men bare for ungdomsgruppene er denne samvariasjonen sterkere enn den mellom innflytting og nettoflytting.

Hovedinntrykket blir at flyttingene mellom kommunene i en viss grad innebærer en utskiftning mellom aldersgruppene.

Grupperingen av flytterne er utført på grunnlag av kjønn og alder. Intensjonene har vært å skille klarest mulig mellom barn, ungdom og ulike grader av etablerte voksne. Med et slikt utgangspunkt synes det innlysende at enkelte persongrupper mer enn andre vil ha et noenlunde sammenfallende flyttemønster. Eksempelvis må vi forvente at persongruppen som omfatter foreldregenerasjonen for førskolebarn i sterkere grad enn andre persongrupper har et flyttemønster som sammenfaller med førskolebarnas. Likeledes må vi kunne anta at menn og kvinner har flyttemønster som konvergerer ved økende alder og derav økende andel gifte.

I tabell 4.22 har vi stilt sammen korrelasjonskoeffisientene mellom flytteratene for de enkelte aldersgruppene og total flytterate for den enkelte kommune. Totalraten er et veid gjennomsnitt av ratene for de enkelte persongruppene, med de respektive persongrupperes andel av totalbefolkningen som vektor. Dette representerer en autokorrelasjon som vanskeligjør en fruktbar tolking av tabellen. Vi har tidligere påvist at visse persongrupper har en rekke likhetspunkter i sine flyttemønster. Det gjelder

bl.a. at barngruppene og persongruppene 30-44 år og delvis gruppene 20-29 år både logisk sett og ifølge flytterater og mål for samvariasjoner synes å følge et tilnærmet felles flyttemønster. Disse utgjør til sammen om lag 56 prosent av totalbefolkningen og om lag 83 prosent av flyttermassen. De nevnte persongrupper har rimeligvis korrelasjonskoeffisienter omkring 0,8 for alle tre typer av rater. På dette grunnlaget synes tabellen å gjøre det helt klart at to aldersgrupper har flyttemønster som avviker fra hva vi kan kalle hovedmønsteret; Menn og kvinner 16-19 år med korrelasjonskoeffisienter omkring 0,5 og enda betydelig lavere for bruttoflytting, menn og kvinner 66 år og over med korrelasjonskoeffisienter omkring 0,4 for alle tre ratetyper.

Konklusjonen blir at både for innflytting, utflytting og nettoflytting er det en sterk tendens til at flytteratene for de enkelte aldersgrupper varierer i takt fra kommune til kommune, og i takt med totalflytteratene. Men gruppen 16-19 år skiller seg klart ut fra dette mønsteret, både for menn og kvinner. Selv om korrelasjonene er positive, er de betydelig lavere enn for de øvrige aldersgruppene, særlig for utflyttingsratene. Også personer i pensjonsalder avviker fra det nevnte mønster.

Tabell 4.22. Samvariasjon mellom flytterater for de enkelte persongrupper og total flytterate. 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter *Co-variation between rates of migration for each group of persons and total rate of migration. 1971 - 1974. Coefficients of correlation*

Persongruppe <i>Group of persons</i>	Flyttetypen <i>Type of migration</i>					
	Ut	Out	Inn	In	Netto	Net
01 Barn <i>Children</i>	0- 6 år	<i>years</i>	.	0,86	0,84	0,84
02 Barn	7-15 "	.....		0,80	0,86	0,81
03 Menn <i>Males</i>	16-19 "	.....		0,28	0,51	0,46
06 Kvinner <i>Females</i>	16-19 "	.....		0,20	0,44	0,51
04 Menn	20-29 "	.....		0,76	0,89	0,80
07 Kvinner	20-29 "	.....		0,56	0,69	0,78
05 Menn	30-44 "	.....		0,87	0,87	0,84
08 Kvinner	30-44 "	.....		0,84	0,84	0,80
09 Menn	45-66 "	.....		0,73	0,77	0,69
10 Kvinner	45-66 "	.....		0,68	0,77	0,64
13 Alle <i>All</i>	45-66 "	.....		0,74	0,80	0,70
11 Menn	67 år og over					
	<i>years and over</i>	.....		0,44	0,47	0,39
12 Kvinner	67 år og over	...		0,42	0,45	0,38
14 Alle	67 år og over	...		0,47	0,51	0,43

Tallene tyder altså på at flyttemønsteret er nokså likt for aldersgruppene opp til de aldrene da få flytter, med unntak av aldersgruppene 16-19 år, som skiller seg klart ut. Hadde vi holdt disse aldersgruppene utenfor ved beregningen av de totale flytteratene, ville vi trolig fått enda høyere korrelasjonskoeffisienter for de øvrige aldersgruppene.

Tallene i tabell 4.23 - 4.25 bekrefter det bildet som tabell 4.22 gir:

Korrelasjonskoeffisientene er positive mellom alle persongruppene for alle ratetyper, men varierer fra 0 til 0,89.

Ungdomsgruppene 16-19 år skiller seg klart ut med lav samvariasjon med alle andre aldersgrupper. Bare for samvariasjonene mellom guttene og jentene i denne aldersgruppen er korrelasjonskoeffisientene over 0,5 og de fleste koeffisienter er under 1/3. Gruppen omfatter i underkant av 1/10 av alle flyttinger. Også aldersgruppene over 66 år skiller seg ut med svak samvariasjon med andre aldersgrupper i flytteratene. Her er likevel korrelasjonskoeffisientene med aldersgruppene umiddelbart under, 45-66 år, av størrelsesorden 0,5. Samvariasjonen mellom kjønnene i denne gruppen er ganske høy, 0,63-0,69. Disse aldersgruppene svarer bare for ca. 7 prosent av alle flyttinger.

Aldersgruppene 0-15 og 20-66 år omfatter 9/10 av alle flyttere. Tabellene viser gjennomgående sterk samvariasjon mellom ratene for de enkelte aldersgrupper innenfor disse årsklassene, så vel for inn- som for ut- og nettoflytting. Korrelasjonskoeffisientene er særskilt høye for menn og kvinner i samme aldersgruppe. Av i alt 108 korrelasjonskoeffisienter mellom disse aldersgruppene i de tre tabellene er 45 på minst 0,67 og bare fem er på 0,33 eller lavere. 81, eller 3/4 er på minst 0,5. Av de 27 korrelasjonskoeffisientene på under 0,5 gjelder de 20 gruppene 45-66 år, slik at disse kan ha et noe mer uavhengig mønster enn de øvrige gruppene. Men igjen er dette en liten gruppe (ca. 5 prosent) av flytterne.

Vi merker oss ellers:

Samvariasjonen mellom de ulike persongruppene er svært forskjellig. Ser vi bort fra de selvfølgelige samvariasjoner mellom persongruppene "alle" i gitt aldersgruppe og henholdsvis menn og kvinner i samme aldersgruppe, varierer korrelasjonskoeffisientene mellom 0 og 0,89. Vi skal her særlig merke oss følgende opplysninger i korrelasjonsmatrisene:

i) Korrelasjonen mellom menn og kvinner i gitte aldersgrupper øker med alderen fra om lag 0,55 for aldersgruppen 16-19 år (gjelder for brutto-inn-, bruttout- og nettoflytting) til om lag 0,85 for aldersgruppen

30-44 år. Dette har rimeligvis sammenheng med at andelen ektepar blant flytterne øker med alderen. Korrelasjonene mellom menn og kvinner synker igjen til under 0,70 for aldersgruppen 67 år og eldre.

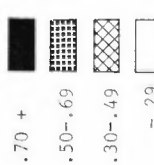
ii) Korrelasjonen mellom barnas flytterater og de voksnes øker sterkt med de voksnes alder t.o.m. aldersgruppen 30-44 år. Korrelasjonen synker når alderen øker ytterligere. Korrelasjonen med menn i alderen 30-44 år er mellom 0,80 og 0,87, sterkest for førskolebarna og for bruttoinnflytting. Korrelasjonen med kvinner 30-44 år er mellom 0,76 og 0,89, sterkest for skolebarna (7-15 år).

iii) At menn (30-44 år) har flyttemønster som er sterkest korrelert med førskolebarnas, mens kvinner i samme alder har flyttemønster som er sterkest korrelert med skolebarnas avspeiler sannsynligvis forskjellen i giftermålsalder for menn og kvinner. Gjennomsnittlig alder ved inngåelse av ekteskap er i dag om lag 2 1/2 år høyere for menn enn for kvinner (Statistisk Sentralbyrå 1976, tabell 24).

Tabell 4.23. Samvariasjon mellom rater for bruttoutflytting for alle kommunene totalt og etter persongruppe, 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter *Co-variation between rates of out-migration for all municipalities, total and by group of persons, 1971 - 1974. Coefficients of correlation*

Persongruppe <i>Group of persons</i>	Persongruppe <i>Group of persons</i>													
	Barn <i>Children</i>			Menn <i>Males</i>					Kvinner <i>Females</i>			Alle <i>All</i>		
	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
	0-6 år <i>years</i>	7-15 år <i>years</i>	16-19 år <i>years</i>	20-29 år	30-44 år	45-66 år <i>and over</i>	67 år <i>and over</i>	16-19 år	20-29 år	30-44 år	45-66 år <i>and over</i>	67 år <i>and over</i>	45-66 år	67 år <i>and over</i>
15 Barn 0-6 år <i>Children 0-6 years</i>														
16 Barn 7-15 år	.73													
17 Menn 16-19 år <i>Males 16-19 years</i>	.16	.12												
18 Menn 20-29 år	.71	.53	.44											
19 Menn 30-44 år	.84	.81	.16											
23 Menn 45-66 år	.58	.68	.10	.42	.64									
25 Menn 67 år og over <i>Males 67 years and over</i>	.33	.41	.03	.28	.32	.39								
20 Kvinner 16-19 år <i>Females 16-19 years</i>	.00	.09	.54	.30	.04	.02	.12							
21 Kvinner 20-29 år	.55	.24	.39	.67	.46	.22	.08	.43						
22 Kvinner 30-44 år	.76	.89	.14	.57	.85	.66	.35	.09						
24 Kvinner 45-66 år	.53	.55	.13	.39	.56	.82	.48	.05	.28					
26 Kvinner 67 år og over <i>Females 67 years and over</i>	.30	.28	.09	.31	.29	.44	.69	.14	.25	.25	.50			
27 Alle 45-66 år <i>All 45-66 years</i>	.56	.65	.12	.42	.63	.96	.51	.04	.25	.63	.95	.49		
28 Alle 67 år og over <i>All 67 years and over</i>	.35	.37	.06	.32	.34	.51	.91	.14	.19	.37	.53	.92	.54	
44 Alle All	.86	.80	.28	.76	.87	.73	.44	.20	.56	.84	.68	.42	.74	.47

Intervall: 0.00-0.89(0.96)
Interval:

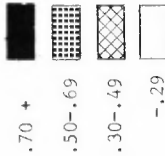

Tabell 4.24. Samvariasjon mellom rater for bruttoinnflytting for alle kommunene totalt og etter persongruppe, 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter *Co-variation between rates of in-migration for all municipalities, total and by group of persons. 1971 - 1974. Coefficients of correlation*

Persongruppe <i>Group of persons</i>	Persongruppe <i>Group of persons</i>																	
	Barn <i>Children</i>			Menn <i>Males</i>							Kvinner <i>Females</i>							Alle <i>All</i>
	0-6 år <i>0-6 years</i>	7-15 år <i>7-15 years</i>	16-19 år <i>16-19 years</i>	20-29 år <i>20-29 years</i>	30-44 år <i>30-44 years</i>	45-66 år <i>45-66 years</i>	67 år og over <i>67 years and over</i>	16-19 år <i>16-19 years</i>	20-29 år <i>20-29 years</i>	30-44 år <i>30-44 years</i>	45-66 år <i>45-66 years</i>	67 år og over <i>67 years and over</i>	16-19 år <i>16-19 years</i>	20-29 år <i>20-29 years</i>	30-44 år <i>30-44 years</i>	45-66 år <i>45-66 years</i>	67 år og over <i>67 years and over</i>	
01 Barn 0-6 år <i>Children 0-6 years</i>																		
02 Barn 7-15 år	.84																	
03 Menn 16-19 år <i>Males 16-19 years</i>	.30	.74	.68	.47	.30	.22	.12											
04 Menn 20-29 år	.74	.87	.73	.65	.56	.47	.38	.70										
05 Menn 30-44 år	.88	.87	.73	.62	.56	.47	.38	.70	.73									
09 Menn 45-66 år	.65	.73	.34	.62	.70	.47	.38	.62	.62	.70								
11 Menn 67 år og over <i>Males 67 years and over</i>	.38	.39	.15	.34	.36	.56												
06 Kvinner 16-19 år <i>Females 16-19 years</i>	.22	.26	.52	.35	.24	.21	.12											
07 Kvinner 20-29 år	.73	.55	.22	.69	.68	.45	.27	.33										
08 Kvinner 30-44 år	.83	.87	.35	.70	.88	.64	.33	.31	.63									
10 Kvinner 45-66 år	.66	.72	.34	.63	.67	.85	.57	.25	.46	.83								
12 Kvinner 67 år og over <i>Females 67 years and over</i>	.36	.36	.13	.36	.35	.47	.65	.11	.29	.29	.50							
13 Alle 45-66 år <i>All 45-66 years</i>	.68	.75	.35	.65	.71	.97	.59	.24	.47	.65	.96	.50						
14 Alle 67 år og over <i>All 67 years and over</i>	.41	.41	.15	.39	.38	.56	.91	.13	.31	.35	.59	.91	.60					
43 Alle <i>All</i>	.84	.86	.51	.89	.87	.77	.47	.44	.69	.84	.77	.45	.80	.51				

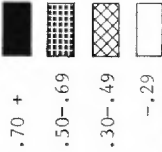
Interval: 0.11-0.88 (0.97)
Interval:

Tabell 4.25. Samvariasjon mellom rater for nettoflytting for alle kommunene totalt og etter persongruppe, 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter. *Covariation between rates of net migration for all municipalities, total and by group of persons, 1971 - 1974. Coefficients of correlation*

Persongruppe <i>Group of persons</i>	Persongruppe <i>Group of persons</i>											
	Barn <i>Children</i>			Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>			Alle <i>All</i>		
	0-6 år years	7-15 år years	16-19 år years	20-29 år	30-44 år	45-66 år and over	67 år and over	16-19 år	20-29 år	30-44 år	45-66 år og over	67 år og over
29	.72											
30	.18	.25										
31	.56	.48	.80	.22	.51							
32	.83	.57	.29	.33	.53							
33	.48	.21	.29	.16	.27	.25	.35					
34	.21	.29	.16	.27	.25	.25	.30					
35	.16	.37	.59	.54	.25	.31	.30					
36	.72	.47	.33	.69	.64	.61	.14	.17				
37	.77	.86	.20	.47	.82	.57	.24	.26	.51			
38	.45	.52	.31	.42	.47	.77	.41	.32	.37	.31		
39	.24	.23	.16	.27	.23	.30	.53	.25	.23	.19	.36	
40	.60	.58	.22	.65	.53	.94	.41	.34	.41	.57	.94	.35
41	.25	.29	.18	.30	.26	.36	.89	.21	.24	.43	.92	.42
42	.84	.81	.46	.80	.84	.67	.39	.51	.78	.80	.64	.70
43												
44												
45												

Intervall:
Interval:

4.3.8.3. Samvariasjon mellom persongruppenes kommunespesifikke inn- og utflyttingsrater

Korrelasjonskoeffisienter mellom inn- og utflyttingsrater kan si noe om de "utskiftningsprosesser" i befolkningen som flyttingene fører til; om det er noe mønster i forholdet mellom de aldersgrupper som flytter ut og de som flytter inn og i større eller mindre grad fyller de "ledige plassene" etter utflytterne. Tabell 4.26 viser korrelasjonskoeffisientene mellom innflyttingsrater og utflyttingsrater.

Det første vi merker oss er at disse korrelasjonskoeffisientene jevnt over er lavere enn korrelasjonskoeffisientene mellom de ulike aldersgrupper for flytting samme vei, inn eller ut. Likevel er det mange koeffisienter med tallverdier opp mot en halv; mer enn halvparten er over 0,3. Videre er alle korrelasjonskoeffisientene positive, med unntak av koeffisientene på to linjer i tabellen, som gjelder ungdom 16-19 år. Sammenholdt med korrelasjonskoeffisientene mellom aldersgruppene for utflytting og for innflytting betyr dette at høye flytterater har en tendens til å forekomme sammen, og lave har en tendens til å forekomme sammen, både for ut- og innflytting. Dette må tolkes slik at det er generelle forskjeller mellom kommunene i mobilitet som gir seg utslag i flytteratene både ut og inn for alle aldersgrupper, men med visse unntak for ungdomsgruppene 16-19 år.

Ser vi på de enkelte aldersgruppene, er koeffisientene langs diagonalen gjennomgående ganske høye, halvparten er minst 0,5 og de fem som er under 0,4 gjelder gruppene 16-19 og over 66 år. Stort sett er det altså tendens til at utflyttere erstattes av innflyttere i de samme aldersgrupper.

Vi har tidligere sett på samvariasjonen mellom totale innflyttings- og utflyttingsrater, som gir en korrelasjonskoeffisient på 0,66. Det er også relativt høye korrelasjonskoeffisienter mellom utflyttingsrater for de enkelte aldersgruppene og totale innflyttingsrater. Men ungdom 16-19 år skiller seg klart ut, med negative korrelasjonskoeffisienter, mens koeffisientene er positive, men lave for aldersgruppene 20-29 år og over 66 år. Det er altså en tendens til at kommunene har høye totale innflyttingsrater, dersom utflyttingsratene er høye, spesielt for aldersgruppene 0-15 og 30-66 år.

De totale utflyttingsratene viser også høy samvariasjon med innflyttingsratene for de enkelte aldersgrupper, men tallene ligger jevnt over noe lavere enn de høye koeffisientene for de totale innflyttingsratene. Til gjengjeld er det bare aldersgruppene over 66 år som skiller

Tabell 4.26. Samvariasjon mellom rate for utflytting og rate for innflytting for alle kommunene totalt og etter persongruppe, 1971 - 1974. Korrelasjonskoeffisienter *Covariation between rates of out-migration and rates of in-migration for all municipalities, total and by group of persons, 1971 - 1974. Coefficients of correlation*

Ut Out	Inn In	Persongruppe Group of persons																				
		Barn Children							Menn Males							Kvinner Females						
		Chi Låren		Menn		Males			Kvinner		Females			Kvin- ner		Alle		All				
0-6 år	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	45-66 år	67 år og over	45-66 år	67 år og over	Alle	45-66 år	67 år og over	Alle				
Barn	Chi Låren	0-6	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	14	43				
Barn	Chi Låren	7-15	.52	.45	.30	.58	.49	.19	.09	.41	.43	.61	.20	.23	.44	.18	.54					
Barn	Chi Låren	16-19	.42	.50	.30	.51	.45	.18	.30	.42	.48	.38	.22	.20	.45	.23	.53					
Menn	Males	16-19	-.01	-.08	.25	-.02	-.05	.17	.11	-.03	-.10	-.11	-.12	-.08	-.11	.11	-.04					
Menn	Males	20-29	.58	.46	.29	.55	.32	.20	.32	.28	.21	.19	.12	.17	.15	.14	.38					
Menn	Males	30-44	.43	.44	.34	.59	.51	.22	.37	.45	.35	.30	.22	.20	.42	.25	.56					
Kvinner	Females	16-19	-.10	-.22	.07	-.10	-.16	.34	.25	-.11	-.23	-.25	-.21	-.16	-.25	-.20	-.15					
Kvinner	Females	20-29	.33	.05	.41	.36	.19	.33	.33	.28	.22	.07	.03	.06	.05	.05	.19					
Kvinner	Females	30-44	.41	.45	.31	.56	.35	.25	.35	.40	.41	.36	.22	.10	.30	.22	.54					
Menn	Males	45-66	.38	.41	.24	.47	.44	.17	.30	.34	.57	.47	.36	.22	.55	.37	.53					
Kvinner	Females	45-66	.32	.34	.19	.41	.35	.19	.31	.26	.46	.42	.29	.29	.45	.31	.46					
Menn	Males	67 år og over	.21	.24	.14	.26	.20	.12	.20	.18	.36	.27	.36	.24	.32	.31	.29					
Kvinner	Females	67 år og over	.16	.17	.08	.25	.18	.10	.23	.15	.22	.23	.20	.24	.25	.25	.24					
Alle	All	45-66 år	.37	.39	.23	.47	.42	.11	.32	.32	.54	.47	.34	.32	.52	.36	.52					
Alle	All	67 år og over	.20	.23	.11	.27	.21	.12	.24	.17	.32	.27	.31	.27	.31	.31	.29					
Alle	All		.46	.45	.44	.58	.49	.38	.46	.44	.46	.41	.37	.26	.45	.29	.66					

seg ut med lave korrelasjonskoeffisienter (0,26 og 0,27). Korrelasjonskoeffisienten mellom total utflyttingsrate og innflyttingsrate for menn 20-29 år er så høy som 0,68, og den høyeste i tabellen. Menn i disse aldersklassene har altså en spesielt sterk tendens til å flytte inn i kommuner med høye totale utflyttingsrater. I det hele tatt utmerker gruppen av menn 20-29 år seg med at innflyttingsratene for denne gruppen viser spesielt høye korrelasjoner med utflyttingsratene for mange andre aldersgrupper. Det gjelder særskilt barn (0-15 år) og aldersgruppene mellom 20 og 66 år.

Det er ellers i tråd med de høye korrelasjonskoeffisienter i diagonalen på tabell 4.26 at det også er relativt høye korrelasjoner mellom utflyttingsraten for en aldersgruppe og innflyttingsratene for en annen når det er høye korrelasjoner mellom utflyttingsratene for de to aldersgruppene og mellom innflyttingsratene.

Ungdomsgruppene 16-19 år skiller seg merkbart ut. Utflyttingsratene for disse gruppene er negativt korrelert med innflyttingsratene for de fleste andre aldersgrupper (utenom gruppene 16-29 år). Tallverdiene er lave, men konsistent negative. Det er altså, en svak tendens til at når det er få innflyttere i øvrige aldersgrupper er det mange utflyttere i alderen 16-19 år. Det er ingen tilsvarende tendens til negativ samvariasjon mellom utflyttingsratene i de øvrige aldersgruppene og innflyttingsratene for 16-19-åringene.

4.3.9. Avstandsspesifikke bruttoflytterater for den enkelte person- gruppe

Vi har tidligere sett hvordan mobiliteten er svært forskjellig for de forskjellige persongruppene. Her skal vi, uten å gå nærmere inn på detaljene, se hvordan flytteratene for den enkelte persongruppe fordeler seg på hver av de tre avstandskategoriene.

Tabell 4.27 viser for hver persongruppe den prosentvise fordeling av det samlede antall flyttere på de tre definerte avstandskategoriene. Tabellen viser et mønster som kan presenteres i følgende punkter:

i) Andelen som flytter kort øker med flytternes alder fra om lag 1/4 for aldersgruppen 16-19 år til om lag 1/3 for gruppene 30 år og eldre. Variasjonene er noe sterkere for gruppene av menn enn for gruppene av kvinner; henholdsvis 12,9 og 9,0 prosentpoeng. At ungdomsgruppene før giftermålsalder i relativt liten grad flytter kort, samsvarer godt med hva vi vet om motivstrukturen i deres flyttinger. Arbeidsforhold og særlig utdanningsforhold er framtrepende flyttemotiver, noe sterkere for menn enn for kvinner (se tabell 3.1). Disse flyttingene foregår som kjent over noe lengre avstander (tabell 3.5). For de noe eldre persongruppene gjør forhold som ekteskapsinngåelse, tilpasning på boligmarkedet og bosteds- og miljøforhold seg sterkere gjeldende og forklarer en relativt større andel kortdistanseflyttinger.

ii) Andelen langdistanseflyttinger er tilnærmet den samme (27-30 prosent) for alle persongruppene i alderen 0-44 år. Det kan synes overraskende at den samme andelen av ungdomsflytterne som av flyttere i mer etablerte faser (30-44 år) flytter mellom landsdeler. Et bidrag til forklaring kan være det faktum at etablerte personer i stor grad foretar hva vi kan kalle tilbakeflyttinger. Altså at flyttinger ut fra oppvekstlandsdelen i yngre år ofte før eller seinere resulterer i flytting tilbake til landsdelen (eventuelt oppvekststedet). For aldersgruppene 45-66 år og over 66 år er andelen langdistanseflyttinger særlig liten; henholdsvis 21 og 15 prosent. Dette er flyttere som rimeligvis i liten grad har typiske "langdistansemotiver" som arbeidsforhold og utdanningsforhold.

iii) Mellomdistanseflyttinger foregår hovedsakelig mellom arbeidsmarkeder. Andelen mellomdistanseflyttere synker med økende alder fra snau 50 prosent for de unge (16-19 år) til et minimum på 40 prosent for gruppene 30-44 år. Siden øker andelen med alderen til vel 50 prosent for de eldste. Barnas flyttemønster ligger også her svært nær opp til mønstret for aldersgruppene 20-44 år.

Tabell 4.27. Antall flyttere i hver av persongruppene 01-15, etter flytteavstand. Prosent. 1971 - 1974

Flytte- avstand	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år <i>years</i>	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	01	02	03	04	05	06	07	08
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Kort	31,9	29,5	22,1	28,5	32,7	25,3	28,8	31,5
Mellom	41,3	42,7	48,7	41,8	39,9	48,0	42,2	40,1
Lang	26,8	27,8	29,2	29,7	27,4	26,7	29,0	28,4
Tallet på flyttere	119343	53935	17066	136911	57991	37471	154864	42536

Number of migrants in each of the groups of persons 01-15, by distance of migration. Per cent. 1971 - 1974

Group of persons							
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn 67 år og over and over	Kvinner 67 år og over	Alle		Alle All	Distance of migration
				45-66 år	67 år og over		
09	10	11	12	13	14	15	
100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	Total
35,0	33,9	32,9	34,3	34,5	33,7	29,9	Short
44,2	45,3	52,1	50,2	44,7	51,0	42,5	Medium
20,8	20,8	15,0	15,5	20,8	15,3	27,6	Long
23 216	22 459	5 721	7 844	45 675	13 565	679 357	Number of migrants

Tabell 4.28 viser de gjennomsnittlige bruttoflytterater over alle kommunene spesifisert for avstandssone og persongruppe. Tabellen viser et aspekt ved flyttemønsteret som ikke blir direkte belyst på annen måte i denne rapporten, nemlig sammenhengen mellom kommunenes folketall og nettoflytterate. I avsnitt 4.3.4 har vi, med utgangspunkt i forholdet mellom veide og uveide gjennomsnitt, kommentert hvordan forskjeller mellom de gjennomsnittlige bruttorater for en persongruppe impliserer samvariasjon mellom nettorater og kommunenes folketall.

Tabell 4.28. Kommunenes gjennomsnittlige rater, med tilhørende relativt standardavvik, for bruttoutflytting og bruttoinnflytting spesifisert etter avstandssone og persongruppe. Prosent. 1971 - 1974 *Average rates and corresponding relative standard deviations, for out-migration and in-migration of the municipalities, by distance of migration and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974*

Persongruppe <i>Group of persons</i>	Gjennomsnittlige brutto- flytterater, prosent <i>Average rates of mig- ration, per cent</i>						Relativt stan- dardavvik, prosent ¹⁾ <i>Relative standard deviation, per cent¹⁾</i>					
	Kort		Mellom		Lang		Kort		Mellom		Lang	
	Inn	Ut	Inn	Ut	Inn	Ut	Inn	Ut	Inn	Ut	Inn	Ut
	<i>In</i>	<i>Out</i>	<i>In</i>	<i>Out</i>	<i>In</i>	<i>Out</i>	<i>In</i>	<i>Out</i>	<i>In</i>	<i>Out</i>	<i>In</i>	<i>Out</i>
01 Barn <i>Children</i> 0-6 år <i>years</i>	2,0	1,7	3,4	2,9	1,9	1,6	103	90	54	44	64	70
02 Barn <i>Children</i> 7-15 år	0,6	0,6	1,2	1,1	0,6	0,6	124	104	64	61	79	90
03 Menn <i>Males</i> 16-19 år	0,7	0,9	1,6	2,3	0,9	1,1	102	102	77	73	103	101
04 Menn 20-29 "	2,8	2,7	5,1	5,6	2,9	3,3	101	84	44	42	70	65
05 Menn 30-44 "	1,2	1,0	2,2	1,9	1,3	1,2	120	103	57	45	70	80
06 Kvinner <i>Females</i> 16-19 år	2,1	2,6	3,7	5,7	1,8	2,5	75	82	65	71	90	88
07 Kvinner 20-29 år ...	3,8	3,5	7,2	7,2	4,1	4,1	87	74	46	41	63	64
08 Kvinner 30-44 " ...	0,9	0,8	1,7	1,5	1,0	0,9	118	99	61	48	72	83
09 Menn 45-66 år	0,4	0,3	0,6	0,5	0,2	0,2	124	113	69	62	89	99
10 Kvinner 45-66 år	0,3	0,4	0,6	0,6	0,2	0,2	118	105	61	59	91	104
11 Menn 67 år og over <i>and over</i>	0,3	0,2	0,4	0,4	0,1	0,1	157	131	107	95	125	150
12 Kvinner 67 år og over	0,3	0,3	0,4	0,4	0,1	0,1	131	118	97	78	116	137
13 Alle <i>All</i> 45-66 år .	0,4	0,3	0,6	0,6	0,2	0,2	119	106	62	57	86	98
14 Alle 67 år og over	0,3	0,3	0,4	0,4	0,1	0,1	132	113	92	76	100	128
15 Alle	1,2	1,1	2,0	2,0	1,1	1,2	103	84	47	37	66	71

1) Beregnet fra rater og standardavvik med tre desimaler.

1) *Estimated from rates and standard deviations with three decimals.*

Tabellen her viser at trekk ved den totale flyttermasse som vi fant i avsnitt 4.3.4 også gjelder i hovedsak for hver av de tre kategoriene av avstandsspesifikke flyttinger. For alle tre avstandskategoriene finner vi en tendens til nettoinnflytting fra mindre til større kommuner for persongruppene 16-19 år. Denne tendensen kan også spores for mellom- og langdistanseflyttinger for menn 20-29 år.

Tendenser til nettoflytting den motsatte veien, fra større til mindre kommuner, synes å gjelde for førskolebarn over alle tre avstander. Dessuten gjelder det for kvinner 20-29 år over kortdistanse og for menn og kvinner 30-44 år over kort- og mellomdistanse.

Spredningen i flytteratene viser store ulikheter fra en avstandskategori til en annen. Det relative standardavviket er klart størst for kortdistanseflyttingene; om lag 100 prosent av ratene for alle flytterne. Mellomdistanseflyttingene har de klart minste relative standardavvik med om lag 40 prosent av rateverdiene. Vi har ikke her grunnlag for å gi noen fyldestgjørende forklaring på den store spredningen i de kommunespesifikke ratene for kortdistanseflyttingen. Her kan nevnes to faktorer som sannsynligvis spiller en betydelig rolle:

i) Avgrensingen av p.p.-regioner (operasjonaliseringen av kortdistanse) er gjort etter kriterier som i flyttesammenheng kan tenkes å slå ulikt ut for de forskjellige regioner. Det vil si at skillet mellom kortdistanse- og mellomdistanseflyttinger f.eks. i ulik grad representerer et fruktbart skille mellom flyttinger innenfor og flyttinger mellom arbeidsmarkeder.

ii) En annen faktor, kanskje den viktigste, er hvordan kommunegrensene er trukket innenfor den enkelte region. Her er det særlig grunn til å merke seg de større byregionene, hvor vi tidligere har påvist den sterke sammenhengen mellom rateverdi og grad av funksjonell tilknytning mellom senterkommune og deres omlandskommuner. Her berører vi igjen spørsmålet om selve flyttedefinisjonen er årsak til en del av ratevariasjonene mellom kommunene.

I tabellene 4.29 - 4.37 har vi gjengitt avstandsspesifikke flytterater spesifisert etter persongruppe og kommunegruppe.

Tabell 4.29. Gjennomsnittlige rater¹⁾ for bruttoutflytting over kortdistanse for hver av kommunegruppene 01-22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974

Kommune- gruppe ²⁾	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	<i>years</i>							
	01	02	03	04	05	06	07	08
Alle	1,7	0,5	0,8	2,7	1,0	2,5	3,4	0,7
01	4,2	1,5	0,9	4,5	2,9	1,5	5,0	2,1
02	1,1	0,4	0,2	1,3	0,7	0,6	1,6	0,5
03	7,6	2,8	1,6	7,1	5,0	3,3	9,0	3,4
04	2,5	0,8	0,7	3,0	1,5	1,8	3,6	1,0
05	0,7	0,2	0,2	1,0	0,4	0,6	1,2	0,3
06	1,3	0,4	0,5	2,1	0,7	1,4	2,5	0,5
07	0,8	0,2	0,4	1,2	0,4	1,2	1,6	0,3
08	5,0	1,9	1,6	9,2	4,1	3,9	10,2	2,9
09	3,3	1,3	1,8	5,8	2,1	3,6	6,6	1,6
10	3,3	1,0	1,1	5,3	1,9	3,2	6,0	1,4
11	2,0	0,6	0,8	3,5	1,2	2,5	4,2	0,7
12	1,9	0,6	0,9	3,2	1,1	2,9	3,8	0,8
13	1,2	0,3	0,7	2,2	0,7	2,4	2,8	0,5
14	1,0	0,3	0,6	1,7	0,5	1,9	2,2	0,4
15	1,2	0,3	0,9	2,1	0,6	3,3	3,3	0,4
16	0,8	0,3	0,5	1,6	0,5	2,4	2,2	0,3
17	1,4	0,5	0,9	2,1	0,8	3,4	3,1	0,7
18	1,1	0,2	0,7	1,8	0,5	2,0	2,7	0,4
19	1,1	0,3	0,8	1,8	0,5	2,7	2,6	0,4
20	1,4	0,4	0,9	2,3	0,8	2,7	3,2	0,6
21	1,3	0,3	0,6	2,1	0,7	1,9	2,9	0,5
22	1,4	0,4	0,8	2,3	0,8	2,9	3,4	0,6

1) Ratene er her gitt med én desimal uten forhøyning. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

Average rates¹⁾ of short-distance out-migration for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

Group of persons							
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn 67 år og over and over	Kvinner 67 år og over	Alle		Alle All	Municipality group ²⁾
				45-66 år	67 år og over		
09	10	11	12	13	14	15	
0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	1,0	All
0,5	0,4	0,2	0,2	0,4	0,2	1,9	01
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	02
1,2	1,0	0,5	0,5	1,1	0,5	3,4	03
0,4	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	1,3	04
0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,4	05
0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,8	06
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,5	07
1,4	1,2	0,7	0,7	1,3	0,7	3,8	08
0,9	0,8	0,5	0,6	0,9	0,6	2,4	09
0,7	0,8	0,4	0,5	0,7	0,5	2,0	10
0,3	0,4	0,2	0,3	0,3	0,3	1,3	11
0,4	0,4	0,2	0,2	0,4	0,2	1,2	12
0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,8	13
0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,6	14
0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,8	15
0,2	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,6	16
0,3	0,4	0,3	0,4	0,3	0,4	0,9	17
0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,6	18
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	19
0,2	0,2	0,2	0,4	0,2	0,3	0,8	20
0,2	0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,8	21
0,2	0,1	0,1	0,3	0,2	0,2	0,9	22

1) The rates are not rounded. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.30. Gjennomsnittlige rater¹⁾ for brutt utflytting over mellom-
distanse for hver av kommunegruppene 01-22 og for alle kom-
munene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974

Kommunegruppe ²⁾	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år <i>years</i>	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	01	02	03	04	05	06	07	08
Alle	2,8	1,0	2,3	5,6	1,9	5,6	7,1	1,4
01	2,9	1,1	1,0	3,3	1,8	1,7	3,9	1,3
02	2,3	0,8	0,9	3,7	1,5	2,0	4,6	1,1
03	4,2	1,5	2,2	6,7	3,0	3,5	8,0	2,2
04	2,7	0,9	1,3	4,5	1,8	2,8	6,0	1,3
05	2,8	1,1	1,2	4,8	1,8	2,8	5,5	1,4
06	2,9	1,1	1,7	5,4	2,0	3,8	6,5	1,4
07	2,8	1,0	1,6	5,0	1,9	3,8	6,2	1,5
08	2,6	1,1	1,0	3,2	1,7	1,4	3,7	1,3
09	2,5	1,2	1,4	3,7	1,7	3,0	4,6	1,4
10	2,8	1,1	1,8	5,3	1,8	3,8	6,1	1,4
11	2,6	1,1	2,0	4,8	1,7	4,9	6,5	1,4
12	3,2	1,4	2,3	5,7	2,3	5,7	7,2	1,8
13	2,5	0,9	2,2	5,1	1,7	5,2	6,4	1,2
14	2,5	0,8	2,4	5,6	1,6	6,1	7,0	1,3
15	2,8	1,0	2,5	6,1	1,8	7,5	8,3	1,4
16	2,0	0,5	1,6	4,4	1,1	5,2	6,0	0,7
17	2,5	0,8	2,4	5,5	1,8	6,9	7,2	1,1
18	2,5	0,9	2,5	5,5	1,6	5,9	7,2	1,3
19	2,8	0,9	3,4	6,8	1,9	7,3	8,8	1,4
20	3,6	1,4	3,3	7,3	2,3	9,7	10,1	1,6
21	2,9	1,1	2,2	5,8	2,0	4,9	7,1	1,5
22	3,1	1,1	2,6	5,7	2,1	6,0	7,9	1,6

1) Ratene er her gitt med én desimal uten forhøyning. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

Average rates¹⁾ of medium-distance out-migration for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

Group of persons							
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn		Alle		Alle All	Municipality group ²⁾
		67 år og over and over	Kvinner 67 år og over	45-66 år	All		
09	10	11	12	13	14	15	
0,5	0,5	0,3	0,4	0,5	0,3	2,0	All
0,5	0,4	0,5	0,3	0,4	0,3	1,4	01
0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	1,5	02
0,7	0,5	0,4	0,4	0,6	0,4	2,5	03
0,4	0,4	0,2	0,3	0,4	0,3	1,7	04
0,5	0,4	0,3	0,3	0,5	0,3	1,8	05
0,5	0,6	0,4	0,4	0,5	0,4	2,0	06
0,4	0,5	0,3	0,4	0,4	0,3	1,9	07
0,6	0,5	0,4	0,3	0,5	0,4	1,6	08
0,6	0,6	0,4	0,4	0,6	0,4	1,8	09
0,6	0,6	0,4	0,4	0,6	0,4	2,0	10
0,5	0,4	0,3	0,4	0,5	0,3	1,9	11
0,7	0,7	0,5	0,5	0,7	0,5	2,3	12
0,5	0,5	0,4	0,3	0,5	0,3	1,8	13
0,4	0,4	0,2	0,3	0,4	0,3	1,8	14
0,4	0,4	0,2	0,3	0,4	0,2	2,0	15
0,3	0,4	0,3	0,4	0,3	0,3	1,4	16
0,5	0,6	0,3	0,5	0,6	0,4	1,9	17
0,5	0,5	0,2	0,3	0,5	0,2	1,8	18
0,4	0,5	0,3	0,3	0,4	0,3	2,0	19
0,6	0,7	0,4	0,4	0,6	0,4	2,4	20
0,5	0,5	0,3	0,3	0,5	0,3	2,1	21
0,5	0,5	0,2	0,4	0,5	0,3	2,0	22

1) The rates are not rounded. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.31. Gjennomsnittlige rater¹⁾ for bruttoutflytting over lang-
 distanse for hver av kommunegruppene 01-22 og for alle
 kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent.
 1971 - 1974

Kommunegruppe ²⁾	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år <i>years</i>	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	01	02	03	04	05	06	07	08
Alle	1,6	0,6	1,1	3,3	1,2	2,5	4,1	0,9
01	1,9	0,5	0,6	2,8	1,1	1,2	3,5	0,8
02	2,2	0,7	0,9	3,9	1,5	1,5	4,6	1,1
03	1,5	0,6	0,9	2,8	1,0	0,8	2,6	0,8
04	1,8	0,7	1,0	3,4	1,3	2,2	4,2	1,1
05	1,9	0,9	1,1	3,6	1,5	2,4	4,0	1,2
06	1,2	0,4	0,5	2,3	0,8	1,2	2,4	0,6
07	2,1	0,9	1,5	4,1	1,7	3,5	5,3	1,4
08	1,6	0,7	0,5	2,3	1,1	1,2	2,9	0,8
09	1,3	0,6	0,5	2,2	0,9	1,3	2,6	0,8
10	0,7	0,3	0,3	1,5	0,5	0,6	1,5	0,4
11	0,8	0,3	0,6	1,7	0,6	1,1	2,1	0,3
12	0,8	0,2	0,5	1,6	0,5	1,1	1,9	0,4
13	2,0	0,8	1,8	4,3	1,5	4,3	5,2	1,1
14	1,3	0,5	1,1	3,1	0,8	2,5	3,5	0,7
15	1,4	0,5	1,2	3,0	1,1	2,4	4,2	0,8
16	1,6	0,5	1,5	4,2	1,1	4,8	5,2	0,8
17	2,2	0,8	1,7	4,8	1,7	4,6	7,3	1,1
18	1,3	0,5	1,0	2,9	0,9	2,3	3,7	0,9
19	1,4	0,5	1,1	3,2	1,0	2,2	4,2	0,8
20	1,2	0,5	1,2	2,6	1,0	2,2	3,3	0,9
21	2,3	1,0	1,2	4,6	1,8	3,0	5,1	1,5
22	2,3	0,9	1,3	5,2	2,0	3,5	6,1	1,3

1) Ratene er her gitt med én desimal uten forhøyning. 2) For fullstendige
 betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

Average rates¹⁾ of long-distance out-migration for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

Group of persons							
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn 67 år og over and over 11	Kvinner 67 år og over 12	Alle		Alle All 15	Municipa- lity group ²⁾
				45-66 år 13	67 år og over 14		
0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	1,1	All
0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	1,0	01
0,3	0,2	0,1	0,1	0,3	0,1	1,4	02
0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,9	03
0,2	0,2	0,1	0,0	0,2	0,1	1,3	04
0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	1,4	05
0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,8	06
0,4	0,4	0,2	0,2	0,4	0,2	1,7	07
0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	1,0	08
0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,9	09
0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,5	10
0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,5	11
0,0	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,5	12
0,3	0,3	0,2	0,1	0,3	0,1	1,5	13
0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,9	14
0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,9	15
0,3	0,3	0,1	0,2	1,3	0,2	1,3	16
0,3	0,3	0,1	0,2	0,3	0,1	1,7	17
0,2	0,2	0,0	0,1	0,2	0,0	0,9	18
0,2	0,2	0,0	0,1	0,2	0,0	0,9	19
0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,8	20
0,3	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	1,7	21
0,3	0,3	0,1	0,2	0,3	0,1	1,6	22

1) The rates are not rounded. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.32. Gjennomsnittligerater¹⁾ for bruttoinnflytting over kortdistanse for hver av kommunegruppene 01-22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974

Kommunegruppe ²⁾	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år <i>years</i>	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	01	02	03	04	05	06	07	08
Alle	1,9	0,6	0,7	2,8	1,1	2,1	3,8	0,8
01	1,8	0,6	0,6	3,0	1,6	1,7	3,4	1,1
02	0,6	0,1	0,2	0,9	0,4	0,6	1,1	0,2
03	4,1	1,4	1,5	6,2	2,5	4,7	6,3	1,8
04	1,7	0,5	1,1	2,7	1,0	3,0	2,8	0,7
05	0,7	0,2	0,4	1,3	0,4	1,1	1,4	0,3
06	1,4	0,4	0,8	2,2	0,8	1,7	2,5	0,5
07	1,0	0,3	0,6	1,6	0,6	2,1	1,9	0,4
08	6,7	2,4	1,8	12,3	5,2	3,8	13,1	3,8
09	5,3	2,1	1,7	7,6	3,8	3,5	8,8	2,9
10	4,6	1,4	1,1	6,0	2,7	2,6	7,5	1,8
11	2,8	1,2	1,1	3,9	1,8	2,5	4,9	1,5
12	3,1	1,1	0,7	3,7	1,9	2,2	5,1	1,4
13	1,4	0,5	0,9	2,3	0,9	2,1	2,8	0,6
14	1,2	0,3	0,4	1,8	0,6	1,4	2,6	0,4
15	1,4	0,3	0,6	2,0	0,8	2,0	3,4	0,6
16	1,1	0,2	0,2	1,5	0,5	1,5	2,5	0,3
17	0,9	0,2	0,5	1,6	0,4	1,9	2,3	0,3
18	1,3	0,4	0,4	1,8	0,7	1,5	3,1	0,6
19	0,9	0,2	0,4	1,3	0,4	1,6	2,6	0,4
20	1,6	0,3	0,7	2,1	0,7	1,9	3,5	0,6
21	1,9	0,5	0,7	2,3	1,0	2,4	3,4	0,7
22	1,5	0,4	0,5	2,1	0,9	1,6	3,1	0,7

1) Ratene er her gitt med én desimal uten forhøyning. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

Average rates¹⁾ of short-distance in-migration for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

Group of persons							
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn 67 år og over and over	Kvinner 67 år og over	Alle All		Alle All	Municipa- lity group ²⁾
				45-66 år	67 år og over		
09	10	11	12	13	14	15	
0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,2	1,1	All
0,4	0,2	0,1	0,0	0,3	0,0	1,1	01
0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,4	02
1,0	1,0	0,8	0,6	1,0	0,7	2,4	03
0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	1,1	04
0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,5	05
0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	0,9	06
0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,7	07
1,5	1,4	0,8	1,0	1,5	0,9	4,9	08
1,2	1,0	1,0	0,8	1,1	0,9	3,5	09
0,8	0,8	0,4	0,5	0,8	0,5	2,4	10
0,5	0,5	0,3	0,6	0,5	0,5	1,7	11
0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	1,6	12
0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,9	13
0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	14
0,2	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,8	15
0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,6	16
0,1	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	0,6	17
0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,7	18
0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,5	19
0,2	0,1	0,2	0,2	0,1	0,2	0,8	20
0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	1,0	21
0,2	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2	0,8	22

1) The rates are not rounded. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.33. Gjennomsnittlige rater¹⁾ for bruttoinnflytting over mellom-
 distanse for hver av kommunegruppene 01-22 og for alle kom-
 munene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974

Kommunegruppe ²⁾	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	<i>years</i> 01	02	03	04	05	06	07	08
Alle	3,4	1,2	1,5	5,0	2,2	3,7	7,1	1,7
01	1,2	0,4	2,2	3,8	1,0	4,5	3,8	0,6
02	1,7	0,6	1,7	4,1	1,3	4,7	4,7	0,9
03	4,0	1,6	2,9	5,8	3,1	3,5	7,7	2,3
04	2,6	1,0	1,5	4,5	1,9	3,3	5,2	1,5
05	2,9	1,2	1,9	5,0	1,8	3,2	5,8	1,4
06	3,4	1,3	1,8	4,8	2,4	2,8	6,7	1,7
07	3,3	1,2	1,8	5,2	2,2	4,1	6,5	1,6
08	1,4	0,6	0,9	3,0	0,9	2,5	3,1	0,7
09	2,8	1,3	1,4	4,5	1,9	3,6	5,4	1,5
10	3,9	1,6	1,7	5,6	2,6	3,0	6,9	2,0
11	3,8	1,5	1,6	5,2	2,7	3,1	7,3	2,2
12	4,6	1,7	1,7	5,9	3,0	4,1	8,8	2,3
13	2,6	0,8	1,8	4,2	1,7	3,6	5,5	1,3
14	3,4	1,2	1,5	5,0	2,1	3,7	7,2	1,7
15	3,5	0,9	1,2	5,0	2,0	3,7	8,0	1,6
16	1,8	0,5	0,7	3,1	1,0	2,5	5,2	0,8
17	2,9	0,8	1,2	4,1	1,7	3,9	6,4	1,1
18	2,8	1,0	1,4	4,4	1,8	3,6	7,1	1,4
19	3,4	1,0	1,4	5,4	2,1	4,0	8,1	1,8
20	4,1	1,1	1,7	5,8	2,5	4,1	9,3	1,9
21	4,0	1,5	1,9	5,6	2,7	4,2	7,6	2,1
22	4,1	1,4	1,3	5,1	2,6	3,1	8,0	2,2

1) Ratene er her gitt med én desimal uten forhøying. 2) For fullstendige
 betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

Average rates¹⁾ of medium-distance in-migration for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

Group of persons							
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn 67 år og over and over	Kvinner 67 år og over	Alle		Alle All	Municipa- lity group ²⁾
				45-66 år	67 år og over		
09	10	11	12	13	14	15	
0,5	0,5	0,3	0,4	0,5	0,4	2,0	All
0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	1,1	01
0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	1,5	02
0,8	0,7	0,5	0,4	0,7	0,4	2,5	03
0,5	0,4	0,3	0,3	0,5	0,3	1,7	04
0,5	0,5	0,4	0,4	0,5	0,4	1,9	05
0,6	0,6	0,4	0,4	0,6	0,4	2,1	06
0,6	0,6	0,4	0,5	0,6	0,5	2,2	07
0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,1	08
0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,6	2,0	09
0,8	0,8	0,6	0,6	0,8	0,6	2,4	10
0,6	0,6	0,2	0,3	0,6	0,3	2,3	11
0,9	0,9	0,7	0,8	0,9	0,8	2,7	12
0,4	0,4	0,2	0,3	0,4	0,2	1,6	13
0,6	0,5	0,3	0,3	0,5	0,3	1,9	14
0,4	0,5	0,3	0,4	0,4	0,3	1,8	15
0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	1,1	16
0,4	0,4	0,2	0,3	0,4	0,3	1,6	17
0,5	0,5	0,2	0,3	0,5	0,3	1,7	18
0,5	0,5	0,2	0,3	0,5	0,3	1,8	19
0,5	0,5	0,2	0,3	0,5	0,3	2,0	20
0,6	0,6	0,5	0,5	0,6	0,5	2,4	21
0,4	0,4	0,2	0,4	0,4	0,3	2,1	22

1) The rates are not rounded. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.34. Gjennomsnittlige rater¹⁾ for bruttoinnflytting over lang-
distanse for hver av kommunegruppene 01-22 og for alle
kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent.
1971 - 1974

Kommunegruppe ²⁾	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	<i>years</i> 01	02	03	04	05	06	07	08
Alle	1,8	0,6	0,8	2,9	1,2	1,8	4,1	1,0
01	1,1	0,3	1,8	3,4	0,9	4,3	3,6	0,6
02	1,9	0,8	0,8	4,2	1,5	1,8	4,4	1,2
03	1,4	0,6	1,4	2,2	1,0	1,4	2,5	0,7
04	1,8	0,7	1,2	3,1	1,3	1,9	3,8	1,0
05	2,0	0,9	1,2	3,8	1,5	1,7	4,2	1,3
06	1,3	0,5	0,9	2,2	0,9	1,1	2,4	0,8
07	2,3	0,9	1,0	4,1	1,7	2,3	5,2	1,4
08	1,3	0,5	0,9	2,8	0,8	2,6	3,1	0,6
09	1,4	0,6	0,7	2,4	0,9	1,8	2,7	0,7
10	0,9	0,4	0,5	1,4	0,6	0,9	1,7	0,5
11	1,1	0,3	0,4	1,6	0,6	1,1	2,1	0,5
12	1,1	0,4	0,5	1,4	0,8	1,0	2,1	0,6
13	2,2	0,7	1,5	3,3	1,4	2,8	4,6	1,0
14	1,7	0,6	0,6	2,4	1,1	1,6	3,4	1,0
15	1,6	0,5	0,5	2,4	1,2	1,1	3,9	0,8
16	1,9	0,6	0,7	3,2	1,4	1,8	5,6	1,0
17	2,1	0,5	1,1	3,8	1,2	2,8	6,8	1,1
18	1,6	0,5	0,7	2,3	1,1	1,3	3,6	1,0
19	1,8	0,5	0,4	2,5	1,1	1,4	4,2	1,0
20	1,9	0,5	0,6	2,3	1,2	1,8	4,2	0,8
21	2,8	1,1	1,4	4,8	2,0	2,6	5,5	1,7
22	2,7	0,7	0,9	4,2	1,9	1,7	5,6	1,3

1) Ratene er her gitt med én desimal uten forhøyning. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

Average rates¹⁾ of long-distance in-migration for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

Group of persons							Alle All	Municipa- lity group ²⁾
Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Alle All				
45-66 år	45-66 år	67 år og over and over	67 år og over	45-66 år	67 år og over			
09	10	11	12	13	14	15		
0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	1,1	All	
0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	1,0	01	
0,3	0,2	0,1	0,1	0,3	0,1	1,4	02	
0,2	0,2	0,1	0,0	0,2	0,1	0,9	03	
0,2	0,3	0,1	0,1	0,2	0,1	1,2	04	
0,3	0,2	0,1	0,2	0,3	0,1	1,4	05	
0,2	0,1	0,0	0,0	0,2	0,0	0,8	06	
0,3	0,3	0,2	0,2	0,3	0,2	1,6	07	
0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	1,1	08	
0,2	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,9	09	
0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,6	10	
0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,6	11	
0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,6	12	
0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	1,3	13	
0,2	0,2	0,0	0,0	0,2	0,0	0,9	14	
0,1	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0	0,9	15	
0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,1	1,2	16	
0,2	0,2	0,0	0,1	0,2	0,0	1,4	17	
0,2	0,2	0,0	0,1	0,2	0,1	0,9	18	
0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,9	19	
0,2	0,2	0,1	0,0	0,2	0,1	0,9	20	
0,3	0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	1,8	21	
0,3	0,3	0,1	0,1	0,3	0,1	1,4	22	

1) The rates are not rounded. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.35. Gjennomsnittlige rater¹⁾ for nettoflytting over kortdistanse for hver av kommunegruppene 01-22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974

Kommunegruppe ²⁾	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år <i>years</i>	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	01	02	03	04	05	06	07	08
Alle	+0,2	+0,0	-0,1	+0,1	+0,1	-0,4	+0,3	+0,1
01	-2,3	-0,9	-0,2	-1,4	-1,3	+0,2	-1,6	-1,0
02	-0,5	-0,2	-0,0	-0,3	-0,3	+0,0	-0,5	-0,2
03	-3,5	-1,4	-0,0	-0,9	-2,4	+1,3	-2,6	-1,5
04	-0,8	-0,2	+0,3	-0,3	-0,4	+1,2	-0,8	-0,3
05	-0,0	+0,0	+0,1	+0,2	-0,0	+0,4	+0,1	+0,0
06	+0,1	+0,0	+0,3	+0,1	+0,0	+0,2	+0,0	+0,0
07	+0,1	+0,0	+0,2	+0,4	+0,1	+0,8	+0,2	+0,0
08	+1,7	+0,5	+0,1	+3,0	+1,0	-0,0	+2,8	+0,8
09	+2,0	+0,8	-0,0	+1,8	+1,6	-0,0	+2,2	+1,2
10	+1,3	+0,4	+0,0	+0,7	+0,8	-0,5	+1,4	+0,4
11	+0,8	+0,5	+0,3	+0,3	+0,6	-0,0	+0,6	+0,7
12	+1,1	+0,4	-0,1	+0,5	+0,8	-0,7	+1,3	+0,5
13	+0,2	+0,1	+0,1	+0,1	+0,1	-0,2	+0,0	+0,0
14	+0,1	+0,0	-0,2	+0,0	+0,0	-0,5	+0,3	+0,0
15	+0,1	+0,0	-0,3	-0,1	+0,1	-1,2	+0,1	+0,1
16	+0,2	-0,0	-0,3	-0,1	+0,0	-0,9	+0,3	+0,0
17	-0,5	-0,2	-0,4	-0,5	-0,3	-1,4	-0,8	-0,4
18	+0,2	+0,1	-0,3	-0,0	+0,1	-0,5	+0,3	+0,2
19	-0,1	-0,0	-0,4	-0,4	-0,0	-1,1	-0,0	-0,0
20	+0,2	-0,1	-0,2	-0,1	-0,0	-0,7	+0,3	-0,0
21	+0,5	+0,2	+0,0	+0,2	+0,3	+0,5	+0,4	+0,2
22	+0,1	-0,0	-0,3	-0,2	+0,1	-1,3	-0,2	+0,1

1) Ratene er her gitt med én desimal uten forhøyning. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

Average rates¹⁾ of short-distance net migration for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

Group of persons							
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn 67 år og over and over 11	Kvinner 67 år og over 12	Alle All		Alle All 15	Municipa- lity group ²⁾
				45-66 år 13	67 år og over 14		
+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	All
-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-1,6	01
-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,2	02
-0,2	+0,0	+0,2	+0,1	-0,0	+0,1	-0,9	03
-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,2	04
+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	05
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	06
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,1	07
+0,1	+0,1	+0,0	+0,2	+0,1	+0,2	+1,0	08
+0,2	+0,2	+0,4	+0,2	+0,2	+0,3	+1,0	09
+0,0	+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	+0,4	10
+0,1	+0,1	+0,0	+0,3	+0,1	+0,2	+0,4	11
+0,0	-0,0	+0,0	+0,1	+0,0	+0,0	+0,4	12
+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	13
-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	+0,0	14
+0,0	+0,0	-0,0	-0,0	+0,0	-0,0	-0,0	15
-0,0	-0,0	+0,1	+0,1	-0,0	+0,1	-0,0	16
-0,1	-0,2	-0,1	-0,3	-0,1	-0,2	-0,3	17
+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	18
-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,1	19
+0,0	-0,0	-0,0	-0,1	-0,0	-0,0	-0,0	20
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,2	21
-0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	-0,0	22

1) The rates are not rounded. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.36. Gjennomsnittlige rater¹⁾ for nettoflytting over mellomdistanse for hver av kommunegruppene 01-22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971-1974

Kommunegruppe ²⁾	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	<i>years</i> 01	02	03	04	05	06	07	08
Alle	+0,5	+0,1	-0,7	-0,5	+0,2	-1,9	-0,0	+0,2
01	-1,6	-0,6	+1,1	+0,5	-0,8	+2,7	-0,0	-0,6
02	-0,6	-0,1	+0,8	+0,4	-0,1	+2,7	+0,0	-0,1
03	-0,1	+0,0	+0,6	-0,8	+0,1	+0,0	-0,3	+0,0
04	-0,0	+0,0	+0,2	-0,0	+0,0	+0,5	-0,7	+0,1
05	+0,0	+0,1	+0,7	+0,2	+0,0	+0,4	+0,3	+0,0
06	+0,5	+0,2	+0,0	-0,5	+0,3	-1,0	+0,2	+0,3
07	+0,5	+0,1	+0,2	+0,2	+0,3	+0,2	+0,2	+0,1
08	-1,2	-0,5	-0,0	-0,2	-0,8	+1,0	-0,5	-0,6
09	+0,3	+0,0	-0,0	+0,8	+0,1	+0,5	+0,8	+0,1
10	+1,0	+0,5	-0,1	+0,2	+0,7	-0,7	+0,7	+0,5
11	+1,2	+0,4	-0,4	+0,4	+0,9	-1,8	+0,7	+0,7
12	+1,3	+0,2	-0,5	+0,2	+0,7	-1,5	+1,6	+0,5
13	+0,0	-0,0	-0,3	-0,8	-0,0	-1,6	-0,9	+0,0
14	+0,8	+0,3	-0,9	-0,5	+0,4	-2,4	+0,2	+0,3
15	+0,7	-0,0	-1,3	-1,1	+0,1	-3,7	-0,2	+0,1
16	-0,1	-0,0	-0,8	-1,2	-0,0	-2,7	-0,8	+0,0
17	+0,3	-0,0	-1,1	-1,3	-0,0	-3,0	-0,8	+0,0
18	+0,3	+0,0	-1,1	-1,1	+0,2	-2,3	-0,0	+0,1
19	+0,6	+0,0	-1,9	-1,3	+0,2	-3,2	-0,6	+0,3
20	+0,4	-0,2	-1,5	-1,5	+0,2	-5,5	-0,8	+0,3
21	+1,0	+0,4	-0,2	-0,1	+0,6	-0,6	+0,4	+0,5
22	+1,0	+0,3	-1,3	-0,5	+0,4	-2,8	+0,1	+0,5

1) Ratene er her gitt med én desimal uten forhøyning. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

Average rates¹⁾ of medium-distance net migration for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

Group of persons							
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn 67 år og over and over	Kvinner 67 år og over	Alle		Alle All	Municipa- lity group ²⁾
				45-66 år	67 år og over		
09	10	11	12	13	14	15	
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	All
-0,0	-0,2	-0,3	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	01
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	02
+0,0	+0,1	+0,1	+0,0	+0,0	+0,0	-0,0	03
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	04
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,1	05
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,1	06
+0,1	+0,1	+0,1	+0,1	+0,1	+0,1	+0,2	07
-0,3	-0,3	-0,2	-0,1	-0,3	-0,1	-0,5	08
+0,0	-0,0	+0,2	+0,0	-0,0	+0,1	+0,2	09
+0,2	+0,1	+0,1	+0,1	+0,2	+0,1	+0,4	10
+0,1	+0,1	-0,0	-0,0	+0,1	-0,0	+0,3	11
+0,1	+0,1	+0,2	-0,2	+0,1	+0,2	+0,4	12
-0,0	-0,0	-0,1	-0,0	-0,0	-0,1	-0,2	13
+0,1	+0,1	+0,0	+0,0	+0,1	+0,0	+0,1	14
-0,0	+0,0	+0,1	+0,0	+0,0	+0,0	-0,1	15
-0,1	-0,2	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,3	16
-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,3	17
+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	-0,0	18
+0,0	+0,0	-0,0	-0,0	+0,0	-0,0	-0,1	19
-0,0	-0,1	-0,1	-0,0	-0,0	-0,1	-0,3	20
+0,1	+0,1	+0,2	+0,2	+0,1	+0,2	+0,3	21
-0,0	-0,0	+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	22

1) The rates are not rounded. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

Tabell 4.37. Gjennomsnittlige rater¹⁾ for nettoflytting over langdistanse for hver av kommunegruppene 01-22 og for alle kommunene totalt og etter persongruppe. Prosent. 1971 - 1974

Kommunegruppe ²⁾	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år <i>years</i>	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	01	02	03	04	05	06	07	08
Alle	+0,2	+0,0	-0,2	-0,4	+0,0	-0,7	-0,0	+0,0
01	-0,7	-0,1	+1,1	+0,6	-0,2	+3,1	+0,1	-0,2
02	-0,2	+0,0	-0,1	+0,2	+0,0	+0,2	-0,1	+0,0
03	-0,0	-0,0	+0,5	-0,5	+0,0	+0,6	-0,1	-0,0
04	+0,0	-0,0	+0,1	-0,2	+0,0	-0,2	-0,4	-0,0
05	+0,1	-0,0	+0,1	+0,2	+0,0	-0,7	+0,2	+0,0
06	+0,0	+0,1	+0,3	-0,0	+0,0	-0,0	+0,0	+0,2
07	+0,1	-0,0	-0,4	-0,0	+0,0	-1,2	-0,1	-0,0
08	-0,2	-0,1	+0,3	+0,4	-0,2	+1,4	+0,2	-0,1
09	+0,0	+0,0	+0,1	+0,1	-0,0	+0,5	+0,1	-0,0
10	+0,1	+0,0	+0,2	-0,0	+0,0	+0,3	+0,1	+0,1
11	+0,2	-0,0	-0,2	-0,0	+0,0	-0,0	-0,0	+0,1
12	+0,2	+0,2	-0,0	-0,1	+0,2	-0,1	+0,2	+0,2
13	+0,1	-0,1	-0,3	-0,9	-0,0	-1,4	-0,5	-0,0
14	+0,4	+0,1	-0,5	-0,6	+0,2	-0,8	-0,1	+0,2
15	+0,2	+0,0	-0,7	-0,6	+0,0	-1,3	-0,3	+0,0
16	+0,3	+0,1	-0,7	-0,9	+0,2	-2,9	+0,3	+0,1
17	-0,0	-0,2	-0,5	-0,9	-0,4	-1,7	-0,5	-0,0
18	+0,2	+0,0	-0,3	-0,5	+0,2	-0,9	-0,0	+0,1
19	+0,3	-0,0	-0,7	-0,6	+0,0	-0,8	-0,0	+0,1
20	+0,7	+0,0	-0,6	-0,2	+0,2	-0,4	+0,9	-0,0
21	+0,4	+0,0	+0,0	+0,1	+0,1	-0,3	+0,4	+0,2
22	+0,3	-0,1	-0,4	-0,9	-0,0	-1,7	-0,5	+0,0

1) Ratene er her gitt med én desimal uten forhøyning. 2) For fullstendige betegnelser på hver av kommunegruppene 01-22, se Vedlegg 5, side 233.

Average rates¹⁾ of long-distance net migration for each of the groups of municipalities 01-22 and for all municipalities, total and by group of persons. Per cent. 1971 - 1974

Group of persons							
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn 67 år og over and over 11	Kvinner 67 år og over 12	Alle <i>All</i>		Alle <i>All</i> 15	Municipa- lity group ²⁾
				45-66 år 13	67 år og over 14		
-0,0	-0,0	+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	-0,0	<i>All</i>
+0,0	-0,0	-0,0	-0,0	+0,0	-0,0	+0,0	01
+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	-0,0	02
+0,1	+0,1	+0,0	+0,0	+0,1	+0,0	+0,0	03
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	-0,0	04
-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	+0,0	05
+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	06
-0,1	-0,0	-0,0	-0,0	-0,1	-0,0	-0,0	07
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	08
+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	09
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	10
-0,0	+0,0	+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	11
+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,1	12
-0,0	-0,0	-0,0	+0,0	-0,0	-0,0	-0,1	13
+0,0	+0,0	-0,0	-0,0	+0,0	-0,0	+0,0	14
-0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	-0,0	15
-0,0	-0,0	-0,0	-0,1	-0,0	-0,0	-0,1	16
-0,0	-0,1	-0,0	-0,1	-0,1	-0,0	-0,2	17
-0,0	-0,0	+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	-0,0	18
-0,0	-0,0	+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	-0,0	19
+0,0	+0,1	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	+0,0	20
+0,0	+0,0	+0,0	-0,0	+0,0	+0,0	+0,1	21
-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,0	-0,1	22

1) The rates are not rounded. 2) For complete characteristics of each of the municipality groups, see Annex 5, page 233.

4.4. Variasjon i flytterater innen (og mellom) kommunegruppene

I arbeidet med å identifisere faktorer som forklarer de regionale forskjeller i flyttemønsteret kan det være nyttig å se noe nærmere på hva vi oppnår ved bruk av kommunegrupperingen. En sterk reduksjon i rate-spredningen vil eventuelt tyde på at de valgte grupperingskriterier (forklaringsvariable) og operasjonaliseringen av dem kan være noe å bygge videre på.

Det er kjent at den enkelte flyttegenererende faktor ikke virker i samme grad på alle deler av flyttemønsteret. Vi har derfor behandlet separat brutto- og nettoflyttingene av ulik lengde og for ulike person-grupper.

I tabell 4.38 er variansreduksjonen for ulike deler av det geografiske flyttemønster spesifisert for ulike persongrupper og ulike kategorier for flytteavstand. Variansreduksjonen er beregnet som variansen mellom gruppene i prosent av samlet varians. Uttrykket sier altså hvor stor del av variasjonen, målt med variansen, som forklares av forskjeller mellom de gruppene vi har delt materialet inn i¹⁾.

1) Det er den reduksjon vi oppnår når vi beregner variansen på grunnlag av avvik fra gjennomsnittet i den gruppe den enkelte enhet tilhører i stedet for på grunnlag av den enkelte enhets avvik fra totalgjennomsnittet for hele massen. Hvis alle enheter i den enkelte gruppe var like, men forskjellige fra enheter i andre grupper, ville variansreduksjonen bli 100 prosent.

Vi ser altså på en gitt type av flytterate for en gitt person-gruppe, og skriver

X_{ij} = flytteraten for kommune nr. i i kommunegruppe nr. j.

($i = 1, 2, \dots, n_j$), ($j = 1, 2, \dots, 22$) $\sum n_j = N = 443$

Gjennomsnittlig spredning i det ugrupperte materialet kan vi nå skrive som (de spredningsmålene vi bruker her er ikke justert for binding av frihetsgrader)

$$S^2 = \frac{1}{n} \sum_j \sum_i (X_{ij} - \bar{X})^2$$

der

$$\bar{X} = \frac{1}{n} \sum_j \sum_i X_{ij}$$

Gjennomsnittlig spredning om gruppegjennomsnittene skriver vi på tilsvarende måte

$$s^2 = \frac{1}{n} \sum_j \sum_i (X_{ij} - \bar{X}_j)^2 = \frac{1}{n} \sum_j n_j s_j^2$$

Noten fortsetter på neste side

1) (forts.)

Her er

$$\bar{X}_j = \frac{1}{n_j} \sum_i X_{ij} \text{ og}$$

$$s_j^2 = \frac{1}{n_j} \sum_i (X_{ij} - \bar{X}_j)^2$$

Det gjelder følgende sammenheng:

$$n S^2 = n s^2 + \sum_j n_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2 = \sum_j n_j s_j^2 + \sum_j n_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2$$

Reduksjonen i spredning kan vi da skrive

$$d^2 = S^2 - s^2 = \frac{1}{n} \sum_j n_j (\bar{X}_j - \bar{X})^2$$

og den relative reduksjonen får vi som $\frac{d^2}{S^2}$

Kommunegrupperingen gir reduksjon av varianser i kommunenes totale flytterater av størrelsesorden 1/3. Reduksjonen er størst for bruttoinnflytting med 39 prosent og minst for nettoflyttingen med 27 prosent.

Variansreduksjonen er klart forskjellig i ulike deler av flyttemønsteret.

Vi får en reduksjon i variansen på de totale ratene for bruttout- og bruttoinnflyttingene på om lag 1/4 til 1/3 for alle aldersgrupper utenom ungdomsgruppene, 16-19 år, som ligger lavere. For nettoflyttingene får vi en variansreduksjon av størrelsesorden 20-30 prosent for alle aldersgrupper opp mot 30 år, men betydelig mindre for de høyere aldersgruppene. Det er først og fremst variansen på ratene for de korte flyttingene som blir redusert ved kommunegrupperingen. Det er også disse ratene som viser de største variasjoner mellom kommunene.

Tabell 4.38. Reduksjon av variansen i kommunenes rater for bruttoutflytting, bruttoinnflytting og nettoutflytting spesifisert etter avstandssone¹⁾ og persongruppe, som resultat av kommunegruppering (01-22). Prosent²⁾, 1971 - 1974

Del av flyttemønster	Persongruppe							
	Barn <i>Children</i>		Menn <i>Males</i>			Kvinner <i>Females</i>		
	0-6 år <i>years</i>	7-15 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år	16-19 år	20-29 år	30-44 år
	01	02	03	04	05	06	07	08
<u>Ut</u>								
Totalt	31	24	17	18	31	37	30	25
Kort	52	56	12	49	59	13	42	55
Mellom	9	9	14	15	10	22	21	9
Lang	20	14	12	25	20	26	33	18
Ikke-kort	11	7	19	21	14	33	35	12
<u>Inn</u>								
Totalt	30	32	14	31	29	8	23	26
Kort	47	47	22	54	50	18	45	49
Mellom	14	15	7	9	14	4	15	13
Lang	19	14	16	24	18	15	28	18
Ikke-kort	16	15	11	14	15	7	23	15
<u>Netto</u>								
Totalt	24	18	28	26	20	36	20	16
Kort	33	31	9	26	31	18	24	29
Mellom	11	10	21	15	10	24	10	8
Lang	9	6	13	14	8	18	10	5
Ikke-kort	12	9	25	18	11	30	11	8

1) Definisjon av flytteeavstand, se avsnitt 3.3. Her er avstandskategoriene "mellomdistanse" og "langdistanse" behandlet under ett som "ikke-kort". 2) Prosentberegningen, se note side 180.

Reduction in variance of rates of out-migration, in-migration and net migration for municipalities, by distance of migration¹⁾ and by group of persons, due to classification of municipalities into the groups 01-22. Per cent²⁾ 1971 - 1974

Group of persons							
Menn 45-66 år	Kvinner 45-66 år	Menn 67 år og over over	Kvinner 67 år og over	Alle		Alle All	Sub-pattern of migration
				45-66 år	67 år og over		
09	10	11	12	13	14	15	
							<u>Out</u>
29	26	13	17	30	16	31	Total
52	46	19	20	51	22	56	Short
8	7	6	6	8	6	8	Medium
17	15	13	13	17	14	25	Long
6	6	7	7	7	8	15	Non-short
							<u>In</u>
34	36	21	18	38	23	39	Total
53	51	28	26	54	30	56	Short
14	17	15	11	17	15	14	Medium
10	7	6	7	9	8	23	Long
10	12	13	9	12	13	15	Non-short
							<u>Net</u>
11	13	11	11	13	12	27	Total
12	12	8	10	13	11	36	Short
11	12	11	7	13	11	16	Medium
5	7	5	9	6	8	11	Long
8	10	11	8	10	12	15	Non-short

1) Definition of distance of migration, see section 3.3. The categories "medium-distance" and "long-distance" are aggregated into category "non-short". 2) Per cent computation, see note page 180.

Her er reduksjonen av størrelsesorden 50 prosent for brutto-flytteratene for alle aldersgruppene under 67 år, igjen med unntak for ungdomsgruppene 16-19 år, der tallene er under 25 prosent. For netto-flytteratene er variansreduksjonen opp mot 36 prosent for aldersgruppene mellom 0 og 15 og mellom 20 og 45 år, men ellers omkring 10 prosent eller mindre for de korte flyttingene.

For variansen på de flytteratene vi har betegnet som "ikke korte" gir kommunegrupperingen betydelig mindre resultat i form av reduksjon, enn for de korte flyttingene. Prosenttallene ligger stort sett under 20, og for mange grupper under 10. Bare for ungdomsgruppen 16-19 år, ser vi en motsatt tendens for bruttoutflyttingsratene og for nettoratene, der variansreduksjonen er av størrelsesorden 19-33 prosent, og større enn reduksjonen for de korte flytteratene.

Det ser ut til å være en rimelig konklusjon for disse tallene at kommunegrupperingen funksjonerer rimelig bra med hensyn til å plassere sammen kommuner med likeartede totale flytterater for personer i de mest mobile aldersklasser, opp i mot 50-årsalderen. Ungdomsårklassene faller utenfor dette mønsteret.

Det er videre klart at grupperingen er særlig effektiv for de korte flytteratene, og bedre for bruttoratene enn for nettoratene.

Ved å studere variansene i flytterater innenfor hver enkelt kommunegruppe vil vi kunne se hvilke grupper som er rimelig homogene med hensyn til flytterater, og hvilke som omfatter kommuner med svært inhomogene flyttemønstre.

SUMMARY IN ENGLISH

Registered internal migration in Norway amounts to about 175 000-190 000 changes of residential municipality per year. The net effect on the regional distribution of the population is considerable, both in respect of numbers and composition of regional populations. Population trends are closely watched by the authorities, since they may entail undesirable consequences. One main basis for a policy on residential distribution in Norway is provided by the projection of regional population trends, under alternative assumptions about migration, births and deaths. The present migration studies are aimed at contributing to improve our knowledge about migration, i.a. with a view to be able to improve the relationships portraying migration in the projection model. Registered residential moves between municipalities in the period 1971 - 1974 are the data on which the studies are based.

Chapter 2 presents the theoretical and empirical background for the analysis. Some problems in the interpretation of migratory behaviour are also briefly discussed.

It is emphasized that the present analysis covers only a limited part of the extensive subject migration defined as changes of residence. Examples of themes that are excluded are:

- i) The level of residential mobility in Norway in relation to other countries.
- ii) Changes of residence within the same municipality.
- iii) Migration across national borders.
- iv) Trends in the migratory patterns.
- v) Migration patterns for families.
- vi) Migration as a problem or an advantage for society.
- vii) The insight of individuals into the consequences of moving or remaining in the present residence.

In chapter 3 we give the central definitions and strategies for classification on which the analysis of data is based. The units of analysis are individuals who in a year in the period 1971 - 1974 are registered as residents of one municipality at the beginning of the year and of another municipality at the end of the same year. Thus, in a given year, we consider only one residential move for an individual migrant, defined as the move from the municipality of residence at the start of the year to the municipality of residence at the end of the same year.

For the whole period (1971 - 1974) we consider the municipalities as they were defined 1 January 1974 (when there were 443 municipalities). The number of individual migrants in the four years of analysis is, respectively: 165 657, 170 031, 170 453 and 173 218.

The analysis is primarily concerned with municipal migration rates. These rates are defined for each municipality either as totals or as rates for specified groups of persons. The gross rate of total out-migration from a municipality is the sum of all out-migrations from the municipality divided by the sum of the population figures at the start of each of the four years.

In-migration rates are computed correspondingly and net migration rates are the differences between in-migration and out-migration rates.

Rates for specific groups of persons are computed in a similar way.

Migration rates for a group of municipalities are unweighted averages of the rates for the municipalities in the group.

In addition to specify rates for i) out-migration, ii) in-migration and iii) net migration, we also specify rates according to iv) the distance between municipalities of origin and destination, v) age group of the migrants and vi) characteristics of the municipality of origin.

The classification by distance is based on established regional classifications. Short-distance migration is moves between municipalities belonging to the same "basic region of prognosis", i.e. a group of municipalities considered to constitute a local labour market. There are altogether 96 basic regions of prognosis, on the average comprising 4-5 municipalities. Long-distance migration is migration between two of the four parts of the country. These four parts are the same as the "trade regions" in the standard definition of trade areas (of the Central Bureau of Statistics).

Medium-distance migration covers residential moves between basic regions of prognosis within the same part of the country.

Based on general knowledge about co-variations between life cycle status, residential mobility and causes of migration we have specified altogether twelve groups of persons according to sex and age. Two additional groups are formed by aggregating some of the twelve groups. The classification of persons is described in section 3.4.

Our classification of municipalities is derived from the standard specification into nine types of municipalities adopted by the Central Bureau of Statistics. The purpose with a grouping of municipalities is to obtain a more comprehensive impression of the structure

of migration than what we can have from a direct study of all the 443 single municipalities. Through the grouping we will also even out some of the effects of random deviations in the rates for single municipalities.

Criteria for the grouping have been chosen partly by reference to hypotheses about factors behind the differences in migration patterns between municipalities, partly on the basis of survey data about motivations for migration.

22 groups of municipalities have been specified and these have been aggregated into the following five main groups:

- I 63 centre municipalities, specified into 7 groups
- II 55 suburban municipalities, specified into 3 groups
- III 35 central municipalities, specified into 2 groups
- IV 232 non-central municipalities, specified into 8 groups
- V 58 municipalities in a residual main group, sub-divided into 2 groups.

The five main groups are distinguished primarily by differences in the degree of centrality, but they also differ in industrial structure. The 22 groups of municipalities are the result of an effort to achieve a classification which combines municipalities that are even more homogenous in respect of centrality and industrial structure. The municipality group-
ing is described in further detail in section 3.5.

In a comparatively small part of the analysis, migrations are also specified according to vii) motive. This specification is obtained by combining register data for the period 1971 - 1974 with data from the Migration Motive Survey 1972. The methods are more fully explained in the main text.

The migration patterns in the period under survey, 1971 - 1974, vary considerably between municipality groups. This applies to gross rates of total out-migration and in-migration as well as to total net migration rates. The groups of municipalities that are suburbs to centres of the highest order (one in each of the four parts of the country) (groups nos. 08 and 09) and municipalities which are regional centres with narrow administrative borders (group no. 03), have by a good margin the highest mobility. Their gross rates of out-migration and in-migration are at the level of six to seven per cent. For the remaining groups of municipalities corresponding rates generally vary between three and five per cent. There is a distinct tendency to co-variation between gross rates of out-migration and in-migration. Computations based on rates for individual municipalities give a correlation coefficient of 0.66.

No obvious geographic pattern can be discerned in the variations in rates between groups of municipalities. We find relatively high averages of the gross rates for both the extremes of a hypothetical ranking according to centre-periphery criteria.

We may note that the mobility for "Centre municipalities" increases with the proportion of the conurbation which is outside the municipality. For suburban municipalities mobility is higher the more centrally they are located, whereas among the non-central municipalities mobility is highest for the groups that are least central. The latter fact implies that among the non-central municipalities those with the weakest social-industrial structure have higher rates of out-migration and in-migration than those with a better structure.

There are clear indications that a large industrial sector in the labour market moderates mobility for the more central municipalities, while there are no corresponding indications among the non-central municipalities.

The net effects of migration in the period of observation show a quite distinct general pattern. The most central municipality groups, i.e. the groups of regional centres of the highest order as well as two groups of regional centres of lower order, have net out-migration. Municipalities with narrow administrative borders decidedly have the highest rates of net out-migration. Net out-migration is also predominant among the groups of non-central municipalities, particularly for those with a weak industrial structure.

Net in-migration have above all the groups of municipalities which are functionally related to major centres (groups nos. 08-12).

Otherwise net migration rates apparently decrease with increasing centrality of the municipality groups, when we control for industrial structure.

Using net migration rates as indicators of municipal growth tendencies, we find no correlation between growth (net migration) and gross out-migration (the coefficient of correlation between the municipal rates is -0.17). However, there is a clear correlation between gross in-migration rates and growth tendencies measured by net migration rates (the coefficient of correlation is 0.63).

Motive specific migration rates have been taken as a point of departure for the study of the causes of migration for persons above the age of 15. Data are partly from the population register and partly from the survey of migration motives, from which the stated main cause of moving has been utilized. Making a number of assumptions about definitional and

methodological conditions, we can estimate motive specific migration rates. Thus, gross rates of out-migration and in-migration are decomposed according to motive, and motive specific net rates are obtained by taking differences between corresponding gross rates.

Six motives have been specified, and three of them have a decisive influence on variations in migration patterns, and thus on regional population redistribution.

Strongest influence on migratory patterns is exerted by moves that are motivated by labour market conditions. They account for roughly 1/3 of the total mobility rate of 43 per thousand inhabitants (per year). Gross rates of out-migration and in-migration motivated by labour market conditions are largest for the least central municipalities. The gross rates of out-migration are particularly high for the municipalities with a weak industrial structure and decrease as we go towards more central units, so that the big cities, and Oslo in particular, have low rates of gross out-migration for labour market motives. The rates vary between municipality groups from 21 to 8 per thousand.

Gross rates of in-migration motivated by labour market conditions show considerably less variations. As a result there is net out-migration from the least central municipalities and net in-migration to centre municipalities with narrow administrative borders, and again to Oslo in particular, when we consider migration motivated by labour market conditions.

Migration motivated by educational opportunities explain about ten per cent of the total. The general pattern is quite similar to that of migration motivated by labour market conditions. However, the disparity between centre and periphery seems to be even greater. The result is a marked net out-migration from the groups of non-central municipalities and equally strong net in-migration to the groups of high order centres. For this motive also, Oslo appears to be a migration target with special attraction.

About migrations motivated by housing considerations we know that they account for approximately 1/4 of all migration and follow a pattern where short-distance migration dominates. We find the highest gross rates for this motive among the groups of municipalities which surround the bigger cities. The rates are particularly high for gross in-migration. The groups of big cities with narrow administrative borders have high gross rates of out-migration. The net effect is a strong net out-migration from central parts of the larger urban regions and net in-migration

to suburban regions. The groups of municipalities surrounding big cities have the highest rates of net in-migration motivated by housing concerns.

There are three more categories of motives: family conditions, residential environment and "other". Each of them accounts for a relatively small fraction of total migration and show limited variations over the municipality groups.

By specifying migration by distance we divide the total number of migrants into three roughly equal parts. About 30 per cent are migrations over short distances (inside labour market regions), about 30 per cent are migrations over long distances (between separate parts of the country) and the remaining, approximately 40 per cent, are migrations over medium distances.

For short-distance migration there is a certain positive co-variation between gross migration rates and size of the population in the municipalities. There are great variations in the short-distance gross rates and their variations account for the greater part of variation in total gross rates. Relative standard deviation (coefficients of variation) for short-distance gross migration rates are at the level of 100 per cent, somewhat less for out-migration than for in-migration rates. The gross rates of migration over long distance have relative standard deviations (coefficients of variation) around 70 per cent, with the greatest dispersion in gross out-migration rates.

By specifying migration according to distance, we discover a pattern of strong net migration from cities to neighbouring municipalities in the surroundings inside the major urban regions. Short-distance net out-migration is highest for centre municipalities with narrow administrative borders. Both gross mobility and net in-migration rates decrease with the distance of municipality groups from the regional centre, and with the size of the (nearest) regional centre.

Among non-central municipality groups there is a certain net redistribution of population by short-distance migration from groups of municipalities with weak industrial structure to those with a more developed structure.

Medium-distance migration has considerable regional net effects. Non-central municipality groups have predominantly net out-migration over medium distances, and the same applies to central districts in the region of the national capital. Strongest net in-migration over medium distances have municipality groups of intermediate centrality.

We find relatively high gross rates of migration over long distances for some of the groups of centre municipalities of various sizes and for two of the non-central municipality groups. There appears to

be all but insignificant net effects of long-distance migration for the individual municipality group.

Our data apparently confirm the theory of Ravenstein, that every flow of migrants will have a compensating flow in the opposite direction, which will be of approximately the same order of magnitude. This applies to the total flows, specified for the 22 groups of municipalities as well as for each of the three categories of corresponding flows specified by distance. By and large it also appears that "the law of Ravenstein" applies to migration flows specified according to motivation and registered among ten groups of municipalities, aggregated from the specification into 22 groups.

When we decompose the general geographical pattern of migration by personal characteristics of the migrants, new and interesting patterns emerge. As well known, mobility differs between men and women and varies with age. From a high level (9-10 per cent) for the youngest children, mobility falls to only 1.5 per cent for the 15 year-olds. From that age on there is a sharp increase to a maximum around the age of 22 (17 per cent) for women, and a somewhat lower maximum (13 per cent) at the age of 24 for men. From then on the rates again decline steeply with age. However, not until the ages of 45 for women and 48 for men do the rates fall below the level for the 15 year-olds. For higher ages there is a further decline to levels below 1 per cent for both men and women from the age of 55 and above.

There are some very important regional differences between the migration patterns for groups of persons. These differences must in considerable degree be ascribed to differences in mobility between the groups of persons. But even when we try to make adjustments for differences in mobility related to the life cycle, significant differences in regional patterns remain.

Apparently there is a general tendency to very high gross out-migration from the groups of non-central municipalities for men and women in the age groups 16-19 years, particularly for women. Oslo with surroundings, and - above all - the group of centre municipalities with narrow administrative borders have high gross rates of out-migration for small children and for men and women in the age groups 30-44 years.

Also in regard to the regional net effects of migration there are considerable dissimilarities between the groups of persons. We find the highest numerical values for net rates in the following categories: high net out-migration for women 16-19 years old and men 16-19 and 20-29 years old from non-central municipality groups; we find high net in-migration

rates for women aged 16-19 for Oslo and its environment, and to a somewhat lesser degree for other regional centres of the highest order and to regional centres with narrow administrative borders; men aged 16-19 have high net in-migration rates to Oslo, but the rates are not much lower for regional centres of the highest order, regional centres and local centres; men aged 20-29 have net out-migration from the groups of big centre municipalities and their net in-migration appears to be concentrated on municipalities which are suburbs to regional centres of the highest order; the net migration rates for children aged 0-6 and 7-15 as well as for men and women 30-44 years old imply a significant redistribution from larger urban municipalities to the suburbs of the same municipalities.

In addition, three of the groups of persons mentioned above also had considerable net in-migration rates to seven out of the eight groups of non-central municipalities. Among these net rates, those for pre-schoolchildren are conspicuous for their high values.

The group of fishery municipalities with a weak industrial structure is the only one among the 22 groups of municipalities, which has net out-migration for all the twelve specified groups of persons.

The general pattern appears to be that persons in certain early stages of the life cycle have a migratory behaviour which is distinctly "urbanizing", whereas persons in later stages of the life cycle, along with children, migrate with a counter-urban tendency.

In order to ascertain whether there is co-variation between rates for the various groups of persons among the municipalities, we have computed coefficients of correlation between the rates of out-migration, in-migration and net migration to the municipalities for all groups of persons and for total migration.

There are positive coefficients of correlation between all the pairs of groups of persons and among the single groups and the total for each of the three types of rates, out, in and net. The coefficients have values from 0.0 to 0.89.

The age groups 0-15 and 20-66 years account for altogether 90 per cent of all migrants. The co-variation between the rates for the specified age groups among these migrants are generally strong for each type of rates. We find particularly high coefficients between rates for men and women in the same age groups and for the four groups: children 0-6 and 7-15 years and men and women 30-44 years.

The migration rates for the groups of young men and women aged 16-19 are distinguished by very low co-variation with the rates for all other age groups. The coefficients of correlation between the rates for men and women in this age group exceed 0.5, but no coefficient of correlation with rates for other groups of persons is that high. The majority of these coefficients are below 0.3.

Differences in migration pattern between the groups of persons are also exhibited by coefficients of correlation between pairs of different rates (in, out and net) for the same group of persons. We find that the co-variations between the gross rates of in-migration and out-migration for each group of persons are lower than the co-variation between total rates of in-migration and out-migration. Co-variation between gross rates of in-migration and net migration rates is generally high and fairly uniform for all groups of persons and is not much less than the co-variation between the corresponding total rates (for all groups of persons taken together).

Between the gross rates of out-migration and net migration rates the negative co-variation is stronger, when we consider rates for single groups of persons than when we look at total rates; the coefficients of correlation are generally found in the range $-0.4 - -0.5$, but for young men and women in the age groups 16-19 these coefficients are as high as -0.64 and -0.65 , respectively.

Nevertheless we find stronger co-variation between gross rates of in-migration and net migration rates than between rates of out-migration and net migration rates for all groups of persons except two, and these exceptions are, typically, the groups of young men and women aged 16-19.

The correlation coefficients between gross rates of in-migration and out-migration are not strongly influenced by the tendencies to exchange between the groups of persons for groups of municipalities, that we found earlier. We find the highest coefficients of correlation between rates of in-migration and out-migration for the same group of persons. Nevertheless, there is positive co-variation between the gross rate of out-migration for each group of persons with gross rates of in-migration for all other groups, again with the exception of the groups of 16-19 year olds.

We also have analysed the migration rates specified by distance for each group of persons. It turns out that younger people (16-19 years) to a lesser degree than grown ups migrate within the local labour market region.

We know that young people to a considerable extent change their residence in order to start a working career, or to go to school, and it is known that these types of moves are often over long distances.

The proportion of migrations that imply moves between separate parts of the country is about the same (27-30 per cent) for all groups of persons under the age of 45. It is 21 per cent for the groups 45-66 years old and 15 per cent for the groups over 66 years. The latter groups have very low mobility and their motives for migration are rarely connected with labour market or schooling.

In order to assess the efficiency of our grouping of municipalities, we have estimated the proportions of variation in migration rates which are accounted for by the grouping into 22 groups: the reduction in variance obtained by using group means instead of averages over all municipalities is about $1/3$ for total gross rates of in-migration and out-migration. For total net migration rates the reduction is about $1/4$.

When we specify by groups of persons, there are certain variations in the effect of grouping municipalities: The reduction in variance for gross rates of in-migration and out-migration is about $1/4$ to $1/3$ for all groups of persons, except the groups 16-19 years, where the effect is less. For net migration rates the reduction in variance is about 20 to 30 per cent for the groups under 30 years of age, and a good deal less above this age.

Specifying by migration distance, we find that the reduction in variance primarily affects short-distance migration. Here we obtain a reduction by 50 per cent in the variance of gross rates for all age groups under 36; however, even now with an exception for the youth groups, where the reduction is less than 25 per cent. The reduction in variance for net migration rates over short distances, is 36 per cent for the groups between 0 and 15 years and between 20 and 45 years and only 10 per cent for the other groups. It will be remembered that we found markedly greater variations between municipalities and between municipality groups for migration rates over short distances than over longer distances.

For migrations over medium and long distances, the reductions in variance due to grouping are considerably less than for short-distance migrations. These reductions are generally less than 20 per cent, and for some groups of persons even below 10 per cent. Again the age groups 16-19 have a deviating pattern; the reduction in variance for migration rates over medium and long distances for these groups are in the area of 20 to 33 per cent, and exceed the corresponding reductions for short-distance migration rates.

LITTERATUR

- Aase, A. og B. Dale, (1978): *Levekår i storby*. Levekårsundersøkelsen. NOU 1978: 52.
- Abler, R., J.S. Adams and P. Gould, (1971): *Spatial Organization. The Geographer's View of the World*. Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, New Jersey.
- Alstad, J.A. (1981): *Oppfølging av Flyttemotivundersøkelsen 1972 - en studie av tilbakeflytting*. Magistergradsavhandling i Geografi. Geografisk institutt, Universitetet i Oslo, 1981.
- Arnljot, H.A. (1969): *Høgebostad, en sosiologisk undersøkelse* NIBR, Rapport 14. Oslo.
- Aubert, V. og E. Karlsen (1965): *Flytting fra utkant*. *Tidsskrift for Samfunnsforskning*. 6. s. 182-212.
- Brown, D.L. and J.M. Wardwell (1980) (Ed): *New Directions in Urban-Rural Migration. The Population Turnaround in Rural America* Academic Press, New York, London, Toronto, Sydney, San Francisco.
- Coleman, J. (1971): *Resources for Social Change* John Wiley & Sons, Inc., New York.
- Compton, P.A. (1971): *Some Aspects on the Internal Migrations of Population in Hungary since 1957* Publications of the Demographic Research Institute of the Central Statistical Office and of the Committee for Demography of the Hungarian Academy of Sciences, 33. Budapest.
- Dolven, A. (1965): *Aurskog-Høland, en sosiologisk undersøkelse* NIBR, Rapport 1. Oslo.
- Erikson, R. (1971): *Uppväxtförhållanden och social rörlighet. Kapitel 6 i betänkande om svenska folkets levnadsförhållanden* Allmänna Förlaget, Stockholm.
- Foss, O. (1974): *Holdninger og atferd. Noen synspunkter på problemet med prediksjon av handlinger på grunnlag av utsagn* Statistisk Sentralbyrå, Metodehefte nr. 13, ANO/IO 74/25.
- Foss, O., L. Hansen og E. Stordahl (1978): *Flyttemotivundersøkelsen 1972, Dokumentert variabelkatalog* Statistisk Sentralbyrå, ANO/IO 78/13.
- Gerger, T. (1969): *Den svenska flyttningen i mitten på 1960-talet - med särskild hensyn till storstadsregionernas roll* Urbaniseringsprosessen 20, Stockholm.
- Girard, A., H. Bastide and G. Pourcher (1970): *Geographical Mobility and Urban Concentration in France: A Study in the Provinces*. S. 203-253 i Jansen (ed), *Readings in the Sociology of Migration* Pergamon Press, Toronto.
- Hansen, J. Chr. (1969): *Flyttinger i Norge 1967*. *Norsk Geografisk Tidsskrift*, bind 23 - 1969. S. 91-103. Universitetsforlaget, Oslo.
- Hellevik, O. (1973): *Forskningsmetode i sosiologi og statsvitenskap*, 2. utg. Universitetsforlaget. Oslo.
- Hägerstrand, T (1969): *On the Definition of Migration* Särtryck från Lunds Universitets Geografiska Institution, Avhandlingar 45. Lund.
- Jamstillingskomiteén, 1946 *Innstilling (1951)* Oslo.

- Kristensen, H. (1971): *Levevilkårene i Nordjylland*, Bilag V. Landsplan-udvalgets sekretariat, København.
- Lee, E.S. (1969): A theory of migration. S. 282-297 i Jackson, J.A. (ed.), *Migration*. The University Press, Cambridge.
- Mills, C.W. (1954): Situated Actions and Vocabularies of Motive. *American Sociological Review*, pp. 657-667.
- Moser, C.A. and G. Kalton (1971): *Survey Methods in Social Investigation* Heinemann Educational Books Limited, London.
- Myklebost, H. (1960): *Norges tettbygde steder 1875 - 1950*. Ad novas nr. 4 Universitetsforlaget, Oslo-Bergen.
- Fourcher, G. (1970): The Growing Population of Paris. S. 179-202 i Jansen (ed.), *Readings in the Sociology of Migration* Pergamon Press, Toronto.
- Rasmussen, T. Fr. (1966): *Storbyutvikling og arbeidsreiser. En undersøkelse av pendling, befolkningsutvikling, næringsliv og urbanisering i Oslo-området* Samfunnsøkonomiske studier nr. 18. Statistisk Sentralbyrå, Oslo.
- Ravenstein, E.G. (1885): The Laws of Migration. *Journal of the Royal Statistical Society*, Vol. XLVIII-Part II, pp. 167-235.
- Rideng, A. (1974): *Klassifisering av kommunene i Norge 1974* Statistisk Sentralbyrå, Artikler nr. 67, Oslo.
- Rideng, A. (1975): *Statistisk Sentralbyrås befolkningsprognosemodell: Primære prognoseregioner og samarbeid om framskrivingene* Statistisk Sentralbyrå, ANO/IO 75/26, Oslo.
- Rødevang, Ø. (1959): *Nordmenn på flyttefot. Studier over den geografiske mobilitet innen Norges befolkning i vårt århundre* Universitetsforlaget, Oslo.
- Salomon, R. (1969): *Ytre Senja, en sosiologisk undersøkelse* NIBR, Rapport 12, Oslo.
- Sogner, S. (1979): *Folkevekst og flytting. En historisk-demografisk studie i 1700-årenes Øst-Norge* Universitetsforlaget Oslo-Bergen-Tromsø.
- Statistisk Sentralbyrå (1968): *Boligundersøkelsen oktober 1967* Rapport nr. 3 fra Kontoret for intervjuundersøkelser.
- Statistisk Sentralbyrå (1972a): *Folkemengdens bevegelse 1971* NOS A 518.
- Statistisk Sentralbyrå (1972b): *Standard for handelsområder* SSH nr. 13.
- Statistisk Sentralbyrå (1972c): *Folketallet i kommunene 1972 - 1973* NOS A 552.
- Statistisk Sentralbyrå (1974a): *Flyttemotivundersøkelsen 1972* NOS A 617.
- Statistisk Sentralbyrå (1974b): *Håndbok i folkeregistrering*.
- Statistisk Sentralbyrå (1974c): *Folke- og bolig telling 1970. Hefte I, Folkemengden etter geografiske inndelinger* NOS A 679.
- Statistisk Sentralbyrå (1974d): *Folketallet i kommunene 1973-1974* NOS A 630.
- Statistisk Sentralbyrå (1975a): *Folketallet i kommunene 1974 - 1975* NOS A 700.
- Statistisk Sentralbyrå (1975b): *Folke- og bolig telling 1970. Hefte II, Næring, yrke og arbeidstid m.v.* NOS A 693.
- Statistisk Sentralbyrå (1976): *Statistisk årbok 1976* NOS XII 285.

- Statistisk Sentralbyrå (1977): *Flyttemotivundersøkelsen 1972* SØS nr. 35.
- Stokkan, J. (1970): *Befolknings-tyngdepunkt for kommuner, handelsdistrikter og fylker, samt luftlinjeavstand mellom tyngdepunktene, 1969* Meddelelser fra Geografisk institutt, Kulturgeografisk serie nr. 3, Universitetet i Oslo.
- Stordahl, E. (1975): *Flytting til og fra 121 Askim/Mysen handelsdistrikt i 1971. En prøveundersøkelse for Flyttemotivundersøkelsen 1972* Statistisk Sentralbyrå, ANO/IO 75/30.
- Stordahl, E. (1976): *Justerte flytterelasjoner* Arbeidsrapport nr. 1. Statistisk Sentralbyrå, ANO/IO 76/10.
- Stordahl, E. og K. Sørensen (1980): *Oppfølging av Flyttemotivundersøkelsen 1972. Foreløpig dokumentasjon* Statistisk Sentralbyrå, IN 80/10.
- Stouffer, S.A. (1940): *Intervening Opportunities: A Theory Relating Mobility and Distance.* *American Sociological Review*, nr. 5, pp. 845-867.
- Taylor, R.C. (1969): *Migration and Motivation: A study of determinants and types*, pp. 99-133 i J.A. Jackson (ed.), *Migration. Sociological Studies 2* Cambridge at the University Press.
- Vanberg, V. (1974): *Servicefunksjonenes lokalisering i Norge, en analyse med vekt på utkantområdenes servicetilbud* NIBR, Rapport 33, Oslo.
- Wiggen, E. (1980): *Oslo-befolkningens bostedsendringer 1960 - 1970* Oslo Byplankontor, Generalplanavdelingen. Rapport 2/80.
- Østby, L. (1970): *Geografisk mobilitet. En gjennomgåelse av dens teoretiske grunnlag, og behandling av flyttingene i Norge 1966-67* Meddelelser fra Geografisk institutt, Kulturgeografisk serie nr. 4. Universitetet i Oslo.

DATAGRUNNLAGET I UNDERSØKELSEN
THE BASIC DATA FOR THE INVESTIGATION1.1. Registerdata om flytting

De flyttingene som vi for vårt formål henter ut av Det sentrale personregister er pr. definisjon bare en del av det totale norske geografiske flyttemønster. Blant annet har vi ikke med de intrakommunale flyttingene. Når vi har som mål å beskrive det norske geografiske flyttemønster, er det viktig at vi gjør eksplisitt rede for hvilke deler av flyttemønsteret vi tar med i analysen. Dette blir ikke mindre viktig når en behandler årsakene til flyttingene og de regionale forskjellene i mønsteret. Vi må regne med at de deler av det faktiske flyttemønster som av en eller annen grunn faller utenfor våre analyser kan være selektive med hensyn til f.eks. geografisk fordeling, årsaker, personkjennetegn hos flytter mv.

Vi skal her, i tre trinn, nærme oss forholdet mellom de faktiske flyttinger og de registrerte flyttinger som blir gjort til gjenstand for analyser i den foreliggende undersøkelsen:

- a) Hva defineres som flytting i lov og forskrifter om folkeregistrering
- b) Eventuelle mangler ved registreringen vis-à-vis forskriftene under pkt. a)
- c) Hva velger vi å definere bort i vår undersøkelse.

1.2. Hva defineres som flytting i Det sentrale personregister

En som søker den eksakte definisjon av interkommunal flytting i Norge vil i Håndbok i folkeregistrering (Statistisk Sentralbyrå (1974b)¹⁾ finne følgende (kapittel D bostedsbegrepet): "Begrepene "bosetting" og "flytting" er ikke definert i loven" (med loven forstås her folkeregistreringsloven). "Den forutsetter at de nødvendige bestemmelser herom tas inn i de utfyllende forskrifter, jfr. lovens §15".

I forskriftenes §4 som handler om bostedsbegrepet, er det i 15 punkter gitt anvisning på hvor en person i relasjon til folkeregistreringsloven skal regnes som bosatt. Bestemmelsene er utformet med henblikk på den nære sammenheng mellom bostedsbegrepet og flyttebegrepet.

Kjernen i bostedsbegrepet er den såkalte døgnhvilerregelen. Denne er formulert slik i forskriftenes §4 pkt. 1: "Når ikke annet følger av bestemmelsene i denne paragraf, regnes en person som bosatt der han regelmessig har sin døgnhvile, dvs. nattesøvn eller tilsvarende hvile".

1) For data i den foreliggende undersøkelse gjelder forskrifter av 20. januar 1970 om ordningen og føringen av folkeregistrene.

Denne bostedsdefinisjonen dekker imidlertid ikke hele bostedsbegrepet i relasjon til folkeregistreringsloven. Det trengs både suppleringsregler og unntaksregler. Disse er i Håndbok for folkeregistrering behandlet som 14 separate punkter. Vi kan ikke gå inn på hvert av punktene her, men tar opp de punktene som mest åpenbart berører mobilitetsnivået og/eller motivstrukturen for flyttingene. Dette gjør vi trolig gjennom de formulerte unntakene fra døgnvileregelen.

Unntak 1 (Forskriftenes §4, pkt. 3, første ledd):

"Familieforsørgere regnes som bosatt der de har sitt hjem, selv om de har sin virksomhet i annen kommune og derfor i lengre tid må oppholde seg i denne. Som familieforsørger regnes etter denne bestemmelse enhver som forsørger ektefelle eller barn (herunder adoptivbarn og pleiebarn)".

Unntak 2 (Forskriftenes §4, pkt. 5, første ledd, første punktum):

"Personer som oppholder seg i en kommune i kortere eller lengre tid for å få undervisning og som er ugifte, regnes ikke som bosatt i denne kommune, så lenge de har sitt egentlige hjem i en annen kommune (hos foreldre eller andre pårørende) og vanligvis oppholder seg der utenom den tid skolen eller semesteret varer".

Unntak 3 (Forskriftenes §4, første ledd, annet punktum):

"Forsørger de seg selv med arbeid eller har de lønn i opplærings-tiden, gjelder bestemmelsen under pkt. 1, jfr. pkt. 2 i denne paragraf".

De regnes således som bosatt der de tar døgnvilen, og ikke der de har sitt hjem. Bestemmelsen tilsikter å bringe samsvar mellom registreringsreglene og skattereglene.

Unntak 4 (Forskriftenes §4, pkt. 7):

"Personer som er anbragt på sykehus eller klinikk, eller som er anbragt i fengsel, tvangsarbeidsanstalt, arbeidsskole o.l., regnes fortsatt som bosatt der de hadde sitt bosted på innleggelses- eller innsettelsestiden, med mindre bostedsforholdene der forandrer seg slik at det vil være naturlig å regne dem som bosatt et annet sted, f.eks. at familien flytter til annen kommune".

Dette er et unntak fra døgnvileregelen og omfatter to grupper personer, nemlig

- i) de personer som på grunn av sykdom er under kurativ behandling utenfor hjemstedet og
- ii) de straffedømte som er innsatt i fengsel, tvangsarbeidsanstalt mv.

Unntak 5 (Forskriftenes §4, pkt. 8):

"For Statsrådets og Stortingets medlemmer gjelder landsskatte- lovens §24 (byskattelovens §19). De regnes som bosatt "der hvor de hadde sitt bosted ved sin inntreden i regjeringen eller Stortinget, inntil det inntreer en forandring, som særskilt begrunner nytt bosted uavhengig av det opphold i Oslo og omegn, der er nødvendiggjort av deres stilling som medlemmer av Statsrådet eller Stortinget".

Unntak 6 (Forskriftenes §4, pkt. 10):

"Personer som oppholder seg på Svalbard eller de norske biland Jan Mayen, Bouvetøya og Peter I's øy regnes som bosatt på det sted i riket hvor de hadde sitt bosted ved utreisen".

Bestemmelsen har sammenheng med at folkeregistreringsloven ikke er gjort gjeldende for disse områder.

Den forannevnte døgnhvileregelen sammen med unntakene 1 til 6 gir et klart, men ikke helt presist bilde av hva som menes med bosted. Når vi i denne undersøkelsen opererer med endringer av bostedskommune og folks oppgitte motiver for bostedsskifte skal vi spesielt merke oss unntaksreglene.

1.3. Den faktiske registreringen vis-à-vis forskriftene

Det er spesielt ett forhold ved det praktiske arbeid med registrering av bostedsskrifter som det er grunn til å nevne. Antall registrerte flyttinger har i folketellingsår ligget en god del høyere enn tilsvarende tall for foregående og de følgende år. I vårt tilfelle er Folke- og bolig telling 1970 aktuell. Registrert antall årlige flyttinger var for perioden 1968 - 1972 følgende:

1968: 182 584	1970: 232 087	1972: 190 175
1969: 189 003	1971: 191 156	

Antall registrerte flyttinger i 1970 ligger m.a.o. mer enn 40 000, eller vel 21 prosent høyere enn tallene for de nærmeste årene. Lignende forhold ble registrert også for Folke- og bolig telling 1960 og 1980, men med svakere utslag.

Det er uten videre grunn til å anta at tallene ikke i sin helhet avspeiler reelle forhold i befolkningens bostedsskifter. For vårt formål er det av viktighet å skaffe rede på hva som virkelig skjuler seg bak tallene og videre hvilke konsekvenser dette eventuelt har for arbeidet med analysene av det interkommunale flyttmønster.

Årsakene til det høye tallet for 1970 kan tenkes å ha rot i minst ett av følgende forhold:

- a) År om annet er det en del personer som feilaktig unnlater å melde flytting. Disse er fanget opp av Folke- og bolig telling 1970.
- b) En del personer som skal melde flytting blir oppfanget av Folke- og bolig telling før flyttemelding blir sendt.

Hvordan berører disse faktorene våre data for 1971 - 1974? Punktene a) og b) bidrar på hver sin måte til at de registrerte flyttetallene blir for lave.

Gitt at tallene for 1971 - 1974 ligger for lavt ifølge pkt. a) og/ eller pkt. b). Da oppstår spørsmålet om hvilke deler av flyttemønsteret det er som faller ut - Er det regionale forskjeller i bortfallet? - Er det spesielle persongrupper og flyttinger knyttet til spesielle årsaker som representerer bortfallet? Spørsmålene må i denne omgang forbli ubesvart.

1.4. Registerflyttingene som inngår i våre analyser

Grunnlagsbestand for analysen er personer som er bosatt i norske kommuner 1/1 og personer som blir født i løpet av året, regnet for hvert av kalenderårene 1971 - 1974. Flyttermassen består tilsvarende av personer blant disse som har registrert bostedsskifte minst én gang i løpet av denne 4-årsperioden. Utflyttingskommune defineres som bostedskommune 1/1 (fødekommune for de som fødes i løpet av året) og innflyttingskommune defineres som bostedskommune 31/12 samme år (siste bostedskommune for de som dør i løpet av året).

I forhold til massen av alle personer med registrert bostedsskifte i denne perioden velger vi å foreta en avgrensning langs tre dimensjoner.

i) Vi holder helt utenfor analysene de bostedsskiftene som foregår innenfor den enkelte kommune (kommuneinndelingen pr. 1/1 1974). Vi vet om disse bostedsskiftene at de tallmessig har stort omfang og at vi har grunn til å vente at omfanget (absolutt og i forhold til folketallet) viser store regionale forskjeller. Dette er i geografisk forstand gjennomgående meget korte flyttinger som kan forventes å ha årsaksmonster som ikke samsvarer med årsaksmonsteret for de interkommunale bostedsskiftene.

ii) Vi holder også utenfor våre analyser de personer som innenfor samme kalenderår foretar to eller flere bostedsskifter, men starter og avslutter året i samme kommune. Tilsvarende regnes det som én flytting når samme person innenfor et kalenderår flytter flere ganger. Utflyttingskommune regnes da som bostedskommune 1/1 og innflyttingskommune som bostedskommune 31/12.

Begrunnelsen for å velge denne definisjonen er at enhetene i teller og nevner ved rateberegninger skal bli samsvarende, dvs. at hver person hvert år telles bare én gang i bestanden (nevner), og at hver flytter hvert år telles bare én gang i flyttermassen (teller). Dette er også den definisjon som blir brukt i Byråets regionale befolkningsframskrivingsmodell.

iii) Den tredje avgrensning består i at vi har valgt den kommuneinndelingen som gjaldt 1/1 1974. Denne omfatter 443 kommuner og dette er det laveste tall som noen gang har vært gjeldende i Norge. Dette innebærer da at flyttinger mellom kommuner som i løpet av 4-årsperioden er blitt slått sammen ikke inngår i flyttermassen.

Mengden av personer med registrert bostedsskifte i perioden 1971 - 1974, med de tre restriksjonene nevnt ovenfor, utgjør flyttermassen som er undersøkelsesbestanden i denne undersøkelsen.

Det er imidlertid fire typer modifikasjoner knyttet til definisjonen av flyttermassen som alle har sin årsak i at inn- og utvandringsmeldingene ikke er tatt inn i datagrunnlaget.

- a) Personer som, etter en innvandring og/eller før en utvandring i samme kalenderår foretar en innenlandsk flytting, er med i flyttermassen selv om de altså ikke var registrert bosatt i Norge ved henholdsvis inn- og/eller utgangen av året.
- b) Personer som utvandrer og deretter innvandrer samme år, og som bosetter seg i en annen kommune etter innvandringen får ikke registrert dette som en innenlands flytting og er dermed ikke med i flyttermassen.
- c) Personer som utvandrer, innvandrer og foretar en innenlandsk flytting i denne rekkefølgen innenfor et kalenderår er med i flyttermassen, men får feilregistrert utflyttingskommunen (som ikke er den kommunen personen bodde i ved inngangen av året).
- d) Personer som flytter innenlands, utvandrer og innvandrer til ny kommune i denne rekkefølge innenfor samme kalenderår er med i flyttermassen, men får feilregistrert innflyttingskommune (som ikke er den personen bodde i ved utgangen av året).

Punkt a) representerer en beskjedent tilgang til den definerte flyttermassen og punkt b) en nesten neglisjerbar avgang, og differansen utgjør en nettotilgang på om lag 1 500 personer for hvert av de fire årene 1971-1974. Dette er mindre enn én prosent av undersøkelsesbestanden. Det er grunn til å anta at også feilene under punktene c) og d) spiller liten rolle.

KOMMUNENE I NORGE ETTER KOMMUNEGRUPPE¹⁾ I DENNE ANALYSEN
 THE NORWEGIAN MUNICIPALITIES BY MUNICIPALITY GROUP IN THIS ANALYSIS

Her presenteres landets kommuner ordnet etter kommunegruppe. Kommuneinndelingen pr. 1/1 1974 er benyttet. For hver kommune er oppgitt kommunetype og grunnkode fra Byråets kommuneklassifisering (Rideng, 1974). Videre er det for hver gruppe oppgitt de kjennemerker som er anvendt for å avgrense gruppen, med kjennemerkeverdi for den enkelte kommune. De tre symbolsettene i grunnkoden i Byråets klassifisering angir i rekkefølge næringsstruktur, andel av befolkningen bosatt i tettsted og sentralitet. Kommunegruppene er definert i avsnitt 3.5.2. En nærmere beskrivelse av kommunegruppene og en begrunnelse for valg av kriterier er gitt i avsnitt 3.5.3 og 3.5.4.

Kommune	An- tall ¹⁾³⁾ innbyg- gere ²⁾ pr. km ²	Folke- ²⁾ tall pr. 1/1 1974	Folke- ¹⁾ tall i tett- stedet	Byråets <u>klassifisering</u> Type Grunnkode
GRUPPE 01				
0301 Oslo	1 112	468 514	645 413	7 TT-9-3A
GRUPPE 02				
1001 Kristiansand	218	58 975	48 250	7 TI-9-3A
1103 Stavanger ...	1 229	84 359	79 330	7 TI-9-3A
1201 Bergen	470	214 580	182 265	7 TT-9-3A
1601 Trondheim ...	393	133 213	112 103	7 TT-9-3A

1) Kilde: Statistisk Sentralbyrå, 1974 c. 2) Kilde: Statistisk Sentralbyrå, 1975 a. 3) Datakilden har tall med en desimal. Her benyttes hele tall, uten å forhøye.

1) Se note 1, side 59.

Kommune	Netto-1) inn- pend- ling. Prosent	Antall inn- byggere pr. km ²	Folke- tall	Folke- tall i tett- stedet	Byråets klassifisering		
					Type	Grunnkode	
GRUPPE 03							
0102	Sarpsborg ..	47,4	1 692	12 983	36 449	6	I-9-2A
0401	Hamar	40,2	1 586	16 273	25 138	8	TT-9-2A
0703	Horten	22,0	1 848	13 777	17 246	8	TI-9-2A
0705	Tønsberg ...	62,3	2 306	10 351	36 374	8	TI-9-2A
0707	Larvik	41,8	2 049	9 606	19 202	8	TI-9-2A
0903	Arendal	36,9	975	11 377	21 228	8	TT-9-2A
GRUPPE 04							
0103	Fredrikstad	24,1	742	29 375	51 141	8	TI-9-2A
0104	Moss	18,7	435	25 523	27 430	6	I-9-3A
0501	Lillehammer	8,9	45	21 049	13 743	8	TI-7-2A
0502	Gjøvik	5,3	39	25 695	14 781	6	I-6-2A
0602	Drammen	17,7	363	50 573	56 521	7	TI-9-3A
0805	Porsgrunn ..	26,7	199	31 575	32 613	6	I-9-2A
1106	Haugesund ..	17,3	402	27 283	29 277	8	TT-9-2A
1501	Ålesund	7,1	264	40 662	25 470	8	TI-8-2B
1502	Molde	7,2	53	20 064	14 400	8	TI-7-2B
1503	Kr. sund N .	7,5	819	18 970	18 049	8	TI-9-2B
1805	Narvik	16,0	1 037	19 780	16 228	8	TT-8-2B
GRUPPE 05							
0101	Halden	2,1	44	27 182	20 650	6	I-7-2A
0601	Ringerike ..	-4,6	18	29 681	12 219	8	TI-5-2A
0604	Kongsberg ..	4,9	24	19 347	11 813	6	I-7-2A
0706	Sandefjord .	0,2	267	33 218	28 660	8	TI-9-2A
0806	Skien	-20,0	63	46 046	29 592	8	TI-8-2A
1102	Sandnes	2,7	107	32 893	21 792	6	I-7-3A
1702	Steinkjer ..	0,1	14	20 341	8 589	9	TP-5-2A
1804	Bodø	1,6	33	30 380	24 431	8	TT-8-2B
1833	Rana	1,9	6	26 296	21 033	5	I-8-2B
1901	Harstad	4,7	57	20 833	13 904	8	TT-7-2B
1902	Tromsø	4,3	15	42 253	28 872	8	TT-7-2B

1) Kilde: Statistisk Sentralbyrå, 1975 b.

Kommune	Folke- tall i tett- stedet	Byråets klassifisering		
		Type	Grunnkode	
GRUPPE 06				
0124	Askim	8 413	6	I-8-3A
0412	Ringsaker	5 559	6	I-3-2A
0624	Øvre Eiker	5 701	6	I-6-3A
0702	Holmestrand	5 205	6	I-7-3A
0807	Notodden	8 832	6	I-6-2A
0815	Kragerø	5 249	5	I-6-1B
1002	Mandal	7 654	6	I-6-3A
1014	Vennesla	7 296	6	I-7-3A
1101	Eigersund	6 978	6	I-2-2A
1221	Stord	7 485	5	I-8-1A
1228	Odda	7 401	5	I-8-1B
GRUPPE 07				
0125	Eidsberg	3 760	3	IL-5-3A
0402	Kongsvinger	6 393	8	TI-5-1A
0427	Elverum	7 391	8	TI-5-2A
0904	Grimstad	5 303	8	TI-6-2A
1004	Flekkefjord	5 042	8	TI-6-1A
1121	Time	4 759	3	IL-6-3A
1235	Voss	5 944	9	TP-4-1A
1401	Flora	4 416	8	TI-5-1B
1703	Namsos	7 021	8	TI-7-1B
1714	Stjørdal	5 704	9	TP-4-3A
1719	Levanger	5 066	9	TP-4-2A
1820	Alstahaug	4 064	8	TT-6-1B
1824	Vefsn	9 341	8	TI-7-1B
1865	Vågan	3 942	8	TI-6-1B
2001	Hammerfest	6 923	8	TT-9-1B
2003	Vadsø	4 167	8	TT-8-1B
2012	Alta	5 582	8	TI-5-1B
2019	Nordkapp	3 780	8	TI-9-1B
2030	Sør-Varanger	4 466	8	TI-7-1B

Kommune	Folke- tall 1/1 1974	Folketal ¹⁾ som inngår i landsdels- senterets tettsteds- samling	Netto- inn- pend- ling. Pro- sent	Byråets klassifisering	
				Type	Grunnkode

GRUPPE 08

0213	Ski	16 786	11 936	- 74,0	7	TT-7-3A
0216	Nesodden	9 466	7 128	-149,8	7	TT-7-3A
0217	Oppegård	14 541	12 854	-148,7	7	TT-9-3A
0219	Bærum	80 894	73 077	- 58,2	7	TT-9-3A
0220	Asker	33 787	29 920	- 83,3	7	TT-6-3A
0228	Rælingen	10 703	8 461	-518,3	7	TT-8-3A
0230	Lørenskog ...	17 958	16 696	- 68,6	7	TI-9-3A
0233	Nittedal	13 506	9 692	-172,2	7	TI-8-3A
1247	Askøy	15 199	10 206	- 83,8	7	TI-6-3A

Kommune	Nettoinn- pendling. Prosent	Byråets klassifisering	
		Type	Grunnkode

GRUPPE 09

0211	Vestby	- 53,1	7	TI-5-3A
0214	Ås	- 32,3	7	TT-5-3A
0215	Frogn	- 53,6	7	TT-7-3A
0226	Sørum	- 60,8	7	TI-4-3A
0229	Enebakk	-131,0	7	TI-3-3A
0231	Skedsmo	- 5,6	7	TI-9-3A
0234	Gjerdrum	- 92,7	7	TI-2-3A
0235	Ullensaker	- 18,8	7	TT-6-3A
0238	Nannestad	- 83,1	7	TI-3-3A
0533	Lunner	- 73,1	7	TI-3-3A
0627	Røyken	- 87,0	7	TI-7-3A
0926	Lillesand	- 11,0	7	TI-5-3A
1124	Sola	- 16,8	7	TI-5-3A
1127	Randaberg	-107,3	7	TI-4-3A
1243	Os	- 28,3	7	TI-3-3A
1662	Klæbu	- 22,7	7	TT-4-3A
1663	Malvik	- 84,4	7	TI-7-3A

1) Kilde: Statistisk Sentralbyrå, 1974 c.

Kommune	Folketall som inngår i tettsteds- samling for regionsenter- kommuner	Byråets klassifisering	
		Type	Grunnkode
GRUPPE 10			
0113 Borge	7 796	6	I-7-2A
0114 Varteig	207	3	IL-1-2A
0115 Skjeberg	8 687	6	I-6-2A
0130 Tune	14 303	6	I-9-2A
0131 Rolvsøy	3 985	6	I-8-2A
0133 Kråkerøy	5 770	6	I-8-2A
0134 Onsøy	7 799	6	I-6-2A
0136 Rygge	4 524	7	TI-6-3A
0414 Vang	4 513	8	TI-5-2A
0415 Løten	1 113	3	IL-3-2A
0417 Stange	4 861	3	IL-3-2A
0529 Vestre Toten .	172	6	I-5-2A
0532 Jevnaker	73	6	I-6-2A
0625 Nedre Eiker ..	13 905	6	I-9-3A
0626 Lier	5 720	7	TI-6-3A
0711 Svelvik	387	6	I-7-3A
0713 Sande	553	6	I-3-3A
0717 Borre	3 690	8	TI-7-2A
0721 Sem	14 270	8	TI-8-2A
0722 Nøtterøy	12 610	8	TI-8-2A
0725 Tjølling	3 458	6	I-6-2A
0726 Brunlanes	869	6	I-4-2A
0727 Hedrum	4 945	6	I-5-2A
0811 Siljan	518	3	LI-3-2A
0918 Moland	1 562	6	I-5-2A
0920 Øyestad	4 098	8	TI-6-2A
0921 Tromøy	1 743	8	TI-5-2A
0922 Hisøy	3 302	8	TI-8-2A
1149 Karmøy	3 665	6	I-6-2A

Kommune	Byråets klassifisering	
	Type	Grunnkode
GRUPPE 11		
0227 Fet	6	I-4-3A
0237 Eidsvoll	6	I-5-3A
0623 Modum	6	I-5-2A
0628 Hurum	6	I-7-3A
0720 Stokke	6	I-3-2A
1018 Søgne	6	I-5-3A
1122 Gjesdal	6	I-6-3A
1246 Fjell	6	I-1-3A
1251 Vaksdal	6	I-6-3A
1253 Osterøy	6	I-1-3A
GRUPPE 12		
0118 Aremark	3	LI-0-2A
0122 Trøgstad	3	LI-3-3A
0123 Spydeberg	3	IL-3-3A
0127 Skiptvet	3	IL-1-2A
0128 Rakkestad	3	LI-3-2A
0137 Våler	3	LI-0-3A
0138 Hobøl	3	IL-3-3A
0221 Aurskog-Høland	3	IL-2-3A
0236 Nes	3	IL-2-3A
0528 Østre Toten	3	IL-2-2A
0534 Gran	3	IL-3-3A
0631 Flesberg	3	LI-0-2A
0714 Hof	3	IL-2-2A
0716 Våle	3	IL-0-2A
0718 Ramnes	3	LI-0-2A
0719 Andebu	3	IL-0-2A
0928 Birkenes	3	LI-3-3A
1017 Songdalen	3	IL-4-3A
1119 Hå	3	LI-5-3A
1120 Klepp	3	IL-4-3A
1256 Meland	3	LI-0-3A
1638 Orkdal	3	IL-6-3A
1657 Skaun	3	LI-2-3A
1721 Verdal	3	LI-3-2A
1729 Inderøy	3	LI-1-2A

Kommune	Byråets klassifisering	
	Type	Grunnkode
GRUPPE 13		
0814 Bamble	5	I-7-2B
0819 Nome	5	I-5-2B
0826 Tinn	5	I-6-0B
0901 Risør	5	I-6-0B
1111 Sokndal	5	I-6-1A
1130 Strand	5	I-6-0A
1135 Sauda	5	I-8-0B
1242 Samnanger	5	I-2-0A
1416 Høyanger	5	I-5-0B
1424 Årdal	5	I-9-0B
1516 Ulstein	5	I-6-0B
1517 Hareid	5	I-5-2B
1525 Stranda	5	I-5-0B
1528 Sykkylven	5	I-4-2B
1534 Haram	5	I-3-0B
1535 Vestnes	5	I-3-0B
1539 Rauma	5	I-4-0B
1547 Aukra	5	I-0-0B
1556 Frei	5	I-0-2B
1563 Sunndal	5	I-6-0B
1711 Meråker	5	I-1-0A
1724 Verran	5	I-6-0B
1740 Namsskogan	5	I-2-0B
1837 Meløy	5	I-3-0B
1850 Tysfjord	5	I-4-0B
2024 Berlevåg	5	I-8-0B
2028 Båtsfjord	5	I-9-0B

Kommune	Folke- tall 1/1 1974	Folke- tall i største tettsted	Byråets klassifisering	
			Type	Grunnkode
GRUPPE 14				
0119 Marker	3 406	1 220	2	LI-3-0A
0418 Nord-Odal	5 302	387	2	LI-0-0A
0419 Sør-Odal	6 948	1 324	2	IL-1-1A
0420 Eidskog	6 439	826	2	IL-2-1A
0423 Grue	6 272	1 183	2	LI-2-1A
0425 Åsnes	9 186	962	2	LI-1-0A
0426 Våler	4 847	728	2	LI-2-1A
0428 Trysil	7 385	994	2	LI-2-0B
0429 Åmot	4 820	1 893	2	IL-3-1B
0430 Stor-Elvdal	3 812	1 013	2	LI-2-0B
0517 Sel	6 496	1 916	2	LI-3-0B
0518 Fron	9 585	1 410	2	LI-2-0B
0536 Søndre Land	6 444	711	2	IL-2-0A
0538 Nordre Land	7 105	2 015	2	LI-2-0A
0817 Drangedal	4 512	1 038	2	LI-2-0B
0822 Sauherad	3 856	627	2	LI-1-1A
1032 Lyngdal	5 139	2 088	2	IL-4-1A
1037 Kvinesdal	5 324	1 413	2	IL-3-0A
1112 Lund	2 606	1 102	2	IL-4-1A
1146 Tysvær	6 209	-	2	LI-0-2B
1216 Sveio	3 735	201	2	LI-0-2B
1224 Kvinnherad	12 322	1 591	2	IL-3-0B
1238 Kvam	8 783	1 492	2	IL-4-0A
1260 Radøy	4 210	444	2	IL-1-0A
1263 Lindås	8 470	257	2	IL-0-0A
1438 Bremanger	5 534	1 527	2	IL-3-0B
1443 Eid	4 698	1 295	2	LI-2-0B
1448 Stryn	7 424	1 046	2	LI-1-0B
1520 Ørsta	9 777	4 040	2	IL-4-1B
1527 Ørskog	5 148	928	2	IL-3-2B
1548 Fræna	7 810	775	2	LI-1-0B
1566 Surnadal	5 955	538	2	LI-1-0B
1612 Hemne	4 070	1 509	2	IL-3-0A

Kommune	Folke- tall 1/1 1974	Folke- tall i største tettsted	Byråets klassifisering	
			Type	Grunnkode
GRUPPE 14 (forts.)				
1627 Bjugn	4 697	496	2	LI-1-0A
1634 Oppdal	5 681	2 173	2	LI-3-0A
1636 Meldal	4 677	1 942	2	IL-4-0A
1640 Røros	5 175	3 041	2	IL-5-0B
1648 Midtre Gauldal .	6 122	1 059	2	LI-1-0A
1744 Overhalla	3 355	385	2	LI-1-1B
1751 Nærøy	5 870	487	2	LI-2-0B
1814 Brønnøy	8 690	3 130	2	LI-4-1B
1832 Hemnes	5 088	1 385	2	IL-4-2B
1933 Balsfjord	6 905	645	2	LI-1-0B
GRUPPE 15				
0121 Rømskog	680	-	2	LI-0-0A
0239 Hurdal	2 243	-	2	LI-0-0A
0439 Follidal	2 233	686	2	IL-3-0B
0621 Sigdal	3 814	-	2	LI-0-0A
0622 Krødsherad	1 994	230	2	LI-1-0A
0728 Lardal	2 273	395	2	LI-1-0A
0911 Gjerstad	2 587	-	2	IL-0-0A
1029 Lindesnes	4 052	636	2	IL-0-0A
1129 Forsand	896	-	2	LI-0-0A
1211 Etne	3 878	689	2	LI-3-0B
1214 Ølen	2 815	578	2	LI-2-0B
1222 Fitjar	2 637	722	2	IL-2-0B
1234 Granvin	1 004	-	2	LI-0-0B
1241 Fusa	3 687	-	2	IL-0-0A
1266 Masfjorden	1 851	-	2	LI-0-0B
1413 Hyllestad	1 784	-	2	LI-0-0B
1428 Askvoll	3 392	434	2	LI-1-0B
1429 Fjaler	3 477	967	2	IL-2-0B
1511 Vanylven	3 849	-	2	LI-0-0B
1543 Nesset	3 572	498	2	IL-1-0B
1551 Eide	3 012	593	2	IL-2-0B
1560 Tingvoll	3 644	946	2	LI-2-0B

Kommune	Folke- tall 1/1 1974	Folke- tall i største tettsted	Byråets klassifisering	
			Type	Grunnkode
GRUPPE 15 (forts.)				
1571 Halså	2 068	265	2	LI-1-OB
1572 Tustna	1 201	-	2	LI-0-OB
1630 Åfjord	3 884	281	2	LI-1-OB
1718 Leksvik	3 076	464	2	LI-1-0A
1749 Flatanger	1 568	-	2	LI-0-OB
1811 Bindal	2 305	689	2	IL-3-OB
1825 Grane	1 649	441	2	LI-2-OB
1828 Nesna	1 834	816	2	LI-4-OB
1845 Sørfold	2 826	-	2	LI-0-OB
1853 Evenes	1 848	409	2	LI-3-OB
1940 Kåfjord	3 183	320	2	LI-1-OB

Kommune	Folke- tall 1/1 1974	Byråets klassifisering	
		Type	Grunnkode

GRUPPE 16

1439 Vågsøy	6 740	4	IF-4-OB
1515 Herøy	7 874	4	IF-5-OB
1532 Giske	5 407	4	FI-1-2B
1554 Averøy	5 225	4	IF-0-2B
1620 Frøya	5 235	4	FI-2-OB
1860 Vestvågøy	11 127	4	IF-3-OB
1867 Bø	4 805	4	FI-0-OB
1868 Øksnes	5 381	4	FI-3-OB
1938 Lyngen	4 034	4	FL-1-OB

GRUPPE 17

1144 Kvitsøy	555	4	FL-6-0A
1151 Utsira	287	4	F-0-OB
1244 Austevoll	3 846	4	F-0-0A
1259 Øygarden	2 497	4	FI-0-0A
1265 Fedje	840	4	FI-8-OB

Kommune	Folke- tall 1/1-1974	Byråets klassifisering	
		Type	Grunnkode
GRUPPE 17 (forts.)			
1412 Solund	1 257	4	F-0-0B
1441 Selje	3 376	4	IF-0-0B
1514 Sande	3 481	4	IF-0-0B
1545 Midsund	2 201	4	FL-0-0B
1546 Sandøy	1 764	4	IF-4-0B
1573 Smøla	3 244	4	FL-2-0B
1633 Osen	1 392	4	FL-0-0B
1815 Vega	1 826	4	FL-0-0B
1818 Herøy	2 292	4	F-1-0B
1834 Lurøy	2 657	4	FL-0-0B
1835 Træna	571	4	F-0-0B
1836 Rødøy	2 136	4	FL-0-0B
1856 Røst	797	4	F-0-0B
1857 Værøy	1 133	4	FI-6-0B
1858 Moskenes	3 797	4	F-4-0B
1915 Bjarkøy	914	4	FL-0-0B
1917 Ibestad	2 892	4	FL-1-0B
1928 Torsken	1 675	4	FI-7-0B
1929 Berg	1 449	4	FI-6-0B
1936 Karlsøy	3 122	4	FL-0-0B
1941 Skjervøy	3 531	4	FI-4-0B
1943 Kvænangen	2 038	4	IF-0-0B
2014 Loppa	2 215	4	FI-2-0B
2015 Hasvik	1 680	4	FI-6-0B
2016 Sørøysund	2 127	4	FI-4-0B
2018 Måsøy	2 896	4	FI-6-0B
2022 Lebesby	2 193	4	FI-6-0B
2023 Gamvik	1 769	4	IF-8-0B

Kommune	Folke- tall 1/1 1974	Folke- tall i største tettsted	Byråets klassifisering	
			Type	Grunnkode
GRUPPE 18				
0437 Tynset	5 051	1 520	1	L-3-0B
0515 Vågå	4 048	1 094	1	L-3-0B
0520 Ringebu	5 325	1 059	1	L-3-0B
0521 Øyer	4 302	732	1	L-1-2B
0522 Gausdal	6 515	504	1	L-2-2B
1114 Bjerkreim	1 887	261	1	L-1-1A
1154 Vindafjord	4 455	-	1	L-0-0B
1230 Ullensvang	4 889	551	1	L-1-0B
1417 Vik	2 643	1 019	1	L-3-0B
1426 Luster	4 977	-	1	L-0-0B
1445 Gloppen	5 980	1 501	1	L-2-0B
1617 Hitra	4 381	-	1	LF-0-0B
1624 Rissa	6 468	287	1	L-0-0A
1725 Namdalseid	1 985	-	1	L-0-1B
1736 Snåsa	2 779	829	1	L-2-2B
1750 Vikna	3 774	1 708	1	LF-4-0B
2011 Kautokeino	2 717	1 100	1	L-4-0B

GRUPPE 19

0432 Rendalen	2 970	260	1	L-0-0B
0435 Tolga-0s	3 756	571	1	L-2-0B
0438 Alvdal	2 524	593	1	L-2-0B
0512 Lesja	2 502	-	1	L-0-0B
0513 Skjåk	2 582	-	1	L-0-0B
0514 Lom	2 826	688	1	L-2-0B
0540 Sør-Aurdal	3 824	351	1	L-0-0B
0543 Vestre Slidre ..	2 389	-	1	L-0-0B
0544 Øystre Slidre ..	2 848	-	1	L-0-0B
0618 Hemsedal	1 472	318	1	L-2-0B
0633 Nore og Uvdal ..	2 948	364	1	L-1-0B
0828 Seljord	2 999	961	1	L-3-0B
0829 Kviteseid	2 900	339	1	L-1-0B
0833 Tokke	2 806	779	1	L-2-0B
0834 Vinje	3 893	-	1	L-0-0B
1046 Sirdal	1 674	419	1	L-2-0B

Kommune	Folke- tall 1/1 1974	Folke- tall i største tettsted	Byråets klassifisering		
			Type	Grunnkode	
GRUPPE 19 (forts.)					
1133	Hjelmeland	2 577	237	1	L-0-0A
1134	Suldal	3 650	566	1	L-1-0B
1141	Finnøy	2 470	-	1	L-0-0A
1142	Rennesøy	2 065	-	1	L-0-0A
1411	Gulen	2 825	-	1	L-0-0B
1418	Balestrand	1 902	591	1	L-3-0B
1419	Leikanger	2 761	706	1	L-5-0B
1430	Gaular	2 602	-	1	L-0-0B
1431	Jølster	2 670	-	1	L-0-0B
1433	Naustdal	2 185	-	1	L-0-0B
1524	Norddal	2 048	-	1	L-0-0B
1557	Gjemnes	2 931	-	1	L-0-0B
1567	Rindal	2 300	535	1	L-2-0A
1569	Aure	3 013	253	1	L-0-0B
1622	Agdenes	2 006	-	1	L-0-0A
1635	Rennebu	2 873	436	1	L-1-0A
1644	Holtålen	2 702	-	1	L-0-0A
1664	Selbu	3 818	-	1	L-0-0A
1717	Frosta	2 524	-	1	L-0-0A
1822	Leirfjord	2 212	-	1	L-0-0B
1826	Hattfjelldal ...	1 748	439	1	L-2-0B
1827	Dønna	2 068	-	1	LF-0-0B
1848	Steigen	3 867	-	1	LF-0-0B
1927	Tranøy	2 254	-	1	LF-0-0B

GRUPPE 20

0434	Engerdal	1 783	-	1	L-0-0B
0541	Etnedal	1 766	-	1	L-0-0B
0545	Vang	1 803	-	1	L-0-0B
0615	Flå	1 245	-	1	L-0-0A
0632	Rollag	1 307	-	1	L-0-0A
0827	Hjartdal	1 712	-	1	L-0-0B
0830	Nissedal	1 472	-	1	L-0-0B
0912	Vegårshei	1 643	-	1	L-0-0A
0935	Iveland	737	-	1	L-0-0A

Kommune	Folke- tall 1/1 1974	Folke- tall i største tettsted	Byråets klassifisering	
			Type	Grunnkode
GRUPPE 20 (forts.)				
0940 Valle	1 430	-	1	L-0-0B
0941 Bykle	483	-	1	L-0-0B
1026 Åseral	865	-	1	L-0-0A
1027 Audnedal	1 445	-	1	L-0-0A
1034 Hægebostad	1 486	-	1	L-0-0A
1145 Bokn	713	-	1	LF-0-0A
1227 Jondal	1 301	-	1	L-0-0B
1252 Modalen	268	-	1	L-0-0B
1613 Snillfjord	1 315	-	1	L-0-0A
1632 Roan	1 412	-	1	LF-0-0B
1723 Mosvik	1 016	-	1	L-0-0B
1738 Lierne	1 898	-	1	L-0-0B
1739 Røyrvik	741	-	1	L-0-0B
1743 Høylandet	1 346	-	1	L-0-0B
1748 Fosnes	896	-	1	L-0-0B
1755 Leka	996	-	1	L-0-0B
1816 Vevelstad	716	-	1	LF-0-0B
1839 Beiarn	1 696	-	1	L-0-0B
1842 Skjerstad	1 458	-	1	L-0-0B
1926 Dyrøy	1 915	-	1	LF-0-0B
2027 Nesseby	1 186	-	1	LF-0-0B
GRUPPE 21				
0111 Hvaler	2 389	382	4	FI-1-2A
0135 Råde	4 731	1 368	8	TI-3-2A
0511 Dovre	3 168	1 114	9	TP-4-0B
0542 Nord-Aurdal	6 071	1 646	9	TP-4-0B
0616 Nes	3 204	1 571	9	TP-5-0B
0617 Gol	3 668	1 320	9	TP-3-0B
0619 Ål	4 452	1 345	9	TP-3-0B
0620 Hol	4 324	1 556	9	TP-3-0B
0708 Stavern	2 469	3 542	8	TI-9-2A
0723 Tjøme	2 904	653	8	TT-3-2A
0821 Bø	4 069	1 542	9	TP-3-0A
0914 Tvedestrand	5 482	1 689	8	TI-3-2A

Kommune	Folke- tall 1/1 1974	Folke- tall i største tettsted	Byråets klassifisering		
			Type	Grunnkode	
GRUPPE 21 (forts.)					
0919	Froland	3 340	385	8	TI-1-2A
0937	Evje og Hornnes	2 995	1 236	9	TP-4-0A
1003	Farsund	8 723	2 500	8	TI-5-0A
1021	Marnardal	2 128	-	1	L-0-3A
1219	Bømlo	8 585	586	8	TI-1-0B
1420	Sogndal	4 883	2 202	9	TP-5-0B
1432	Førde	5 613	2 401	9	TP-5-0B
1519	Volda	7 807	3 511	8	TI-4-1B
1621	Ørland	5 144	1 451	9	TT-4-0A
1653	Melhus	9 885	1 021	9	TP-1-3A
1840	Saltdal	4 767	1 168	8	TI-2-0B
1841	Fauske	9 002	4 001	8	TI-6-0B
1851	Lødingen	3 144	1 840	9	TT-6-0B
1866	Hadsel	8 810	2 353	8	TI-4-0B
1870	Sortland	7 269	2 280	8	TI-4-0B
1871	Andøy	7 949	3 780	9	TP-6-0B
1911	Kvæfjord	3 794	1 764	9	TP-4-2B
1922	Bardu	3 987	2 114	9	TT-5-0B
1924	Målselv	8 106	2 453	9	TT-4-0B
1931	Lenvik	11 094	2 619	8	TI-3-0B
1942	Nordreisa	4 349	532	9	TP-3-0B
2002	Vardø	3 980	3 459	8	TI-9-0B
2020	Porsanger	4 368	803	9	TT-2-0B
2021	Karasjok	2 682	1 090	9	TP-4-0B

GRUPPE 22

0831	Fyresdal	1 447	379	9	TP-2-0B
0929	Åmli	2 096	416	9	TP-2-0A
0938	Bygland	1 520	262	9	TP-1-0A
1223	Tysnes	2 739	-	9	TP-0-0A
1233	Ulvik	1 375	282	9	TP-2-0B
1245	Sund	3 210	-	9	TP-0-0A
1264	Austrheim	2 067	-	8	TI-0-0B
1421	Aurland	2 220	606	9	TP-2-0B
1422	Lærdal	2 332	666	9	TP-3-0B

Kommune	Folke- tall 1/1 1974	Folke- tall i største tettsted	Byråets klassifisering	
			Type	Grunnkode
GRUPPE 22 (forts.)				
1665 Tydal	974	-	9	TP-0-0B
1742 Grong	2 635	347	9	TP-1-0B
1838 Gildeskål	3 193	457	9	TP-2-0B
1849 Hamarøy	2 366	-	9	TP-0-0B
1852 Tjeldsund	1 963	581	9	TT-2-0B
1854 Ballangen	3 270	467	9	TP-2-0B
1913 Skånland	2 989	364	9	TP-1-0B
1919 Gratangen	1 810	-	9	TP-0-0B
1921 Salangen	3 650	543	9	TP-1-0B
1925 Sørreisa	3 381	706	8	TI-2-0B
1939 Storfjord	1 756	-	9	TP-0-0B
2017 Kvalsund	1 887	458	9	TP-2-0B
2025 Tana	3 140	-	9	TP-0-0B

KOMMUNENE I NORGE ETTER FYLKE OG KOMMUNEGRUPPE I DENNE ANALYSEN
 THE NORWEGIAN MUNICIPALITIES BY COUNTY AND MUNICIPALITY
 GROUP IN THIS ANALYSIS

Fylke/kommune	Kommune- gruppe	Fylke/kommune	Kommune- gruppe
01 ØSTFOLD		0301 OSLO	1
0101 Halden	5		
0102 Sarpsborg	3	04 HEDMARK	
0103 Fredrikstad	4	0401 Hamar	3
0104 Moss	4	0402 Kongsvinger	7
0111 Hvaler	21	0412 Ringsaker	6
0113 Borge	10	0414 Vang	10
0114 Varteig	10	0415 Løten	10
0115 Skjeberg	10	0417 Stange	10
0118 Aremark	12	0418 Nord-Odal	14
0119 Marker	14	0419 Sør-Odal	14
0121 Rømskog	15	0420 Eidskog	14
0122 Trøgstad	12	0423 Grue	14
0123 Spydeberg	12	0425 Åsnes	14
0124 Askim	6	0526 Våler	14
0125 Eidsberg	7	0427 Elverum	7
0127 Skiptvet	12	0428 Trysil	14
0128 Rakkestad	12	0429 Åmot	14
0130 Tune	10	0430 Stor-Elvdal	14
0131 Rolvøy	10	0432 Rendalen	19
0133 Kråkerøy	10	0434 Engerdal	20
0134 Onsøy	10	0435 Tolga-Os	19
0135 Råde	21	0437 Tynset	18
0136 Rygge	10	0438 Alvdal	19
0137 Våler	12	0439 Folldal	15
0138 Hobøl	12		
02 AKERSHUS		05 OPPLAND	
0211 Vestby	9	0501 Lillehammer	4
0213 Ski	8	0502 Gjøvik	4
0214 Ås	9		
0215 Frogn	9	0511 Dovre	21
0216 Nesodden	8	0512 Lesja	19
0217 Oppegård	8	0513 Skjåk	19
0219 Bærum	8	0514 Lom	19
0220 Asker	8	0515 Vågå	18
0221 Aurskog/Høland	12	0517 Sel	14
0226 Sørum	9	0518 Fron	14
0227 Fet	11	0520 Ringebu	18
0228 Rælingen	8	0521 Øyer	18
0229 Enebakk	9	0522 Gausdal	18
0230 Lørenskog	8	0528 Østre Toten	12
0231 Skedsmo	9	0529 Vestre Toten	10
0233 Nittedal	8	0532 Jevnaker	10
0234 Gjerdrum	9	0533 Lunner	9
0235 Ullensaker	9	0534 Gran	12
0236 Nes	12	0536 Søndre Land	14
0237 Eidsvoll	11	0538 Nordre Land	14
0238 Nannestad	9	0540 Sør-Aurdal	19
0238 Hurdal	15	0541 Etnedal	20

Fylke/kommune	Kommune- gruppe	Fylke/kommune	Kommune- gruppe
05 OPPLAND (forts.)			
0542 Nord-Aurdal	21	08 TELEMARK	
0543 Vestre Slidre	19	0805 Porsgrunn	4
0544 Øystre Slidre	19	0806 Skien	5
0545 Vang	20	0807 Notodden	6
		0811 Siljan	10
06 BUSKERUD		0814 Bamble	13
0601 Ringerike	5	0815 Kragerø	6
0602 Drammen	4	0817 Drangedal	14
0604 Kongsberg	5	0819 Nome	13
		0821 Bø	21
0615 Flå	20	0822 Sauherad	14
0616 Nes	21	0826 Tinn	13
0617 Gol	21	0827 Hjartdal	20
0618 Hemsedal	19	0828 Seljord	19
0619 Ål	21	0829 Kviteseid	19
0620 Hol	21	0830 Nissedal	20
0621 Sigdal	15	0831 Fyresdal	22
0622 Krødsherad	15	0833 Tokke	19
0623 Modum	11	0834 Vinje	19
0624 Øvre Eiker	6		
0625 Nedre Eiker	10	09 AUST-AGDER	
0626 Lier	10	0901 Risør	13
0627 Røyken	9	0903 Arendal	3
0628 Hurum	11	0904 Grimstad	7
0631 Flesberg	12		
0632 Rollag	20	0911 Gjerstad	15
0633 Nore og Uvdal	19	0912 Vegårshei	20
		0914 Tvedestrand	21
07 VESTFOLD		0918 Moland	10
0702 Holmestrand	6	0919 Froland	21
0703 Horten	3	0920 Øyestad	10
0705 Tønsberg	3	0921 Tromøy	10
0706 Sandefjord	5	0922 Hisøy	10
0707 Larvik	3	0926 Lillesand	9
0708 Stavern	21	0928 Birkenes	12
		0929 Åmli	22
0711 Svelvik	10	0935 Iveland	20
0713 Sande	10	0937 Evje og Hornnes	21
0714 Hof	12	0938 Bygland	22
0716 Våle	12	0940 Valle	20
0717 Borre	10	0941 Bykle	20
0718 Ramnes	12		
0719 Andebu	12	10 VEST-AGDER	
0720 Stokke	11	1001 Kristiansand	2
0721 Sem	10	1002 Mandal	6
0722 Nøtterøy	10	1003 Farsund	21
0723 Tjøme	21	1004 Flekkefjord	7
0725 Tjølling	10		
0726 Brunlanes	10		
0727 Hedrum	10		
0728 Lardal	15		

Fylke/kommune	Kommune- gruppe	Fylke/kommune	Kommune- gruppe		
10 VEST-AGDER (forts.)					
1014	Vennesla	6	1228	Odda	6
1017	Songdalen	12	1230	Ullensvang	18
1018	Søgne	11	1233	Ulvik	22
1021	Marnardal	21	1234	Granvin	15
1026	Åseral	20	1235	Voss	7
1027	Audnedal	20	1238	Kvam	14
1029	Lindesnes	15	1241	Fusa	15
1032	Lyngdal	14	1242	Samnanger	13
1034	Hægebostad	20	1243	Os	9
1037	Kvinesdal	14	1244	Austevoll	17
1046	Sirdal	19	1245	Sund	22
			1246	Fjell	11
			1247	Askøy	8
			1251	Vaksdal	11
			1252	Modalen	20
11 ROGALAND					
1101	Eigersund	6	1253	Osterøy	11
1102	Sandnes	5	1256	Meland	12
1103	Stavanger	2	1259	Øygarden	17
1106	Haugesund	4	1260	Radøy	14
			1263	Lindås	14
1111	Sokndal	13	1264	Austrheim	22
1112	Lund	14	1265	Fedje	17
1114	Bjerkreim	18	1266	Masfjorden	15
1119	Hå	12			
1120	Klepp	12			
1121	Time	7			
1122	Gjesdal	11	14 SOGN OG FJORDANE		
1124	Sola	9	1401	Flora	7
1127	Randaberg	9			
1129	Forsand	15	1411	Gulen	19
1130	Strand	13	1412	Solund	17
1133	Hjelmeland	19	1413	Hyllestad	15
1134	Suldal	19	1416	Høyanger	13
1135	Sauda	13	1417	Vik	18
1141	Finnøy	19	1418	Balestrand	19
1142	Rennesøy	19	1419	Leikanger	19
1144	Kvitsøy	17	1420	Sogndal	21
1145	Bokn	20	1421	Aurland	22
1146	Tysvær	14	1422	Lærdal	22
1149	Karmøy	10	1424	Årdal	13
1151	Utsira	17	1426	Luster	18
1154	Vindafjord	18	1428	Askvoll	15
			1429	Fjaler	15
			1430	Gaular	19
12 HORDALAND					
1201	Bergen	2	1431	Jølster	19
			1432	Førde	21
1211	Etne	15	1433	Naustdal	19
1214	Ølen	15	1438	Bremanger	14
1216	Sveio	14	1439	Vågsøy	16
1219	Bømlo	21	1441	Selje	17
1221	Stord	6	1443	Eid	14
1222	Fitjar	15	1445	Gloppen	18
1223	Tysnes	22	1448	Stryn	14
1224	Kvinnherad	14			
1227	Jondal	20			

Fylke/kommune	Kommune- gruppe	Fylke/kommune	Kommune- gruppe
15 MØRE OG ROMSDAL		1636 Meldal	14
1501 Ålesund	4	1638 Orkdal	12
1502 Molde	4	1640 Røros	14
1503 Kristiansund	4	1644 Holtålen	19
		1648 Midtre Gauldal	14
1511 Vanylven	15	1653 Melhus	21
1514 Sande	17	1657 Skaun	12
1515 Herøy	16	1662 Klæbu	9
1516 Ulstein	13	1663 Malvik	9
1517 Hareid	13	1664 Selbu	19
1519 Volda	21	1665 Tydal	22
1520 Ørsta	14		
1524 Norddal	19	17 NORD-TRØNDELAG	
1525 Stranda	13	1702 Steinkjer	5
1527 Ørskog	14	1703 Namsos	7
1528 Sykkylven	13		
1532 Giske	16	1711 Meråker	13
1534 Haram	13	1714 Stjørdal	7
1535 Vestnes	13	1717 Frosta	19
1539 Rauma	13	1718 Leksvik	15
1543 Nesset	15	1719 Levanger	7
1545 Midsund	17	1721 Verdal	12
1546 Sandøy	17	1723 Mosvik	20
1547 Aukra	13	1724 Verran	13
1548 Fræna	14	1725 Namdalseid	18
1551 Eide	15	1729 Inderøy	12
1554 Averøy	16	1736 Snåsa	18
1556 Frei	13	1738 Lierne	20
1557 Gjemnes	19	1739 Røyrvik	20
1560 Tingvoll	15	1740 Namsskogan	13
1563 Sunndal	13	1742 Grong	22
1566 Surnadal	14	1743 Høylandet	20
1567 Rindal	19	1744 Overhalla	14
1569 Aure	19	1748 Fosnes	20
1571 Halså	15	1749 Flatanger	15
1572 Tustna	15	1750 Vikna	18
1573 Smøla	17	1751 Nærøy	14
		1755 Leka	20
16 SØR-TRØNDELAG			
1601 Trondheim	2	18 NORDLAND	
1612 Hemne	14	1804 Bodø	5
1613 Snillfjord	20	1805 Narvik	4
1617 Hitra	18	1811 Bindal	15
1620 Frøya	16	1814 Brønnøy	14
1621 Ørland	21	1815 Vega	17
1622 Agdenes	19	1816 Vevelstad	20
1624 Rissa	18	1818 Herøy	17
1627 Bjugn	14	1820 Alstahaug	7
1630 Åfjord	15	1822 Leirfjord	19
1632 Roan	20	1824 Vefsn	7
1633 Osen	17	1825 Grane	15
1634 Oppdal	14		
1635 Rennebu	19		

Fylke/kommune	Kommune- gruppe	Fylke/kommune	Kommune- gruppe	
18 NORDLAND (forts.)				
1826	Hattfjelldal	19	1919 Gratangen	22
1827	Dønna	19	1921 Salangen	22
1828	Nesna	15	1922 Bardu	21
1832	Hemnes	14	1924 Målselv	21
1833	Rana	5	1925 Sørreisa	22
1834	Lurøy	17	1926 Dyrøy	20
1835	Træna	17	1927 Tranøy	19
1836	Rødøy	17	1928 Torsken	17
1837	Meløy	13	1929 Berg	17
1838	Gildeskål	22	1931 Lenvik	21
1839	Beiarn	20	1933 Balsfjord	14
1840	Saltdal	21	1936 Karlsøy	17
1841	Fauske	21	1938 Lyngen	16
1842	Skjerstad	20	1939 Storfjord	22
1845	Sørfold	15	1940 Kåfjord	15
1848	Steigen	19	1941 Skjervøy	17
1849	Hamarøy	22	1942 Nordreisa	21
1850	Tysfjord	13	1943 Kvænangen	17
1851	Lødingen	21		
1852	Tjeldsund	22		
1853	Evenes	15	20 FINNMARK	
1854	Ballangen	22	2001 Hammerfest	7
1856	Røst	17	2002 Vardø	21
1857	Værøy	17	2003 Vadsø	7
1858	Moskenes	17		
1860	Vestvågøy	16	2011 Kautokeino	18
1865	Vågan	7	2012 Alta	7
1866	Hadsel	21	2014 Loppa	17
1867	Bø	16	2015 Hasvik	17
1868	Øksnes	16	2016 Sørøysund	17
1870	Sortland	21	2017 Kvalsund	22
1871	Andøy	21	2018 Måsøy	17
			2019 Nordkapp	7
			2020 Porsanger	21
19 TROMS				
1901	Harstad	5	2021 Karasjok	21
1902	Tromsø	5	2022 Lebesby	17
			2023 Gamvik	17
			2024 Berlevåg	13
1911	Kvæfjord	21	2025 Tana	22
1913	Skånland	22	2027 Nesseby	20
1915	Bjarkøy	17	2028 Båtsfjord	13
1917	Ibestad	17	2030 Sør-Varanger	7

KOMMUNENE I NORGE ETTER BYRÅETS KOMMUNEKLASSIFISERING OG KOMMUNEGRUPPE I
DENNE ANALYSEN
THE NORWEGIAN MUNICIPALITIES BY TYPE (CLASSIFICATION OF THE CENTRAL BUREAU
OF STATISTICS OF NORWAY) AND BY MUNICIPALITY GROUP IN THIS ANALYSIS

	Kommune- gruppe		Kommune- gruppe
TYPE 1		TYPE 1 (forts.)	
0432 Rendalen	19	1426 Luster	18
0434 Engerdal	20	1430 Gaular	19
0435 Tolga-Os	19	1431 Jølster	19
0437 Tynset	18	1433 Naustdal	19
0438 Alvdal	19	1445 Gloppen	18
0512 Lesja	19	1524 Norddal	19
0513 Skjåk	19	1557 Gjemnes	19
0514 Lom	19	1567 Rindal	19
0515 Vågå	18	1569 Aure	19
0520 Ringebu	18	1613 Snillfjord	20
0521 Øyer	18	1617 Hitra	18
0522 Gausdal	18	1622 Agdenes	19
0540 Sør-Aurdal	19	1624 Rissa	18
0541 Etnedal	20	1632 Roan	20
0543 Vestre Slidre	19	1635 Rennebu	19
0544 Øystre Slidre	19	1644 Holtålen	19
0545 Vang	20	1664 Selbu	19
0615 Flå	20	1717 Frosta	19
0618 Hemsedal	19	1723 Mosvik	20
0632 Rollag	20	1725 Namdalseid	18
0633 Nore og Uvdal	19	1736 Snåsa	18
0827 Hjartdal	20	1738 Lierne	20
0828 Seljord	19	1739 Røyrvik	20
0829 Kviteseid	19	1743 Høylandet	20
0830 Nissedal	20	1748 Fosnes	20
0833 Tokke	19	1750 Vikna	18
0834 Vinje	19	1755 Leka	20
0912 Vegårshei	20	1816 Vevelstad	20
0935 Iveland	20	1822 Leirfjord	19
0940 Valle	20	1826 Hattfjelldal	19
0941 Bykle	20	1827 Dønna	19
1021 Marnardal	20	1839 Beiarn	20
1026 Åseral	20	1842 Skjerstad	20
1027 Audnedal	20	1848 Steigen	19
1034 Hægebostad	20	1926 Dyrøy	20
1046 Sirdal	19	1927 Tranøy	19
1114 Bjerkreim	18	2011 Kautokeino	18
1133 Hjelmeland	19	2027 Nesseby	20
1134 Suldal	19		
1141 Finnøy	19		
1142 Rennesøy	19	TYPE 2	
1145 Bokn	20	0119 Marker	14
1154 Vindafjord	18	0121 Rømskog	15
1227 Jondal	20	0239 Hurdal	15
1230 Ullensvang	18	0418 Nord-Odal	14
1252 Modalen	20	0419 Sør-Odal	14
1411 Gulen	19	0420 Eidskog	14
1417 Vik	18	0423 Grue	14
1418 Balestrand	19		
1419 Leikanger	19		

	Kommune- gruppe		Kommune- gruppe
TYPE 2 (forts.)		TYPE 2 (forts.)	
0425	Åsnes	14	
0426	Våler	14	1718 Leksvik
0428	Trysil	14	1744 Overhalla
0429	Åmot	14	1749 Flatanger
0430	Stor-Elvdal	14	1751 Nærøy
0439	Folldal	15	1811 Bindal
0517	Sel	14	1814 Brønnøy
0518	Fron	14	1825 Grane
0536	Søndre Land	14	1828 Nesna
0538	Nordre Land	14	1832 Hemnes
0621	Sigdal	15	1845 Sørfold
0622	Krødsherad	15	1853 Evenes
0728	Lardal	15	1933 Balsfjord
0817	Drangedal	14	1940 Kåfjord
0822	Sauherad	14	
0911	Gjerstad	15	TYPE 3
1029	Lindesnes	15	
1032	Lyngdal	14	0114 Varteig
1037	Kvinesdal	14	0118 Aremark
1112	Lund	14	0122 Trøgstad
1129	Forsand	15	0123 Spydeberg
1146	Tysvær	14	0125 Eidsberg
1211	Etne	15	0127 Skiptvet
1214	Ølen	15	0128 Rakkestad
1216	Sveio	14	0137 Våler
1222	Fitjar	15	0138 Hobøl
1224	Kvinnherad	14	0221 Aurskog-Høland
1234	Granvin	15	0236 Nes
1238	Kvam	14	0415 Løten
1241	Fusa	15	0417 Stange
1260	Radøy	14	0528 Østre Toten
1263	Lindås	14	0534 Gran
1266	Masfjorden	15	0631 Flesberg
1413	Hyllestad	15	0714 Hof
1428	Askvoll	15	0716 Våle
1429	Fjaler	15	0718 Ramnes
1438	Bremanger	14	0719 Andebu
1443	Eid	14	0811 Siljan
1448	Stryn	14	0928 Birkenes
1511	Vanylven	15	1017 Songdalen
1520	Ørsta	14	1119 Hå
1527	Ørskog	14	1120 Klepp
1543	Nesset	15	1121 Time
1548	Fræna	14	1256 Meland
1551	Eide	15	1638 Orkdal
1560	Tingvoll	15	1657 Skaun
1566	Surnadal	14	1721 Verdal
1571	Halsa	15	1729 Inderøy
1572	Tustna	15	
1612	Hemne	14	TYPE 4
1627	Bjugn	14	
1630	Åfjord	15	0111 Hvaler
1634	Oppdal	14	1144 Kvitsøy
1636	Meldal	14	1151 Utsira
1640	Røros	14	1244 Austevoll
1648	Midtre Gauldal	14	1259 Øygarden

	Kommune- gruppe		Kommune- gruppe	
TYPE 4 (forts.)		TYPE 5 (forts.)		
1265	Fedje	17	1516 Ulstein	13
1412	Solund	17	1517 Hareid	13
1439	Vågsøy	16	1525 Stranda	13
1441	Selje	17	1528 Sykkylven	13
1514	Sande	17	1534 Haram	13
1515	Herøy	16	1535 Vestnes	13
1532	Giske	16	1539 Rauma	13
1545	Midsund	17	1547 Aukra	13
1546	Sandøy	17	1556 Frei	13
1554	Averøy	16	1563 Sunndal	13
1573	Smøla	17	1711 Meråker	13
1620	Frøya	16	1724 Verran	13
1633	Osen	17	1740 Namsskogan	13
1815	Vega	17	1833 Rana	5
1818	Herøy	17	1837 Meløy	13
1834	Lurøy	17	1850 Tysfjord	13
1835	Træna	17	2024 Berlevåg	13
1836	Rødøy	17	2028 Båtsfjord	13
1856	Røst	17		
1857	Værøy	17		
1858	Moskenes	17	TYPE 6	
1860	Vestvågøy	16	0101 Halden	5
1867	Bø	16	0102 Sarpsborg	3
1868	Øksnes	16	0104 Moss	4
1915	Bjarkøy	17	0113 Borge	10
1917	Ibestad	17	0115 Skjeberg	10
1928	Torsken	17	0124 Askim	6
1929	Berg	17	0130 Tune	10
1936	Karlsøy	17	0131 Rolvsøy	10
1938	Lyngen	16	0133 Kråkerøy	10
1941	Skjervøy	17	0134 Onsøy	10
1943	Kvænangen	17	0227 Fet	11
2014	Loppa	17	0237 Eidsvoll	11
2015	Hasvik	17	0412 Ringsaker	6
2016	Sørøysund	17	0502 Gjøvik	4
2018	Måsøy	17	0529 Vestre Toten	10
2022	Lebesby	17	0532 Jevnaker	10
2023	Gamvik	17	0604 Kongsberg	5
			0623 Modum	11
			0624 Øvre Eiker	6
			0625 Nedre Eiker	10
			0628 Hurum	11
			0702 Holmestrand	6
			0711 Svelvik	10
			0713 Sande	10
			0720 Stokke	11
			0725 Tjølling	10
			0726 Brunlanes	10
			0727 Hedrum	10
			0805 Forsgrunn	4
			0807 Notodden	6
			0918 Moland	10
			1002 Mandal	6
			1014 Vennesla	6
TYPE 5				
0814	Bamble	13		
0815	Kragerø	6		
0819	Nome	13		
0826	Tinn	13		
0901	Risør	13		
1111	Sokndal	13		
1130	Strand	13		
1135	Sauda	13		
1221	Stord	6		
1228	Odda	6		
1242	Samnanger	13		
1416	Høyanger	13		
1424	Årdal	13		

	Kommune- gruppe		Kommune- gruppe	
TYPE 6 (forts.)		TYPE 8 (forts.)		
1018	Søgne	11	0427 Elverum	7
1101	Eigersund	6	0501 Lillehammer	4
1102	Sandnes	5	0601 Ringerike	5
1122	Gjesdal	11	0703 Horten	3
1149	Karmøy	10	0705 Tønsberg	3
1246	Fjell	11	0706 Sandefjord	5
1251	Vaksdal	11	0707 Larvik	3
1253	Osterøy	11	0708 Stavern	21
			0717 Borre	10
			0721 Sem	10
			0722 Nøtterøy	10
			0723 Tjøme	21
			0806 Skien	5
			0903 Arendal	3
			0904 Grimstad	7
			0914 Tvedestrand	21
			0919 Froland	21
			0920 Øyestad	10
			0921 Tromøy	10
			0922 Hisøy	10
			1003 Farsund	21
			1004 Flekkefjord	7
			1106 Haugesund	4
			1219 Bømlo	21
			1264 Austrheim	22
			1401 Flora	7
			1501 Ålesund	4
			1502 Molde	4
			1503 Kristiansund	4
			1519 Volda	21
			1703 Namsos	7
			1804 Bodø	5
			1805 Narvik	4
			1820 Alstahaug	7
			1824 Vefsn	7
			1840 Saltdal	21
			1841 Fauske	21
			1865 Vågan	7
			1866 Hadsel	21
			1870 Sortland	21
			1901 Harstad	5
			1902 Tromsø	5
			1925 Sørreisa	22
			1931 Lenvik	21
			2001 Hammerfest	7
			2002 Vardø	21
			2003 Vadsø	7
			2012 Alta	7
			2019 Nordkapp	7
			2030 Sør-Varanger	7
	TYPE 7			
0136	Rygge	10		
0211	Vestby	9		
0213	Ski	8		
0214	Ås	9		
0215	Frogn	9		
0216	Nesodden	8		
0217	Oppegård	8		
0219	Bærum	8		
0220	Asker	8		
0226	Sørum	9		
0228	Rælingen	8		
0229	Enebakk	9		
0230	Lørenskog	8		
0231	Skedsmo	9		
0233	Nittedal	8		
0234	Gjerdrum	9		
0235	Ullensaker	9		
0238	Nannestad	9		
0301	Oslo	1		
0533	Lunner	9		
0602	Drammen	4		
0626	Lier	10		
0627	Røyken	9		
0926	Lillesand	9		
1001	Kristiansand	2		
1103	Stavanger	2		
1124	Sola	9		
1127	Randaberg	9		
1201	Bergen	2		
1243	Os	9		
1247	Askøy	8		
1601	Trondheim	2		
1662	Klæbu	9		
1663	Malvik	9		
	TYPE 8			
0103	Fredrikstad	4		
0135	Råde	21		
0401	Hamar	3		
0402	Kongsvinger	7		
0414	Vang	10		

		Kommune- gruppe			Kommune- gruppe
	TYPE 9			TYPE 9 (forts.)	
0511	Dovre	21	1702	Steinkjer	5
0542	Nord-Aurdal	21	1714	Stjørdal	7
0616	Nes	21	1719	Levanger	7
0617	Gol	21	1742	Grong	22
0619	Ål	21	1838	Gildeskål	22
0620	Hol	21	1849	Hamarøy	22
0821	Bø	15	1851	Lødingen	21
0831	Fyresdal	22	1852	Tjeldsund	22
0929	Åmli	22	1854	Ballangen	22
0937	Evje og Hornnes	21	1871	Andøy	21
0938	Bygland	22	1911	Kvæfjord	21
1223	Tysnes	22	1913	Skånland	22
1233	Ulvik	22	1919	Gratangen	22
1235	Voss	7	1921	Salangen	22
1245	Sund	22	1922	Bardu	21
1420	Sogndal	21	1924	Målselv	21
1421	Aurland	22	1939	Storfjord	22
1422	Lærdal	22	1962	Nordreisa	21
1432	Førde	21	2017	Kvalsund	22
1621	Ørland	21	2020	Porsanger	21
1653	Melhus	21	2021	Karasjøk	21
1665	Tydal	22	2025	Tana	22

Kommunegruppene
Municipality groups

Liste over kommunegruppene 01-22 som benyttes i analysene. Nærmere beskrivelse i avsnitt 3.5¹⁾

The municipality groups 01-22 used in the analysis. A more detailed presentation, in Norwegian, in section 3.5

I. Senterkommuner Centre municipalities

- 01 Landsdelssentra I (Oslo) Major regional centres I with narrow borders. 1 municipality (Oslo)
- 02 Landsdelssentra II Major regional centres II without narrow borders. 4 municipalities
- 03 Regionsenterkommuner I Other regional centres I with narrow borders and net in commuting. 6 municipalities
- 04 Regionsenterkommuner II Other regional centres II without narrow borders but with net in commuting. 11 municipalities
- 05 Regionsenterkommuner III Other regional centres III. 11 municipalities
- 06 Lokalsenterkommuner I Local centre municipalities I classified as "manufacturing". 11 municipalities
- 07 Lokalsenterkommuner II Other local centre municipalities II. 19 municipalities

II. Omegnskommuner Suburban municipalities

- 08 Forstadskommuner for landsdelssentra Suburban municipalities closely integrated with major regional centres. 9 municipalities
- 09 Omegnskommuner for landsdelssentra Other suburban municipalities less closely integrated with major regional centres. 17 municipalities
- 10 Omegnskommuner for regionsenterkommuner Suburban municipalities of other regional centres. 29 municipalities

III. Sentrale kommuner Central municipalities

- 11 Sentrale industrikommuner Central manufacturing municipalities. 10 municipalities
- 12 Sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner Central, mixed agricultural and manufacturing municipalities. 25 municipalities

1) Mer fullstendig beskrivelse av kommunegruppene er gitt i avsnitt 3.5.2.

IV. Ikke-sentrale kommuner *Non-central municipalities*

- 13 Mindre sentrale industrikommuner *Less central manufacturing municipalities. 27 municipalities*
- 14 Mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner I *Less central, mixed agricultural and manufacturing municipalities I structurally developed. 43 municipalities*
- 15 Mindre sentrale, blandede landbruks- og industrikommuner II *Other less central, mixed agricultural and manufacturing municipalities II. 33 municipalities*
- 16 Fiskerikommuner I *Fishing municipalities I structurally developed. 9 municipalities*
- 17 Fiskerikommuner II *Other fishing municipalities II. 33 municipalities*
- 18 Landbrukskommuner I *Agricultural municipalities I structurally developed. 17 municipalities*
- 19 Landbrukskommuner II *Other agricultural municipalities II intermediate structure. 40 municipalities*
- 20 Landbrukskommuner III *Agricultural municipalities III structurally weak. 30 municipalities*

V. Andre kommuner *Other municipalities*

- 21 Andre kommuner I *Other municipalities I structurally developed. 36 municipalities*
- 22 Andre kommuner II *Other municipalities II. 22 municipalities*

Utkommet i serien Samfunnsøkonomiske studier (SØS)
Issued in the series Social Economic Studies (SES)

* Utsolgt *Out of sale*

- Nr. 1 Det norske skattesystems virkninger på den personlige inntektsfordeling *The Effects of the Norwegian Tax System on the Personal Income Distribution* 1954 Sidetall 103 Pris kr 3,00
- 2* Skatt på personleg inntekt og midel *Tax on Personal Income and Capital* 1954 Sidetall 120 Pris kr 3,00
- 3 Økonomisk utsyn 1900 - 1950 *Economic Survey* 1955 Sidetall 217 Pris kr 4,00
- 4* Nasjonalregnskap. Teoretiske prinsipper *National Accounts. Theoretical Principles* 1955 Sidetall 123 Pris kr 3,00
- 5* Avskrivning og skattlegging *Depreciation and Taxation* 1956 Sidetall 85 Pris kr 3,00
- 6* Bedriftsskatter i Danmark, Norge og Sverige *Corporate Taxes in Denmark, Norway and Sweden* 1958 Sidetall 101 Pris kr 4,00
- 7* Det norske skattesystemet 1958 *The Norwegian System of Taxation* 1958 Sidetall 159 Pris kr 6,50
- 8* Produksjonsstruktur, import og sysselsetting *Structure of Production, Imports and Employment* 1959 Sidetall 129 Pris kr 5,50
- 9 Kryssløpsanalyse av produksjon og innsats i norske næringer 1954 *Input-Output Analysis of Norwegian Industries* 1960 Sidetall 614 Pris kr 10,00
- 10 Dødeligheten og dens årsaker i Norge 1856 - 1955 *Trend of Mortality and Causes of Death in Norway* 1962 Sidetall 246 Pris kr 8,50
- 11 Kriminalitet og sosial bakgrunn *Crimes and Social Background* 1962 Sidetall 194 Pris kr 7,00
- 12 Norges økonomi etter krigen *The Norwegian Post-War Economy* 1965 Sidetall 437 Pris kr 15,00
- 13 Ekteskap, fødsler og vandringer i Norge 1856 - 1960 *Marriages, Births and Migrations in Norway* 1965 Sidetall 221 Pris kr 9,00
- 14* Foreign Ownership in Norwegian Enterprises *Utenlandske eierinteresser i norske bedrifter* 1965 Sidetall 213 Pris kr 12,00
- 15 Progressiviteten i skattesystemet 1960 *Statistical Tax Incidence Investigation* 1966 Sidetall 95 Pris kr 7,00
- 16* Langtidslinjer i norsk økonomi 1955 - 1960 *Trends in Norwegian Economy* 1966 Sidetall 150 Pris kr 8,00
- 17 Dødelighet blant spebarn i Norge 1901 - 1963 *Infant Mortality in Norway* 1966 Sidetall 74 Pris kr 7,00

- Nr. 18* Storbyutvikling og arbeidsreiser En undersøkelse av pendling, befolkningsutvikling, næringsliv og urbanisering i Oslo-området *Metropolitan Growth, Commuting and Urbanisation in the Oslo Area* 1966 Sidetall 298 Pris kr 12,00
- 19 Det norske kredittmarked siden 1900 *The Norwegian Credit Market since 1900* Sidetall 395 Pris kr 11,00
  - 20 Det norske skattesystemet 1967 *The Norwegian System of Taxation* 1968 Sidetall 146 Pris kr 9,00
  - 21 Estimating Production Functions and Technical Change from Micro Data. An Exploratory Study of Individual Establishment Time-Series from Norwegian Mining and Manufacturing 1959 - 1967 *Estimering av produktfunksjoner og tekniske endringer fra mikro data. Analyser på grunnlag av tidrekker for individuelle bedrifter fra norsk bergverk og industri* 1971 Sidetall 226 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0014-8
  - 22 Forsvarets virkninger på norsk økonomi *The Impact of the Defence on the Norwegian Economy* 1972 Sidetall 141 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0149-7
  - 23 Prisutvikling og prisatferd i 1960-årene En presentasjon og analyse av nasjonalregnskapets prisdata 1961 - 1969 *The Development and Behaviour of Prices in the 1960's Presentation and Analysis of the Price-Data of the Norwegian National Accounts* 1974 Sidetall 478 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0279-5
  - 24 Det norske skattesystemet I Direkte skatter 1974 *The Norwegian System of Taxation I Direct Taxes* 1974 Sidetall 139 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0399-6
  - 25* Friluftsliv, idrett og mosjon *Outdoor Recreation, Sport and Exercise* 1975 Sidetall 114 Pris kr 8,00 ISBN 82-537-0469-0
  - 26 Nasjonalregnskap, modeller og analyse En artikkelsamling til Odd Aukrusts 60-årsdag *National Accounts, Models and Analysis To Odd Aukrust in Honour of his Sixtieth Birthday* 1975 Sidetall 320 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0530-1
  - 27 Den representative undersøgelsesmethode *The Representative Method of Statistical Surveys* 1976 Sidetall 64 Pris kr 8,00 ISBN 82-537-0538-7
  - 28 Statistisk Sentralbyrå 100 år 1876 - 1976 *Central Bureau of Statistics 100 Years* 1976 Sidetall 128 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0557-3
  - 29 Statistisk Sentralbyrås 100-årsjubileum Prolog og taler ved festmøtet i Universitetets aula 11. juni 1976 *Central Bureau of Statistics Prologue and Addresses at the Centenary Celebration, University Hall* 1976 Sidetall 32 Pris kr 7,00 ISBN 82-537-0637-5
  - 30 Inntekts- og forbruksbeskatning fra et fordelingssynspunkt - En modell for empirisk analyse *Taxation of Income and Consumption from a Distributional Point of View - A Model for Empirical Analysis* 1976 Sidetall 148 Pris kr 9,00 ISBN 82-537-0647-2
  - 31 Det norske skattesystemet II Indirekte skatter og offentlige trygdeordninger 1976 *The Norwegian System of Taxation II Indirect Taxes and Social Security Schemes* 1977 Sidetall 124 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0713-4

- Nr. 32 Inntekt og forbruk for funksjonshemmede *Income and Consumer Expenditure of Disabled Persons* 1977 Sidetall 166 Pris 13,00 ISBN 82-537-0732-0
- 33 Prinsippet og metoder for Statistisk Sentralbyrås utvalgsundersøkelser *Sampling Methods Applied by the Central Bureau of Statistics of Norway* 1977 Sidetall 105 Pris kr 11,00 ISBN 82-537-0771-1
- 35 Flyttemotivundersøkelsen 1972 *Survey of Migration Motives* 1978 Sidetall 233 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-0783-5
- 36 Konjunkturbølger fra utlandet i norsk økonomi *International Cycles in Norwegian Economy* 1979 Sidetall 141 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0910-2
- 37 Norske lytter- og seervaner *Radio Listening and Television Viewing in Norway* 1979 Sidetall 216 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0931-5
- 38 Analyse av investeringsatferd Problemer, metoder og resultater *Analysing Investment Behaviour Problems, Methods and Results* 1979 Sidetall 91 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0952-8
- 39 Kvinners yrkesdeltaking i Norge *Female Labour Activity in Norway* 1979 Sidetall 162 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0961-7
- 40 Framskrivning av befolkningens utdanning til år 2000 *Projections of the Education Characteristics of the Population to the Year 2000* 1979 Sidetall 112 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0998-6
- 41 Nordmenns feriereiser *Holiday Trips by Norwegians* 1979 Sidetall 222 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-0999-4
- 42 Analyse av sammenhengen mellom forbruk, inntekt og formue i norske husholdninger *Analysing the Relationship between Consumption, Income and Wealth in Norwegian Households* 1980 Sidetall 95 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-1012-7
- 43 MODIS IV A Model for Economic Analysis and National Planning *MODIS IV Modell for økonomisk analyse og nasjonal planlegging* 1980 Sidetall 189 Pris kr 13,00 ISBN 82-537-1014-3
- 44 Holdninger og atferd på arbeidsmarkedet *Attitudes and Behaviour in the Labour Market* 1980 Sidetall 223 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1186-7 ISSN 0085-4344
- 45 Nasjonalregnskapet i Norge System og beregningsmetoder *National Accounts of Norway System and Methods of Estimation* 1980 Sidetall 313 Pris kr 18,00 ISBN 82-537-1191-3 ISSN 0085-4344
- 46 Inntektsfordeling og levekår *Income Distribution and Level of Living* 1980 Sidetall 263 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1195-6 ISSN 0085-4344
- 47 Fruktbarhetsutvikling og fruktbarhetsteorier Norge i et internasjonalt perspektiv *Trends and Theories in Fertility Norway in an International Context* 1981 Sidetall 120 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1236-7
- 48 Framskrivning av arbeidsstyrken 1979-2000 *Labour Force Projections* 1981 Sidetall 109 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1556-0 ISSN 0085-4344
- 49 Fruktbarhet blant norske kvinner Resultater fra Fruktbarhetsundersøkelsen 1977 *Fertility among Norwegian Women Results from the Fertility Survey* 1981 Sidetall 349 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-1621-4

- Nr. 50 Flyttemønstre Norge 1971 - 1974 *Patterns of Migration Norway*
1971 - 1974 Sidetall 238 Pris kr 20,00 ISBN 82-537-1709-1
ISSN 0085-4344
- 51 Utdanning og sosial bakgrunn *Education and Social Background*
1982 Sidetall 210 Pris kr 15,00 ISBN 82-537-1759-8
ISSN 0085-4344

Publikasjonen utgis i kommisjon hos
H. Aschehoug & Co. og Universitetsforlaget, Oslo,
og er til salgs hos alle bokhandlere.
Pris kr 20,00

ENGERS BOKTRYKKERI A/S, 2671 OTTA
ISBN 82-537-1709-1
ISSN 0085-4344